

กฎหมายกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

ร.ต.ท.ชุมิตร อินตะฟู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3681-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LAW AND REHABILITATION OF CHILD ABUSE BY THEIR FAMILY

Police Lieutenant Chumit Intaful

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3681-9

ชুমิตร อินตะฟู : กฎหมายกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว.
 (LAW AND REHABILITATION OF CHILD ABUSE THEIR FAMILY) อ.ที่ปรึกษา :
 ผศ.อมราวดี อังศ์สุสุวรรณ และ อ.วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, 161 หน้า.
 ISBN 974-17-3681-9.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงแนวคิดหลักกฎหมายและมาตรการต่างๆ ในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยว่ามีมาตรการทางกฎหมายเพื่อการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว อีกทั้งมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการนำมามาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับ เพื่อการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า มาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในประเทศไทยยังไม่มีบัญญัติไว้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงให้เสนอแนะว่า

1. ในคดีอาญาที่บิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครองทำร้ายผู้เยาว์ ควรอยู่ในเขตอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว
2. ควรกำหนดวิธีการในการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์อย่างเป็นขั้นตอน โดยจัดทำเป็นแผนฟื้นฟูฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว
3. ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวในการออกคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามแผนฟื้นฟูฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว
4. ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านจิตวิทยา ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมาย อันมีลักษณะเป็นที่งานสหวิชาชีพ ในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว
5. ควรกำหนดให้มีมาตรการในการบำบัดฟื้นฟูบุคคลในครอบครัวซึ่งกระทำความรุนแรงต่อผู้เยาว์
6. ควรกำหนดให้มีการบังคับคดีในเรื่องค่าเสียหายกับผู้กระทำความผิดในทางแพ่งอย่างรวดเร็ว

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิติดี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C1730360 : MAJOR LAWS

KEY WORD : LAW / CHILDREN / REHABILITATION OF CHILD

CHUMIT INTAFUL : LAW AND REHABILITATION OF CHILD ABUSE THEIR OF

FAMILY THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AMARAVADEE ANGKASUWAN,

CO-ADVISOR WHUTCHARIN PUJJEGVINYUSKON, 161 pp. ISBN 974-17-3681-9.

The purpose of this research is to study the main legal concept and the measures regarding the rehabilitation of child who was abused by family member in Thailand and overseas as well as to study the problems arising from such applicable measures.

The outcome of this research found that no legal measures to rehabilitate the abused child by member of family enforceable in Thailand, this thesis shall be suggested as follows,

1. In criminal case where the parent or the person who coercive parental right arouse or abuse their child. should be under jurisdiction of juveniles court.
2. There should be the rehabilitation methods systematically regarding the determination of child, both mental and physical.
3. There should be the determinations as to the responsibilities, power and duties of juvenile's court in connection with the permission and non-permission order according to the rehabilitation plan for child abused by family members.
4. There should be cooperative work among expertise on social service, physiology, medicament and law in order to rehabilitate the abused child.
5. There should be the rehabilitation measure and mental development plan for the family members who abuse their child.
6. There should be an exclusion in compensation to the wrong does in civil action as soon as possible.

Field of study	Law	Student's signature.....
Academic year	2003	Advisor's signature.....
		Co-advisor's Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ อมราวดี อังค์สุวรรณ ผู้ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ วชิรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่าน รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ที่ได้ให้ความเมตตาตลอดจนรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ท่านอาจารย์สรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อทำวิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์จุฬาฯ, ศูนย์พิทักษ์เด็ก, กองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก, กรมประชาสัมพันธ์, มูลนิธิเด็ก, มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก ที่ได้กรุณาให้ เอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ร.ต.ท. ก้อง สถิตยวิวัฒนานนท์ และทุกท่านที่มีได้เอ่ยนาม สำหรับความช่วยเหลือต่างๆ ต่อผู้เขียน

ขอกราบพระคุณ บิดา-มารดา ที่คอยส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุนในการศึกษาและให้ กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดเวลาที่ศึกษาปริญญาโทจนทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากปรากฏคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียน ขอโน้มมอูทิตแด่ บิดา มารดา ผู้เป็นครูคนแรกของผู้เขียน ส่วนข้อผิดพลาดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	6
1.6 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
2 ผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวกับการบำบัดฟื้นฟู.....	7
2.1 ความหมายกรณีผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว.....	8
2.1.1 ความหมายของคำว่า “ครอบครัว”.....	8
2.1.2 ความหมายของการกระทำความรุนแรงต่อผู้เยาว์.....	10
2.2.3 ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว.....	11
2.2 สภาพปัญหากรณีผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว.....	13
2.3 สาเหตุที่ผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว.....	21
2.3.1 สาเหตุทางด้านวัฒนธรรมจารีตประเพณี.....	23
2.3.2 สาเหตุทางด้านตัวบุคคลหรือบิดามารดา.....	25
2.3.3 สาเหตุทางด้านตัวผู้เยาว์.....	25
2.3.4 สาเหตุทางด้านครอบครัว.....	26
2.3.5 สาเหตุจากความสับสนในโครงสร้างสังคม.....	27
2.4 ผลกระทบจากกรณีที่ผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว.....	27
2.4.1 ทางด้านพัฒนาการและพฤติกรรมของผู้เยาว์.....	27
2.4.2 ทางด้านคุณภาพประชากรและสวัสดิการของสังคม.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4.3	28
2.4.4	30
2.4.5	31
2.4.6	32
2.4.7	33
2.5	36
2.5.1	36
2.5.2	37
2.5.3	38
2.6	44
3	57
3.1	57
3.1.1	57
3.1.2	65
3.1.3	70
3.2	73
3.2.1	74
3.2.2	90
3.2.3	106
4	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1	117
4.2	141
5	150
5.1	150
5.2	154
รายการอ้างอิง.....	157
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	161

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาจากการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัว (Domestic Violence) ไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในครอบครัวหรือญาติพี่น้องซึ่งผู้เยาว์อาศัยอยู่ด้วยนั่นเอง ทั้งนี้ การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัวอาจมีทั้งการทำร้ายร่างกาย การบังคับข่มขู่ การกีดกันทางจิตใจ และการทำร้ายทางเพศด้วยการข่มขืนกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจาร นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีการกระทำที่มีลักษณะทารุณต่อร่างกายและจิตใจ ได้แก่ บังคับผู้เยาว์ให้กินสัตว์ที่ผู้เยาว์เกลียด การเอาผู้เยาว์ไปขังไว้ในห้องแล้วรวมด้วยควันของฟริกและควันไฟ การจี้ด้วยบุหรี่หรือธูป เป็นต้น¹

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงสาเหตุของสภาพปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ จะพบว่าสาเหตุมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ความผิดปกติทางจิตและบุคลิกภาพ การเป็นผู้ใช้สารเสพติด การเป็นผู้ติดสุราเรื้อรัง หรือมีปัญหาทางด้านค่านิยมและทางด้านวัฒนธรรม อันได้แก่ การที่บิดามารดาไม่มีความเข้าใจว่าบุตรที่เกิดในปีนั้นปีนี้จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์นั้นจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตาม ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรง กล่าวคือ

ประการแรก ผลของการทารุณทางร่างกาย ได้แก่ บาดแผลทางร่างกาย หรือความพิการทางร่างกาย เป็นต้น

ประการที่สอง ผลทางด้านจิตใจและพฤติกรรมต่อผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรง ได้แก่ อาการปัสสาวะรดที่นอน การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ก้าวร้าว การเป็นอันธพาล หรือหนีออกจากบ้าน เป็นต้น และ

¹ คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุวุฒิสภา, ร่างรายงานเรื่องปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว, เอกสารอัดสำเนา, หน้า 3.

ประการที่สาม ผลกระทบต่อพฤติกรรมในการกระทำรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัวในอนาคตโดยผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายในวันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ทำร้ายทารุณบุตรของตนเองมากกว่าผู้เยาว์ที่ถูกเลี้ยงดูมาอย่างปกติ ซึ่งจะทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถ่ายทอดเป็นมรดกถึงบุตรหลานในที่สุด (intergenerational transmission of violence) ด้วยเหตุนี้ การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวให้กลับคืนสู่สภาพปกติจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งต่อครอบครัวและสังคมในที่สุด

ปัญหาของการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัว(Domestic Violence) ถือเป็นปัญหาระดับนานาชาติและต้องการการแก้ไขโดยเร่งด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ องค์การสหประชาชาติจึงได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิกเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ อนุสัญญาดังกล่าวต้องการให้การดูแลเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวไว้ในข้อ 19 ความว่า

"1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติบริหารสังคมและการศึกษาในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสดงประโยชน์รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศขณะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดที่เด็กนั้นอยู่ในความดูแลตามแต่ความเหมาะสม

2. มาตรการคุ้มครองเช่นว่านี้ ควรรวมถึงกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการจัดตั้งแผนทางสังคม ในอันที่จะให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กและบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแลตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการป้องกันในรูปแบบอื่น และให้มีการระงับ การรายงาน การส่งเรื่องเพื่อพิจารณา การสืบสวน การปฏิบัติ และการติดตามเรื่องของกรณีการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็กตามที่ระบุมมาแล้วข้างต้น และในกรณีที่เหมาะสมก็ให้ทางตุลาการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย"

หากพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะปรากฏว่าได้มีบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองผู้เยาว์ในกรณีที่ถูกระทำรุนแรงในครอบครัวไว้ในมาตรา 53 ความว่า "เด็ก เยาวชน และครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม" แต่หากพิจารณาถึงมาตรการในการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวของประเทศไทย นั้นปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวอย่างชัดเจน แต่จะมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพและการสงเคราะห์เด็ก ซึ่งได้แก่ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 เรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพและการสงเคราะห์เด็ก ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 ซึ่งกำหนดให้มาตรการในการที่รัฐ

ให้การสงเคราะห์เด็กซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ความอุปการะเลี้ยงดูไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถให้ความอุปการะเลี้ยงดูได้ เพราะเหตุที่ถูกจำกัด กักขัง พิการ ทูพพลภาพ ป่วยทางร่างกาย และจิตใจ หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่เด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือศีลธรรม²

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ามาตรการในการสงเคราะห์เด็กตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 มีได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวอย่างชัดแจ้งว่าจะดำเนินการอย่างไรในการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ตลอดจนสภาวะแวดล้อมของผู้เยาว์ การจัดทำแผนงานในการฟื้นฟูหรือบำบัดผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรง เป็นต้น นอกจากนี้ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่มักจะเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดกรมประชาสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของผู้เยาว์และขาดอำนาจที่จำเป็นอันได้แก่ การเข้าไปในเคหสถานหรือที่อยู่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อรับเอาตัวผู้เยาว์ออกไปให้พ้นจากสภาพที่ถูกทำร้ายทางร่างกายหรือจิตใจและรับเอาตัวออกมาเพื่อดำเนินการบำบัดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ และให้ดุลพินิจแก่ศาลในการมีคำสั่งได้อย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมแก่ผู้เยาว์แต่ละราย ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ตระหนักถึงความล้มเหลวของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ดังกล่าว เนื่องจากไม่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 53 และมาตรา 80³ รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเป็นภาคี⁴ ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป

แต่ในขณะที่ในต่างประเทศก็ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ (Domestic Violence) เช่นเดียวกัน และได้ตรากฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและผู้เยาว์ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา ได้มีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองและฟื้นฟู

²ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 ข้อ 9(3).

³มาตรา 53 เด็ก และเยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายเสริมสร้าง และพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

⁴www.thai.go.th/news/press/thaksin

ผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวโดยกฎหมายดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นการให้สวัสดิการแก่ผู้เยาว์ (Welfare Principle) และกำหนดกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือผู้เยาว์อย่างครบถ้วน ตั้งแต่กำหนดหน้าที่ในการแจ้งเหตุแก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์โดยตรง (Reporting Law) ได้แก่ กุมารแพทย์ พยาบาล ครู และเพื่อนบ้านใกล้เคียงในอันที่จะต้องแจ้งเหตุในกรณีที่มีการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ (Child Abuse) ต้องแจ้งแก่เจ้าหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (Child Protection Staff) เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เยาว์และมีอำนาจเข้าไปยังเคสสถานของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ เพื่อรับเอาตัวผู้เยาว์ไปบำบัดฟื้นฟู และอาจจัดหาสถานที่อยู่ให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอาจเป็นสถานที่รับเลี้ยงดูผู้เยาว์ของรัฐหรือเอกชน รวมไปถึงบ้านของญาติเองนอกจากนี้แล้วยังมีทีมงานที่ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญในเชิงสหวิชาชีพหลายสาขา ได้แก่ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย เป็นต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับผู้เยาว์ ในการนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอเป็นแนวทางในแผนการบำบัดและฟื้นฟูผู้เยาว์ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นต้น ในการที่จะมีคำสั่ง (Order) ที่เหมาะสมต่อผู้เยาว์และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการที่จะเข้ามาติดต่อเกี่ยวข้องกับตัวผู้เยาว์ต่อไป กฎหมายในลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ The Children Act, 1989 ของประเทศอังกฤษ The Child Abuse Prevention and Treatment Act, 1974 ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นกฎหมายในระดับสหพันธ์อันเป็นแม่แบบให้มลรัฐต่าง ๆ นำหลักเกณฑ์มาบัญญัติไว้ในกฎหมายของตน เช่น มลรัฐ Massachusetts และ มลรัฐโคโลราโด (Colorado) เป็นต้น ต่างก็ออกกฎหมายคุ้มครองผู้เยาว์เช่นกัน⁵ ซึ่งให้อำนาจแก่ศาลในการมีคำสั่งที่มีลักษณะเป็นคำสั่งในทางแพ่งหรือทางอาญาในการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์อันจะส่งผลดีต่อการบำบัดและฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังให้อำนาจที่จะกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูด้วย

ดังนั้น การศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่กล่าวมาเกี่ยวกับการฟื้นฟูแก้ไข ผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัวย่อมเป็นแนวทางอันสำคัญที่นำมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบ กรณีผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

⁵U.S.Department of Justice,Enforcement of Protective Orders. Legal Series Bulletin,january 2002,p.2-3.

2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา เป็นต้น
3. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด หลักกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย
4. เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการและกลไกทางกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายที่จะนำมาบังคับแก่ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์
5. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายของต่างประเทศในการเปรียบเทียบข้อเท็จจริง สภาพปัญหา ข้อกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กฎหมายกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว” จะได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาโดยทั่วไป สาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำรุนแรง ผลกระทบต่อผู้เยาว์และสังคม มาตรการในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวของไทยในปัจจุบัน โดยศึกษาประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรการในต่างประเทศ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา บทความ รายงานการวิจัย รายงานการประชุมจากห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสรุปเสนอแนะหลักการ แนวความคิดและแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เช่น Domestic Violence Database ของมหาวิทยาลัย Harvard ฐานข้อมูลของ West Law เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบของผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว
2. การรวบรวมทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขบทบัญญัติและนำมาตรการที่เหมาะสม โดยการบัญญัติกฎหมายในส่วนของการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว
3. กระบวนการและกลไกทางกฎหมายที่ดีทำให้ผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวได้รับการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย
4. ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนากฎหมายที่จะนำมาบังคับแก่ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์
5. การศึกษากฎหมายของต่างประเทศทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงสภาพปัญหา ข้อกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

1.6 สมมุติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งนั้นมาจากสภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อม จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายและกลไกที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวจะทำให้ผู้เยาว์กลับคืนสู่สภาวะปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจและเป็นทรัพยากรบุคคลผู้มีค่าในสังคมต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวกับการบำบัดฟื้นฟู

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในสังคมจะพบว่าพื้นฐานของสังคมได้เริ่มก่อตั้งมาจากสถาบันครอบครัวรวมตัวกันจากจุดเล็กๆ แผ่ขยายไปสู่ความเป็นสังคม ดังจะกล่าวได้ว่าครอบครัวคือหน่วยหนึ่งของสังคมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีฐานะภาพ (Statuses) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ บุคคลกลุ่มนี้จะมีความผูกพันกันโดยบทบาทและหน้าที่ต่อกันและกัน ในครอบครัวหนึ่งๆ จะประกอบด้วยคู่สมรส และลูกๆ ซึ่งอาจเป็นทั้งเพศชายและหญิงหรือเพียงเพศใดเพศหนึ่ง ครอบครัวจึงถือเป็นกลุ่มบุคคลทางสังคม (Social Group) สมาชิกของครอบครัวจะมีภาวะและพันธะต่อกันมีสิทธิและหน้าที่ๆ ต้องกระทำต่อกันในเชิงร่วมมือกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม สิทธิในการเป็นบิดามารดา ก็คือได้รับความเคารพนับถือเชื่อฟังจากลูกๆ มีสิทธิในตัวลูกและในทรัพย์สิน หน้าที่หลักของบิดามารดาคือการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ลูกๆ เติบโต ครอบครัวจึงเปรียบเสมือนบ้านหลอมที่สำคัญที่จะทำให้สังคมสงบสุข หากครอบครัวใดมีแต่ปัญหาการกระทำความรุนแรงนั้นย่อมหมายถึงพื้นฐานแห่งความแตกแยกและจะก่อให้เกิดปัญหาในเชิงกว้างต่อสังคมต่อไป ดังนั้น สังคมหรือรัฐจะดำรงอยู่ได้จำเป็นต้องมีสถาบันต่างๆ ทำหน้าที่พื้นฐาน เช่น สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ดำรงจำนวนประชากร ทั้งทางด้านขยายจำนวน และการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถทำหน้าที่ให้แก่สังคม สถาบันเศรษฐกิจทำหน้าที่ในด้านการผลิตและการแบ่งสรรปันส่วนผลิตผลอันเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกในสังคม สถาบันการเมืองทำหน้าที่ปกครองดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และระดมความร่วมมือของสมาชิกในสังคม สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ความคิดและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะในส่วนของสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่สุดที่มีมาคู่กับสังคมมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยและทุกระดับของสังคม¹ ดังจะได้อธิบายถึง ความหมาย สภาพปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ ตามลำดับ ดังนี้

¹ยูทธ ศักดิ์เดชยนต์, "กฎหมายกับสังคม" , ในเอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2533) , หน้า 9.

2.1 ความหมายกรณีผู้เยาว์ถูกระงับโดยบุคคลในครอบครัว

2.1.1 ความหมายของคำว่า “ครอบครัว”

ครอบครัวในมิติทางสังคม ครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะหลากหลายมากกว่าแต่ก่อน ซึ่งแต่เดิมมีอยู่เพียง 2 ลักษณะที่ชัดเจน คือ ครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และครอบครัวขยาย ซึ่งนอกจากมี พ่อแม่ลูกแล้ว อาจมี ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติอาศัยร่วมอยู่ด้วย²

องค์การสหประชาชาติในการรณรงค์เกี่ยวเนื่องกับปีครอบครัวสากล พ.ศ.2537 ได้ประสบความสำเร็จอย่างมากกับการให้คำนิยามคำว่า “ครอบครัว” และในที่สุดไม่สามารถให้คำนิยามได้ เนื่องจากครอบครัวในแต่ละวัฒนธรรมมีความหมายแตกต่างกันออกไป และภายในแต่ละวัฒนธรรมก็มีความแตกต่างกันอีกมากมาย ทั้งนี้ เพราะสังคมล้าสมัยซับซ้อนยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการยอมรับ “การเป็นครอบครัว” ในลักษณะต่างจากประเพณีดั้งเดิมและก็เป็นที่ยอมรับจากสังคมเฉพาะกลุ่มบางพวก³

ครอบครัว ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายถึง ผู้ร่วม ครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร เป็นต้น⁴

ลักษณะครอบครัว Burgess กับ Locke ได้ให้คำจำกัดความของครอบครัวว่าจะต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้คือ⁵

ครอบครัวประกอบด้วย บุคคลที่มารวมกันโดยการสมรสหรือความผูกพันทางสายโลหิต คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกรวมทั้งบุตรบุญธรรมด้วย

สมาชิกของครอบครัวเหล่านี้ อยู่รวมกันภายในครัวเรือนเดียวกัน หรือบางครั้งก็แยกกันไปอยู่ต่างหากในสมัยโบราณครัวเรือนหนึ่งจะมีสมาชิก 3-4-5 ชั่วอายุคน ปัจจุบันครัวเรือน(โดยเฉพาะในประเทศพัฒนา) จะมีขนาดเล็กประกอบด้วยสามีภรรยาและลูกหนึ่งหรือสองคนขึ้นไปหรือไม่มีเลย

² วิศิษฐ์ ฉัตรกริช ,มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กทางครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538. หน้า 46.

³ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.)"ร่างนโยบายและแผนงานในการพัฒนาสถาบันครอบครัว" เอกสารการประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว 8 กุมภาพันธ์ 2537 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.(อัครา) (อัครา)

⁴ ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช , 2525)

⁵ สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช , 2524 หน้า 125.

ครอบครัวเป็นหน่วยของการติดต่อโต้ตอบระหว่างบุคคล สามี ภรรยา พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง โดยสังคมแต่ละแห่งจะกำหนดบทบาทของแต่ละครอบครัวไว้ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประเพณีของแต่ละแห่งซึ่งหมายความว่า ไม่ใช่เพียงต่างคนต่างกิน ต่างคนต่างอยู่ แต่ต่างคนต่างมีปฏิริยาเชิงสัมพันธ์ต่อกัน เช่น รักกัน เอาใจใส่กัน สั่งสอนกัน จิตใจผูกพันกัน เป็นต้น

ครอบครัวถ่ายทอดรักษาวัดธรรม สมาชิกจะถ่ายทอดและรับแบบของความ ประพฤติ ในการปฏิบัติต่อกัน เช่น ระหว่างสามี ภรรยา และลูก เมื่อผสมผสานกับวัฒนธรรมที่นอกเหนือไปจากครอบครัว ก็จะได้แบบของความประพฤติที่สมาชิกปฏิบัติต่อกันและผู้อื่น

ครอบครัวมนุษย์ มีใช่เป็นเพียงกลุ่มทางชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันแห่งแรกและสำคัญที่สุดของสังคม พฤติการณ์ของมนุษย์ก็ไม่ได้เป็นไปโดยสัญชาตญาณ แต่เป็นไปโดยมีระเบียบแบบแผน ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติของครอบครัว เช่น ความแตกต่างของครอบครัว เอสกิโม กรีกโบราณ ชาวจีนและชาวกรีก เป็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมไม่ใช่ความแตกต่างทางด้านชีววิทยา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการแต่งงานเป็นลักษณะทางชีววิทยาและทางสังคม ซึ่งลักษณะทางสังคมเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุด การแต่งงานอาจหมายถึงการยินยอมให้ชายและหญิงได้อยู่ร่วมกันในสังคม

สรุปแล้ว ครอบครัวอาจหมายถึงกลุ่มบุคคลที่รวมกันโดยการสมรส โดยทางสายโลหิต หรือการรับเลี้ยงดู (คือเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) ปกติแล้ว หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยสามี และภรรยา โดยไม่มีบุตรของตนเองมีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามี ภรรยา เป็นพ่อและแม่ เป็นลูกชายลูกสาว เป็นพี่เป็นน้องโดยการรักษาวัดธรรมเดิม และอาจจะมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ก็ได้⁶

ประเภทของครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 แบบ⁷ คือ

ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ประกอบด้วย สามี ภรรยา และลูก (อาจจะเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) เป็นครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างใกล้ชิดที่สุด และมีแนวโน้มจะมีครอบครัวแบบนี้มากขึ้น เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจเพราะการมีครอบครัวใหญ่เป็นการสิ้นเปลืองโดย

⁶ วิเศษฐ์ ฉัตรกริช ,มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กทางครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538. หน้า 48

⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 49.

เฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น นอกจากนี้ ครอบครัวแบบนี้ยังมีความเป็นอิสระแต่ก็ห่างเหินจากญาติพี่น้องอาจจะทำให้เกิดความว้าเหว่ และขาดความอบอุ่นได้

ครอบครัวขยาย (Extended family) ประกอบด้วย ครอบครัวเดี่ยวและญาติพี่น้อง เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา อาจจะอยู่รวมกันหรือเขตบ้านเดียวกัน โดยอาจจะปลูกอยู่ใกล้เคียงกัน ครอบครัวแบบนี้จะพบมากในสังคมเกษตรกรรม เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น

ครอบครัว Polygamous family ประกอบด้วยสามีหนึ่งภรรยาหลายคน ครอบครัวแบบนี้จึงเป็นครอบครัวเดี่ยว 2 ครอบครัว หรือมากกว่าที่มีสามีและพ่อรวมกัน เช่น สังคมจีน อิสลาม นักร์ เป็นต้น

ครอบครัวในมิติทางกฎหมาย ตามกฎหมายไทย มิได้บัญญัติความหมายของครอบครัวไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเนื้อหาของกฎหมายแล้วสามารถสรุปได้ว่า ครอบครัวประกอบด้วย บิดา มารดาและบุตร กล่าวคือ มารดาเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรเสมอ⁸ จึงมีอำนาจหน้าที่คุ้มครองสิทธิของบุตร สำหรับบิดามีหน้าที่ต่อบุตรต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ได้มีการจดทะเบียนสมรสกับมารดา หรือ จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร⁹ นอกจากบิดามารดาแล้ว ยังมีบุคคลที่มีหน้าที่เช่นเดียวกับบิดามารดา ได้แก่ ผู้ปกครองหรือผู้รับบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย¹⁰

2.1.2 ความหมายของการกระทำความรุนแรงต่อผู้เยาว์

ผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงนั้น มิได้มีคำนิยามไว้โดยชัดเจนตามกฎหมาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องอธิบายความหมายของคำว่า “ผู้เยาว์” ว่ามีความหมายอย่างไรในทางกฎหมายซึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในประเทศไทย มิได้กล่าวถึงคำนิยามศัพท์ของคำว่า “ผู้เยาว์” ไว้ แต่อย่างไรก็ดีได้มีการกล่าวถึงความหมายไปในเชิงกว้างถึงการหลุดพ้นจากการเป็น ผู้เยาว์ไว้ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุสิบปีบริบูรณ์ หรือ ตามมาตรา 20 บัญญัติไว้ว่า ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะ เมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำตามบทบัญญัติมาตรา 1448¹¹

⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546.

⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547.

¹⁰ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598, 1598/28.

¹¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ , มาตรา 19.

ในส่วนความหมายของคำว่า ผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงนั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามความหมายในหลายลักษณะ ดังนี้

C.H. Kempe กล่าวว่า การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ คือการกระทำที่ทำร้ายหรือทรมาน ผู้เยาว์จนได้รับอันตรายแก่ร่างกาย โดยบิดามารดาหรือผู้ดูแลผู้เยาว์นั้น ผลจากการกระทำรุนแรงทำให้ผู้เยาว์ได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ ในบางรายถึงกับไร้ความสามารถอย่างถาวร (Permanent disability) หรือถึงแก่ความตาย¹²

Elizabeth Eratt กล่าวว่า การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ คือการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองตลอดจนญาติใกล้ชิด กระทำอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ การทอดทิ้ง (Neglect) ตลอดจนการประพฤติทรมานทางเพศสัมพันธ์ (Sexual Abuse)¹³

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล กล่าวว่า การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ คือการที่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลเด็กกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายหรือไม่ก็ตาม เช่น การเฆี่ยนตี การให้อดอาหาร ไม่สนใจในการเลี้ยงดู แต่มีผลให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของผู้เยาว์ เกินกว่าที่วิญญูชนคาดคิดได้ ซึ่งมีใช่เป็นการอบรมสั่งสอนธรรมดา

2.1.3 ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว (definition of domestic violence)

ในภาษาไทยยังไม่มีคำศัพท์ใช้แทนคำว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” ที่สามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ใช้กำลังประทุษร้ายทุบตีกันระหว่างบุคคลหรือทำลายทรัพย์สินของบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน คำที่อาจใช้แทนได้น่าจะเป็นคำว่า “การกระทำละเมิดในครอบครัว” (Domestic Violence) ส่วนนักการแพทย์และกฎหมายจะให้คำนิยามปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้¹⁴

การนิยามในด้านสังคม จิตวิทยา (psycho-Social) “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายถึง กระบวนการใช้ความรุนแรงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของผู้กระทำ(batterer) ในการให้ได้

¹² Kempe, C.H., Silverman, F., Steels, B. Droegenmieller w., Siver H. “The Battered Child Sysndrom.” 1962. pp.40-42.

¹³ Elisabeth Eratt, A guide to family law. Publisher : George Baber , 1986 , p.43.

¹⁴ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, อุทัยวรรณ แจ่มสุธี, อำนวย เนตยสุภา, การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว : รายงานวิจัย, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อนหญิงสถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัวและคณะ ผู้วิจัย, 2546) หน้า 23.

มาซึ่งอำนาจครอบงำและควบคุมบุคคลในครอบครัวหรือให้ได้มาซึ่งการยอมรับ (self-respect) จากบุคคลในครอบครัวอันเนื่องมาจากอารมณ์แปรปรวนของตนพฤติกรรมดังกล่าวหากไม่ได้รับการแทรกแซงและควบคุมอย่างเหมาะสมก็จะเกิดซ้ำและขยายความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว

การนิยามในด้านกฎหมาย (legal) “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายถึง การใช้กำลังหรืออาวุธ (physical force) ประทุษร้าย (assault) หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายแก่กายผู้อื่นแต่ถ้าเป็นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความหมายกว้างกว่าการใช้กำลังประทุษร้ายแก่กายรวมถึงการประทุษร้ายทางเพศหรือประทุษร้ายต่อจิตใจ (psychological molestation) หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญ (harassment) อันมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ และความเป็นอยู่อย่างปกติสุข (well-being)¹⁵

การนิยามของกลไกและกฎหมายระหว่างประเทศ “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายถึง ผู้หญิงถูกระทำความรุนแรงโดยคู่ครอง (intimate partner) หรือบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้¹⁶

(ก) การกระทำรุนแรงต่อร่างกาย (physical abuse) เช่น ตบหน้า ทบตี บิดแขน กระแทบ กระชากผม ใช้นิ้วหรือเล็บหรือฝ่ามือ ปืบคอ เค้นคอ เตะถีบ ขู่เข็ญจะทำร้ายด้วยวัตถุสิ่งของหรืออาวุธและฆ่า การทำร้ายร่างกายรวมถึงการปฏิบัติตามพิธีกรรมจารีตประเพณีที่เป็นอันตราย

(ข) การกระทำรุนแรงทางเพศ (sexual abuse) เช่น การมีเพศสัมพันธ์ด้วยการบังคับข่มขู่ การใช้กำลังบังคับขู่เข็ญเพื่อมีเพศสัมพันธ์ การบังคับให้ผู้หญิงมีกิจกรรมทางเพศที่ผู้หญิงไม่ต้องการหรือบังคับให้ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น

(ค) การกระทำอันตรายแก่จิตใจ (psychological abuse) การกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีเจตนาขู่เข็ญหรือกลั่นแกล้ง (persecution) การข่มขู่จะทอดทิ้งหรือทำร้ายกักขังให้อยู่ในบ้าน ควบคุมทุกฝีก้าว ข่มขู่จะเอาบุตรไปจากความดูแล ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ ใช้อาวุธรุนแรง ก้าวร้าว (verbal aggression)

(ง) การกระทำรุนแรงด้านความเป็นอยู่ (economic abuse) เช่น การปฏิเสธไม่ให้เงินช่วยเหลือด้านฐานะความเป็นอยู่ ปฏิเสธไม่ให้เงินช่วยเหลือต่อความเป็นอยู่ ปฏิเสธไม่ให้อาหาร

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

การกินและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ การปฏิเสธหรือล่าช้าในการได้รับการรักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วยและกีดกันไม่ให้ทำงานนอกบ้าน

(จ) การละเว้นการกระทำ(acts of omission) การไม่ให้สิ่งจำเป็น เช่น อาหารการกิน เสื้อผ้า เครื่องใช้สอย ได้รับของเล่นระหว่างเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงต่างกัน การเอาใจใส่ใจดูแลที่แตกต่างกัน ถือเป็นกรกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิง เช่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงหรือเด็ก ผู้หญิงไม่ให้ได้รับการศึกษาหรือไม่ได้รับการรักษาพยาบาลด้านสุขภาพดีกว่าผู้ชาย

โดยสรุปแล้ว ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัว หมายถึง การที่ผู้เยาว์ได้รับการปฏิบัติที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับตามบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่ผู้เยาว์อยู่ในช่วงเวลานั้น จนเป็นเหตุให้ผู้เยาว์ได้รับอันตราย บาดเจ็บ กระทบกระเทือนทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ตลอดจนการถูกละเลยไม่สนองตอบความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร การดูแลสุขภาพ และการอบรมสั่งสอน

2.2 สภาพปัญหากรณีผู้เยาว์ซึ่งถูกรับการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

สภาพปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญเพราะกระทบต่อทั้งความสันติสุขและเศรษฐกิจของสังคม ลักษณะความรุนแรงที่พบบ่อยที่สุด คือ สามีทุบทำร้ายภรรยา และพ่อแม่ทำร้ายทารุณกรรมลูก การทำร้ายกันในครอบครัวเกิดขึ้นได้ในครอบครัวทุกกลุ่มสังคม และเมื่อเกิดขึ้นครั้งหนึ่งแล้ว มักเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก และแต่ละครั้งจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนข้อที่สองและข้อที่เก้ากล่าวไว้ว่า “เด็กและเยาวชนพึงได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองเป็นพิเศษ อันจะช่วยให้ผู้เยาว์สามารถพัฒนาทั้งทางร่างกาย ทางสมอง และจิตใจ เพื่อให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติชน ผู้เยาว์พึงได้รับการปกป้องให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง พ้นจากความทารุณโหดร้าย และการถูกข่มเหงรังแกทุกชนิด ผู้เยาว์จะต้องไม่กลายเป็นสินค้าไม่ว่ารูปแบบใดจะต้องไม่มีการรับผู้เยาว์เข้าทำงานก่อนถึงวัยอันสมควรไม่ว่าการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นการชักจูงหรืออนุญาตให้ผู้เยาว์จำต้องรับจ้างทำงาน ซึ่งอาจเป็นผลร้ายต่อสุขภาพผู้เยาว์ หรือ เป็นเหตุให้การพัฒนาทางกาย ทางสมอง และทางจิตใจของผู้เยาว์ต้องเสื่อมถอยลง”¹⁷

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปณิธานในการจัดการต่อปัญหาการละเมิดสิทธิผู้เยาว์ ซึ่งเชื่อกันว่ามีอยู่ในทุกสังคมทั่วโลก โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิผู้เยาว์ในลักษณะการทารุณกรรม (Child abuse) ถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (social phenomenon) ที่เกิดขึ้น

¹⁷ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน

พร้อมกับสังคมมนุษย์ ในสังคมดั้งเดิมการกระทำทารุณกรรมผู้เยาว์เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา และมีความเชื่อว่าผู้ใหญ่มีความชอบธรรมที่จะลงโทษบุตรที่ผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแลของตนได้ เมื่อสังคมเห็นว่าการกระทำทารุณกรรมผู้เยาว์เป็นเรื่องธรรมดา จึงไม่ใช่ปัญหาที่จะต้องขบคิดหาทางป้องกันแก้ไขแต่อย่างใด¹⁸ สังคมจึงให้ความสนใจปรากฏการณ์การกระทำดังกล่าวในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในปี ค.ศ.1950 สื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกา นำข้อมูลที่ผู้เยาว์ถูกผู้ปกครองล่อลวงไปเป็นเวลาหลายปี มาเปิดเผยโดยผู้เยาว์ถูกผู้ปกครองใช้น้ำร้อนลวก ใช้เตารีดนวดตัว ฯลฯ จนเป็นเหตุให้ผู้เยาว์ได้รับอันตรายแก่กายถึงขั้นพิการบางรายถึงแก่ความตายเป็นจำนวนมาก¹⁹ จากข่าวดังกล่าวทำให้สังคมอเมริกันเริ่มตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการทารุณกรรมผู้เยาว์ และเห็นว่าเป็นปัญหาระดับชาติ ในปี ค.ศ.1962 C.H Kempe และคณะได้เขียนหนังสือเรื่องอาการของผู้เยาว์ที่ถูกทุบตี (The Battered Child Syndrome) ออกเผยแพร่ จึงเป็นการกระตุ้นให้สังคมเห็นว่าการละเมิดสิทธิเด็กเป็นปัญหาระดับชาติ ที่จะต้องได้รับการป้องกันแก้ไขและถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนให้ความสนใจศึกษาปัญหา และสาเหตุการทารุณผู้เยาว์เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไข²⁰

จากรายงานของ The Nation Center on Abuse and Neglect รายงานว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละปีจะมีผู้เยาว์ถูกกระทำทารุณกรรม และทอดทิ้งประมาณ 1.6 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้เยาว์ถูกกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย 100,000-200,000 คนต่อปี ทางเพศ 60,000-100,000 คน และเป็นผู้เยาว์ที่ถูกทารุณถึงแก่ความตายประมาณ 4,000 คน และจากรายงานของยูนิเซฟ (United Nations Children's Fund) ประมาณการว่าในแต่ละปีจะมีผู้เยาว์ 4 เบลอร์เซ็นต์ จากจำนวนผู้เยาว์ทั้งหมดในประเทศสหรัฐอเมริกา และยุโรปต้องเผชิญกับการทำร้ายอย่างรุนแรงจากบิดามารดา ในลักษณะเป็นการเจตนาทำโทษบุตรจนเด็กได้รับอันตรายจนถึงแก่ความตาย หรือถูกทุบตีจนถึงขั้นพิการ(Parental child battering)²¹ และอัตราความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว (Family-Violence) ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน Dr.Michael Durfee ผู้ประสานโครงการ Child-abuse prevention-program ในนคร Los angeles มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ชี้ให้เห็นว่าเฉพาะในนคร New York มีเด็กถูกทำร้ายและถึงแก่ความตายจำนวนกว่า 100 คน กรณีตัวอย่าง เช่น นาย Rebert Lee hasvey อายุ 31 ปี ฆ่านุตรชายอายุ 6 ปี

¹⁸วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล , มาตรการป้องกันการทารุณเด็กที่สังคมคาดหวัง , หน้า 64.

¹⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

²⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

²¹United Nations Children's Fund "Child abuse and neglect in a global perspective" 14 March 1986.

จนถึงแก่ความตาย นาง Darlwin Beitt อายุ 25 ปี ได้กระทำทารุณกรรมบุตรสาวอายุ 9 ปี และขังไว้ในห้องเป็นเวลา 5 วัน จนทำให้บุตรสาวได้รับอันตรายสาหัสเป็นต้น²²

ความรุนแรงในสังคมและความรุนแรงในครอบครัวมีความคล้ายคลึงกันที่เหยื่อ คือ ผู้อ่อนแอและมีสถานภาพต่ำกว่า เช่น สตรี เด็ก ฯลฯ แต่ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวรุนแรงและยาวไกลกว่าความรุนแรงในสังคม เพราะนอกจากจะเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาครอบครัวแตกแยกและนำมาซึ่งปัญหาสังคมอีกมากมายแล้วความรุนแรงในครอบครัวยังเป็นมรดกถ่ายทอดไปยังลูกหลานต่อ ๆ ในอนาคต อย่างไม่รู้จบสิ้น

การศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวของสถาบันหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ลงความเห็นตรงกันว่าความรุนแรงในครอบครัวดำเนินไปเป็นวงจร ผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายในวันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ทำร้ายทารุณลูกมากกว่าผู้เยาว์ที่ถูกเลี้ยงดูมาอย่างปกติหรืออีกนัยหนึ่งคือปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถ่ายทอดเป็นมรดกถึงลูกหลาน (intergeneration transmission of violence)

สังคมไทยสมัยโบราณให้อำนาจและสิทธิชายเหนือหญิง แม้กฎหมายก็สนับสนุนโครงสร้างอำนาจนี้ เช่น กฎหมายตราสามดวงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ให้ผู้ชายเมียและชายลูกได้แต่ต่อมากฎหมายนี้จะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่โครงสร้างอำนาจชายเหนือหญิงยังคงไม่เปลี่ยนแปลงชายยังคงเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจและสิทธิ์ขาดในทุกเรื่องทุกคนในครอบครัวต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ชายเป็นข้างทำหน้าที่ หญิงเป็นข้างทำหน้าที่ สถานภาพของหญิงจึงด้อยกว่าชายตลอดมา ชายจึงได้โอกาสทางการศึกษา การมีอาชีพและการมีรายได้เป็นของตนเองมากกว่าหญิงหญิงจึงยังต้องพึ่งพิงให้สามีหาเลี้ยงดูและอยู่ในฐานะต้องจำนนต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างแก้ไขอะไรไม่ได้เสมอมา แม้แต่การทุบตีหรือทารุณกรรมต่าง ๆ ครอบครัวมีอำนาจอิสระในการเลี้ยงดูผู้เยาว์ “ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า” ยังเป็นความเชื่อและปฏิบัติอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน นั้นหมายความว่า พ่อแม่จะกระทำอะไรต่อบุตรก็ได้ เป็นเรื่องในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว คนอื่นหรือสังคมไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้จะทุกข์ทรมานขนาดไหนในครอบครัวก็ไม่ควรนำเรื่องไปบอกกล่าวผู้อื่น

²²United nation Children's Fund "Child abuse and neglect in a global perspective" 14 March 1986 .

ดังจะได้กล่าวมาแล้วว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัวในสังคมไทยนับวันแต่จะเพิ่มมากขึ้นตามสภาพปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจดังนั้น นักวิชาการได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อผู้เยาว์ ดังนี้

- มีบทกฎหมายที่ดี (Provision)

ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ผู้เยาว์ยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง และยังมีกรเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยยังขาด Child Abuse Reporting Law

- มีการปกป้องคุ้มครองที่ดี (Protection)

สร้างระบบการปกป้องคุ้มครองให้ครอบครัวทุกชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทุกหน่วยงาน ประสานการทำงานอย่างเป็นเอกภาพ

- มีระบบการดำเนินคดีที่ดี (Prosecution)

เจ้าพนักงานตำรวจต้องเอาใจใส่ตรวจตรา และดำเนินการสอบสวนเพื่อช่วยเหลือผู้เยาว์ที่ตกอยู่ในอันตรายอย่างรวดเร็ว โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนมีพนักงานอัยการที่เอาใจใส่ดูแลคดีตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด ในขณะเดียวกันศาลก็จะต้องให้ความสนใจและสืบพยานโดยมุ่งที่จะช่วยเหลือผู้เยาว์ตามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยให้มีการดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- มีระบบป้องกันที่ดี (Prevention)

การป้องกันมิให้เกิดปัญหาผู้เยาว์ถูกระงทำทารุณกรรม หรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรงย่อมเป็นผลดีกว่าการปล่อยให้ปัญหาขึ้น แล้วหาทางแก้ไขในภายหลัง ดังนั้น จึงควรใช้ยุทธศาสตร์ในการป้องกันความรุนแรงต่อผู้เยาว์ ดังได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง แต่หากพิจารณาถึงสถิติที่มีการรวบรวมเกี่ยวกับการทำร้ายผู้เยาว์ กล่าวคือ

- มีการกำหนดนโยบายที่ดี (Policy)

ควรกำหนดนโยบายของรัฐและของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยนำเอาหลักพื้นฐานในการขจัดปัญหาความรุนแรงต่อผู้เยาว์และสตรีทั้งสี่ประการข้างต้น มากำหนดเป็นนโยบาย และต้องมีการพัฒนาให้ทันสมัย สิ่งที่จะต้องทำในทันทีและถือว่าเป็นนโยบายระยะสั้น คือ ยุทธศาสตร์ในการป้องกันความรุนแรงต่อ ผู้เยาว์ ส่วนการ

ปกป้องคุ้มครองต้องถือว่า เป็นนโยบายระยะปานกลาง และนโยบายระยะยาวก็คือปรับปรุง แก้ไข กำหนดให้การขจัดความรุนแรงต่อผู้เยาว์เป็นนโยบายระดับชาติ จึงจะสามารถดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย²³

กรณีตัวอย่างผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

"นุช" เป็นผู้เยาว์วัย 15 ปี อยู่ชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนแถวพระโขนง เป็นชุมชนของคนยากจนแม่ทิ้งพ่อและลูกสาวสองคน คือ นุชและน้ำไปตั้งแต่เมื่อห้าปีที่แล้ว โดยบอกนุชสั้นๆว่า "แม่ทนความรุนแรงของพ่อต่อไปไม่ไหวแล้ว!" สมัยเมื่อนุชยังอายุได้สิบขวบ นุชไม่เข้าใจหรือว่า "ความรุนแรงคืออะไร และทำไมแม่ต้องทนไม่ไหว?" แต่ที่นุชพอรู้และเข้าใจก็คือ พ่อเป็นคนดุ และชอบด่าแม่กับลูกๆ เสมอมา พ่อพูดเพราะๆ อย่างที่ในโทรทัศน์พูดกันไม่เป็น พ่อชอบออกคำสั่งให้แม่และลูกๆ ทำโน่นทำนี่ ต้องคอยเอาใจพ่ออยู่ตลอดเวลา พ่อพูดเสมอว่า "กูเป็นคนทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูพวกมึง มึงไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยเหมือนกู ดูสิรายได้กูมากกว่าใครๆ แถวนี๊ พวกมึงอยู่กันสบายๆ เพราะฉะนั้นก็ต้องรู้จักดูแลเอาใจใส่กูให้มาก" แม่บอกนุชและน้ำว่า พ่อมาจากครอบครัวทหารที่ชอบออกคำสั่งกับใช้กำลังทุบตีเตะต่อยเมื่อไม่พอใจ พ่อคิดว่าผู้ชายมีกำลังแข็งแรงจึงจะสามารถเอาชนะคนอื่นได้ ในครอบครัวที่พ่อโตมา แม่ของพ่อหรือย่าของนุชก็ถูกตาดูว่าทุบตีเสมอเวลาทำผิด เพราะท่านเป็นผู้หญิงไม่มีความรู้และยากจน จะพาลูกไปอยู่ข้างนอกก็ไม่ได้เพราะไม่รู้จะทำงานอะไร พ่อของนุชจึงเติบโตมาอย่างนั้น และมีความคิดเหมือนนุชว่า การใช้กำลังและใช้วาจาหยาบคายเท่านั้นจึงจะเอาชนะใครๆ ได้ นุชเริ่มจดจำได้ว่าถูกพ่อตบตีมาตั้งแต่อายุได้สามสี่ขวบ เมื่อแม่วิ่งเข้ามาจะป้องกันก็จะถูกตบตีไปด้วยเสมอ นุชกับน้ำเคยเห็นพ่อตบตีแม่ออกไปจากมุ้งในคืนหนึ่ง ซึ่งพอกลับตีกแล้วแม่เข้ามานอนเป็นเพื่อนนุชกับน้ำในห้องนอนติดกันนั้น นุชรู้สึกว่าเป็นความทรงจำที่น่ากลัวมาก พ่อหน้าแดงก่ำผมเผ้ายุ่งเหยิง ท่ามกลางแสงไฟในห้อง นุชกับน้ำกอดกันแน่นที่มุมห้อง ขณะที่เบิ่งตามองพ่อกำลังตีแม่ด้วยเข็มขัดหนังในมือ แม่ได้ไ้ร้องแต่พยายามดิ้นหนี แต่พ่อแม่แรงมากกว่าจึงตามจุดกระชากแม่มาทั้งตบและตี แล้ววันที่โหดร้ายที่สุดในชีวิตของนุชและน้ำก็มาถึง เมื่อเหตุการณ์ซ้ำซากจำเจได้เกิดขึ้นอีกครั้ง คืนนั้นพ่อเมามายกลับมาเหมือนเดิม พอกลับมาตีมากตอนที่แม่และนุชกับน้ำนอนหลับไป พ่อก็เข้ามาตบตีกแม่ออกไปเหมือนอย่างเคย นุชกับน้ำผวาเข้ากอดกันซุกอยู่ที่มุมห้อง แม่ถูกตบตีด้วยมือและไม้ที่พ่อคว้ามาได้ ปากของพ่อก็พร่ำพูดแต่ว่า

²³วิชา มหาคุณ. "ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี : จากการรับรู้และการปฏิบัติสู่การพัฒนาโยบาย" วารสารนิติศาสตร์ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2544), หน้า 286-287.

"มึงคิดจะมีชู้ใช้ไหม มึงจะหนีไปไหนพัน" นุชไม่เข้าใจว่าพ่อหมายความว่าอย่างไร เพราะแม่ก็ไม่เคยจะหนีไปไหน พ่อทำร้ายแม่จนมีรอยแผลแตก หน้าบวมเขียว แม่แม่พยายามพูดอ่อนนวยอ่อนขอร้องและพยายามผลักไสเพื่อคืนหนี พ่อก็ยังลงมือหนักขึ้น นุชรู้สึกว่าการณ์วันนี้มันนานและเจ็บปวด และทั้งนุชกับน้ำก็ได้วิ่งออกไปกอดแม่และห้ามพ่อให้หยุดตีแม่แต่พ่อกลับกระชากน้ำออก แล้วตบจนกระเด็นไปฟุบที่มุมห้อง แม่ก็ร้องห้าม "อย่าทำลูก ถ้ามึงตะต๋องลูกอีกกูจะฆ่ามึง!" เป็นครั้งแรกที่แม่กล้าโต้แย้งและปกป้องลูกขนาดนี้ นุชวิ่งเข้าไปกอดแม่ไว้อีกคน ความรู้สึกขณะนั้น มันเหมือนกับว่า โลกทั้งโลกมีเพียงเราสามคนแม่ลูกที่กำลังเผชิญกับความโหดร้ายในโลกนี้ตามลำพัง และมันก็ทำให้ความรู้สึกและความผูกพันที่เราสามคนแม่ลูกมีต่อกันแนบแน่นซาบซึ้งยิ่งขึ้น รุ่งเช้า เมื่อพ่อตื่นขึ้นมา พ่ออาบน้ำแต่งตัวแต่หลบเลี่ยงไม่ยอมมองหน้าแม่และลูก ๆ แม่จัดเตรียมอาหารให้อย่างเดิม แต่พ่อผลุนผลันไม่ยอมกิน นุชรู้เพียงว่าพ่อทำงานที่การทำเรือ เป็นคนกลางจัดการบางอย่าง รายได้ดีพอสมควร ทั้งที่พ่อไม่มีความรู้สักมากนัก พ่อเป็นคนต่างจังหวัดเข้ามากรุงเทพฯ ตั้งแต่วัยรุ่น ได้อาศัยอยู่เรียนจบมัธยมปลายจึงหางานได้ง่ายส่วนแม่เป็นลูกกำพร้าอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่มีฐานะแต่ไม่ได้เรียนหนังสือ และครอบครัวญาติที่นั่นไม่ต้องการให้แม่แต่งงานกับพ่อ พ่อจึงพาแม่หนีออกมาอยู่ด้วยกัน แม่จึงต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ และไม่มีญาติที่ไหนจะไปพึ่งพิงยามมีปัญหา ส่วนพ่อแม่ของพ่อก็ยังอยู่ที่ลพบุรี ยังไม่เคยมีใครมีโอกาสได้รู้จักญาติทางพ่อเลย พ่อบอกว่าขอให้พ่อรวบรวมนี่ จึงจะกลับไปเยี่ยมจะได้ไม่มีใครกล้าพูดดูถูกวันนั้นแม่รู้สึกไม่สบายมาก ๆ นุชกับน้ำรู้สึกไม่ค่อยสบาย แม่จึงพาลูกและพาตัวเองไปหาหมอที่ปากซอยเพื่อขอยาแก้ไข แล้วนุชกับน้ำเลยถือโอกาสอยู่ บ้านไม่ไปโรงเรียน แม่ก็ตามใจ และพม่าแต่สอนว่า ให้ตั้งใจเรียนหนังสือให้จบสูง ๆ จะได้พึ่งตัวเองได้ เป็นลูกผู้หญิงเรียนสูง ๆ จะได้ดูแลตัวเองได้ไม่ต้องพึ่งใครดูอย่างแม่สิ เพราะการศึกษาน้อยไม่รู้จะทำงานอะไร ทำให้ต้องพึ่งพ่อพึ่งผู้ชาย ถึงเวลาลำบากก็ช่วยตัวเองและลูก ๆ ไม่ได้มาก เพราะไม่มีอาชีพ แม่จึงอยากให้ลูกตั้งใจเรียนให้สูง ๆ สองวันต่อมาเย็นวันนั้นเมื่อนุชและน้ำกลับมาจากโรงเรียน ไม่พบแม่ที่บ้าน คิดว่าแม่ไปตลาดยังไม่กลับ สองคนพี่น้องจึงนั่งเล่นดูโทรทัศน์กันตามลำพัง จนเย็นมากพ่อจึงกลับมาถามแม่ นุชบอกว่าตั้งแต่กลับมายังไม่เห็นแม่ พ่อวิ่งเข้าไปห้องนอน เสียงพ่อหรือคันท้าของ ขว้างปาสิ่งของแตกกระจาย นุชกับน้ำยืนกอดกันอยู่ที่มุมห้อง จ้องมองที่ประตู ซึ่งพ่อส่งเสียงดังออกมา พ่อรำตะโกนด่าแม่ด้วยถ้อยคำหยาบคายมากมาย เมื่อโผล่ออกมา พ่อมีนัยน์ตาที่แดงก่ำ ผมเผ้ายุ่งเหยิง ใบหน้าบึ้งตึงถมึงทึงเหมือนโกรธกับใครมากมาย พ่อแฉดเสียงตวาดถาม "แม่มึงไปไหนบอกกูมาเดี๋ยวนี้ละ แม่มึงไปหาชู้ใช้ไหม?" นุชหันหน้า ความตกใจของนุชกับน้ำไม่ใช่ที่ท่าทางน่ากลัวของพ่อ แต่หัวใจน้อยๆ ของเด็กน้อยทั้งสองกำลังแตกกระจายเป็นเสี่ยงๆ ด้วยความรู้สึกที่เริ่มเรียบเรียงปะติดปะต่อจากคำพูดของพ่อว่า แม่หายไป แม่หนีพ่อไป และทั้งลูกทั้งสองไปด้วย แม่ทั้งนุชกับน้ำไปด้วย! "แม่ แม่ไปไหน

พ่อทำให้แม่หนีไป" เสียงน้ำตะโกนร้องได้ตอบพ่อพร้อมกับร้องไห้โฮ... แล้วน้ำก็วิ่งเข้าไปทูปตีพ่อด้วยความโกรธแค้น นุชได้แต่ยืนตะลึง ดูเหมือนโลกทั้งโลกกำลังถล่มทลาย เหมือนมีใครมาตีที่ศีรษะจนสมองมีนงง ภาพทุกอย่างตรงหน้าเหมือนเกิดขึ้นซ้ำๆ ภาพพ่อเงื้อมมือตบหน้า กระเด็นไป ภาพแม่วิ่งเข้ามาอกอดน้ำ ภาพพ่อตีแม่ด้วยเข็มขัด ทุกอย่างดูอลวนสับสนไปหมด แล้วนุชก็ได้ยินเสียงใครกรีดร้องโหยหวน ดังซ้ำแล้วซ้ำเล่า เสียงใครเรียกแม่ "แม่จ๋า แม่อยู่ไหน อย่าทิ้งนุชไป..." เสียงใครตะโกนซ้ำแล้วซ้ำเล่า เสียงนั้นฟังดูคุ้นเคย แล้วแสงเสียงต่างๆ ก็ดับวูบไป นุชลืมตาขึ้นในวันหนึ่งหลังจากที่หลับไหลไปกว่าสองวัน ทุกอย่างดูกลางเลือนและเลือนลอย ผู้หญิงแต่งชุดสีขาวบอกนุชว่า เธอไม่สบายและกำลังนอน อยู่โรงพยาบาล นุชยังจำอะไรไม่ได้ เด็กผู้หญิงเล็กๆ คนนั้นเป็นใครมุ่งทางเกงยีนส์และเสื้อยืดเก่าๆ หน้าตาโศกเศร้า ตัดผมสั้น เธอเข้ามาอกอดแล้วร้องไห้เรียกชื่อ "พีนุช พีนุช อย่างหนีน้ำไปอีกคนนะ น้ำกลัว!" เธอนอนอยู่นิ่งๆ อยู่นาน นานมากกว่าจะค่อยๆ เรียงลำดับเรื่องราวต่างๆ ได้ และสำนึกได้ว่าเธอ คือ "นุช" เด็กผู้หญิงวัยสิบขวบ มีน้องชื่อน้ำอายุเกือบเก้าขวบ แล้วน้ำตาก็ไหลรินไม่ขาดสาย ขณะที่นุชอกอดน้ำไว้แน่น นุชจำเรื่องราวและเหตุการณ์ที่รุนแรงในบ้านวันนั้นได้แล้ว นุชรู้สึกว่าการที่พ่อทูปตีนุชและน้ำนั้น ไม่ได้เจ็บปวดทรมานใจเท่ากับที่นุชต้องทนเห็นแม่ถูกพ่อทูปตี โดยที่ความเป็นเด็กของนุชไม่สามารถช่วยเหลือปกป้องแม่ได้เลย”²⁴

กรณีที่ 2 "หวาน" บอกว่าเธออายุ 15 ปีเท่ากับนุช แต่ดูเธอตัวใหญ่กว่ามาก หวานเล่าว่า แม่มีลูกสามคนเป็นผู้หญิงหมด หวานเป็นคนโต แม่มีอาชีพขายขนม ที่ปากซอยเพื่อหาเงินมาช่วยส่งเสียลูกๆ พ่อเป็นคนขับรถบรรทุกรับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน แล้วยังชอบดื่มสุรา กลับมาบ้านต้องหาเรื่องทะเลาะทูปตีแม่ เพราะต้องการเงินจากแม่ ตั้งแต่เด็กมาก็เห็นแต่พ่อทูปตีกันเป็นประจำ บางทีแม่ตีแม่เหล้าด้วย ก็จะเป็นฝ่ายหาเรื่องก่อน แต่ส่วนใหญ่แล้วพ่อชอบหาเรื่องแม่ หวานบอกว่า "คืนหนึ่งทะเลาะกันแล้วแม่เมาเหล้ากลับไป พ่ออุดหวานไปนอนด้วย แล้วข่มขืนหวาน แต่สั่งไม่ให้บอกใคร ชูว่าถ้าแม่รู้จะฆ่าหวานและฆ่าแม่ด้วย หวานกลัวมากตั้งแต่นั้นมา พ่อก็หาโอกาสข่มขืนหวานเสมอ" เมื่อน้องสาวสองคนเริ่มโตพ่อก็จะทำเหมือนกับหวานอีก แต่หวานขอร้องไม่ให้ทำให้ทำกับหวานคนเดียว แต่เมื่อหวานตั้งท้องโดยไม่รู้ตัว ท้องโตขึ้นมาแม่จึงถามและตบตีหวานจนสลบ หวานจึงสารภาพว่าหวานถูกพ่อข่มขืน ครั้งแรกแม่ไม่เชื่อ แม่ตีหวานจนแตกไปทั้งตัว ชาวบ้าน

²⁴หนังสือการพัฒนาครอบครัว จัดพิมพ์โดยคณะอนุกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 187-204 .

ต้องมาห้าม วันนั้นแม่ตีแม่เหล่านั่งรอพ่อกลับบ้าน พ่อพ่อเข้าบ้านแม่ก็ตีพ่อด้วย "สาก" ตำน้าพริกหัวแตก แล้วเรียกตำรวจ จับพ่อเข้าคุก แม่เองก็โดนจับไปขัง²⁵

จากตัวอย่างข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าบทบาทของคนในครอบครัวและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของของพ่อแม่ คือความรักใคร่ปรองดอง มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องวินัยที่จะใช้แก่ลูก จะเป็นแนวทางช่วยให้ผู้เยาว์รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร ถ้าพ่อแม่มีความเห็นขัดแย้งกัน ผู้เยาว์จะรู้สึกสับสนไม่รู้จะปฏิบัติตนอย่างไร การโกรธเคืองทะเลาะวิวาทระหว่างพ่อแม่ ทำให้ผู้เยาว์รู้สึกขาดความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัย อาจเกิดความกลัวว่าพ่อหรือแม่จะไม่รักตน ฉะนั้น สามีภรรยาจะต้องปรึกษากันว่าจะเลี้ยงดูลูกอย่างไร ต้องการให้ลูกมีพฤติกรรมอย่างไร²⁶

พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพของลูก หญิงชายที่มีความมั่นใจในตนเอง มีอารมณ์มั่นคง รู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยธรรมที่จะรักและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างพึงพอใจ มีความคิดริเริ่ม และมีความสามารถที่จะจัดการกับตนเองและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นผลของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ซึ่งมีประสิทธิภาพสูง ถึงแม้พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านและใช้เวลาอยู่นอกบ้านมากกว่าแม่ เพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัว ทั้งพ่อและแม่ต่างก็มีบทบาทที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของลูก²⁷

การที่สังคมมองว่า “ผู้เยาว์เป็นสมบัติของพ่อแม่” หรือ “พ่อแม่เป็นเจ้าของชีวิต” ถือเป็นภาระหนักในบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ สังคมมอบหมายให้พ่อแม่เป็นผู้ใกล้ชิดผู้เยาว์มากที่สุด พ่อแม่จึงได้รับการคาดหวังให้ดูแลผู้เยาว์อย่างใกล้ชิด ให้สิทธิพ่อแม่ในการแสดงความห่วงหวั่น และห่วงใยผู้เยาว์เสมือนเป็นสมบัติ อันมีค่าสูงยิ่งของพ่อและแม่ พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่สุดที่จะต้องปกป้องและคุ้มครองให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้เยาว์ และยังคงทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ผู้เยาว์หรือลูกของตนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่อีกด้วย ในด้านลบ มีข้อเท็จจริงที่ว่าคดีนี้ถูกกระแสบริโภคนิยม และการพาณิชย์นิยมกระทำอย่างรุนแรง จึงมีปรากฏการณ์ของปัญหาสังคมดังตัวอย่างที่ทราบกันโดยทั่วไป คือ ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ถูกชักจูงจากบรรดาเอเยนต์หรือผู้เป็นธุระ จัดพาผู้เยาว์มาค้าประเวณีได้โดยง่าย แม้ว่าความรุนแรงของจากชักจูงผู้เยาว์ให้ค้าประเวณีจะเปลี่ยนเป้าไปที่ผู้เยาว์ต่างชาติบ้างแล้วก็ตาม การที่พ่อแม่เป็นเจ้าของชีวิตผู้เยาว์ ผู้เยาว์จึงต้องยอมเสื่อมเสียร่างกายและจิตใจยอมแลกคุณค่าของความกตัญญูตเวทีกับศักดิ์

²⁵ หนังสือการพัฒนาครอบครัว จัดพิมพ์โดยคณะอนุกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 187-204 .

²⁶ ครอบครัวสัมพันธ์ สยามคคทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์

²⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 211.

ศรีความเป็นมนุษย์ของตนผลด้านลบของคติ “ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่” จำเป็นต้องได้รับการแทรกแซงและเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมด้วยกระบวนการทางสังคมที่เกี่ยวข้องสำหรับคุณค่าและการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอย่างเป็นผลทางบวกต่อผู้เยาว์ควรจะได้รับ การยอมรับ และ เชิดชูอย่างสำคัญพ่อแม่ยังควรได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ ในภารกิจสำคัญสูงสุดของมนุษยชาติคือ การดูแลคุ้มครองและพัฒนาผู้เยาว์อย่างถึงที่สุด สถาบันสังคมยุคสมัยใหม่ได้เข้ามา กัดดันให้พ่อแม่สูญเสียหน้าที่ที่เหมาะสมไปแล้ว การฟื้นฟูให้สวัสดิภาพความปลอดภัยของผู้เยาว์กลับคืนมา และการคุ้มครองสิทธิของผู้เยาว์จากสังคมทั้งระบบเป็น สิ่งสำคัญโดยภาพรวม จะเห็นว่า คติที่มอบหมายให้พ่อแม่ดูแลผู้เยาว์อย่างเต็มที่อย่างที่เป็น “เจ้าชีวิตของลูก” หรือ “ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่” ได้ถูกเสียดทานจากกระแสวัฒนธรรมที่เน้นบริโภคนิยมมาตลอดในโลกสมัยใหม่ ผู้เยาว์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เป็นพยาน หรือ ผู้กระทำผิดเมื่อผู้เยาว์อายุไม่เกิน 18 ปี ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ผู้เยาว์ไม่สามารถคุ้มครองตนเองได้ พ่อแม่ก็ไม่ได้มีอำนาจหรือมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าไปดูแล ปกป้องสวัสดิภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของลูกได้เหมือนเช่นเดิม

2.3 สาเหตุที่ผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

นักวิชาการได้ศึกษาถึงสาเหตุของการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ โดยได้เสนอกรอบแนวความคิดของการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

แนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Model) จากแนวคิดดังกล่าว สาเหตุของการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการพิจารณาจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้แก่ พ่อ แม่ ลูก หรือ ระหว่างสามี ภรรยา กล่าวคือปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งเกิดจากการที่แต่ละปัจเจกบุคคลต่างมีความเป็นตัวของตัวเองมีศักดิ์ศรี ซึ่งได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอมจากครอบครัว และสังคม การกระทบกระทั่งระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้น หากไม่มีการยอมอ่อนข้อ และปรับตัวเข้าหากัน สิ่งสำคัญ คือ การพิจารณาสถานการณ์ในครอบครัวที่มีอยู่ ว่ามีความปกติหรือมีเหตุการณ์ของความขัดแย้ง และคับข้องใจ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวว่าเป็นในทางบวก หรือ ทางลบ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลที่มีอยู่ร่วมด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะพบว่า ครอบครัวที่มีการทารุณกรรมเด็กมักประสบปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัว เช่น ชีวิตสมรสไม่ราบรื่น การมีผู้หญิงหรือผู้ชายคนอื่น ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดติดสุรา เล่นการพนัน ฯลฯ ทำให้เกิดความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกัน เกิดการทะเลาะเบาะแว้งมีการใช้กำลังต่อกัน และมีการทารุณกรรมต่อเด็กที่อยู่ในครอบครัว

แนวคิดทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-culture) จากแนวคิดดังกล่าว สาเหตุของการทารุณกรรม เป็นการพิจารณาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละคนยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ แบบแผนทางสังคม บรรทัดฐาน ค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวทางปฏิบัติของแต่ละครอบครัว ครอบครัวคาดหวังว่าสมาชิกจะต้องปฏิบัติ และยอมรับร่วมกัน เช่น พ่อแม่มีความคาดหวังกับผู้เยาว์มากเกินไป เมื่อผู้เยาว์ไม่สามารถทำได้ตามที่พ่อแม่ต้องการ ทำให้พ่อแม่โกรธและลงโทษเด็กด้วยความรุนแรงได้ โครงสร้างทางสังคม ชนชั้นทางสังคม การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ จากการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่า ครอบครัวที่มีการทารุณกรรมเด็กจะอยู่ในสถานภาพทางสังคมระดับต่ำ มีฐานะยากจน การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนหนึ่งไม่ได้รับการศึกษา และมีอาชีพกรรมกรใช้แรงงาน ค่าขายแรงงานต่ำ รับจ้างทั่วไป เช่น ทาสี ทำผม ชักรถรับจ้าง รวมทั้งมีอาชีพที่ไม่แน่นอน ความเป็นเมืองหรือชนบท การอพยพเคลื่อนย้าย ซึ่งมีผลต่อลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นเมืองหรือชนบทมีผลต่อทัศนคติที่แตกต่างกันไป ในครอบครัวที่มีการทารุณกรรมผู้เยาว์ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวเฉพาะพ่อแม่ ลูก มีชีวิตที่เป็นอิสระต่อกัน ขาดความผูกพันกัน ในครอบครัวที่มีการอพยพย้ายถิ่นก็จำเป็นต้องมีการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปจากเดิม ความไม่คุ้นเคยต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ขาดการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก ย่อมส่งผลต่อภาวะการปรับตัว อารมณ์ และความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้น บทบาททางเพศ และอำนาจ ในครอบครัวที่มีการทารุณกรรม เด็กมักเกี่ยวเนื่องกับการยึดมั่นในเรื่องอำนาจทางเพศ ส่วนใหญ่จะขาดความเสมอภาคในเรื่องเพศ รวมทั้งระบบการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จจากคนหนึ่งคนใดในครอบครัว เช่น พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว และแม่มักมีลักษณะของการพึ่งพิงสูง แบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก ในครอบครัวที่ค่อนข้างเข้มงวดกวดขัน ขาดการยืดหยุ่นย่อมมีแนวโน้มที่จะขาดความอดทนต่อการแสดงออกของเด็ก ทำให้ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เด็กที่อยู่ในความดูแล จึงมีโอกาสถูกทารุณกรรมมากขึ้น รวมทั้งพ่อแม่ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็ก ไม่เข้าใจในจิตวิทยาของเด็ก ทำให้ไม่เข้าใจต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กในแต่ละช่วงอายุ ขาดทักษะและเทคนิคในการอบรมเด็ก จึงใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรง เพราะคิดว่าเป็นวิธีที่ถูกต้อง และได้ผลกว่าวิธีอื่น ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เองได้รับจากวัยเด็กประกอบด้วย

แนวคิดทางจิตเวช (The psychiatric Model) จากแนวคิดดังกล่าว การพิจารณาสาเหตุของการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นปัญหา และมีผลในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความผิดปกติทางจิต ความเครียดจากหน้าที่การงาน บุคลิกภาพ การใช้สารเสพติดต่าง ๆ อารมณ์ ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก วิธีการ

จัดการกับปัญหา รวมถึงภาวะความบีบคั้นทางจิตใจ ความภาคภูมิใจในตนเอง นิัยส่วนตัว การเรียกร้องความสนใจ การตำหนิตนเอง ส่งผลทำให้เกิดภาวะความเครียดทั้งด้านจิตใจและอารมณ์มากขึ้น ส่วนมากจะพบว่า พ่อแม่มักมีปัญหาด้านบุคลิกภาพ เช่น มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม บุคลิกภาพแบบซึมเศร้า แยกตนเอง เป็นโรคจิตเภทชนิดหวาดระแวง โรคซึมเศร้า หรือตัวผู้เยาว์เองก็อาจมีส่วนที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดแนวโน้มที่จะถูกทารุณกรรม เช่น เป็นเด็กเลี้ยงยาก มีลักษณะชนมาก ระดับพัฒนาการไม่สมอายุระดับสติปัญญาต่ำ เป็นบุตรบุญธรรม เป็นลูกที่พ่อแม่ไม่ต้องการ เด็กไม่ใช่เพศตามที่พ่อแม่ต้องการ ส่งผลทำให้พ่อแม่เกิดเจตคติที่ไม่ต้องการเด็ก

แนวคิดทางสังคมจิตวิทยา (Psychosocial Model) จากแนวคิดดังกล่าวดังกล่าว สาเหตุของการทารุณกรรมที่เกิดขึ้น เป็นการพิจารณาปัญหาเฉพาะบุคคล ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง ความเป็นจริงในโลกที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ทัศนคติ การรับรู้ต่อหน้าที่ที่มี รวมถึงคุณค่าทางศีลธรรม จริยธรรมและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กอาจจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง หรือการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจนพัฒนาเป็นพฤติกรรม และบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จากการศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า พ่อแม่มีประวัติถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก ทำให้พ่อแม่ประเภทนี้มักทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ดูแล และมีการทารุณกรรมผู้เยาว์ด้วยวิธีการที่รุนแรง ปัจจัยดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางจิตเวช และปัจจัยทางสังคมจิตวิทยา ล้วนแต่มีผลเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงต่อกัน กล่าวคือ เมื่อมีปัจจัยต่างๆ เกิดขึ้นประกอบกับเมื่อเกิดสถานการณ์ความโกรธ ซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้ง และพยายามแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นผลจากปัญหาทางจิตใจด้วยการจัดการและการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง โดยใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง อาจมีความเชื่อว่า การลงโทษ การทุบตี การใช้กำลัง เป็นการระบายความเครียดและเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่จะกระทำได้ ทำให้เกิดการทารุณกรรมผู้เยาว์ในครอบครัวที่รุนแรงมากขึ้น ดังนั้น สาเหตุหลักเกิดจากหลายสาเหตุรวมกันซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้²⁸

2.3.1 สาเหตุทางด้านวัฒนธรรมจารีตประเพณี

บิดามารดาและสังคมมีวิธีการปฏิบัติต่อผู้เยาว์อย่างหลากหลาย เช่น มองว่าผู้เยาว์เป็นตัวแทนความชั่วร้าย หรือชนบางเผ่าเห็นว่าการมีบุตรเป็นความจำเป็นทางเศรษฐกิจโดย

²⁸ นาดวดี พักคง , “มาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว” , วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. หน้า 11-19.

เห็นว่า ผู้เยาว์เป็นแรงงานสำคัญที่จะช่วยพยุงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และชนหลายเชื้อชาติที่มองว่าผู้เยาว์เป็นเพียงทรัพย์สินของบิดามารดาที่มีอำนาจทำอะไรกับบุตรก็ได้ เช่น นำไปขายเป็นทาส ทศนคติของสังคมดั้งเดิมดังกล่าวมีส่วนทำให้มีการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ในลักษณะทารุณกรรมเสมือนหนึ่งว่า ผู้เยาว์ไม่มีชีวิตจิตใจ ในสังคมโบราณของไทย บิดามารดาชอบที่จะนำบุตรไปขายลงเป็นทาสได้ จึงมีการปฏิบัติต่อบุตรเสมือนทรัพย์สินทำนอง ช้าง ม้า โค กระบือ การทำโทษบุตรจึงมีลักษณะรุนแรง ต่อมาในปี 2410 แนวความคิดที่ว่าบุตรเป็นกรรมสิทธิ์ของบิดามารดาได้ผ่อนคลายลง บิดามารดาจะนำบุตรที่มีอายุเกินกว่า 15 ปี ไปขายจะต้องได้รับความยินยอมจากบุตรก่อน ต่อมาในสมัยรัชการที่ 4 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย โดยอาศัยหลักความยุติธรรม ได้มีการปรับปรุงกฎหมายจารีตประเพณี เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร ได้มีการตัดรอนอำนาจสิทธิ์ขาดของบิดาลงเป็นเพียงสิทธิ์ของบิดาที่มีต่อบุตร แต่ในชวงเวลานั้น ยังมีการยอมรับการขายบุตรได้ จนเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กฎหมายไม่ยอมรับการซื้อขายมนุษย์หรือเอาคนลงเป็นทาส และกฎหมายห้ามการซื้อขายผู้เยาว์ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา และปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบัน บัญญัติไว้ในมาตรา 317,318 ,319

เมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ในปี พ.ศ.2477 ได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรในลักษณะมีหน้าที่ต่อกัน เช่น บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตร บิดามารดามีสิทธิ์กำหนดที่อยู่บุตร ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนหรือให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะานุรูป เป็นต้น จะเห็นได้ว่ารัฐพยายามจะเข้าไปตัดรอนอำนาจสิทธิ์ขาดของบิดามารดาเหนือบุตรเป็นลำดับ แต่ร่องรอยของจารีตประเพณีเกี่ยวกับอำนาจสิทธิ์ขาดของบิดามารดา การปกครองบุตรยังฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยว่า บุตรคือสมบัติของตน ย่อมมีสิทธิ์ที่จะปฏิบัติอย่างไรกับบุตรของตนก็ได้ การที่บิดามารดาทำโทษเขียนตีบุตรแม้จะรุนแรงทารุณเพียงใด สังคมยังเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง จึงไม่มีใครเข้าไปยุ่งเกี่ยวห้ามปราม จึงนับว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการที่บิดามารดาใช้อำนาจทำโทษบุตรรุนแรงในลักษณะทารุณกรรม²⁹

²⁹วิชา มหาคุณ วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล , ผลกระทบของเด็กถูกกระทำทารุณกรรม : มาตรการป้องกันแก้ไขศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี , หน้า 41-44.

2.3.2 ทางด้านตัวบุคคลหรือบิดามารดา

ความรู้และประสบการณ์ การเลี้ยงดูผู้เยาว์ (Parent's childrearing Experience) บิดามารดาที่ทำร้าย หรือปล่อยปละละเลยบุตร มีการเลี้ยงดูอย่างผิดปกติ บางคนมีประวัติยากไร้ขาดแคลนและการทำร้ายทารุณหรือถูกปล่อยปละละเลย บางคนมีประวัติบิดามารดาตายตั้งแต่ยังเล็ก ๆ บางคนมีการย้ายที่อยู่บ่อย บางคนบิดามารดาเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือมีอาการเจ็บป่วยทางจิต และบางคนได้รับการปฏิเสธจากบิดามารดา และต่อมาผู้เยาว์ที่ต้องเติบโตมีฐานะเป็นบิดามารดาจะใช้วิธีการที่ตนเคยได้รับกับบุตรของตนจึงกลายเป็นการทำร้ายผู้เยาว์

โรคจิต (PSYCHOSIS) บุคคลประเภทนี้จะหมกมุ่นอยู่แต่ในโลกของภาพหลอนที่เขาสร้างขึ้น จนไม่สนใจความต้องการของผู้เยาว์เลย

ความผิดปกติทางจิตพยาธิสภาพ (PSYCHOPATHY) บุคคลประเภทนี้จะสร้างความสัมพันธ์ภาพแบบกดขี่ ข่มเหงขื่นแทน เมื่อทำร้าย ผู้เยาว์แล้วจะไม่รู้สึกเสียใจในสิ่งที่ทำ แม้แต่น้อย การวิเคราะห์วินิจจัยพ่อแม่ประเภทนี้ทำได้ยากมาก

การเสพติดบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสพติดสุรามึนเมาไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักจะมีพฤติกรรมรุนแรงทุบตี และทำทารุณต่อบุตรของตนเสมอ³⁰

การติดการพนันบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ติดการพนันมักจะมีอารมณ์เครียด และเสียบ่อยในกรณีที่เกี่ยวข้องการพนันจึงมักทำร้ายบุตรหรือผู้เยาว์ที่อยู่ในความปกครองของตนเสมอ³¹ มารดาไม่ต้องการผู้เยาว์อย่างรุนแรง สืบเนื่องจากมาจากบุตรนอกสมรสบุตรที่ไม่เป็นตามเพศที่ตนต้องการ เช่น ต้องการบุตรชายกลับเป็นเพศหญิง หรือลูกเลี้ยงติดมากับคู่สมรส กรณีเช่นนี้มารดาจะมีความรู้สึกที่ไม่ต้องการผู้เยาว์นั้น การทุบตีทำร้ายจึงมักจะเกิดขึ้นได้³²

2.3.3 สาเหตุทางด้านตัวผู้เยาว์

ผู้เยาว์เจ้าอารมณ์ มักจะมีอารมณ์ฉุนเฉียว แสดงออกทางอารมณ์มาก อาจถูกทำร้ายได้ง่าย โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีอายุน้อย และบิดามารดาที่มีความเครียดกดดันสูง

ผู้เยาว์มีปัญหาความพิการ-ปัญญาอ่อน บางรายความพิการไม่ปรากฏชัดแจ้งแต่มีสภาพอ่อนแอไม่สมวุฒิภาวะ หรือเกิดมาผิดปกติซึ่งต้องการดูแลเป็นพิเศษ ความยุ่งยาก ลำบากนี้ทำให้บิดามารดาส่วนใหญ่ปฏิเสธผู้เยาว์

³⁰ วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล , มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง , หน้า 69.

³¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 69.

³² เรื่องเดียวกัน , หน้า 69.

ผู้เยาว์มีปัญหาพฤติกรรม (PROBLEMS WITH OLDER CHILDREN) เช่น ผู้เยาว์อยู่ไม่เป็นสุข(HYPERACTIVITY) มีพฤติกรรมก้าวร้าว ลักขโมย หนีโรงเรียน หนีบ้าน และมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ (SEXUAL ACTING OUT)โดยพบว่าบิดามารดามีส่วนอย่างยิ่งในการทำให้ผู้เยาว์มีพฤติกรรมดังกล่าว

2.3.4 สาเหตุทางด้านครอบครัว

การตกเป็นแพะรับบาป (Seapegoating) กรณีบิดามารดาทะเลาะกันมักจะดึงผู้เยาว์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยและผู้เยาว์มักจะถูกทำร้าย เมื่อไม่สามารถจะตอบโต้คู่สมรสอีกฝ่ายได้ก็จะหันมาระบายความโกรธแค้นที่ผู้เยาว์

ครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ผู้เยาว์มักจะถูกทำร้ายมากกว่าผู้ที่เป็นบิดามารดาตามธรรมชาติเพราะว่าพ่อเลี้ยง หรือแม่เลี้ยงไม่มีใครมีความสัมพันธ์กับเด็กเท่าบิดามารดาที่แท้จริง³³

การที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว ผู้เยาว์มักจะถูกปล่อยปละละเลย และวิธีการลงโทษบิดามารดามักใช้การเยียนตีทารุณผู้เยาว์เพื่อควบคุมให้อยู่กับที่ได้ตามต้องการโดยเร็ว

บิดามารดาวัยรุ่น (Adolescent Parents) บิดามารดาจะขาดความรับผิดชอบ หุนหันพลันแล่น จึงมีความเสี่ยงสูงในการทำร้ายหรือละเลยผู้เยาว์

ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นครอบครัวขนาดเล็กตามสภาพความเจริญของสังคม ความผูกพันระหว่างสมาชิกของครอบครัวเริ่มห่างเหิน ทำให้มีความกดดันต่อการเผชิญปัญหาเศรษฐกิจตามลำพัง และผู้เยาว์อาจจะเป็นที่รองรับอารมณ์ของบิดามารดาได้ง่าย โอกาสถูกตีถูกทำร้ายมีมาก และบิดามารดาจะอ้างว่าเป็นการตีเพื่ออบรมสั่งสอน

ครอบครัวขยาย (Extended Family) เป็นครอบครัวประกอบด้วย บิดามารดา บุตร ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า และอา มีความผูกพันกันทางสายโลหิตมาก ทุกคนในครอบครัวให้ความรักใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กรณีที่มีการทำร้ายผู้เยาว์ ญาติ ๆ มักจะเข้าไปยุ่งวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความรังเกียจคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้คนที่เป็นบิดามารดาเพิ่มความกดดันมากขึ้น จึงอาจพบการทำร้ายผู้เยาว์ในครอบครัวขยายที่มีปัญหาขัดแย้งภายในครอบครัวได้³⁴

³³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 82

³⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 84.

2.3.5 สาเหตุทางด้านความสับสนในโครงสร้างสังคม (Structural theory)

สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลสำคัญ เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ภาวะการตกงาน (Unemployment) ความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมตลอดจนความแออัดในชุมชนใหญ่ มีผลทำให้ความกดดันหรือตึงเครียดมาก จากสาเหตุดังกล่าวโอกาสที่บิดามารดาจะใช้อารมณ์ทำร้ายบุตรย่อมมีมาก³⁵

2.4 ผลกระทบจากกรณีที่ผู้เยาว์ถูกรุณแรงโดยบุคคลในครอบครัว

ผลกระทบจากกรณีที่ผู้เยาว์ถูกรุณแรงโดยบุคคลในครอบครัว มีผลทางด้านต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

2.4.1 ทางด้านพัฒนาการและพฤติกรรมของผู้เยาว์

ผู้เยาว์จะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว (Aggression) และมีปัญหาด้านความประพฤติ (conduct disorder) จึงมีโอกาที่จะทำผิดกฎหมายได้สูงมาก และเชื่อว่าเด็กมักจะก่ออาชญากรรมต่อชีวิตร่างกายสูง

ผู้เยาว์จะมีความวิตกกังวลสูง (Anxiety) ทำอะไรจะไม่ประสบความสำเร็จ และยังผลทำให้ผู้เยาว์มีความรู้สึกสิ้นหวัง (hopelessness) ขาดความมั่นใจ ท้อแท้ บางรายมีพฤติกรรมทำลายตนเอง (self-destructive act) หรือฆ่าตัวตายเป็นต้น³⁶

2.4.2 ทางด้านคุณภาพประชากรและสวัสดิการของสังคม

ผลเสียหายจากปัญหาการทำร้ายผู้เยาว์ มีผลกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพประชากรในประเทศไทย เพราะผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายมีผลทำให้ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ

ผลทางด้านร่างกาย เด็กที่ถูกทารุณกรรมจากคนในครอบครัว พบว่ามีอาการบาดเจ็บร่างกายไม่ว่าจะเป็นแผลเล็ก ๆ น้อย ๆ บาดแผลที่มีการอักเสบติดเชื้อ การถูกทารุณกรรมจนถึงกับสลบ ได้รับบาดเจ็บสาหัสจนต้องรับการรักษาที่โรงพยาบาล ร่างกายพิการหรือแม้แต่ถึงขั้นเสียชีวิต

³⁵เรื่องเดียวกัน , หน้า 68

³⁶นาถวี พักคง , “มาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว” , วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา, 2536. หน้า 20.

ผลทางด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กในช่วงอายุขวบปีแรก เด็กจะมีปัญหาทางด้านอารมณ์ มีอาการซึม เศษเมเย ขาดความสนใจสิ่งแวดล้อม ไม่มีการสื่อสารกับคนอื่น ๆ ขาดพัฒนาการด้านความผูกพัน และความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว และคนอื่น ๆ ในช่วงอายุ 2 ปี เด็กจะเกิดความรู้สึกคับข้องใจ อารมณ์หงุดหงิดง่าย งอแง มีอารมณ์โกรธเกิดขึ้นได้ง่าย และไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่ง ในช่วงอายุ 4 ปี เด็กจะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกล้าในการแสดงออก มีปัญหาในการปรับตัวและปัญหาในการควบคุมอารมณ์ ในช่วงอายุ 6 - 12 ปี จะเริ่มมีปัญหาด้านการเรียน ไม่สนใจการเรียน รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า คิดว่าตนเองมีปมด้อย ไม่ค่อยเข้าร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน รวมทั้งอาจมีพฤติกรรมลักษณะต่อต้านก้าวร้าว ในบางรายอาจมีลักษณะซึมเศร้า ในช่วงเข้าสู่วัยรุ่น อาจจะกลายเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม ไม่ยอมรับซึ่งจากรายงานการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่พบว่าวัยรุ่นที่กระทำผิดทางกฎหมายมักมีประวัติว่าได้รับการเลี้ยงดูด้วยการลงโทษทางกายสูง

ผลทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่มีการทารุณกรรมเด็ก จะมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะทางความคิดและจินตนาการ รวมทั้งความเข้าใจของเด็กอย่างมาก จากการที่เด็กไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการทั้งด้านความรัก การดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการเลี้ยงดูแบบไม่คงเส้นคงวาของพ่อแม่ ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่มีอยู่ หรือกลายเป็นเด็กที่มีบุคลิกภาพค่อนข้างก้าวร้าว นอกจากนี้ จากงานศึกษาวิจัย พบว่าคนที่ถูกทารุณกรรมในวัยเด็กจะกลายเป็นบิดามารดาที่เข้มเหงบุตรของตนเองด้วย และเด็กที่ถูกเข้มเหงรังแก จะกลับกลายเป็นผู้เข้มเหงรังแกบิดามารดาของตนเองต่อไปในที่สุด ดังนั้นจากการที่ได้รับการเลี้ยงดูที่มีการทารุณกรรมในวัยเด็ก เมื่อเติบโตขึ้น การหาทางออกเมื่อเผชิญภาวะที่ก่อให้เกิดการตีเครียด ก็เป็นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาทำให้เกิดลักษณะของกระบวนการส่งผ่านของการกระทำทารุณกรรม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างไม่วันสิ้นสุด³⁷

2.4.3 ทางด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ผู้เยาว์อาศัยอยู่

จากการศึกษาแล้วมีการโต้เถียงกันมากในเรื่องสถานที่ทำงานกับครอบครัวเมื่อการทำร้ายทางเพศ ผู้เยาว์เกิดขึ้นเป็นมุมมองที่มีความจำเป็นที่จะต้องตรวจรักษาเป็นอันดับแรกการทำงานด้านนี้จะมุ่งไปยังสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเหยื่อแต่ละคน พ่อแม่ผู้ปกครองที่ไม่ทำร้าย และ

³⁷ Clive R. Hollin and Kevin Howells. Clinical approaches to sex offenders and their victims. P.208-220.

พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีการต่อต้านทำร้าย การเจริญเติบโตของร่างกาย การปฏิบัติและแบบอย่างความคิดเพื่อช่วยในการรักษา และมีปัจจัยมากมายที่ทำให้องค์กรครอบครัวมีการสนับสนุนช่วยเหลือกัน และสามารถที่จะทำให้เกิดความรุนแรงได้เวลาที่ครอบครัวใช้ในการอยู่ร่วมกันสามารถทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี และมีโอกาสที่จะเสริมสร้างความรักความอบอุ่น ทั้งนี้ยังมีการไม่ลงรอยกันได้ถึงกันกิจกรรมในครอบครัวที่จะทำร่วมกันมีหลากหลายซึ่งบ่งบอกถึงความมั่งมีในการจัดกิจกรรมของแต่ละครอบครัว แต่ก็ยังเป็นแหล่งหลักที่จะทำให้เกิดปัญหาและข้อโต้แย้งขึ้นได้ ความหนาแน่นของความเกี่ยวข้องกันของสมาชิกภายในครอบครัวจะนำมาสู่ความใกล้ชิด ความอบอุ่น ความสนิทสนมที่เหมาะสมและความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างวัยเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แต่ก็ยังจะเป็นปัญหาเรื่องความโกรธอารมณ์รุนแรงความรู้สึกไม่ดีได้

ผู้เยาว์จะถูกบังคับให้เป็นสมาชิกภายในครอบครัวเป็นชีวิตของครอบครัวโดยมีความเป็นไปได้ที่จะแสดงออกในความรู้สึกต่อต้านกับความเชื่อที่ว่าการแสดงออกจะซ่อนอยู่ภายในการตรวจตราจากภายนอก พ่อแม่จะร่วมเปิดโลกทัศน์ซึ่งมีผลให้ผู้เยาว์เรียนรู้โดยตรงอย่างใกล้ชิด พ่อแม่จะช่วยพัฒนาทัศนคติของผู้เยาว์ว่าควรจะได้รับการดูแลบรรมอย่างไร ซึ่งในทางตรงกันข้ามของการคาดหวังทางสังคมและเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับผู้เยาว์ในสังคมทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศและความประพฤติซึ่งผู้เยาว์จะมีการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อจิตใจผู้เยาว์

ในแต่ละสังคมจะมีบรรทัดฐานความเชื่อ คุณค่า ทัศนคติ สิทธิและความคาดหวังเกี่ยวกับทางด้านจิตใจของแต่ละคนในครอบครัวมีสิ่งต้องห้ามทางด้านศาสนาซึ่งจะป้องกันความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความรู้ และประสบการณ์ มีความชัดเจนว่าศาสนาที่แท้จริงจะไม่พูดถึงเรื่องการกระทำเหล่านั้นในสังคมผู้เยาว์จะมีการสังเกตจากการแต่งกาย โฆษณาและรูปภาพโป๊ต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เยาว์เหล่านั้นกำลังเจริญเติบโตเรียนรู้ทางด้านเพศ สถาบันครอบครัวจะเป็นแบบอย่างที่มีค่าในสังคมด้วยตัวเอง แต่ละคนจะสร้างแบบอย่างของตนและจะปฏิบัติต่อบรรทัดฐานทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศภายในครอบครัวแบบอย่างของการสัมผัสทางร่างกายและการเชื่อมโยงทางเพศโดยมีพื้นฐานมาจากอดีตของแต่ละคนและประสบการณ์ในครอบครัวของตนประกอบด้วยกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและสังคมครอบครัวสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้เยาว์แต่ละคนจะมีแบบอย่างในสังคมที่หลากหลายซึ่งรวมถึงการเป็นเหยื่อจากการถูกทำร้ายทางเพศด้วย การรักษาด้านนี้มุ่งเน้นในสังคม แต่ละคนหรือในครอบครัว เช่น นักสิทธิสตรีจะมุ่งเน้นถึงความจำเป็นในการเป็นมุมมองพื้นฐานถ้ามีการเปลี่ยนแปลงที่จะมีการทำร้ายทางเพศ ระบบการศึกษาจะมุ่งเน้นไปยังแต่ละคนและระบบการเยียวยาในกลุ่มครอบครัว จึงดูเหมือนว่าสิ่งทีละเลยในระบบแบบอย่างทั้งหมดในความสัมพันธ์ของการทำร้ายร่างกายจะไม่สำเร็จ แบบอย่างทีสนับสนุน

มุมมองที่จะทำงานของแต่ละคนกลุ่มครอบครัวและตัวแทนสังคมซึ่งเป็นผู้รักษาความยุติธรรมตามหลักการคือ สร้างแบบอย่างเพื่อช่วยเหลือเหยื่อผู้ถูกทำร้าย ทำงานร่วมกับผู้ต่อต้านและสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ และป้องกันการถูกทำร้ายซ้ำ

ผลกระทบจากการทำร้ายร่างกายผู้เยาว์ในครอบครัวมีหลากหลาย เช่น ผู้ใหญ่หลายคนจะใกล้ชิดและใช้อำนาจครอบงำผู้เยาว์ทางด้านเพศโดยไม่เหมาะสม แม้ว่าจะมีหลักเกี่ยวข้องกับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ทำร้ายทางเพศลูกของตน รวมถึงพ่อเลี้ยง ผู้ที่ผู้เยาว์ไว้วางใจเชื่อใจ และผู้เยาว์อาจมีพฤติกรรมที่จะทำร้ายเด็กที่เล็กกว่าตน ผู้ทำร้ายส่วนใหญ่ 85-95 เปอร์เซ็นต์ จะเป็นผู้ชายและอาจจะเป็นผู้เยาว์ได้ด้วยสิ่งที่มีอิทธิพลภายในและภายนอกของอารมณ์และนิสัยการทำร้ายทางเพศมีหลายปัจจัยนั้นรวมถึงการทำร้ายโดยเด็กผู้ชาย คือ แอลกอฮอล์และยาเสพติด กลไกที่เป็นแบบอย่างของการถูกข่มขู่ทางเพศของผู้เยาว์จะเป็นผลของตัวอย่างที่มีผลกระทบต่อผู้เยาว์อย่างไรก็ตามความวิตกกังวลความกลัวและความเกี่ยวข้องทางเพศที่เป็นประสบการณ์ในวัยเด็ก การตอบโต้ทางเพศซึ่งมีความเสียหาย เครียด ผิดหวังทางด้านการถูกทำร้ายร่างกายอันเป็นประสบการณ์ที่จะจดจำไปตลอดในช่วงวัยเด็ก

ดังนั้นการโต้ตอบพื้นฐานกรณีผู้เยาว์ถูกทำร้าย คือ การร้องขอทางด้านการแสดงความคิดเห็น การหลีกเลี่ยงความกดดัน การข่มขู่อย่างมากซึ่งจะทำให้พิชิตประสบการณ์ที่เสียหายนั้น การที่ ผู้เยาว์ถูกทำร้ายทางเพศเป็นประสบการณ์ที่จะทำให้มีภาพย้อนหลัง ผันร้าย พุดถึงการถูกทำร้ายมีกิจกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม การระบายความรู้สึกโดยวิธีวาดภาพ ผั้นกลางวัน เช่น ผู้เยาว์หญิงอายุ 14 ปี ถูกทำร้ายโดยผู้เยาว์อายุ 7-14 ปี ผู้เยาว์นั้นจะมีประสบการณ์ก่อนเปิดเผยเรื่องการถูกทำร้ายและจะปิดตัวเงียบในห้อง

ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้ถูกทำร้ายจะมีความรู้สึกไม่อยากจะพูดถึงเรื่องการถูกทำร้ายที่เป็นบาดแผลในใจของชีวิต ทั้งสถานที่และสิ่งของที่จะเตือนให้ผู้ถูกทำร้ายระลึกถึงการถูกทำร้าย ดังนั้นครอบครัวควรจะมีปฏิสัมพันธ์ที่จะพูดถึงเรื่องดังกล่าวและไม่ควรพูดถึงเรื่องนั้นอีกเลย ผู้ถูกทำร้ายจะมีความไม่พอใจ ความโกรธ ความก้าวร้าว และปัญหาในเรื่องการนอนโดยจะมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาและความวิตกกังวล อันเป็นสาเหตุให้ผู้เยาว์มีอุปนิสัยก้าวร้าว

2.4.4 ทางด้านการรักษาสภาพจิตใจผู้เยาว์ให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

การเปิดเผยช่วงเวลาวิกฤตที่จะต้องถูกค้นพบเรื่องการถูกทำร้ายกระบวนการเปิดเผยเป็นเรื่องซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการถูกทำร้ายและการประเมินผู้เยาว์และครอบครัว การเข้า

ใจในการแทรกแซงการถูกทำร้ายโดยผู้ต่อต้านและมีผลกระทบต่อเหยื่อ มี 2 กระบวนการพื้นฐานที่ครอบครัวต้องทำลายความเชื่อทางความคิดโดยที่ปกปิดเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศในครอบครัว ประเมินแต่ละคนในครอบครัวเพื่อจะได้วางแผนอย่างเหมาะสมที่ตรวจสอบการทำงาน การทำลายความเชื่อทางศาสนาเป็นความมุ่งหมายแรกเพื่อจะจัดการกับจุดอื่นๆ ในการรักษาผู้เยาว์จะไม่สามารถพูดถึงประสบการณ์ที่ถูกทำร้ายมาการปกปิดเรื่องราวเหล่านี้จะขยายจำนวนผู้ทำร้ายทางเพศเพราะไม่มีใครคิดถึงกิจกรรมของเขา เช่น พ่อผู้เยาว์ได้รับอนุญาตให้ใช้เวลาช่วงเย็นอยู่ที่บ้านกับครอบครัวขณะได้รับการประกันตัว ในคดีที่ลูกสาวอายุ 14 ปี ถูกพ่อทำร้ายอย่างซาดิสต์เมื่อมีอาการเมา ผู้เยาว์จะพูดกับตัวเองว่าตนไม่ได้ถูกทำร้ายโดยพ่อ เทคนิคที่จะช่วยให้เข้าถึงการทำลายความเชื่อที่ต้องปกปิด โดยพูดแสดงความเห็นใจสงสัยว่าทำไมจะถามผู้ถูกทำร้ายให้อธิบายถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น บ่อยครั้งที่ผู้เยาว์ต้องการจะได้รับอนุญาตให้พูดสิ่งที่ผู้เยาว์รู้สึกว่าผู้เยาว์ได้มีโอกาสพูดและถามและสงสัย โดยใช้คำถามที่มีเหตุผลเกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่องและควรคำนึงถึงสิ่งไหนควรถามและไม่ควรถาม แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้เยาว์รวมถึงความรู้สึกกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้เยาว์ได้พูดถึงเรื่องความเจ็บปวดออกมาจากจิตใจ และไม่ควรซักถามแบบเป็นกลุ่มใหญ่ ควรจะแยกออกมาซักถามหรือแยกออกมาจากพ่อแม่ผู้เยาว์ ทั้งนี้เพื่อให้การรักษาสภาพจิตใจของผู้เยาว์ได้กลับคืนสู่สภาวะปกติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.5 ทางด้านบทบาทของบุคคลในครอบครัวในการยอมรับต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

กระบวนการประเมินในครอบครัวมีความจำเป็นที่จะต้องมองภาพรวมของสมาชิกในครอบครัวเพื่อจะพิจารณาถึงปัญหา เหยื่อจะอยู่ในสถานะที่ต้องขัดแย้งอย่างยอมทน เพราะผู้ใหญ่ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบในการกระทำของตนจะเป็นการผิดพลาดหากในครอบครัวมีการรวมกลุ่มชุมนุมกันภายใต้สถานการณ์เช่นนี้และมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผู้เยาว์พูดโกหกโดยธรรมชาติและความคิดตามปกติของผู้เยาว์เอง ถ้าผู้กระทำผิดยอมรับผิดชอบจะเป็นการช่วยให้ความร่วมมือกับสมาชิกในครอบครัวเป็นการจำเป็นที่จะเข้าถึงแม่ของผู้เยาว์และศึกษาเรียนรู้ว่าจะเสียใจอย่างไร และตำหนิผู้เยาว์อย่างไร จึงมีความจำเป็นที่จะเข้าถึงพ่อแม่และการปฏิเสธผู้เยาว์ สังเกตดูว่าผู้เยาว์จะอยู่กับครอบครัวต่อไปได้หรือไม่ หรือผู้เยาว์อยากอยู่กับสถานที่รับเลี้ยงเด็กมากกว่าและจำเป็นที่จะดูถึงความสัมพันธ์ของแม่ของผู้เยาว์ผู้ตกเป็นเหยื่อที่จะทำให้มีการปกปิดเรื่องที่ถูกทำร้าย เช่น ในครอบครัวหนึ่ง เด็กหญิงเจน เป็นลูกสาวคนโตมีน้องสาว 1 คน ตั้งท้องเมื่อแม่มีอายุ 16 ปี นางมะลิผู้เป็นแม่นำเจน มาเลี้ยงใน 3 ปีแรกเมื่อเธอเกิด เจนกลับไปอยู่กับแม่และน้องสาวของเจน เมื่อนางมะลิ แต่งงานกับพ่อของเจน เจนจึงต้องถูกเลี้ยงดูโดยยายของเธออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงมีช่องว่างระหว่างแม่กับตัวเจน ตัวเจนเองก็มีแฟนหนุ่มอายุอ่อนกว่ามีความสัมพันธ์กันและ

ต่อมาถูกทำร้าย จึงมีความจำเป็นที่แม่ของเจนจะต้องให้ความเห็นใจสงสารแต่แม่กลับตำหนิ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่เจนกระทำลงไป เป็นต้น

2.4.6 ทางด้านเชิงความคิดของผู้เยาว์ที่มีต่อผู้กระทำผิด

ผู้เยาว์อาจปักใจเชื่อว่ามีอยู่ทุกๆ ที่ตัวผู้กระทำไม่ได้ปรากฏอยู่โดยตรง อาจมีสาเหตุจากประสบการณ์ที่จำกัดที่มีต่อความสัมพันธ์ลักษณะนั้นทำให้พวกเขาแปลความหมาย พฤติกรรมโดยอิงจากเรื่องต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยไม่ปฏิเสธหรือการไม่บอกกล่าวเลยซึ่งอาจดูเหมือน เช่นการยินยอม จากการสังเกตการดำเนินการคุกคามโดยทั่วไป เช่น การริเริ่มความสัมพันธ์, การตอบสนองทางเพศ, การยอมรับบางอย่างซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกแบบมีส่วนร่วมเช่น ผู้กระทำ, การตำหนิตนเองก็อาจมีส่วนร่วมในบางกรณี เช่น ในผู้เยาว์บางคนการถูกคุกคามมีสาเหตุมาจากตนเอง แทนที่จะยอมรับว่าตนเองถูกข่มขู่จากผู้ใหญ่ที่ตนรัก, พี่สาวอยู่ อาจใช้ประโยชน์จากความอ่อนแอของผู้เยาว์ นอกจากนี้ผู้เยาว์อาจปักใจเชื่อเรื่องอื่นๆ ที่จะทำให้เชื่อว่าความตั้งใจทำร้ายลดน้อยลง เช่น เขาอาจคิดว่าเป็นอุบัติเหตุ เกิดจากการมีเมมา หรือเกิดจากความยุ่งยากในชีวิตสมรส เรื่องเหล่านี้มีความซับซ้อนจนอาจทำให้ผู้เยาว์สรุปได้ว่า เหล่าภรรยาของผู้คุกคามทางเพศปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายเหล่านั้น ความคิดเหล่านี้อาจชี้นำผู้เยาว์อย่างผิดๆ ให้ไปตำหนิมารดาแทนที่จะตำหนิตัวผู้ชายผู้กระทำและบางกรณีผู้เชี่ยวชาญบางคนเองก็ไม่คุ้นเคยกับบุคลิกของผู้คุกคาม เมื่อรวมกับมุมมองที่ผิด ๆ ว่าการถูกคุกคามทางเพศเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ก็จะเสริมความเข้าใจผิดของผู้เยาว์นั้นด้วย

วิธีการบำบัดที่ได้ผลในการชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ การถูกคุกคามทางเพศก็คือการเสริมสร้างให้ผู้เยาว์ได้ตระหนักถึงพื้นฐานความเชื่อเหล่านี้ แทนที่จะบอกผู้เยาว์ว่ามันไม่ใช่ความผิดของพวกเขาเท่านั้นยังควรพิจารณาถึงสิ่งที่ผู้เยาว์เชื่อถือ ที่มาของความเชื่อ และวัตถุประสงค์ของสิ่งเหล่านั้น และควรให้ผู้เยาว์ทำความเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำของทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ถูกคุกคามและทำโดยปราศจากการปิดบังใดๆ

ผู้เยาว์ควรได้รับการอธิบายอย่างง่ายๆ ตรงไปตรงมาถึงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดรูปไปนี้ เช่น ผู้ใหญ่บางคนเกิดความรู้สึกทางเพศกับผู้เยาว์และเขาก็หลอกตัวเองว่ามันถูกต้องที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นแม้ว่าพวกเขาจะรู้ว่าจริงๆ แล้วมันไม่ถูกต้องก็ตาม ซึ่งเหมือนกับเมื่อมีคนขโมยของจากห้องและบอกกับตัวเองว่ามันไม่ใช่เรื่องผิดหรือไม่ได้ทำร้ายใครสักหน่อย แต่ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดจากการคุกคามทางเพศก็คือมีคนถูกทำร้ายจริงๆ กรณีนี้อาจจะไม่ทำให้เข้าใจภาพ

รวมได้ทั้งหมดว่าผู้ใหญ่ที่มีความรู้สึกทางเพศกับผู้เยาว์บางคนได้อย่างไรแต่ก็พอเพียงที่จะอธิบายกับผู้เยาว์เหล่านี้แล้ว

เพื่อให้ผู้เยาว์ใช้ประโยชน์จากพฤติกรรมของเขาเองนั้นจำเป็นต้องให้พวกเขาระลึกถึงความรู้สึกนั้นสถานะความรู้ในขณะนั้นของพวกเขาด้วยจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เขาเข้าใจว่าพฤติกรรมของเขานั้นมีความซับซ้อนและขณะเดียวกันก็มีความเปราะบางด้วยไม่ว่าพวกเขาจะไม่รับรู้ กลัวหรือพบความต้องการอื่นที่นำมาอธิบายได้ในบางกรณีที่ผู้เยาว์ถูกคุกคามเป็นเวลานานอาจตีความว่าเกิดจากความรักก็ได้

มีการศึกษาถึงขั้นตอนการตกเป็นเหยื่อและลักษณะเฉพาะของผู้กระทำวิธีการที่ผู้กระทำชักจูงให้ผู้เยาว์ยอมรับพฤติกรรมทางเพศ และเจียบอยู่ได้นั้นเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก ตัวอย่างเช่น ผู้เยาว์เองอาจอธิบายออกมากระบวนการที่ปกป้องผู้กระทำหรือที่เรียกว่าการพบปะแบบไม่ไว้ใจ การได้รับความรักที่ไม่เพียงพอไม่เคารพความเป็นส่วนตัวหากผู้คุกคามสามารถติดต่อสื่อสารประเด็นเหล่านี้ไปสู่เหยื่อได้โดยตรงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก เมื่อไหร่ก็ตามที่ผู้กระทำถูกบำบัดอาจกระทำโดยการให้เขียนจดหมายอธิบายให้เข้าใจหรืออาจเป็นการพบปะโดยตรงให้ผู้คุกคามยอมรับผิด และได้อธิบายถึงสาเหตุของการกระทำ อย่างไรก็ตามผู้เยาว์ควรจะได้รับรู้ข้อมูลดังกล่าวในช่วงอายุที่มีวุฒิภาวะพอเพียงจะเข้าใจ นอกจากนี้เหยื่อเองก็จะตระหนักได้ว่ามีความแตกต่างอะไรเกิดขึ้นบ้าง เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อในอนาคต³⁸

2.4.7 ทางด้านความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้เยาว์ที่ถูกคุกคามทางเพศ

ประสบการณ์การคุกคามทางเพศอาจทำให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศบิดเบือนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกของผู้เยาว์นั้น เขาอาจเกิดความรู้สึกทางเพศที่สับสนหรือจัดการได้ยาก เกิดความกังวลเกี่ยวกับเรื่องเพศเกิดความอยากรู้อยากเห็นมากเข้าหรือเรียนรู้วิธีปฏิบัติทางเพศแบบผิดๆ วิธีบำบัดรวมถึงการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เยาว์ แก้ไขความเชื่อผิดๆ สร้างเสริมคุณค่าและทำให้เข้าใจเรื่องเพศและช่วยเหลือในการจัดการทางอารมณ์ พฤติกรรมซึ่งต้องกระทำโดยอาศัยค่านิยมของชุมชนและครอบครัวด้วยจะได้ประโยชน์ เช่น ในบางครอบครัวยอมรับการช่วยตนเองของผู้เยาว์ได้ ตราบใดที่ทำในที่ๆ เป็นส่วนตัว ในกรณีนี้ผู้เยาว์บ่งชี้โอกาสต่างๆ ที่จะเกิดความรู้สึกทางเพศ เช่น เมื่อดูทีวีในห้องตอนกลางคืน และวางแผนที่จะจัดการ

³⁸ Clive R. Hollin and Kevin Howells. Clinical approaches to sex offenders and their victims. P.219-225.

กับความต้อการนั้นได้อย่างถูกต้อง ในบางครอบครัวเรื่องการกระตุ้นตัวเองนั้นเป็นข้อห้ามทั้งเหตุผลส่วนตัวและเหตุผลทางศาสนา ผู้เยาว์ต้องหาทางเลือกนั้นๆ แทน

เมื่อไหร่ที่ผู้เยาว์มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้องควรมีการเผชิญหน้ากับพฤติกรรมนั้น โดยมากพ่อแม่หรือบุคคลอื่นจะสื่อสารให้ผู้เยาว์รู้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้องรับไม่ได้แต่ผู้เยาว์ยังยืนยันจะทำต่อซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เยาว์นั้นไม่สามารถหยุดการกระทำนั้นได้โดยง่ายกับผู้เยาว์ที่เล็กกว่าที่ถูกเอาใจใส่มากขึ้น เพื่อป้องกันพฤติกรรมไม่ถูกไม่ควรอย่างต่อเนื่องและเป็นการป้องกันผู้เยาว์อื่นๆ ด้วยโดยผู้เยาว์จะเรียนรู้และแสดงออกถึงความรู้สึกต่างๆ และสถานการณ์ต่างๆ นำมาก่อนพฤติกรรม และกระบวนการเลี้ยงการแสดงออก ทั้งกระบวนการการเรียนรู้และพฤติกรรมจะพัฒนา เช่น ผู้เยาว์วางแผนจะดึงตัวเองออกจากสถานการณ์ และจะมีข้ออ้างต่างๆ กับตนเอง

กับวัยรุ่นนความสำคัญจะอยู่ที่การเข้าใจว่าเยาวชนนั้นต้องการอะไรโดยผ่านพฤติกรรมทางเพศพบว่าการบ่งชี้ว่ามีผลที่เกิดตามมาหลายอย่างเช่น อาจมีบางส่วนที่ทำให้ลดความนับถือตนเองลง เสี่ยงต่อการทำลายความรู้สึก เกิดโรค มีท้อง และถูกข่มขืน วิธีการอื่นๆ ที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้มีหลายประการ เช่น การให้ความรัก ขณะที่ผู้เยาว์ถูกคุกคามทางเพศ ผู้เชี่ยวชาญควรให้ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยด้วย

ส่วนสำคัญที่มีความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มความเสี่งที่ผู้เยาว์จะกลายเป็นผู้กระทำเองโดยเลียนแบบสิ่งทีผู้เยาว์และพ่อแม่รับเอาไว้หลายๆ อย่างเช่น ความกลัว การเสริมแรงต่างๆ จากสื่ออาจทำให้เกิดขึ้นได้ บริบทหนึ่งทีล่อแหลมต่อการเกิดอันตรายเช่นนี้ คือการที่ผู้เยาว์มีบทบาทการควบคุมดูแลต่อผู้เยาว์ที่อายุน้อยกว่า เช่น การเป็นพี่เลี้ยงเด็กขณะเปลี่ยนผ้าอ้อมอาจเกิดความอยากรู้อยากเห็นถึงการได้เป็นผู้กระทำว่าจะเป็นอย่างไ แนวความคิดนี้ผู้เยาว์มักไม่ค่อยกล่าวถึง ผู้บำบัดควรที่จะอธิบายและชี้แนะทางเลือกอื่นไว้ให้ผู้เยาว์ด้วย

การถูกคุกคามทางเพศโดยวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ นั้นจะเป็นชนกติดตัวว่าเป็นความสัมพันธแบบทรยศ ขณะที่ผู้มีอายุมากกว่าจะใช้ประโยชน์จากความรู้ที่สูงกว่า ขนาดตัวทีใหญ่กว่า และทรัพยากรบวกกับอำนาจทีมีในการจัดการกับผู้เยาว์อย่างผิดกฎหมาย ความเกี่วพันของประเด็นนี้คือผู้เยาว์จะแยกการหลอกลวงนี้กับการไม่ไว้วางใจบุคคลอื่นๆ ในอนาคต วิธีหนึ่งทีจะเสริมสร้างคือการทำให้ผู้เยาว์ได้บ่งชี้ว่าผู้ใหญ่หรือเพื่อนคนใดไว้ใจได้บ้าง เช่น ครู ผู้นำเยาวชน ตำรวจ ทนาย ฯลฯ ทีจะช่วยเหลือลดการรับรู้ว่าความรู้สึกว่าผู้ใหญ่จะจ้องเอาประโยชน์ไม่มี และอีกประการ

คือ การสำรวจสถานะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย เพื่อให้แน่ใจว่าเขาไม่ได้อยู่ในสถานะในด้านลบจากคนอื่น ๆ การให้ความช่วยเหลือได้สร้างมาตรฐานการทำความเข้าใจความสัมพันธ์และการคาดหวังรวมถึงการยอมรับจากคนอื่น

การบำบัดด้านความสัมพันธ์ได้ให้โอกาสสร้างเสริมความสัมพันธ์ด้านการเอาใจใส่ดูแลและด้านความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใหญ่ ผู้บำบัดช่วยผู้ป่วยโดยการรักษาระดับอารมณ์และขอบเขตทางร่างกายไว้แก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ถูกต้องและเป็นผู้ที่ฟังพาได้และจริงใจ เช่น ผู้ป่วยที่ถูกคุกคามหลายคนถูกตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับการติดต่อและล่วงเกินทางร่างกายมากเกินไป หรือมีการตั้งคำถามเจาะจงเรื่องส่วนตัวมากเกินไป ผู้ป่วยจะมีอาการก้าวร้าว เช่น การรื้อไต้และตุ้กระจุยกระจาย ผู้ทำการบำบัดเองสามารถชี้แนะผู้ป่วยอย่างอ่อนโยนถึงวิถีปฏิบัติอย่างเหมาะสมและความคาดหวังของผู้บำบัดต่อเขาขณะเดียวกันก็เป็นการตั้งข้อจำกัดไว้ด้วย

ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศอาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกที่ตนไม่มีอำนาจจัดการปัจจัยภายนอกและอาจนำไปสู่การเรียนรู้แบบการช่วยเหลือไม่ได้เลยวิธีเฉพาะที่จะบ่งชี้โดยการศึกษากันป้องกันต่างๆ รวมเข้าไว้ในขั้นตอนการบำบัดไม่ได้ใช้แค่ผู้ป่วยจะเกิดความกลัวที่จะตกเป็นเหยื่ออีกแต่พบหลักฐานชิ้นใหญ่ที่ยืนยันว่าเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกคุกคามหรือถูกข่มขืนภายหลัง มีบทบาทแสดงถึงการป้องกันหลายชิ้นซึ่งอาจนำมาใช้ในกระบวนการบำบัดกับผู้ป่วยกับพ่อแม่ ความเข้าใจของผู้ป่วยเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาจเกิดจากประสบการณ์ของตัวเองและถูกแปลสภาพเป็นข้อมูลข่าวสารใช้ปกป้องตน ผู้ป่วยที่เคยตกเป็นเหยื่ออาจรู้สึกถึงสัญชาตญาณเตือนบางอย่างที่จะนำไปสู่อันตรายได้มากกว่าผู้ป่วยที่ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านนี้ ความสังหรณ์ถึงพฤติกรรมแปลกจากผู้กระทำก็เช่นความรู้สึกที่เหยื่อสัมผัสได้ การปรับเอาประสบการณ์มาใช้เพื่อเป็นการป้องกันตนในอนาคต เช่น การสร้างความรู้สึกควบคุมตนเองได้อย่างดี พอๆ กับเป็นการลดความเสี่ยงด้วย ลักษณะอื่นๆ ที่ต่อสู้กับความรู้สึกอ่อนแอก็คือการตีความหมายใหม่ของรูปแบบประสบการณ์การเป็นเหยื่อให้กลายเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการมีอำนาจของเหยื่อ เป็นการทำให้เขาเข้าใจว่าการไม่กล่าวถึงการคุกคามทำให้เกิดอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นได้ ผู้ป่วยจะเข้าใจว่าการเคยถูกคุกคามแต่การดำรงตนอยู่รอดได้และการฟื้นฟูตนเองได้นั้นเป็นเครื่องแสดงถึงความแข็งแกร่ง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางกฎหมายการกระทำของเขาจะช่วยและปกป้องผู้ป่วยคนอื่นๆ การรายงานและการทดสอบต่างๆ ทำให้ระบบการลงโทษคนผิดได้ผู้กระทำต้องเผชิญกับการลำบากต่างๆ เปิดตัวต่อสาธารณชน และความลำบากทางการเงินซึ่งเป็นผลจากการกระทำของเหยื่ออีกทั้ง

ศีลธรรมต่างๆ จะเป็นตัวช่วยสนับสนุนให้ผู้เยาว์รู้สึกว่าคุณมีอิทธิพลถึงอำนาจความยุติธรรมไว้ซึ่งจะลงโทษผู้กระทำได้³⁹

จากผลกระทบทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว มีความกว้างและลึก ก่อให้เกิด มีผลกระทบต่อสุขภาพ อารมณ์ ร่างกาย เพศ จิตใจและชีวิตของผู้เยาว์ที่ได้รับผลกระทบโดย กระทบต่อศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาตนเองในทุกด้าน ทั้งยังมีฐานะความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ เช่น ค่ารักษาพยาบาลหรือการฟื้นฟูจิตใจ ค่าใช้จ่ายระหว่างรักษาพยาบาล สูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายด้วยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรวมถึงทำให้ครอบครัวแตกแยก และยังมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เช่น ทำให้รัฐต้องสิ้นงบประมาณเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจทั้งผู้ถูกกระทำ (victim) และผู้กระทำ (perpetrator)

2.5 แนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์

ในการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองป้องกันและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวของประเทศใด ๆ ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดที่เป็นวัฒนธรรม ในสังคมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากอดีต หรือเป็นผลมาจากการยอมรับแนวความคิดของ สังคมอื่นที่มีเหตุผลมากกว่าในสังคมของตน ซึ่งย่อมส่งผลสะท้อนมายังการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งทำให้สามารถแบ่งแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ออกเป็น 3 แนวความคิดคือ⁴⁰

- 2.5.1 แนวคิด “ผู้เยาว์เป็นสมบัติของพ่อแม่”
- 2.5.2 แนวคิด “ผู้เยาว์เป็นสมบัติของสังคม” (หรือรัฐ)
- 2.5.3 แนวคิด “ผู้เยาว์มีสิทธิในฐานะปัจเจกชน”

2.5.1 แนวคิดผู้เยาว์เป็นสมบัติของพ่อแม่

แนวคิดนี้เกิดจากความคิดที่ถือว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่จะดำรงสังคมส่วนรวมเอาไว้ได้ เพราะสังคมส่วนรวมในสมัยแรก ๆ ยังไม่มีความเข้มแข็งเหมือนรัฐในสมัยปัจจุบัน เช่น เป็นชนเผ่าต่าง ๆ แนวคิดนี้จึงเป็นแนวคิด “กระแสหลัก” (Mainstream) ในสังคมทุกแห่งพบได้มากที่สุด และฝังตัวอยู่ในสังคมอย่างลึกซึ้ง มีมาตั้งแต่สังคมโบราณจนกระทั่ง

³⁹ Clive R. Hollin and Kevin Howells. Clinical approaches to sex offenders and their victims. P.219-225.

⁴⁰ Ed Magnuson , Child Abuse : The Ultimate Betrayal Time September 1983: p.33.

สังคมปัจจุบัน แนวคิดนี้ถือว่าผู้เยาว์เป็นสมบัติส่วนตัวของพ่อแม่ สังคมภายนอกหรือรัฐหรือบุคคลทั่วไปไม่เข้าแทรกแซง พ่อแม่มีสิทธิและอำนาจเหนือลูกอย่างเด็ดขาด จะปฏิบัติต่อเด็กอย่างดีเลิศเพียงใดก็ได้ หรือจะลงโทษถึงขนาดสังหารชีวิตก็สามารถกระทำได้⁴¹

แนวคิดนี้เริ่มก่อตัวตั้งแต่สมัยสุเมเรียนและบาบิโลน ตลอดมาจนสมัยกรีกและอียิปต์โบราณ และแนวคิดนี้มีอิทธิพลสูงมากในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ในสมัยโรมัน⁴² เพราะในสมัยโรมันความเข้มแข็งของรัฐมาจากพื้นฐานของครอบครัว และตระกูลที่สามารถเลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เป็นคนสามารถนำอำนาจมาสู่อานาจักรโรมันได้ อำนาจหน้าที่ภายในครอบครัวมีสูงมาก กฎหมายโรมันได้ให้สิทธิผู้ชายที่จะหย่าร้างชีวิตหรือความตายให้แก่ภรรยา และบุตรเช่นเดียวกันกับทาส⁴³

2.5.2 แนวคิดผู้เยาว์เป็นสมบัติของรัฐ

แนวคิดนี้เกิดจากการเห็นความสำคัญของ “ส่วนทั้งหมดหรือส่วนใหญ่” ว่ามีความสำคัญกว่าส่วนย่อย โดยส่วนใหญ่เป็นหลักที่รองรับส่วนย่อยเอาไว้ส่วนย่อยไม่อาจดำรงอยู่ได้ ถ้าปราศจากส่วนใหญ่ แนวความคิดนี้เป็นความคิดของอริสโตเติล ซึ่งเป็นรากฐานของความคิดเรื่องรัฐที่ว่า รัฐเป็นส่วนใหญ่ปัจเจกชนเป็นส่วนย่อยที่ดำรงอยู่ในรัฐ รัฐมีความสำคัญกว่าปัจเจกชน

แนวคิดนี้ถือว่า รัฐมีความสำคัญทำให้เกิดการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ในฐานะที่เป็น “สมบัติของสังคม” (หรือรัฐ) พ่อแม่มีสิทธิอำนาจในตัวผู้เยาว์น้อยกว่าสังคมหรือไม่มีสิทธิอำนาจเหนือผู้เยาว์เลย ในบางวัฒนธรรมผู้เยาว์จะไม่ถือว่าเป็นบุคคลคนหนึ่งที่มีสมบูรณ์ จนกว่าสังคมจะขนานนามผู้เยาว์อย่างเป็นทางการ⁴⁴

แนวคิดนี้สามารถเห็นได้ตั้งแต่ยุคนครรัฐของกรีกคือ รัฐสปาร์ตา ที่รัฐมีอำนาจเข้าอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แข็งแกร่งเพื่อที่จะเป็นนักรบของรัฐต่อไป ผู้เยาว์ที่อ่อนแอจะถูกรัฐกำจัดทิ้งไป และในวัฒนธรรมของชาวคริสเตียนก็ถือว่า สังคมมีความสำคัญกว่าครอบครัว คือ พ่อแม่ ซึ่งในช่วงยุคคริสตกาลกำลังเริ่มต้น ความสำคัญของระบบครอบครัวของโรมันกำลังเสื่อมสลายอำนาจ

⁴¹กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง, หน้า 53-54.

⁴²ประธาน วัฒนาวาณิช, กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและกฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็ก (กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์โดยแผนกพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526, หน้า 13-14.

⁴³กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง, หน้า 53.

⁴⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

หน้ารัฐเริ่มแทรกแซงครอบครัว⁴⁵ ดังหลักในสังคมคริสเตียนที่ผู้เยาว์จะยังไม่เป็นที่ยอมรับจนกว่าเขา จะได้รับการประกาศว่าเป็นชาวคริสเตียนแล้ว⁴⁶ แนวคิดการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ว่าเป็นสมบัติของรัฐ หรือสังคมได้สืบต่อมาจนปัจจุบัน โดยมีแนวคิดรัฐสมัยใหม่ (Modern State) รองรับ ซึ่งแนวคิด รัฐสมัยใหม่มีการพัฒนาตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) เพื่อต่อต้านกับอำนาจศาสนา ที่ครอบงำความคิดของยุโรปตลอดสมัยยุคกลาง แนวคิดผู้เยาว์เป็นสมบัติของรัฐหรือสังคมของ รัฐสมัยใหม่ที่ปรากฏชัดเจน คือ แนวคิดของประเทศสังคมนิยมที่รัฐมักจะเข้าไปบรรมเลี้ยงดูผู้เยาว์ เพื่อสืบทอดแนวความคิดของรัฐสังคมนิยมเอาไว้

2.5.3 แนวคิดผู้เยาว์มีสิทธิในฐานะปัจเจกชน

รากฐานของความคิดนี้คือ แนวคิดปัจเจกชนนิยม (Individualism) ซึ่งให้ความสำคัญแก่บุคคลแต่ละคนว่าเป็นบุคคลหรือสิ่งซึ่งมีอยู่ได้ด้วยตนเองแยกออกได้ชัดเจนจากสิ่งอื่น สามารถดำรงอยู่ มีอยู่ (being) โดยไม่ต้องอ้างอิงสิ่งอื่น ซึ่งแนวคิดปัจเจกชนเกิดจากแนวคิดมนุษย์ มีศักดิ์ศรีมีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง โดยอาศัยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติแต่อย่างใด ทั้งแนวความคิดปัจเจกชนนิยมและมนุษยนิยมเกิดขึ้นสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) เป็นความคิดที่แยกตัวออกจากความคิดของคริสตจักร ที่ครอบงำความคิดของผู้คนตลอดสมัยยุคกลาง

แนวคิดผู้เยาว์เป็นปัจเจกชนจึงมองผู้เยาว์ในฐานะที่มีสิทธิอำนาจและคุณค่า เป็นมนุษย์เท่าเทียมบุคคลทั่ว ๆ ไป ดังนั้นแม้ผู้เยาว์จะอยู่ในครอบครัวในความดูแลของพ่อแม่ ผู้เยาว์ก็มีเสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคลอยู่ในตัวด้วย สังคมหรือรัฐจึงมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของผู้เยาว์เช่นเดียวกับพ่อแม่และทั้งผู้เยาว์และพ่อแม่ก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมทั้งสิ้น พ่อแม่มีสิทธิเป็นเจ้าของผู้เยาว์ในฐานะเป็นผู้ให้กำเนิดหรือเหมาะสมสำหรับเด็ก (ในกรณีพ่อแม่บุญธรรม พ่อแม่อุปการะ หรือ ครอบครัวทดแทน) ตราบเท่าที่ผู้เยาว์ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี ไม่เป็นที่เสื่อมเสียสวัสดิภาพ ทุกประการ และไม่ขัดขวางต่อพัฒนาการของผู้เยาว์ แต่เมื่อใดที่พ่อแม่บกพร่องหรือมีเหตุอันใดที่ กระทำหน้าที่นี้ไม่ได้รัฐหรือชุมชนหรือองค์กรเอกชนต้องเข้าเป็นธุระ ช่วยเหลือแก้ไขโดยวิธีการที่เหมาะสม⁴⁷ เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นปัจเจกชนของผู้เยาว์เอาไว้

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 33.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 55.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 57.

แนวคิด “ผู้เยาว์มีสิทธิในฐานะปัจเจกชน” ได้รับการยอมรับและเติบโตขึ้นอย่างเต็มที่ในสมัยปัจจุบัน คือ ศตวรรษที่ 20 เพราะแนวคิดมนุษยนิยม ได้รับการยอมรับกันมากในปัจจุบัน จนสหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” และในปี พ.ศ. 2502 สหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน” และในปี พ.ศ. 2532 องค์การกองทุนเพื่อผู้เยาว์แห่งสหประชาชาติ (Unicef) ได้ประกาศใช้ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิผู้เยาว์ ได้แสดงออกถึงแนวความคิด “ผู้เยาว์มีสิทธิในฐานะปัจเจกชน” กล่าวคือ การยอมรับผู้เยาว์ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง ก็จะได้รับ การปกป้องคุ้มครองซึ่งเป็นความคิดที่ได้รับการยอมรับและรับรองกันมากที่สุดในยุคปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทยนั้นแนวคิด แนวคิดกระแสหลัก (Mainstream) ในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ก็คือ แนวคิดที่ถือว่า “ผู้เยาว์เป็นสมบัติของพ่อแม่” ซึ่งแนวคิดนี้มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย สังคมไทยสมัยสุโขทัยนั้น มีการปกครองประชาชนที่มีเอกลักษณ์เด่นชัด คือ การปกครองที่เรียกว่า “พ่อปกครองลูก” สะท้อนถึงความสัมพันธ์ของพ่อกับลูกในระดับครอบครัวด้วยการปกครองแบบพ่อปกครองลูก มาจากอุดมการณ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช ในอินเดีย โดยหลักสำคัญของการปกครองแบบพ่อกับลูกก็คือ พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระองค์เสมือนหนึ่งทรงเป็นพ่อของประชาชน กล่าวคือ ทรงปกครองดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิดเหมือนพ่อดูแลลูก และขณะเดียวกันทรงมีอำนาจสิทธิขาดเหนือชีวิตลูก การที่กษัตริย์ทรงมีสิทธิเด็ดขาดเหนือชีวิตประชาชนเสมือนเหนือชีวิตลูกนี้ อาจกล่าวได้ว่าแบบแผนความสัมพันธ์ในครอบครัว พ่อก็อาจมีสิทธิเหนือชีวิตลูกเช่นกัน คำกล่าวนี้ ยืนยันได้โดยข้อความในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ถือว่า บุคคลที่เป็นเมียและลูกมีสภาพเป็นทรัพย์สินสมบัติของพ่อหรือสามี พ่อแม่จะยกลูกให้เป็นมรดกตกทอดแก่ผู้อื่นก็ได้ เห็นได้ว่าสังคมในสมัยสุโขทัยผู้เยาว์ถือเป็นอำนาจสิทธิขาดของครอบครัวโดยเฉพาะพ่อ⁴⁸

ในสมัยอยุธยา แม้การปกครองจะเปลี่ยนจาก “พ่อปกครองลูก” เป็นการปกครองแบบ “เทวราชา” คือพระมหากษัตริย์เป็นเทพเจ้าลงมาจุติ แต่ภายในครอบครัวยังคงถือว่าพ่อมีสิทธิเหนือชีวิตลูกอยู่ในตัวเอง และยังได้เน้นหลักการกตัญญูกตเวที โดยปรากฏอยู่ใน

⁴⁸กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์, ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง , หน้า 46-48.

กฎหมายที่ได้รับคติทางฮินดูระบุไว้ชัดเจนว่า ลูกหลานผู้ใดจะฟ้องร้อง ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ใน
 โรงศาลไม่ได้ จะถูกโบยด้วยลวดหนั่งอย่างฉกรรจ์⁴⁹

แนวคิด “เด็กเป็นสมบัติของพ่อแม่” ยังคงสืบทอดต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
 ตอนต้น จากกฎหมายตราสามดวงที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงรวบรวม
 จากกฎหมายต่าง ๆ ในยุคกรุงศรีอยุธยาเอาไว้ นั่นปรากฏหลักกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายทาส
 อันเป็นการรับรองให้มีการเอาคนไปเป็นทาส บิดามารดามีอำนาจขอขบที่จะขายฝากบุตรของตนไป
 เป็นทาส ให้กับนายเงินโดยอิสระ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในสมัยนั้น ที่ไม่มีการยอม
 รับสิทธิผู้เยาว์ เพราะถือว่าผู้เยาว์เป็นกรรมสิทธิ์ของบิดามารดา

เมื่อถึงสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุง
 รัตนโกสินทร์ ได้ทรงเห็นว่า การบังคับขายบุตรไปเป็นทาสโดยบุตรไม่ยินยอมสมัครใจนั้น นับว่า
 เป็นเรื่องไม่เป็นธรรมต่อบุตรไม่ยินยอมสมัครใจนั้น นับว่าเป็นเรื่องไม่เป็นธรรมต่อบุตร เพราะบุตร
 ไม่ใช่ ช้าง ม้า วัว ควาย ที่จะนำไปขายอย่างไรก็ได้ ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้
 ประกาศกฎหมายกำหนดเงื่อนไข ในการขายบุตรของบิดามารดา ว่าจะกระทำได้อีกก็ต้องให้บุตรยิน
 ยอม และยินยอมให้ขายในราคาเท่าใด ก็ขายได้เพียงเท่านั้น เพราะถ้าขายในราคาสูงภาวะในการ
 ใถ่ตัวให้เป็นอิสระของบุตรก็จะสูงตามไปด้วย นับว่าเป็นกฎหมายที่สร้างหลักประกันสิทธิให้แก่
 ผู้เยาว์ฉบับแรกของประเทศไทย และเป็นพระปรีชาสามารถของรัชกาลที่ 4 ที่ทรงลดทอนอำนาจ
 ของบิดามารดา ตามจารีตประเพณีลงอย่างละมุนละม่อม ด้วยการกำหนดเงื่อนไขการขายบุตรไว้
 ต่อมา ได้มีประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. 2451 มีการยุติสถานะของบุคคลประเภท
 ทาสอย่างสิ้นเชิง รวมทั้งการซื้อขายจำหน่าย รับ หรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลหนึ่งบุคคลใดไว้ ดังนั้น
 การขายบุตรในแง่ของกฎหมายลายลักษณ์อักษร จึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่อย่างไรก็
 ตาม การขายบุตรก็ยังคงมีอยู่ โดยเป็นไปในรูปของการยกบุตรไว้ใช้งาน หรือนำเรอทางเพศต่อ
 นายเงินต่างดอกเบี้ยย หรือเพื่อชำระหนี้ ดังนั้น เรื่องการทารุณต่อผู้เยาว์ก็เชื่อว่ายังคงมีอยู่ ไม่ได้
 ลดน้อยลงแต่อย่างใด จนเมื่อสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่ง
 กรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการปฏิรูปการปกครองเพื่อให้ทันสมัยอย่างประเทศตะวันตก ทำให้อำนาจรัฐ
 ในสมัยนั้นเข้มแข็งและเริ่มพัฒนาเข้าสู่รูปแบบรัฐสมัยใหม่ (Modern State) รัฐในสมัยรัชกาลที่ 5
 จึงเริ่มเข้าแทรกแซงอำนาจของสถาบันครอบครัวที่มีเหนือผู้เยาว์ แต่แนวคิดที่ว่าผู้เยาว์เป็นสมบัติ
 ของพ่อแม่ก็ยังคงเป็นแนวคิดหลักของสังคมไทยในสมัยนั้นอยู่ แนวคิดผู้เยาว์เป็นสมบัติของรัฐหรือ

⁴⁹วไลยธาดา ธารวรรณสาร , ผศ. และคณะ , พื้นฐานวัฒนธรรมไทย หน้า 386.

สังคม ได้มีบทบาทมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2478 ที่มีพระราชบัญญัติประถมศึกษา เป็นการที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้ผู้เยาว์ เพื่อปลูกฝังความคิดอุดมการณ์ของรัฐให้แก่ผู้เยาว์ ส่วนแนวคิด “ผู้เยาว์มีสิทธิในฐานะปัจเจกชน” เพิ่งเกิดขึ้นในสังคมไทยพร้อมกับการยอมรับของแนวคิดนี้ในโลกตะวันตก ดังที่สหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน” และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิผู้เยาว์ ประเทศไทยในฐานะที่อยู่ร่วมประชาคมโลก และได้เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงได้รับอิทธิพลของแนวคิด “เด็กมีสิทธิในฐานะปัจเจกชน” มาด้วยอย่างไรก็ตาม แนวคิดหลักในสังคมไทยในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ยังมองว่าผู้เยาว์เป็นสมบัติของพ่อแม่อยู่ เพราะแนวคิดนี้ได้ฝังรากลึก ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานแล้ว ส่วนแนวคิดเด็กเป็นสมบัติของรัฐก็เข้ามามีอิทธิพลในสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้เอง

การเข้าแทรกแซงสถาบันครอบครัวโดยรัฐมีแนวความคิดเป็นหลักให้อำนาจรัฐในการแทรกแซงอยู่ 2 แนวความคิด

1. แนวความคิด police power
2. แนวความคิด parents patria

1. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจตำรวจ (Police Power)

แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดในทางกฎหมายมหาชน (Public Law) เดิมที่อำนาจนี้เป็นส่วนหนึ่งในอำนาจของกษัตริย์ แต่ในระบบอบประชาธิปไตย หมายถึงอำนาจทั่วไปของรัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ารัฐมีอำนาจชนิดหนึ่ง เรียกว่า Police Power หรืออำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐศาลสูงสหรัฐเคยให้คำจำกัดความอำนาจรัฐดังกล่าวนี้ ซึ่งปรากฏในทุกรัฐว่า หมายถึง อำนาจในการจัดให้ราษฎรมีสวัสดิการที่มีศีลธรรม มีสวัสดิการหรือความเป็นอยู่ที่ดี การใช้อำนาจ Police Power ในทางนิติบัญญัติแสดงออกโดยผ่านการตรากฎหมาย เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนพระราชบัญญัติอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อสถาบันครอบครัวทำหน้าที่บกพร่อง รัฐจึงต้องเข้าแทรกแซงและมีอำนาจเต็มบริบูรณ์ ที่จะปกป้องพลเมืองของรัฐให้พ้นจากภัยอันตราย จากบุคคลที่กระทำความผิด และมีภัยต่อสังคม⁵⁰

⁵⁰ Donald Brieland and John Allen. *Social Work and the Law*. Vol 2. Minnesota : West Publishing, 1987.

2. แนวคิดพ่อปกครองลูก (Parents Patria)

แนวคิดนี้เริ่มมาจากกฎหมายอังกฤษ (Common Law) ที่ถือว่ากษัตริย์เป็นบิดาของประเทศ (The King as “Father of the Country”) โดยกษัตริย์จะใช้อำนาจในการคุ้มครองผู้เยาว์ทั้งหมดในอาณาจักรของพระองค์ เหตุผลของการใช้อำนาจดังกล่าว เนื่องมาจากผู้ปกครองรัฐ ต้องการช่วยเหลือพลเมืองซึ่งไม่สามารถพอที่จะดูแลรักขาตนเองได้ เพราะเนื่องจากอายุหรือความสามารถทางด้านจิตใจเอื้ออำนวย หน้าที่ของรัฐในฐานะเป็นบิดามารดา เป็นการแสดงแนวคิดที่ว่ารัฐสามารถเข้าแทรกแซงสถาบันครอบครัว เมื่อบิดามารดาบกพร่องในหน้าที่ต่อผู้เยาว์และเยาวชน ดังนั้นการที่รัฐกระทำการโดยอาศัยแนวคิดนี้ เข้าแทรกแซงสถาบันครอบครัว มีข้อสมมุติฐานดังนี้ คือ อำนาจนี้ตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่าเด็กเป็นผู้ขาดความสามารถทั้งทางร่างกาย จิตใจ และไม่สามารถควบคุมสติและตรรกะทรงโดยรอบคอบเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ในการที่รัฐจะเข้าแทรกแซงสถาบันครอบครัว รัฐต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่าบิดามารดาหรือปกครองไม่เหมาะสมหรือไม่มีความสามารถหรือบกพร่องในหน้าที่ในการดูแลเอาใจใส่ผู้เยาว์ รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของเด็ก⁵¹

การสนองตอบต่ออุบัติการณ์ความรุนแรงในครอบครัว อาจแยกได้ 3 กรณี คือ สถาบันตำรวจ สถาบันอัยการ สถาบันศาล⁵²

1. การสนองตอบต่ออุบัติการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสถาบันตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ไม่เชื่อว่าตำรวจมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเชื่อว่าตำรวจมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในเชิงรุกและจับกุมผู้กระทำผิดเป็นสำคัญในทางตรงกันข้ามตำรวจไม่ชอบทำหน้าที่ในบทบาทนักสังคมสงเคราะห์เพราะปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีทั้งในแง่บังคับใช้กฎหมายและการสังคมสงเคราะห์ เหตุสำคัญที่ตำรวจไม่ชอบระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวเพราะมีทัศนคติว่าการระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เป็นงานของตำรวจอย่างแท้จริงเนื่องจากการประเมินผลงานของตำรวจจะวัดที่ปริมาณการจับกุมคนร้าย ความรู้กฎหมาย เช่น กฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องไม่มีประวัติถูกฟ้องร้องหรือร้องเรียนเพราะการเข้าระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวนอกจากเสี่ยงอันตรายแล้วยังอาจถูกฟ้องร้องหรือร้องเรียนสูง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบคดีความ

⁵¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 108.

⁵² รายงานการวิจัยการประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว, หน้า 83.

รุนแรงในครอบครัวใช้เวลาไม่คุ้มค่า(unproductively) เพราะต้องเสียเวลากับการช่วยเหลือผู้เสียหาย(victim) ในการส่งตัวไปรักษาบาดแผลที่สถานพยาบาลหรือส่งตัวไปปรับการบำบัดฟื้นฟูจิตใจหรือส่งตัวให้นักสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือ ในส่วนของพนักงานสอบสวนจะดำเนินคดีในลักษณะใช้ดุลพินิจในการไต่ถามผู้เสียหาย เพราะคดีการทำร้ายผู้เยาว์เป็นความอ่อนโยมความไม่ได้ตำราวจึงไม่อยากให้คดีค้างสถานี เดี่ยวหายเดี๋ยวโมโหคืนดีกันผู้เยาว์ไม่อยากเอาเรื่องเพราะเกิดความสงสารไม่อยากให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษทางอาญาแล้วจะไปถอนคำร้องทุกข์ก็ถอนไม่ได้ หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีพฤติการณ์ว่าจะเกิดการทำร้ายรุนแรงยิ่งขึ้นเท่านั้นพนักงานสอบสวนถึงจะดำเนินคดีตามกฎหมายทุกราย

2. การสนองตอบต่ออุบัติการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสถาบัน

อัยการ⁵³

การจะพิจารณาฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่อัยการจะพิจารณาว่าผู้เสียหายให้ความร่วมมือหรือไม่ถ้าผู้เสียหายตกลงจะอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับผู้ก่อเหตุความรุนแรง (if the victim agreed to live apart from the defendant) หากผู้เสียหายไม่ให้ความร่วมมือเป็นพยานในศาลโอกาสคดีจะถูกยกฟ้องสูงย่อมเป็นผลเสียหาย หรือกรณีผู้เสียหายยังติดต่อสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด และการพิจารณาถึงประวัติของผู้กระทำผิดมีลักษณะเป็นคนดื้อรั้นหรือไม่และน่าจะกระทำผิดซ้ำอีกหรือไม่

3. การสนองตอบต่ออุบัติการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสถาบัน

ศาล⁵⁴

ปกติการฟ้องคดีอาญาต่อศาล พนักงานอัยการไม่ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยและผู้เสียหายมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่ศาลจะทราบต่อเมื่อมีการสั่งให้สืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงหรือมีการสืบพยาน ดังนั้นศาลจึงมิได้แยกพิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นการเฉพาะ และคดีประเภทนี้ส่วนใหญ่ศาลจะใช้ดุลพินิจรอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้แม้จะปรากฏว่าจำเลยเคยกระทำผิดมาแล้วทั้งนี้เพื่อเป็นการปรามมิให้จำเลยก่อเหตุรุนแรงในครอบครัวอีกและจำเลยยังได้มีโอกาสกลับไปอยู่และหาเลี้ยงครอบครัวหากให้ลงโทษจำคุกก็จะทำให้ครอบครัวเดือดร้อนยิ่งขึ้น

⁵³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103.

2.6 การฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

การฟื้นฟู คือ ขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว โดยเน้นทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ และสังคม ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ

นักวิชาการได้ให้นิยามของกระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกระทำรุนแรงในครอบครัว (Rehabilitation of domestic violent adult) ไว้หลายแนวทางด้วยกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมายของต้นกล่าวคือ

Marthar A. Matthew ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งดำเนินการภายหลังที่ให้ความช่วยเหลือเด็กซึ่งถูกระทำรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้เด็กกลับคืนสู่สภาพปกติ⁵⁵

Patti L Culross ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นมาตรการทางการแพทย์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของแต่ละมลรัฐที่จัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว และยังเป็นกำหนัดมาตรการในการบำบัดผู้ที่ทำร้ายผู้เยาว์อีกด้วย⁵⁶

แนวทางการบำบัดฟื้นฟูและกำหนดแผนในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ในการทำ Case conference มีอยู่ทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ⁵⁷

1. การค้นหาความจริง
2. การประเมินสภาวะร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้เสียหายและครอบครัว
3. การประเมินความต้องการที่จะรับบริการของผู้เสียหายและครอบครัว
4. จัดลำดับความสำคัญของการใช้บริการและการวางแผนกิจกรรมในการ
5. การบำบัดฟื้นฟู
6. ติดตามผลการบำบัดฟื้นฟู

ปฏิบัติ

⁵⁵รวมพร ถาวรอนุกุลกิจ, “แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 34.

⁵⁶Potti L.Culross, “Health Care System Responses to Children Exposed to Domestic Violence” *The future of Children Domestic Violence and Children* Vol.9 No.3 Winter 1999,p.111.

⁵⁷คู่มือปฏิบัติงานในการบำบัดฟื้นฟูหญิงและเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, หน้า 131.

หลักการทำ Case conference⁵⁸

1. เตรียมการทำ Case conference ด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริง และหลักฐานที่ใช้ยืนยันข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในมือของผู้ร่วมประชุม หรือผู้ร่วมทีมงานทุกคน ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียกประชุม

2. การทำ Case conference ต้องมีการกำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการประชุมที่ชัดเจนให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเตรียมตัว และรวบรวมเอกสารหรืออื่นๆ ที่จะนำเสนอต่อที่ประชุม

3. การทำ Case conference ในแต่ละครั้งประกอบด้วย

3.1 การค้นหาข้อเท็จจริง

โดยการรวบรวมพยานหลักฐานที่จะใช้ยืนยันข้อเท็จจริงนั้น จากนั้นจึงมีการสำรวจจากที่ประชุมว่ายังมีข้อเท็จจริงใดขาดตกบกพร่องอยู่ และใครบ้างที่จะรับผิดชอบค้นหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมย่อมหมายถึงการที่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนมีข้อเท็จจริงอยู่ในมือแล้วระดับหนึ่ง แต่เป็นข้อเท็จจริงที่ยังกระจัดกระจายอยู่ตามที่ผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละด้านได้ค้นหารวบรวมไว้ไม่ว่าจะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ การนำเสนอข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมในขั้นนี้จึงเป็นการพิจารณาโดยรวมว่าข้อเท็จจริงที่มีอยู่เป็นอย่างไร หลังจากนั้นจะมีแนวทางสืบค้นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมอย่างไร

3.2 การประเมินสถานะทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้เสียหายและครอบครัว คือ การพิจารณาถึงความเป็นไปในด้านต่างๆ เช่น

ด้านร่างกาย หรือสุขภาพกาย พิจารณาเรื่องสุขภาพและระดับสติปัญญา สำหรับผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหายต้องพิจารณาพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสติปัญญาด้วย

ด้านจิตใจ ได้แก่ การประเมินสถานะทางสุขภาพจิต รวมทั้งพฤติกรรมที่ผิดปกติ พัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจ

ด้านสังคม ได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะการดำเนินชีวิต กรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ต้องพิจารณาพัฒนาการทางด้านสังคม พัฒนาการทางด้านครอบครัว

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 132-135.

ทั้งนี้เมื่อประมวลสภาวะการณ์ทุกด้านเข้าด้วยกัน จะสามารถเข้าใจ สภาวะทางร่างกาย จิตใจ สังคม ของผู้เสียหายและครอบครัว โดยเห็นถึงประเด็นทางการแพทย์ จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ และกฎหมายอย่างครบครัน

3.3 การประเมินความต้องการที่จะรับบริการ (Needs assessment)

หากว่าไม่ได้รับบริการ ผู้เสียหายจะมีความผิดปกติด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากความต้องการ(Want)ที่ผู้เสียหายอาจจะต้องการรับบริการ โดยที่แม้ว่าไม่ได้รับ บริการนั้น ผู้เสียหายก็ไม่มี ความผิดปกติใดๆ ดังนั้นการประเมินความต้องการรับบริการโดยเฉพาะ อย่างยิ่งการบำบัดฟื้นฟูแต่ละด้านของผู้เสียหายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่มีผู้ประกอบวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในทีมงานหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นนักกฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และ แพทย์ จึงมีการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เสียหายแตกต่างกันไป ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ แต่ละวิชาชีพ จึงต้องบูรณาการเอาการประเมินของทุกวิชาชีพมาเกี่ยวข้องกัน ให้เห็นความต้องการ จำเป็นโดยรวมของผู้เสียหายและครอบครัว ว่าทั้งหมดมีความต้องการประเภทใดบ้าง และบริการ ตามหลักวิชาชีพที่ต้องจัดให้คืออะไรบ้าง เช่น ความต้องการรับบริการทางกฎหมายของผู้เสียหาย เป็นต้น

3.4 จัดลำดับความสำคัญของการให้บริการและการวางแผนกิจกรรมในการปฏิบัติ

ความต้องการจำเป็นในการขอรับบริการของผู้เสียหายและครอบครัว มีอยู่หลายด้านและมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะให้บริการพร้อมกันหรืออย่างทั่วถึง จึงมีความจำเป็น ต้องจัดลำดับว่าบริการใดเร่งด่วน หรือมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ผู้เสียหายจะต้องได้รับก่อน บริการอื่นหากไม่ได้รับการบริการอย่างรวดเร็วจะมีผลร้ายต่อผู้เสียหายได้ เช่น มีผลกระทบต่อชีวิต สุขภาพ หรืออื่นๆ ที่ต้องให้บริการโดยทันที และมีความสำคัญในลำดับแรกของการให้บริการ นอกจากนั้นความต้องการจำเป็นของผู้เสียหายและครอบครัวเมื่อมีหลายด้านและมีจำนวนมากซึ่ง ไม่สามารถให้บริการโดยผู้ประกอบวิชาชีพโดยสาขาเดียวกันหรือหน่วยงานเดียวกันได้จำเป็นถึง เครือข่ายของผู้ประกอบวิชาชีพและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามีส่วนร่วมในการให้บริการ ย่อมหมายถึง การระดมทรัพยากรจากภายนอกและกระจายทรัพยากรเหล่านั้นไปให้แก่ผู้เสียหายโดยระดมหรือ ผู้กระจายอาจจะไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านั้น ในส่วนนี้จึงทำได้ 2 แบบ คือ

1. ระดมทรัพยากรจากหน่วยงานของทีมสหวิชาชีพ⁵⁹ ซึ่งอาจมีหลายหน่วยงานมารวมกันแล้วให้บริการร่วมกัน

2. หากไม่สามารถให้บริการได้อย่างครบถ้วนก็จำเป็นต้องดึงเครือข่ายนอกทีมเข้ามามีบทบาทร่วม ทั้งนี้เครือข่ายต้องมีบทบาทร่วมเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ได้

3.5 การบำบัดฟื้นฟู

เรียงลำดับตั้งแต่การบำบัดในระยะวิกฤติ การบำบัดที่ต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลา และการบำบัดระยะยาว

3.6 ติดตามประเมินผลการบำบัดฟื้นฟู

ปรับเปลี่ยนแผนงาน แก้ไขปรับปรุงแล้วติดตามการปฏิบัติตามแผน ตั้งแต่การติดตามผลว่าปฏิบัติงานได้ตรงตามแผนหรือไม่ ถ้าสามารถปฏิบัติตามแผนก็ดำเนินการต่อตามลำดับขั้นจนกว่าจะติดขัดหรือแล้วเสร็จตามแผน

ถ้าไม่อาจปฏิบัติตรงตามแผนที่ตั้งไว้ ให้ค้นหาว่าเหตุใดจึงไม่สามารถปฏิบัติได้ตรงตามแผน เช่น อาจได้ข้อเท็จจริงที่ผิดพลาด อาจวางแผนผิดพลาด หรือเกิดข้อบกพร่องที่บุคลากรผู้ปฏิบัติ

การประเมินผลสำเร็จ ถ้าหากพบว่าสามารถปฏิบัติตามแผนได้ก็ประเมินความสำเร็จของแผนว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอาจเกิดข้อบกพร่องที่ตัวแผนก็สามารถแก้ไขปรับปรุงวิธีเดียวกันกับการติดตามผลของการทำงาน แต่หากเกิดจากปัจจัยเกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงต้องวางแผนใหม่ทำ Case conference ครั้งสุดท้ายเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งต่อความรับผิดชอบและยุติการให้บริการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁹“ทีมสหวิชาชีพ” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ มีความรู้ มีทักษะ และสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ และเป็นกระบวนการโดยอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมาย และวัตถุประสงค์เดียวกันในการปฏิบัติงาน โดยจะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่องในการประเมินสภาพการณ์ของปัญหา และมีความรับผิดชอบร่วมกันตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

แนวทางในการบำบัดฟื้นฟู⁶⁰

แนวทางในการบำบัดฟื้นฟู จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทีมงานสามารถร่วมกันวินิจฉัยได้แล้วว่าประเด็นใดเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องให้บริการทันทีซึ่งจัดว่าเป็นการบำบัดฟื้นฟูระยะวิกฤติ ประเด็นใดเป็นปัญหาพื้นฐานที่ต้องการการบำบัดฟื้นฟูอยู่ตลอดเวลา และประเด็นใดเป็นปัญหาที่ควรบำบัดฟื้นฟูในระยะยาว

1. การบำบัดฟื้นฟูในระยะวิกฤติ เกี่ยวข้องกับอาการหรือพฤติกรรมที่อาจส่งผลให้ตัวผู้เสียหายได้รับอันตราย เช่น พยายามฆ่าหรือทำร้ายตนเองของผู้เสียหายเป็นต้น
2. การบำบัดฟื้นฟูที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เกี่ยวข้องกับอาการหรือพฤติกรรมที่มีปัญหาจากเรื่อง Self ที่ไม่ใช่ระยะวิกฤติ แม้ว่าการทำร้ายหรือพยายามฆ่าตัวตายนั้นก็มีปัญหาจากเรื่อง Self เช่นกัน แต่เป็นเพียงปัญหาพื้นฐานที่สำคัญอาจต้องมีกิจกรรมที่ฟื้นฟู Self (Self-restoring) กิจกรรมเสริมสร้าง Self-esteem หรือกิจกรรมอื่นที่จะทำให้ผู้เสียหายเกิดความหวังว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี มีคุณค่าเป็นที่ต้องการของสังคมแวดล้อมเป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการมองตนเองในแง่บวก ซึ่งเป็นการพัฒนาในเรื่อง Self ทั้งสิ้น
3. การบำบัดฟื้นฟูระยะยาว เกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางอารมณ์หรือจิตใจรวมทั้งกระบวนการทางความคิดที่ผิดปกติ ซึ่งเป็นผลจากการถูกกระทำที่สะสมอยู่ในขณะกระทบต่ออารมณ์ จิตใจ หรือกระบวนการทางความคิดในระยะยาวที่สะท้อนออกมาในรูปอาการหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อคนแวดล้อมและสังคม

การบำบัดฟื้นฟู⁶¹

การบำบัดฟื้นฟูให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างวิชาชีพ ซึ่งมีแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูหลายกลุ่มในหลายสาขาวิชาชีพด้วยกันตั้งแต่

1. กลุ่มแรก ได้แก่ แพทย์ ที่ทำการวินิจฉัยโรคหาสาเหตุของอาการต่างๆ และกำหนดแนวทางในการให้การบำบัดฟื้นฟูที่จะให้ทีมงานนำไปปฏิบัติ
2. ทีมนักจิตวิทยา เป็นผู้ช่วยแพทย์ในการวินิจฉัยแยกแยะสาเหตุทางกายออกจากสาเหตุทางจิตที่มีผลต่ออาการ ทำการบำบัดฟื้นฟูจิตใจผู้เสียหาย บำบัดฟื้นฟูพัฒนาการที่ผิดปกติกรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ และพฤติกรรมที่ผิดปกติ และกำหนดแนวทางใน

⁶⁰คู่มือปฏิบัติงานในการบำบัดฟื้นฟูหญิงและเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, หน้า 136.

⁶¹คู่มือปฏิบัติงานในการบำบัดฟื้นฟูหญิงและเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, หน้า 136.

การบำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขความผิดปกติ รวมทั้งการจัดทีมงานและการดึงผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟู ผู้เยาว์ที่ตกเป็นผู้เสียหายซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เข้าร่วมทีมงาน

3. นักสังคมสงเคราะห์ ร่วมกับทีมในการประสานความร่วมมือกับบุคคลแวดล้อม ผู้เสียหายเพื่อให้เป็นไปตามแผนบำบัดฟื้นฟูของทีม และนักสังคมสงเคราะห์ ต้องให้บริการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้เยาว์ และบุคคลแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟู เช่น ถ้าผู้ดูแลไม่มีทักษะในการควบคุมดูแลพฤติกรรมต้องมีการฝึกอบรมทักษะให้ รวมทั้งความเข้าใจ สาเหตุของพฤติกรรมนั้น และวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เสียหายมีพฤติกรรมผิดปกติ เช่น เสพยาเสพติด ลักทรัพย์ พุดปด เป็นต้น

4. ผู้ดูแล เป็นผู้ที่จะต้องนำเอาข้อเท็จจริง ข้อสังเกตจากการใช้ชีวิตประจำวันของผู้เสียหาย นำมารายงานให้แก่ทีมงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทีมงานและรับเอาแนวทางการบำบัดฟื้นฟูจากทีมงานไปปฏิบัติ โดยอาจจะมีการปรึกษากับวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งเข้าไปร่วมทีมงานอย่างใกล้ชิด ในแต่ละเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมที่จัดความซึ่มเศร้า อาจจะร่วมกับ แพทย์จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น หรือจิตแพทย์ผู้ใหญ่ แล้วแต่กรณี นักจิตวิทยา อาจเข้าร่วมกิจกรรมจัดปัญหาการลักทรัพย์ หลังจากนั้นต้องย้อนกลับไปทำ Case conference เพื่อรายงานความก้าวหน้าของการบำบัดฟื้นฟู และจะมีการประเมินการบำบัดฟื้นฟูที่ได้ปฏิบัติมาทั้งหมดว่ามีผลต่อผู้เสียหายในทางใดทางหนึ่งอย่างไร ทั้งนี้การวินิจฉัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการบำบัดฟื้นฟู ต้องใช้เกณฑ์ชีวิตโดยเปรียบเทียบสภาวะก่อนให้การบำบัดและหลังจากให้การบำบัดฟื้นฟู

5. นักกฎหมาย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ อาจมีบทบาทได้มากในการบำบัดฟื้นฟูผู้เสียหาย เพราะเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่สามารถสร้างความประทับใจที่ดีที่ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกมีความปลอดภัย มีความมั่นคง และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือแก่ทีมงาน เมื่อผู้เสียหายเกิดความรู้สึกไว้วางใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความเป็นมิตร และต้องการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง นอกจากนี้ นักกฎหมายอาจจะเป็นทนายความ ยังมีบทบาทในการเรียกร้องสิทธิทางแพ่ง เช่น ค่าสินไหมทดแทนการละเมิด หรือสิทธิที่พึงมีพึงได้ต่างๆ เพื่อเสริมให้การบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

การวางแผนบำบัดฟื้นฟู⁶²

เมื่อได้แนวทางในการบำบัดฟื้นฟูแล้วก็จะนำมาสู่การออกแบบกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมที่มุ่งขจัดเฉพาะอาการใดอาการหนึ่ง การวางแผนบำบัดฟื้นฟูด้วยการทำกิจกรรมเดี่ยวนั้นคือ การจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เสียหายรายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพราะแม้ว่าจะมีกลุ่มอาการเช่นเดียวกัน เช่น กลุ่มอาการที่เป็นปัญหาทางอารมณ์ แต่กิจกรรมที่จะจัดให้แก่ผู้เสียหายแต่ละรายเพื่อให้รู้เท่าทันอารมณ์ของตน และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้นั้นไม่สามารถจัดร่วมกับผู้เสียหายรายอื่นได้

การวางแผนบำบัดฟื้นฟูด้วยการทำกิจกรรมกลุ่มคือ การจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เสียหายเป็นกลุ่มที่มีอาการร่วมกันหรือกลุ่มอาการร่วมกัน โดยมีเงื่อนไขว่าสามารถใช้ในการบำบัดฟื้นฟูทั้งกลุ่มได้ เช่น การเสริมสร้าง Self ด้วยการฝึกและแสดงละคร ซึ่งจำเป็นต้องทำเป็นกลุ่มหรืออาจเป็นการบำบัดฟื้นฟูอาการ Depression ด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมกีฬาออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

การฟื้นฟูที่ดีควรมีลำดับการดำเนินการ ดังนี้⁶³

- 1.1 ประเมินสภาพปัญหา (Assessment) ของผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรง
- 1.2 ทำแผนการรักษาและฟื้นฟู (Treatment Plan)
 - 1.2.1 แผนระยะสั้น
 - 1.2.2 แผนระยะยาว
- 1.3 ดำเนินการตามแผนฟื้นฟู
- 1.4 ประเมินผลการฟื้นฟู (Valuation)
- 1.5 ติดตามผลภายหลังการสิ้นสุดขบวนการฟื้นฟู (After-care)

การดำเนินงานสำหรับการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์และวิธีการ คือ⁶⁴

⁶²เรื่องเดียวกัน, หน้า 139.

⁶³วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, การเปลี่ยนแปลงกระบวนการค้นหาและช่วยเหลือผู้เสียหายด้านบุคลิกภาพ : ด้วยกระบวนการชุมชนบำบัด, หน้า 9.

⁶⁴รายงานการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, หน้า 93.

1. การแบ่งกลุ่มสถานศึกษาฟื้นฟูผู้เยาว์ ออกเป็นประเภท ดังนี้
 - 1.1 Primary training school สำหรับผู้เยาว์อายุ 14 ปี – 16 ปี
 - 1.2 Middle training school สำหรับผู้เยาว์อายุ 16 ปี – ต่ำกว่า 20 ปี
 - 1.3 Special training school สำหรับผู้เยาว์อายุ 16 ปี – ต่ำกว่า 23 ปี ซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่มีความจำเป็นในการฟื้นฟูเป็นพิเศษ เช่น อาจมีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย หรือจิตใจ ในระดับที่ไม่รุนแรง
 - 1.4 Medical training school สำหรับผู้เยาว์ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย หรือจิตใจอย่างรุนแรง

2. แผนการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ควรมีลักษณะที่เหมาะสมตามประเภทของความรุนแรงที่ผู้เยาว์ได้รับ โดยอาจแบ่งเป็นหลักสูตรหรือโปรแกรมในการบำบัดฟื้นฟู คือ

2.1 การฟื้นฟูในระยะสั้น ซึ่งรับผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงเล็กน้อย ไม่รุนแรง โดยจัดการฝึกอบรมและฟื้นฟูอย่างเข้ม 4-5 เดือน

2.2 การฟื้นฟูในระยะยาว จัดไว้สำหรับผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงอย่างร้ายแรง ซึ่งการฝึกอบรมและฟื้นฟูระยะสั้นไม่เพียงพอสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผู้เยาว์ได้ โดยมีช่วงเวลาการฝึกอบรมและฟื้นฟูประมาณ 2 ปี

รูปแบบของการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เยาว์ทั้งสายสามัญและการฝึกหัดอาชีพ ร่วมกับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ และการให้การปรึกษาแนะแนวต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างปกติในสังคม

การจัดการศึกษาสำหรับผู้เยาว์มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้เยาว์มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการสามัญ และความสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในการดำรงชีวิตอย่างปกติเมื่อกลับเข้าสู่สังคม

หลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้เยาว์จะจัดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูอย่างกลมกลืนจนดูเหมือนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ทั้งนี้เพราะการให้การศึกษาคือเครื่องมือหนึ่งของการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ดังนั้น สถานฟื้นฟูจึงควรต้องจัดเตรียมโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ไว้อย่างหลากหลาย โดยมีทั้ง

หลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว โดยโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูนั้นจะใช้วิธีการให้การศึกษาและการพัฒนาทักษะทางสังคม ร่วมกับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ ในกรณีนี้ สถานฟื้นฟูแต่ละแห่งจึงต้องจำแนกประเภทผู้เยาว์เป็นลำดับแรกก่อนนำผู้เยาว์เข้าสู่โปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การตรวจสุขภาพร่างกาย การทดสอบทางจิต การสัมภาษณ์ เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลการจำแนกไว้แล้วในการเสนอความเห็นต่อศาลในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางว่าควรจะใช้วิธีการใดสำหรับการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว และเพื่อกำหนดระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟูอย่างคร่าวๆ ว่าระยะสั้น หรือระยะยาว ของผู้เยาว์แต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน

หลักสูตรระยะยาว โปรแกรมส่วนใหญ่ควรเป็นโปรแกรมที่มุ่งทางด้านการศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่

- การศึกษาสายสามัญ
- การศึกษาสายอาชีพและการแนะแนวอาชีพ
- การศึกษาเพื่อแนะนำการดำเนินชีวิต
- การศึกษาพิเศษ

1. การศึกษาสายสามัญ

หลักสูตรนี้เป็นการศึกษาวิชาสามัญเหมือนกับโรงเรียนปกติทั่วไป โดยจัดเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวที่ต้องการศึกษาต่อหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากสถานฟื้นฟูแล้ว และหากสำเร็จการศึกษาจะต้องได้รับการรับรองให้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เหมือนเช่นนักเรียนปกติ

2. การศึกษาสายอาชีพและการแนะแนวอาชีพ

หลักสูตรนี้มีไว้เพื่อการศึกษาสายอาชีพ กำหนดรายวิชาบรรจุเข้าในหลักสูตรโดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงาน วัตถุประสงค์ในการประกอบการ เป็นต้น การศึกษาสายอาชีพนี้จัดไว้สำหรับใน Primary training school และ Middle training school และต้องจัดตามความต้องการของผู้เยาว์มากที่สุด

3. การศึกษาเพื่อการแนะนำการดำเนินชีวิต

เป็นโปรแกรมให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เยาว์ซึ่งถูกระงับการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเองและอยู่รอดในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรนี้จึงต้องอาศัยนักจิตวิทยา การปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ ครูแนะแนวผู้เยาว์

4. การศึกษาพิเศษ

เป็นหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับผู้เยาว์ซึ่งถูกระงับการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวที่ต้องการบำบัดฟื้นฟูทางด้านจิตใจหรืออารมณ์

โปรแกรมการศึกษาที่จัดไว้สำหรับผู้เยาว์จะมีความหลากหลายเพื่อเพิ่มทางเลือกในการฝึกอบรมและฟื้นฟู ดังนั้น หากผู้เยาว์สามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาได้ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตนเองแล้วจะสามารถเรียนตามโปรแกรมนั้นๆ จนจบหลักสูตร แต่ผู้เยาว์มีสิทธิที่จะเปลี่ยนโปรแกรมการศึกษาได้เมื่อพบว่าตนเองไม่ชอบแต่ระยะเวลาการฝึกอบรมฟื้นฟูจะต้องเริ่มต้นใหม่ และผู้เยาว์สามารถเลือกเรียนได้ในสายสามัญหรือสายอาชีพอ่างใดอย่างหนึ่ง แต่ที่สำคัญที่สุดการเรียนการสอนจะไม่มุ่งเน้นแต่เพียงความรู้ความเข้าใจในวิชาสามัญ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพเท่านั้น แต่จะสอดแทรกหลักสูตรวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย และจิตใจ ควบคู่กันไปด้วย โดยจัดสร้างสนามกีฬา สนามกีฬาในร่ม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทางสังคม และการบำเพ็ญประโยชน์ควบคู่กันไปด้วย รวมทั้งการจัดบรรยากาศของสถานที่และภายในห้องเรียนให้เหมือนผู้เยาว์อยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ

หลักสูตรที่มีความเหมาะสมสำหรับจัดให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งถูกระงับการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในศูนย์บำบัดฟื้นฟู ได้แก่

1. หลักสูตรวิชาสามัญ / วิชาพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นต้น
2. หลักสูตร / รายวิชาที่ส่งเสริมการพิจารณาความคิดรวบยอดต่อตนเอง
3. หลักสูตร / รายวิชาที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

4. หลักสูตร / รายวิชาที่ช่วยให้ผู้เยาว์มีวิธีการในการจัดการปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม โดยการฝึกทักษะทางสังคมได้แก่ ทักษะเบื้องต้นทางสังคม ทักษะก้าวหน้าทางสังคม ทักษะเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ทักษะในการขจัดความก้าวร้าว ทักษะในการขจัดความเครียด ทักษะในการวางแผน เป็นต้น
5. การฝึกอาชีพ
6. การมีผลการประเมินผล อย่างต่อเนื่องโดยผู้เยาว์มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการวัดผลโดยการสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
7. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมเพื่อนำผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมหรือชุมชน (Transition Phase)
8. ขั้นตอนการติดตามสอดส่องดูแลภายหลังปล่อยจากสถานบำบัดฟื้นฟู⁶⁵

การจัดโครงสร้างองค์การศูนย์บำบัดฟื้นฟู

การจัดโครงสร้างองค์การ (Organization structure) ของศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวควรให้ความสำคัญแก่ส่วน/หรือฝ่ายที่ทำการแก้ไขฟื้นฟู (Treatment and rehabilitation) อันเป็นภารกิจหลักของศูนย์ การจัดโครงสร้างองค์การไม่ควรยึดแบบราชการ (Bureaucracy) เพราะจะทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัว ควรจัดโครงสร้างองค์การและการบริหารจัดการในเชิงภาคธุรกิจเอกชน ต้องออกระเบียบหรือกำหนดการจัดองค์การภาระหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน การจัดองค์การอย่างน้อยควรมีฝ่ายต่างๆ ดังนี้⁶⁶

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ (Executive committee)

คณะกรรมการบริหารศูนย์ควรประกอบด้วยบุคคลจากหลายอาชีพที่มีความเข้าใจและรู้ปัญหาเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูผู้มีปัญหาด้านจิตใจผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เพื่อทำหน้าที่คอยกำกับดูแลการบริหารศูนย์ กำหนดนโยบายหรือออกกฎระเบียบจัดการศูนย์ ในการนี้อาจจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisory board) ด้วยก็ได้

⁶⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 96-97.

⁶⁶วชิรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ : ด้วยกระบวนการชุมชนบำบัด, หน้า 35-37.

2. ผู้อำนวยการศูนย์บำบัดฟื้นฟู (Executive administration)

ผู้อำนวยการศูนย์ควรมีความรู้และประสบการณ์ด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวมาเป็นเวลานานพอสมควร ที่สำคัญต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพเปิดเผย มนุษย์สัมพันธ์ดี เข้าใจปัญหาและสามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี

3. ฝ่ายบำบัดฟื้นฟู (Clinical)

ฝ่ายบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวถือเป็นภาระกิจหลักของศูนย์ ประกอบด้วยผู้ประกอบวิชาชีพหลายสาขา เช่น วิทยาการที่ปรึกษา(Counsellor) นักจิตวิทยา (Psychologist) จิตแพทย์ (Psychiatrist) นักสังคมสงเคราะห์ (Social worker) นักบำบัด (therapist) นักประเมินผลการศึกษา (educational evaluation) โดยเฉพาะศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวควรมีนักวิชาชีพทุกสาขาให้ครบ ฝ่ายบำบัดฟื้นฟู มีหน้าที่ตั้งแต่ขั้นสัมภาษณ์ (interview) ขั้นตรวจสอบเบื้องต้น (prescreen) ขั้นรับตัว (intake) ขั้นการประเมินสภาพปัญหา (assessment) ขั้นจัดทำแผนการบำบัดฟื้นฟู (treatment plan) ขั้นการบำบัดฟื้นฟู (treatment) ขั้นการประเมินผล (evaluation)

4. ฝ่ายบริหาร (Administrative)

ฝ่ายบริหารมีหน้าที่ควบคุมดูแลด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เช่น งานด้านธุรการ งานด้านการเงินและงบประมาณ งานด้านความปลอดภัย งานด้านบำรุงรักษา งานด้านประชาสัมพันธ์ งานด้านเก็บเอกสาร งานด้านพัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

5. ฝ่ายการศึกษา (Education)

ศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวควรจัดการศึกษาให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อไม่ให้ผู้เยาว์ซึ่งเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ควรจัดการศึกษาประเภทการศึกษาออกโรงเรียน

6. ฝ่ายโครงการพิเศษ (Special programmer)

ฝ่ายโครงการพิเศษจะเป็นงานด้านวิชาการหรือมีความชำนาญเฉพาะด้านและเป็นงานสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เช่น โครงการครอบครัวบำบัด (family therapy) งานด้านพยาบาล (nurse) งานด้านอนามัย เป็นต้น⁶⁷

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

กองทุนการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว⁶⁸

กองทุน หมายความว่า กองทุนฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว กระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวจะสำเร็จผลได้จะต้องมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า กองทุนฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการฟื้นฟูผู้เยาว์รวมทั้งครอบครัว โดยดำเนินการในลักษณะของคณะกรรมการ กองทุนดังกล่าวประกอบด้วย

1. เงินทุนประเดิมจากรัฐบาล
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล หรือจากแหล่งต่างๆ ภายในประเทศ

หรือต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ของกองทุน

รายได้ของกองทุนให้เป็นของกรมประชาสงเคราะห์กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมโดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ให้รัฐมนตรี อธิบดี และคณะกรรมการ เป็นผู้ควบคุมและกำกับบริหารรายได้และการใช้จ่ายของกองทุน

จึงเห็นได้ว่าระบบการศึกษาเป็นหัวใจและเครื่องมือสำคัญเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูที่ทำให้ผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวให้มีพฤติกรรมทั้งทางความคิด บุคลิกภาพ จิตใจ ไปในทางที่ดีขึ้น ประกอบด้วย การบำบัดทางการแพทย์ การบำบัดทางจิตใจ การให้การศึกษาเป็นต้น เมื่อผู้เยาว์มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการเป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนมีความเข้าใจและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในสังคม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้กลับคืนสู่ปกติในที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวอย่างเป็นระบบมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งนั้นมาจากสภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อม จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายและกลไกที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวซึ่งจะทำให้ผู้เยาว์กลับคืนสู่สภาวะปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจและเป็นทรัพยากรบุคคลผู้มีค่าในสังคมต่อไปและไม่เป็นผู้กระทำความรุนแรงในอนาคต

⁶⁸พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 73-75.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

ปัจจุบันผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการฟื้นฟูผู้เยาว์ภายหลังจากการถูกทำร้ายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ของตัวผู้เยาว์และของสังคมโดยนำเอามาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับ ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงกฎหมายอาญาซึ่งถือเป็นบทกฎหมายที่มีลักษณะแตกต่างจากกฎหมายอื่น กล่าวคือ กฎหมายอาญาบัญญัติขึ้นมาก็เพื่อป้องกันสังคมไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนจากการกระทำของบุคคลและมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้ฝ่าฝืน อันเป็นการที่รัฐเข้าไปแทรกแซงการกระทำของบุคคลเมื่อบุคคลนั้นกระทำในสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม¹ (social dangerous) จากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวจะทำให้การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัวลดลงตามลำดับ นอกจากนี้มาตรการทางแพ่งก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันเพราะการเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ต้องมีการดำเนินการทางแพ่ง ดังนั้นในส่วนนี้จะได้ศึกษาถึงมาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่งที่บังคับใช้ในปัจจุบันของประเทศไทย ดังนี้

3.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

3.1.1 มาตรการทางอาญา

1) กฎหมายอาญา

ในประเทศไทยมีประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายอาญาหลักของประเทศเป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเหนือร่างกาย ชีวิต และเสรีภาพ และในขณะเดียวกันกฎหมายอาญาก็จะกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย แต่ในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติที่จะกำหนดแนวทางการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว และการคืนผู้เยาว์กลับสู่สังคมในสภาวะปกติ แต่อย่างไรก็ดีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาไม่เอื้ออำนวย

¹ นาวดตี พักคง, “มาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัย, 2536. หน้า 44.

ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เนื่องจากกฎหมายอาญาเมื่อนำมาบังคับใช้ความผิดที่ผู้กระทำผิดกับเหยื่อมีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกสลายได้² และผู้เยาว์ถูกจำกัดสิทธิในการร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีเอาโทษกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองเพราะกฎหมายกำหนดให้เฉพาะผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลเท่านั้นที่มีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีแทนและปัจจัยอื่นๆ คือ ผู้เยาว์ไม่ยอมเบิกความเพราะสงสารบิดามารดา ไม่ประสงค์จะให้บิดามารดาต้องได้รับโทษ หรือถูกอิทธิพลของบิดามารดาเข้าครอบงำ ความรู้สึกสงสารเชื่อใจ ความรักที่มีต่อบิดามารดา เป็นเหตุให้ผู้เยาว์ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามกฎหมาย³

2) วิธีการเพื่อความปลอดภัย

เป็นมาตรการที่ใช้กับบุคคล เพื่อป้องกันผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคมไม่ให้ไปกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพบังคับ (Sanction) คือ โทษเป็นสภาพบังคับที่รัฐจะบังคับใช้แก่บุคคลหลังจากที่บุคคลได้กระทำความผิดแล้ว แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่รัฐนำมาใช้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิด⁴ หรือมีการกระทำความผิดแล้วไม่ให้กลับมาก่อทำผิดอีก

ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่คล้ายคลึงกับโทษคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ ได้ใช้ทฤษฎีหลัก Nullum crimen, nulla poena sine Lege ร่วมกันจึงทำให้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อกฎหมายบัญญัติไว้ ต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนด วิธีการที่จะนำมาใช้บังคับต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา (ผู้ที่จะถูกบีบบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีโอกาสต่อสู้คดีเช่นเดียวกับการพิจารณาความผิดที่เป็นโทษ) บางกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัยอาจนำมาใช้ก่อนการกระทำความผิดได้ ถ้าหากสภาพที่เป็นอันตรายของผู้นั้นแสดงให้เห็นคือ ความจำเป็นจะต้องใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในลักษณะที่เป็นการรักษาและการให้ความช่วยเหลือ อาจใช้บังคับโดย

² สรรพสิทธิ์ คูประพันธ์, "แนวทางการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย" เอกสารจากมูลนิธิเด็ก (อัคราเนนา).

³ วัชรินทร์ ปัญเจกวิญญูสกุล, "มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง" ฉบับพิมพ์ (มีนาคม 2532) : 73.

⁴ โกลแมน ภทธีภรณ์, การบังคับใช้กฎหมายเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ พ.พิทยาการ, 2531), หน้า 33.

คณะกรรมการหรือแพทย์ ซึ่งทำการร่วมกับผู้พิพากษาก็ได้ลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่แตกต่างจากโทษ คือ

1. การลงโทษค้ำเนินถึงเจตนาของผู้กระทำผิด แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยค้ำเนินถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำผิด โดยค้ำเนินถึงลักษณะหรือสภาพของบุคคลหรือสิ่งของที่เรียกว่า “สภาพที่เป็นอันตราย”

2. การลงโทษเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดได้รับความลำบาก แต่การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มีความประสงค์จะให้ได้รับความลำบาก วิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้เพิ่มเติมจากโทษหรือใช้แทนโทษ เมื่อสภาพของผู้นั้นไม่จำเป็นต้องลงโทษ จึงไม่เป็นการทำให้ลำบากหรือทำให้ได้รับทุกข์

3. การลงโทษ จะทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติแต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยหลักแล้วไม่ถือว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติแต่อย่างใด

4. การลงโทษ กำหนดตามสัดส่วนของความผิด ส่วนมากจะมีระยะเวลาสั้น แต่วิธีเพื่อความปลอดภัยนั้นตรงข้าม โดยมากจะใช้เวลานานกว่าและไม่ได้กำหนดตามความหนักเบาแห่งความผิด แต่ขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำผิด

5. การลงโทษ มีลักษณะเป็นการกำหนดไว้ตายตัวล่วงหน้า แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มีลักษณะกำหนดตายตัว โดยผู้บัญญัติกฎหมายหรือผู้พิพากษาไม่อาจกำหนดเวลาที่ผู้กระทำผิดจะแก้ไขกลับตัวได้ล่วงหน้า เพราะการกลับตัวขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอันตรายนั้นหมดไปแล้วหรือยัง⁵

6. คำพิพากษาที่ให้ลงโทษจะต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้

7. หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

8. การลงโทษศาลเป็นผู้กำหนดส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยอาจมีได้ตามกฎหมายอื่น โดยใช้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางชนิดได้

ดังนั้นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงมิใช่โทษ จึงนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ไม่อยู่ใต้อำนาจของบทบัญญัติ มาตรา 2⁶ จากหลักนี้เห็นว่าในกรณีผู้เยาว์ผู้กระทำความผิดรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว มาตราวิธีการเพื่อความปลอดภัยน่าจะเป็นวิธีการในการบ่งชี้ต่อผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ที่ดี

⁵แนวคิดของฝ่าย Positivism โทษนั้นไม่ควรกำหนดเวลาตายตัว และในเกือบทุกประเทศ ผู้พิพากษาหรือทางราชการมีอำนาจที่ปรับปรุงกำหนดเวลาจำคุกได้ตามผลของการปรับตัวของผู้ต้องโทษ

⁶หยุด แสงอุทัย , กฎหมายอาญา ภาค 1 , หน้า 357.

แนวทางหนึ่ง โดยเฉพาะการเรียกประกันทัณฑ์บน ซึ่งแม้การกระทำความผิดยังไม่เกิดขึ้นและยังไม่มีผู้ใดได้รับความเสียหายเลย แต่มีแนวโน้มว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นพนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอให้ศาลสั่งผู้ต้องหาให้หาทัณฑ์บนต่อศาลได้ตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 หมวด 3 ส่วนที่ 2 วิธีการเพื่อความปลอดภัย มาตรา 46 ซึ่งจะเป็นการช่วยคุ้มครองผู้เยาว์ที่มีความเสี่ยงที่จะถูกระทำรุนแรง หรือมีแนวโน้มว่าจะถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว การเรียกประกันทัณฑ์บนนี้เป็นเรื่องที่กฎหมายเห็นว่าผู้ที่มีสภาพอันตราย แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะเป็นความผิดได้ กฎหมายจึงจัดให้มีการป้องกันอย่างหนึ่งอย่างใดไว้ก่อนที่จะแก้ไขภายหลังเมื่อเหตุเกิดแล้ว จึงให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องมีคำฟ้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 ในกรณีอัยการเสนอว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจะไม่ลงโทษผู้ต้องหา แต่มีเหตุเชื่อได้ว่าผู้ถูกฟ้องนั้น จะก่อเหตุร้ายให้เกิดเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลอาจพิจารณาได้เองโดยไม่ต้องมีคำขอ

2. พฤติการณ์ตามบทบัญญัติในมาตรานี้คือ ลักษณะของบุคคลที่น่าจะก่อเหตุร้าย ซึ่งการกระทำดังกล่าวยังไม่ถึงขั้นลงมืออันเป็นความผิดในเรื่องพยายามได้

3. ศาลมีอำนาจเรียกผู้ต้องหาให้ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าว ภายในเวลาไม่เกิน 2 ปี โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน 5,000 บาท บทบังคับ เป็นไปตามมาตรา 46 วรรค 2 และมาตรา 47 คือ

1. เมื่อผู้ต้องหาเรียกประกันทัณฑ์บนไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกันทัณฑ์บนไม่ได้ ศาลมีอำนาจตามมาตรา 46 วรรค 2 คือ อาจสั่งกักขังผู้ต้องหาจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันมาให้ศาล แต่ไม่ให้ศาลกักขังเกินกว่า 6 เดือน

2. ศาลอาจสั่งห้ามผู้ต้องหาเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

3. ถ้าผู้ต้องหาทำผิดทัณฑ์บน ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บนถ้าผู้นั้นไม่ยอมชำระก็ให้ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรืออาจกักขังแทนค่าปรับได้ โดยนำมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ⁷

⁷ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, กฎหมายอาญา : หลักและปัญหา, หน้า 334-335.

3) การคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษในสมัยโบราณจนถึงศตวรรษที่ 19 เป็นการทดแทนความผิด ความชั่วที่ผู้กระทำผิดได้กระทำ ทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเข็ดหลาบ และไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่คนอื่น ๆ ด้วยวิธีการลงโทษอย่างโหดร้าย และรุนแรง เช่น การลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน เป็นต้น แต่เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มองการลงโทษกว้างกว่าเดิม โดยมองว่าการลงโทษควรเป็นไปเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี เป็นบุคคลที่มีค่า ทั้งต่อตนเองครอบครัว และสังคมโดยส่วนรวมมิใช่เป็นการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นแต่เพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ

1. เพื่อป้องกันคุ้มครอง

การคุมประพฤติ พัฒนาขึ้นมาจากแนวความคิดนี้ โดยมีความมุ่งหมายที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนให้กลับตนเป็นคนดี เป็นการเลี่ยงวิธีการจำคุก ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำผิดมีมลทินติดตัวไปตลอดชีวิต หรือกลายเป็นบุคคลที่สังคมไม่พึงปรารถนา

การคุมประพฤติทำให้ผู้กระทำผิดใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวได้ตามปกติ สามารถประกอบการทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังเป็นการปกป้องกันสังคมจากอาชญากรรมและลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับราชทัณฑ์ได้เป็นจำนวนมาก

ปรัชญาของการคุมประพฤติ

วิธีคุมความประพฤติเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งของระบบศาล ซึ่งได้นำมาใช้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ในสมัยก่อนหน้านั้นขึ้นไปเมื่อผู้กระทำความผิดก็จะถูกจับตัวมาลงโทษให้สาสมกับความผิดนั้น เพื่อเป็นการแก้แค้น เป็นการชดใช้แทน เพื่อชดเชย หรือบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายและช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจพร้อมกันด้วย เมื่อการลงโทษมีจุดมุ่งหมายไปในทางทดแทนแก้แค้นเช่นนี้ จึงไม่เกิดความคิดที่จะผ่อนปรนปรานีแต่อย่างใด ฉะนั้นจึงปรากฏว่าผู้ที่ถูกจำคุกออกมาแล้วไม่อาจกลับตัวเป็นคนดีได้ แต่กลับประพฤติผิดมากขึ้น จากปรากฏการณ์เช่นนี้ได้กระตุ้นให้เกิดแนวคิดที่ว่า ปรัชญา แนวความคิด ตลอดจนวิธีการที่แล้วมาไม่สามารถช่วยเหลือ ผู้กระทำผิดให้กลับตัวได้ จึงได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ปรัชญา แนวความคิด และทัศนคติดังกล่าว โดยอาศัยหลักและเหตุผลคือ

1. ลดความเชื่อในเรื่องการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดและความรุนแรงของตัวบทกฎหมายในเรื่องการลงโทษผู้กระทำผิด

2. ตระหนักถึงผลการลงโทษจำคุกกว่าทำให้นักโทษเป็นจำนวนมากเลวลงและเกิดผลเสียยิ่งกว่าการปล่อยตัวไป

3. มีแนวความคิดว่าควรจะศึกษาผู้กระทำผิดทุกคนเป็นรายบุคคลเพื่อจะได้เป็นแนวทางแก้ไขให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนแทนการจำคุกก่อนตัดสิน

4. กระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงความรับผิดชอบของชุมชนต่ออาชญากรรมและสาเหตุแห่งอาชญากรรม การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและปรัชญาดังกล่าวเป็นผลให้เกิดกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้วิธีอบรมบ่มนิสัยและจิตใจ ให้มีผู้ควบคุมเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือแนะนำความประพฤติในระยะหนึ่ง จนผู้กระทำผิดสามารถปรับตัวได้ ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งยังเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดขณะเดียวกัน^๘ อย่างไรก็ตามก็ดีตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ศาลอาจมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยพร้อมทั้งคุมประพฤติไว้ โดยจะสั่งให้สืบเสาะพินิจจำเลยก่อนหรือไม่ก็ตาม^๙

ในกรณีที่ศาลสั่งคุมความประพฤติจำเลย ศาลจะวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติจำเลย ตามมาตรา 56 วรรค 2 ดังนี้

ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเป็นครั้งคราว เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใด อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดเช่นเดียวกันนี้อีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก

ในเรื่องเงื่อนไขนี้ เป็นดุลพินิจของศาล ศาลอาจวางเงื่อนไขทุกข้อหรือบางข้อก็ได้ในกรณีที่พฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อศาลเห็นสมควร อาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิ่มถอนข้อใดข้อหนึ่งก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

^๘ ยุติธรรม , กระทรวง. การคุมประพฤติผู้ใหญ่ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์ 2527

^๙ เรื่องเดียวกัน , หน้า 7-8.

ผลของการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ผู้ถูกควบคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลกำหนดไว้ในมาตรา 56 ศาลอาจตัดเดือนหรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนด หรือลงโทษซึ่งรอไว้วันก็ได้ มาตรา 57 กรณีนี้เป็นดุลพินิจของศาล ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ตามมาตรา 58 วรรคแรก ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ซึ่งความผิดที่กระทำขึ้นใหม่นี้จะต้องเป็นการกระทำความผิดภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษเอาไว้และถ้าในคดีหลังนี้ศาลลงโทษจำคุกจำเลย ศาลที่จะนำโทษที่รอไว้ไปบวกด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เป็นหน้าที่สำหรับคดีแรกที่รอกำหนดไว้ แล้วร่วมกับโทษที่กำหนดในคดีหลังเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ แต่ถ้าศาลในคดีแรกได้รอการลงโทษไว้ ศาลในคดีหลังก็นำโทษที่รอการลงโทษไว้มารวมกับโทษที่ลงในคดีหลัง รวมเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ

ผลของการปฏิบัติตามเงื่อนไขถ้าผู้กระทำผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมความประพฤติที่กำหนดไว้ในมาตรา 56 และไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติตามมาตรา 57 จนศาลสั่งลงโทษหรือไม่ได้กระทำความผิดขึ้นใหม่ตามมาตรา 58 วรรคแรก ผู้กระทำผิดก็จะพ้นจากโทษที่รอการกำหนดไว้หรือที่รอการลงโทษที่รอการกำหนดไว้หรือที่รอการลงโทษไว้ ซึ่งเป็นการพ้นจากสภาพการบังคับ คือเป็นการพ้นการคุมความประพฤติด้วยดีนั่นเอง¹⁰

4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กระบวนการการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ตามมาตรา 43 การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เป็นคดีแพ่งที่มีมูลมาจากกระทำผิดอาญา ผู้มีอำนาจฟ้อง แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ¹¹

1. ผู้ที่ได้รับความเสียหายทางแพ่ง (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55) และ
2. พนักงานอัยการ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 43)

¹⁰เรื่องเดียวกัน , หน้า 9.

¹¹ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 108-109.

ครอบครัวมาสู่ศาลไม่สมบูรณ์ และกระบวนการพิจารณาคดีไม่มีการกำหนดกระบวนการฟื้นฟู และ คินผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่สังคม ซึ่งในการสอบสวนและรวบรวมพยาน หลักฐานในคดีอาญามีผู้เยาว์เกี่ยวข้องนอกจากการพิจารณาเพื่อตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดแล้ว สิ่ง ที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้เยาว์ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา เช่น กรณีผู้กระทำผิดเป็นบุคคลในครอบครัวหากศาลตัดสินให้รับโทษจำคุกใครจะเป็นผู้ดูแลผู้เยาว์ใน ช่วงเวลานั้น และภายหลังผู้กระทำผิดพ้นโทษกลับมาอยู่ในครอบครัวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการ รวบรวมพยานหลักฐานนอกเหนือจากการสอบสวนคดีอาญาเพื่อกำหนดมาตรการในการฟื้นฟู ผู้เยาว์

อย่างไรก็ดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อปรากฏว่ามีการทำร้าย ร่างกายผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัว ย่อมถือว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้นแก่ผู้เยาว์แล้วกระบวนการ ดำเนินคดีอาญาจึงเริ่มต้นตั้งแต่การร้องทุกข์การสอบสวน การดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลและ พิพากษาในที่สุด ยังคงดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปทั้ง ๆ ที่เป็น คดีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ดังจะเห็นได้จากการสอบสวนอันเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น เพื่อ นำมาใช้ในการพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัว แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ไม่มีการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย เพื่อใช้เป็นข้อมูล เพื่อกำหนด กระบวนการที่เหมาะสม เพื่อป้องกันคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์นั้นต่อไป¹³ นอกจากนี้ ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ยังไม่มีการกำหนดให้การแจ้งเหตุ ในกรณีที่บุคคลใน ครอบครัวได้ทำร้ายเด็ก และไม่มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเหตุ ซึ่งมีเจตนาดี และมีบท ลงโทษแก่ผู้ไม่แจ้งเหตุ โดยเฉพาะแพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ครูผู้ให้คำปรึกษา และผู้ดูแล เด็ก ซึ่งควรจะได้มีการพิจารณาแก้ไขต่อไปในอนาคต

3.1.2 มาตรการทางแพ่ง

กฎหมายแพ่งเป็นกฎหมายที่ระบุถึงสิทธิและหน้าที่ของเอกชนที่มีอยู่ระหว่างกันและ วัตถุประสงค์ของกฎหมายแพ่ง คือ หาทางแก้ไขในกรณีที่มีการกระทำหน้าที่ซึ่งเอกชนมีต่อบุคคลอื่น โดยทั่วไป ในทางแพ่งกฎหมายจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของบังคับผู้กระทำผิดต่อเมื่อผู้เสียหายร้องขอ โดยยื่นฟ้องต่อศาลเท่านั้น

¹³ UNICEF, กฎหมายและแนวปฏิบัติในประเทศไทยเฉพาะกรณีที่ไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา : รายงานการวิเคราะห์, (กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา, 2543.) หน้า 15.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 มาตรา 1582 กล่าวถึง บิดามารดาที่ ชอบด้วยกฎหมายตลอดจนบุคคลที่ศาลแต่งตั้งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ การที่บิดามารดาหรือ ผู้ใช้อำนาจปกครอง ใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบ (abuse the parental power) เช่น การทำโทษเขียนตีผู้เยาว์อย่างทารุณโหดร้ายทำการให้ผู้เยาว์ทำงานในลักษณะที่เสี่ยงภัยโดย ไม่มีเหตุอันควร การปล่อยปละละเลยไม่เลี้ยงดูผู้เยาว์ เมื่อข้อเท็จจริงผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจ ปกครองแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบดังกล่าว กฎหมายได้ให้ผู้ที่จะดำเนินการถอนอำนาจปกครอง อาจแยกได้ดังนี้

1. ศาลสั่งถอนอำนาจปกครองเอง ตามที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งถอน อำนาจปกครองเองได้นั้นความจริงแล้วมิได้หมายความว่าศาลหรือผู้พิพากษาได้พบเห็นบิดามารดา หรือผู้ใช้อำนาจปกครอง กระทำความผิดในการทำร้าย,ทารุณกรรมผู้เยาว์มาแล้วจะมีคำสั่งถอน อำนาจปกครองก็หาไม่ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเดิมเกี่ยวกับเรื่องการตั้งผู้ปกครองอยู่ในศาลนั้นแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลนั้นว่าผู้ใช้อำนาจปกครองทำร้ายผู้เยาว์ ศาลนั้นจึงมีอำนาจหยิบยกคดี ขึ้นมาทำคำสั่งถอนอำนาจปกครองได้เอง เพราะยังถือว่าอำนาจควบคุมและคุ้มครองของศาลยังมี อยู่เรื่อยไปจนกว่าอำนาจปกครองนั้นจะสิ้นสุดลง โดยผลของกฎหมาย เช่น ผู้เยาว์ที่อยู่ในความ ปกครองบรรลุนิติภาวะ หรือผู้ใช้อำนาจปกครองถึงแก่ความตาย

2. ญาติของผู้เยาว์ร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา ญาติที่จะมี อำนาจร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครองผู้เยาว์ได้ จะต้องเป็นญาติโดยนิตินัย การที่บิดาไม่ได้ จดทะเบียนสมรสกับมารดาบุตรผู้เยาว์ หรือเรียกว่าบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายและถือว่าไม่มีอำนาจ ปกครองบุตรผู้เยาว์ เว้นแต่ได้จดทะเบียนรับรองบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร แม้ข้อเท็จจริงจะ เป็นบิดามารดาที่แท้จริงโดยพฤติการณ์ก็ถือได้ว่าเป็นบุตรผู้เยาว์ที่จะมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาล ถอนอำนาจปกครองของมารดาผู้เยาว์ได้ ถึงแม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่ามารดาได้เขียนตีบุตรผู้เยาว์ อย่างทารุณ ทางแก้สำหรับบิดามารดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็คือจะต้องไปยื่นคำร้องขอให้ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อทำการไต่สวนอำนาจปกครองของบุคคลที่ใช้อำนาจปกครอง เกี่ยวแก่บุตรผู้เยาว์โดยมิชอบ ส่วนบุคคลที่มีฐานะเป็น พี่ ลุง ป้า น้า อา ตา ยาย ถือเป็นญาติย่อมมี อำนาจยื่นคำร้องได้ ยกเว้นญาติทางบิดาที่มิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นญาติตาม ความหมายของมาตรา 1532

3. พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครอง การที่พนักงานอัยการจะร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครอง โดยหลักแล้วต้องเริ่มต้นมาจากผู้มีส่วนได้เสียหรือญาติผู้เยาว์นั่นเอง¹⁴

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากพิจารณามาตรการทางกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นว่ามิมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการถอนอำนาจปกครองของบุคคลที่ทำร้ายผู้เยาว์ คือ ย่อมจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสภาพของร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ที่ถูกทำร้าย ในแง่ที่ทำให้ผู้เยาว์รอดพ้นจากการทำร้ายซ้ำซาก และเป็นการแยกผู้เยาว์ให้ห่างจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดเหตุในการถอนอำนาจปกครอง (Parental Power) ไว้ 3 กรณี¹⁵

(1) บิดาหรือมารดาผู้ใช้อำนาจปกครองถูกศาลสั่งมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เนื่องจากบิดาหรือมารดาที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถนี้ ย่อมไม่สามารถกระทำการที่เป็นของตนเองได้แล้ว จึงไม่สมควรที่จะให้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรต่อไป เพราะจะเกิดความเสียหายแก่บุตรได้

(2) บิดาหรือมารดาผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุตรผู้เยาว์ โดยมีชอบการที่บิดาหรือมารดาใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวบุคคลโดยมิชอบ (about the parental power) เป็นกรณีที่บิดาหรือมารดาได้กระทำต่อบุตรผู้เยาว์ ในลักษณะที่ก่อให้เกิดหรือน่าจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจหรือสวัสดิภาพของบุตร เช่น ลงโทษเข็ญตีบุตรอย่างทารุณตลอดเวลา การให้บุตรทำงานโดยเสี่ยงอันตรายโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ยุ้งให้เด็กเป็นขโมย และปล่อยปละละเลยไม่เลี้ยงดูบุตร เป็นต้น ถือว่าเป็นการใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ โดยมิชอบอันเป็นเหตุที่จะถอนอำนาจปกครองได้

(3) บิดาหรือมารดา ผู้ใช้อำนาจปกครองประพฤติชั่วร้าย เป็นกรณีที่บิดาหรือมารดาได้ประพฤติที่ไม่สมควร หรือไม่มีศีลธรรมต่อบุตรผู้เยาว์ในลักษณะที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ เช่น กระทำผิดทางเพศต่อบุตร ทอดทิ้งบุตร บังคับบุตรให้เป็นโสเภณี เป็นต้น หรืออาจจะเป็นการ

¹⁴วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ บัณฑิตวิทยานุกูล , “ผลกระทบของเด็กถูกทารุณกรรม : มาตรการป้องกันและแก้ไข ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี” หน้า 77-78.

¹⁵ประสพสุข บุญเดช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ 13, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2545, หน้า 701-703.

กระทำโดยเฉพาต่อบิดาหรือมารดา เช่น เป็นพ่อค้ายาเสพติดรายใหญ่ เสพสุราจนไม่อาจครองสติได้เป็นอาจิดน เป็นต้น และการกระทำจนเป็นเหตุอันเชื่อว่า น่าจะเกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจหรือศีลธรรมอันดีของบุตร

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีอำนาจที่จะถอนอำนาจปกครองนั้น กฎหมายให้อำนาจแก่เฉพาะแต่บุคคลดังต่อไปนี้

(1) ศาลสั่งถอนอำนาจปกครอง ต้องเป็นกรณีที่ศาลกำลังพิจารณาคดีครอบครัวอยู่และปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาลนั้นว่าผู้ใช้อำนาจปกครองมีพฤติกรรมเจือปนไขที่มาตรา 1582 กำหนด ตัวอย่างเช่น เป็นผู้ล่องเกินทางเพศต่อเด็กผู้เยาว์ เป็นต้น ศาลนั้นมีอำนาจหยิบยกคดีขึ้นมาทำคำสั่งถอนอำนาจปกครองได้เอง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีครอบครัวอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

(2) ญาติของผู้เยาว์ ร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครอง ซึ่งจะต้องเป็นญาติโดยนิตินัย เช่น พี่ ลุง ป้า น้า อา ตา ยาย เป็นต้น การที่บิดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา มีผล ทำให้เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ญาติทางบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่ถือเป็นญาติ ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582

(3) พนักงานอัยการ ร้องขอให้ศาลถอนอำนาจปกครอง ซึ่งเริ่มจากผู้มีส่วนได้เสียหรือญาติของผู้เยาว์นั่นเอง

การถอนอำนาจปกครองดังกล่าวจะต้องมีข้อเท็จจริงมาสู่ศาล ศาลจึงจะมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองได้ ซึ่งในความเป็นจริงข้อเท็จจริงเช่นนี้แทบไม่สามารถมาสู่ศาลได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของญาติผู้เยาว์หรืออัยการมากกว่าที่จะขอให้ศาลถอนอำนาจปกครอง

ตามมาตรา 1582 นั้น มีข้อพิจารณา 2 กรณีคือ กรณีแรก สามารถถอนอำนาจปกครองของผู้ใช้อำนาจปกครองทั้งหมดก็ได้¹⁶ หรือในกรณีที่สอง สามารถถอนอำนาจปกครองเสียบางส่วน กล่าวในกรณีบิดามารดา ผู้ใช้อำนาจปกครองลงโทษบุตรในลักษณะเป็นการทำร้าย ดังนี้ อาจเป็นการถอนอำนาจปกครองเสียบางส่วน คือเฉพาะอำนาจทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2)¹⁷ นอกจากนี้ผู้ร้องยังมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาการขอโอนกรณีฉุกเฉิน ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 252,254 เพื่อ

¹⁶ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.มาตรา 1582.

¹⁷เรื่องเดียวกัน , มาตรา 1567 (2).

แยกผู้เยาว์ออกมาจากบิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครอง เพื่อให้อยู่ในความดูแลของญาติหรือบุคคลหรือสถาบันที่เหมาะสม ในส่วนที่การร้องขอถอนอำนาจปกครองบุตรตามมาตรา 1582 เป็นคดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาล เกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งกรณีถอนอำนาจปกครองบิดามารดาที่ทำร้ายบุตร ก่อให้เกิดประโยชน์กับกรณีดังกล่าวเพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว และมุ่งประนีประนอมข้อโต้แย้งทั้งหลายด้วยสันติวิธีเพื่อรักษาความสงบสุขของครอบครัว เช่น

ตามมาตรา 112 ศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา เข้าสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัว เป็นการช่วยให้บิดามารดาไม่อาจทำร้ายผู้เยาว์ซ้ำอีกในระหว่างพิจารณาคดีในกรณีที่ผู้เยาว์ยังอาศัยอยู่กับครอบครัว อันเป็นวิธีการที่ศาลสามารถใช้คุ้มครองผู้เยาว์ในระหว่างพิจารณาคดีได้

ตามมาตรา 119 ศาลมีอำนาจตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้กำกับกำกับการปกครอง สอดส่องว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ได้ใช้อำนาจปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์¹⁸ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว

ตามมาตรา 116¹⁹ ให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์อยู่ในเขตอำนาจมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันในสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์

แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวข้างต้น คือ การถอนอำนาจปกครองมาตรการจากศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นมาตรการที่ใช้ได้เมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่ศาล และอยู่ในระหว่างพิจารณาเท่านั้น

¹⁸ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว .มาตรา 118.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน , มาตรา 116.

3.1.3 บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายอื่น

มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำทารุณในครอบครัว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับนี้ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ทำให้หลักประกันเพื่อให้การคุ้มครองและรับรองสิทธิผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวไว้ในมาตรา 53 กำหนด “ผู้เยาว์ เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมผู้เยาว์และเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐจากการความรุนแรงและปฏิบัติกันไม่เป็นธรรม”

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้นำสาระสำคัญของหลักกฎหมายแจ้งเหตุของสหรัฐอเมริกาไปปรับใช้เพื่อเป็นการค้นกรณีที่มีการกระทำรุนแรงผู้เยาว์อย่างไม่เหมาะสมตามมาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดพบเห็นหรือน่าเชื่อว่าจะมีการกระทำรุนแรงผู้เยาว์หรือเยาวชนหรือเลี้ยงดูมิชอบให้รีบแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ” ดังนั้นจึงถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคคลทั่วไปที่จะช่วยแจ้งเจ้าหน้าที่ในกรณีที่พบเห็นหรือน่าเชื่อว่าจะมีการกระทำรุนแรงผู้เยาว์

การสงเคราะห์เด็ก ตามมาตรา 33 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งเหตุจากบุคคลตามมาตรา 29 หรือพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 32 ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้²⁰

(1) ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา 32

(2) มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งเดือน

(3) ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(4) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะ

²⁰พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 33.

- (5) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ
- (6) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์
- (7) ส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ศึกษา หรือฝึกหัดอาชีพในสถานพัฒนาและฟื้นฟู...”

การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา มาตรา 41,42 , 43 และ มาตรา 60²¹

มาตรา 41 สรุปได้ว่า “ผู้ใดพบเห็นหรือน่าเชื่อว่าจะมีการกระทำรุนแรงผู้เยาว์หรือเยาวชนหรือเลี้ยงดูมิชอบให้รีบแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ...”

มาตรา 42 สรุปว่า “การดำเนินการตามมาตรา 41 ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายจิตใจทันที หากจำเป็นต้องสืบเสาะและพินิจ ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาตามมาตรา 33 ถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รีบส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู...”

มาตรา 43 สรุปว่า “กรณีที่ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ถ้ามีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกฟ้องนั้นจะกระทำทารุณแก่เด็กอีก ก็ให้ศาลพิจารณาคดีนั้นที่มีอำนาจกำหนดมาตรการคุ้มครองความประพฤติผู้ต้องหา ห้ามเข้าเขตกำหนด หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะเวลาที่กำหนด และจะสั่งให้ผู้ต้องหาทำทัณฑ์บนตามวิธีการที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ และหากไม่มีการฟ้องคดีอาญา แต่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือพนักงานอัยการ ยื่นคำขอต่อศาล เพื่อออกคำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าวโดยกำหนดมาตรการควบคุมความประพฤติและเรียกประกันทัณฑ์บนด้วยก็ได้ หากศาลเห็นว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กมากักขังไว้มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามสิบวัน....”

ตามมาตรา 60 สรุปว่าผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานพัฒนาและฟื้นฟูมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

²¹พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 , มาตรา 41,42 , 43 และ มาตรา 60.

(1) รับเด็กที่จำต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายหรือจิตใจไว้
ปกครองดูแล

(2) ทำการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อกำหนดแนวทางการ
พัฒนาและฟื้นฟูเด็กแต่ละคน

(3) จัดการศึกษา ฝึกอบรม ส่งสอน บำบัดรักษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพร่างกาย
และจิตใจให้เหมาะสมแก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ระหว่างการปกครองดูแล

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

ได้ให้คำนิยามคำว่า “ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า การกระทำ
ใดๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดรวม
ตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยไม่
เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด²²

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ศาลพิจารณาส่งตัวไปควบคุมเพื่อตรวจ
พิสูจน์พิสูจน์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยคำนึงถึงอายุ เพศ และลักษณะเฉพาะบุคคล
ประกอบด้วย แล้วให้ศาลแจ้งคณะกรรมการการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ²³

ให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่
จัดทำบันทึกประวัติพฤติกรรมในการกระทำความผิด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้เข้ารับ
การตรวจพิสูจน์ และการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด²⁴

ในกรณีที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการ
ตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติด ให้จัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และ
แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอ
การฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะกรรมการ
ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด²⁵

²²พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 4.

²³พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 19.

²⁴พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 21.

²⁵พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 22.

ในการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กำหนดสถานที่และวิธีการ สำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้นั้นประกอบด้วย²⁶

การกำหนดวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กำหนดโดยคำถึงระบบควบคุม มิให้หลบหนี มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ภายใน เขตที่กำหนดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และในกรณีที่ไม่ว่าจำเป็นต้องควบคุมอาจ กำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ก็ได้ ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฝึกอาชีพ ทำงานบริการสังคม หรือให้ดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสมเพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยห่างไกลจากยาเสพติด²⁷

กำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้มีเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หากผลการดำเนินการ ยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพิจารณาขยายระยะเวลาการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปอีกได้²⁸

3.2 มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดย บุคคลในครอบครัว

มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดย บุคคลในครอบครัว ที่ผู้เขียนได้นำมาวิเคราะห์ศึกษาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรง โดยบุคคลในครอบครัวดังจะได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ ดังนี้

²⁶พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 23.

²⁷พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 23.

²⁸พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545, มาตรา 25.

3.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการที่จะฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจผู้เยาว์ให้มีประสิทธิภาพได้ดีนั้น จะต้องมีการใช้มาตรการในเรื่องของเงินกองทุนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการในการฟื้นฟูผู้เยาว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้มีมาตรการทางอาญา กล่าวคือ ตามกฎหมายอาญา การที่ผู้กระทำความผิดไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ ถือว่าเป็นความผิดอาญา เนื่องจากค่าอุปการะเลี้ยงดูมีความสำคัญต่อผู้เยาว์ ผู้ซึ่งไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูตามหน้าที่ จึงอาจถูกลงโทษจำคุกถึง 2 ปี ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายและระเบียบทางอาญาของรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ลักษณะ 18 หมวด 11 เอ มาตรา 228 (Title 18, Federal Criminal Code and Rules)²⁹ จะต้องถูกลงโทษตามที่บัญญัติไว้ใน (ข)

(ก) ความผิด – ผู้ใดเจตนาไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ค้างชำระแก่ผู้เยาว์ที่อาศัยอยู่ต่างรัฐ เมื่อครบกำหนดต้องจ่ายตามหน้าที่ จะต้องถูกลงโทษตามที่บัญญัติไว้ใน (ข)

(ข) โทษ – บทลงโทษสำหรับความผิดตามมาตรานี้ มีดังนี้

ในกรณีกระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นครั้งแรก ผู้กระทำจะต้องรับโทษปรับตามที่กฎหมายลักษณะนี้กำหนดไว้ และโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับและในกรณีอื่นผู้กระทำจะต้องรับโทษปรับตามที่กฎหมายลักษณะนี้กำหนดไว้ และโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ค) การชดใช้ค่าอุปการะเลี้ยงดู – เมื่อศาลพิพากษาว่าผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูกระทำความผิดตามมาตรานี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวชดใช้ค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ค้างชำระตามมาตรา 3663 แก่ผู้เยาว์ผู้มีสิทธิได้รับเป็นจำนวนนับถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษาดังกล่าว

เมื่อศาลมีคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามบทบัญญัตินี้ ในขณะที่เดียวกันศาลอาจเห็นชอบเองหรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ เพื่อบังคับตามคำสั่งนั้นไปพร้อมกันได้ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาภายหลังจากมีคำสั่ง ศาลอาจบังคับตามคำสั่งดังกล่าวได้ หากผู้มีส่วนได้เสียร้องขอหรือศาลเห็นชอบเองในกรณีที่มีการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งดังกล่าว

²⁹ UNICEF , กฎหมายและแนวทางปฏิบัติในประเทศไทยเฉพาะกรณีที่ไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา : รายงานวิเคราะห์.(กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา , 2543 หน้า 127.

อำนาจศาลที่จะบังคับตามคำสั่งเรื่องอุปการะเล็งผู้เยาว์หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้ลูกหนี้จ่ายเงินแก่เจ้าหนี้ตามคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเล็งผู้เยาว์ตามบทบัญญัตินี้ ด้วยวิธีจ่ายเงินเป็นงวดอย่างต่อเนื่องถาวร หรือจ่ายโดยให้ลูกหนี้มอบอำนาจให้มีการโอนเงินจากบัญชีของตนไปยังบัญชีของเจ้าหนี้ตามวันที่กำหนด ภายในระยะเวลาที่การมอบอำนาจนั้นมีผลบังคับ หรือ โดยผลแห่งบทบัญญัตินี้อำนาจที่จะมีคำสั่งให้อายัดรายได้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการอายัดรายได้ พ.ศ.2514 (A.D.1971) เพื่อจ่ายเป็นค่าอุปการะเล็งผู้เยาว์ตามบทบัญญัตินี้

เมื่อศาลมีคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเล็งผู้เยาว์และให้จ่ายเงินโดยวิธีบังคับตามคำสั่งดังกล่าว ในเวลาต่อมาศาลโดยความเห็นชอบของศาลเอง หรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ อาจยกเลิก ระเบียบ เปลี่ยนแปลงหรือนำกลับมาใช้ซึ่งคำสั่งให้จ่ายเงินด้วยวิธีการดังกล่าว ก่อนที่ศาลจะใช้อำนาจเกี่ยวกับคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเล็งผู้เยาว์ตามบทบัญญัตินี้ ศาลจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เสนอข้อเท็จจริงต่อศาลเพื่อพิจารณาก่อน “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในที่นี้ หมายถึง ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และบุคคลอื่นซึ่งได้ยื่นคำร้องเรียกค่าอุปการะเล็งผู้เยาว์ตามบทบัญญัตินี้

กฎหมายแจ้งเหตุ (Reporting law)

มาตรการกฎหมายแจ้งเหตุเริ่มปรากฏใช้ครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาและมาตรการนี้ก็แพร่หลายเข้าสู่ประเทศอื่น แม้ว่ารูปแบบจะแตกต่างกันไปแต่ความมุ่งหมายและเนื้อหาของกฎหมายจะคล้ายกัน และในการที่จะฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ให้มีประสิทธิภาพได้ดีนั้นจะต้องมีการใช้มาตรการเสริมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถนำตัวผู้เยาว์ไปบำบัดได้ ซึ่งก็จะต้องมีการกำหนดมาตรการกฎหมายแจ้งเหตุ ซึ่งเป็นมาตรการที่เปิดโอกาสให้บุคคลใดก็ได้ ที่สงสัยหรือเห็นว่ามีกรกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ได้แจ้งเหตุแก่เจ้าหน้าที่ มาตรการนี้ เริ่มใช้ครั้งแรกในสหรัฐอเมริกาแล้วจึงแพร่หลายไปสู่ประเทศอื่น ในปี ค.ศ. 1962 และมีการประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1963 จนกระทั่งในปัจจุบันมีการบังคับใช้โดยทั่วไปแตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมกับมลรัฐนั้น ๆ สาระสำคัญของกฎหมายแจ้งเหตุจะเน้นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเหตุด้วยเจตนาดี บทลงโทษแก่ผู้ไม่แจ้งเหตุ การเพิกถอนสิทธิในการสื่อสารบางประเภท และมีการจัดตั้งศูนย์กลางรับเรื่องราวแจ้งเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้นหากรณีที่มีการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์อย่างไม่เหมาะสม เพื่อให้ความคุ้มครอง และให้บริการฟื้นฟูสภาพหรือบำบัดรักษาครอบครัวที่กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์นั้นการรายงานแจ้งเหตุไม่จำเป็นที่ผู้แจ้งจะต้องรู้แน่ชัดเพียงสงสัยก็สามารถแจ้งได้ กฎหมายเปิดโอกาสให้ทุกคนแจ้งเหตุได้ โดยเฉพาะแพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ครู ผู้ให้คำปรึกษา นักกฎหมาย และผู้ดูแลผู้เยาว์ จะเป็นวิชาชีพที่ถูกระบุให้แจ้งเหตุโดยตรงต่อศูนย์พิทักษ์ผู้เยาว์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจภายใน 72 ชั่วโมง หากปรากฏว่ามีเหตุ

ที่ผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บรุนแรงหรือถูกล่วงเกินทางเพศ ซึ่งผู้รับแจ้งเหตุก็คือ หน่วยงานกลางที่ให้ บริการสังคมโดยทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งส่วนใหญ่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญปัญหาในด้านนี้ สำหรับบุคคลที่ทารุณต่อผู้เยาว์จะถูกจับกุมตัวและจำคุกโดยไม่มีประกัน บิดามารดาผู้เยาว์ บางรายที่กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์อาจจะมีคำสั่งจากศาลให้ไปรับการรักษา และคำแนะนำทางด้านการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์จากคลินิกจิตเวชผู้เยาว์ ส่วนตัวผู้เยาว์เองจะได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟู สภาพจิตใจจากกลุ่มแพทย์อย่างใกล้ชิด และในกรณีที่จิตแพทย์ให้การวินิจฉัยว่าบิดามารดาของผู้เยาว์มีสภาพจิตใจและบุคลิกภาพบกพร่องไม่เหมาะสมที่จะเลี้ยงดูผู้เยาว์ต่อไปได้ ผู้เยาว์ก็อาจจะ อยู่กับครอบครัวบุญธรรมหรือศาลเยาวชนอาจพิจารณายกผู้เยาว์ให้เป็นบุตรบุญธรรมในกรณีที่มีผู้ แสดงความจำนงค์อยากได้ผู้เยาว์ไปเลี้ยงดูการยกเลิกสิทธิในการติดต่อสัมพันธ์กัน (Abrogation of Privileged Communication) การที่แพทย์กับคนไข้ สามีกับภรรยา ทนายกับลูกค้า นักจิตวิทยากับผู้ใช้บริการ และนักสังคมสงเคราะห์กับผู้ใช้บริการ เหล่านี้เป็นความสัมพันธ์ติดต่อระหว่างกันที่ กฎหมายถือว่าเป็นสิทธิพิเศษและเป็นความลับระหว่างคู่ติดต่อ กฎหมายแจ้งเหตุนี้ให้ยกเลิกสิทธิ อันนี้ได้ในกรณีที่ต้องการแจ้งเหตุหรือให้พยานหลักฐาน กล่าวคือ แพทย์ไม่ผิดจรรยาบรรณที่จะแจ้ง เหตุว่าคนไข้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ ภรรยาสามารถเป็นพยานว่าสามีทุบตีบุตรได้ ถ้าไม่ยกเลิกสิทธิ อันนี้ย่อมมีผู้เยาว์อีกมากมายที่ถูกกระทำรุนแรงแล้วไม่ทราบชะตากรรม

กฎหมายแจ้งเหตุการกระทำรุนแรงและการทอดทิ้งละเลยผู้เยาว์นี้ ได้มีบทลงโทษ สำหรับผู้ละเลยไม่แจ้งเหตุสำหรับผู้ละเลยไม่แจ้งเหตุให้มีความผิดตามกฎหมายอาญาอันเป็นความ ผิดลหุโทษ และอาจจะถูกปรับในทางแพ่งเป็นเงินที่ใกล้เคียงกับความเสียหายที่เกิดจากการไม่ แจ้งนั้น³⁰

วิธีการแจ้งเหตุ ทุกรัฐในอเมริกาจะมีวิธีการแจ้งเหมือนกันหมด ผู้แจ้งจะต้องโทรศัพท์ ไปยังหน่วยงานที่รับแจ้งที่สะดวกโดยเร็วเท่าที่จะกระทำได้ และหลังจากนั้นต้องรายงานเป็น ลายลักษณะอักษรภายในเวลาหลังจากนั้นไม่นานหน่วยงานจะจัดการส่งแบบฟอร์มการแจ้งเหตุไปยัง โรงพยาบาล โรงเรียน สำนักงานกฎหมาย และสถานที่อื่น ๆ ที่ต้องการในการแจ้งเหตุต้องมีการ รักษาความลับของผู้แจ้ง ทุกมลรัฐเปิดรับการแจ้งของผู้สงวนนาม และบางรัฐห้ามมิให้หน่วยงาน เปิดเผยตัวผู้แจ้ง จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากผู้แจ้งนั้นก่อน แบบฟอร์มรายงานที่กรอกแจ้งมาจะ เก็บเป็นความลับ ห้ามนำไปเปิดเผยเป็นอันขาดยกเว้นแต่จะมีการอนุญาตโดยกฎหมายซึ่งต้องเป็น กรณีพิเศษเท่านั้น ผู้ที่นำไปเปิดเผยโดยปราศจากอำนาจหน้าที่จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาญา

³⁰Slan Irving J., Youth and the law United States : Ocean a Publications Inc, 1981. p.107.

(ลหุโทษ) รายงานที่แจ้งมาอาจไม่เป็นความจริงโดยผู้แจ้งอาจมีเจตนาร้ายหรือมีความผิดพลาดบางประการ และถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลความจริง ผู้ที่ถูกแจ้งว่าเป็นผู้กระทำรุนแรงหรือผู้เยาว์หรือชื่อของผู้ใดก็ตามที่พบในรายงานจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและความรู้สึก เนื่องจากว่าข้อมูลนั้นเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลและครอบครัวของเขา³¹

ความเคลื่อนไหวในการคุ้มครองผู้เยาว์จากการถูกระทำรุนแรงในสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นเป็นเวลากว่า 100 ปีมาแล้ว โดยมีที่มาจากในคดีที่พี่เลี้ยงผู้เยาว์ได้ทำร้ายร่างกายแก่ แมรีเอลเลน ซึ่งเป็นผู้เยาว์ถึงสามสี่ กรณีดังกล่าว นำไปสู่การก่อตั้งหน่วยงานคุ้มครองผู้เยาว์ (Child Protection Agency) เป็นครั้งแรก รวมทั้งมีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดห้ามการกระทำต่อผู้เยาว์โดยมิชอบ (Child Maltreatment) ทั้งนี้ ได้มีการสร้างกลไก เพื่อสนับสนุนในการคุ้มครองผู้เยาว์ กล่าวคือ ได้มีการจัดตั้งศาลผู้เยาว์และเยาวชน ขึ้นที่มลรัฐอิลลินอยส์ ในปี ค.ศ.1899 และก่อตั้งสำนักงานคุ้มครองผู้เยาว์สหพันธ์ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งยังคงดำเนินการจนถึงปัจจุบัน³²

นอกจากนี้ ยังได้มีการตรากฎหมายในระดับสหพันธรัฐกล่าวคือ The Child Abuse Prevention and Treatment Act of 1974 (CAPTA) ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งจนกระทั่งถึงปี 1996 โดยกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรการสำคัญ ในการเหตุการณ์ทารุณกรรม ผู้เยาว์และการทอดทิ้งผู้เยาว์ รวมไปถึงกฎหมายระดับมลรัฐอื่น ๆ ได้แก่ The Indian Child Welfare Act of 1978, The Adoption Assistance and Child Welfare Act of 1980 เป็นต้น

ระบบกฎหมายในการคุ้มครองป้องกันผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว

โดยทั่วไปมาตรการที่ให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบิดามารดาในประเทศสหรัฐอเมริกา (Parental Abuse of Children – the Battered Child) จะกำหนดไว้ในกฎหมายอาญาแต่ในบางมลรัฐจะมีบทบัญญัติโดยเฉพาะ แต่ในบางมลรัฐการให้ความคุ้มครองอยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปในเรื่องการทอดทิ้งผู้เยาว์ (neglect statutes)³³ ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey Criminal Code) ซึ่งได้บัญญัติถึงการกระทำรุนแรงต่อ

³¹Kathleen C.Faller. Social Work with abused and neglected children. New York : The Free Press, 1982. P.117-123.

³²Linda Spears, Building Between Domestic Violence Organization and Child Protective Service in www. Law. Umm. edu.

³³Noah Weinstein. Legal right of children. Nevada : Juvenile Justice textbook-services National council of Juvenile and Family Court Judges, 1978, p.15.

ผู้เยาว์โดยบิดามารดา ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยเฉพาะ กล่าวคือ³⁴ การกระทำรุนแรงต่อ ผู้เยาว์ หมายถึงการกระทำใดก็ตามดังต่อไปนี้

- (1) การทำโทษผู้เยาว์โดยไม่มีความจำเป็น
- (2) ทำให้ผู้เยาว์ได้รับความบาดเจ็บ หรือเจ็บปวด ทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยไม่จำเป็น
- (3) มีพฤติการณ์รบกวนต่อผู้เยาว์เป็นประจำ
- (4) การกระทำใด ๆ ที่จงใจละเว้น หรือโดยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดอันตรายโดยไม่จำเป็น ต่อจิตใจ หรือร่างกาย หรือยอมให้ผู้เยาว์ถูกทำร้าย
- (5) เปิดโอกาสให้ผู้เยาว์ทำงานโดยไม่จำเป็นซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายจิตใจหรือความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เยาว์

ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งมีอำนาจปกครองดูแล หรือควบคุมผู้เยาว์ได้กระทำการดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดระดับหนึ่ง (Misdemeanor) ซึ่งจะต้องตัดสินให้ถูกปรับไม่เกิน 500 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับในการพิจารณาคดีที่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งมีอำนาจปกครองดูแล หรือควบคุมผู้เยาว์ได้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ สำหรับคดีอาญาดังกล่าวสามารถโอนคดีไปพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวได้³⁵

³⁴New Jersey Criminal Code. Section 9 : 6-1. Cruelty to a child shall consist in any of the following acts:

- (a) inflicting unnecessarily severe corporal punishment upon a child
- (b) inflicting upon a child unnecessary suffering or pain either mental or physical
- (c) habitually tormenting vexing or afflicting a child
- (d) any willful act of omission or commission whereby unnecessary pain and suffering, whether or

physical is caused or permitted to be inflicted on a child or exposing a child to unnecessary hardship, fatigue or mental or physical strains that may tend to injure the health or physical strains that may tend to injure the health or physical or moral well-being of such child.

³⁵New Jersey Criminal Code. Section 9 : 6-8.25 Transfer to and from the domestic relation court b. Any criminal complaint charging facts amounting to abuse or neglect under this act may be transferred by the county prosecutor or the criminal court in which the complaint was made, to the juvenile and domestic relation court, in the county in which the former court is located. If any police officer, county prosecutor or criminal court receives a complaint which amounts to child abuse or neglect, the police office, county prosecutor or criminal court shall report to the division pursuant to P.L.1971, C 437, section 3 (c.9:6-8.10) If any police officer, country prosecutor or the criminal court refers a matter with regard to the parent or guardian, or child, and there appears to be no basis for action in the juvenile and domestic relations court, the proceeding may be terminated, If the juvenile and domestic relation court determines a complaint should be filed, proceedings under this act shall be commenced immediately.

การใช้อำนาจศาลเพื่อมีคำสั่งที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง (Civil Protection Orders) ต่อผู้ประพฤตินิยมชอบในครอบครัว (Domestic Abuses) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มองถึงการฟื้นฟูสภาพครอบครัวโดยการแยกผู้เยาว์ออกจากผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสมมีกระบวนการที่จะเข้าไปช่วยเหลือโดยพยายามที่จะไม่ใช้กระบวนการทางอาญา จนกว่าจะถึงเวลาจำเป็นที่สุดเท่านั้น ทุกมลรัฐรวมทั้ง วอชิงตัน ดี ซี ยกเว้น อาร์คันซอส และนิวเม็กซิโกได้ตรากฎหมายให้อำนาจศาลออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งต่อการประพฤตินิยมชอบในครอบครัว เพื่อมิให้ผู้ทำร้ายกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์อีก คำสั่งดังกล่าวอาจให้ความคุ้มครองต่ออีก โดยขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัยซึ่งผู้เยาว์อยู่อาศัยด้วย โดยต้องมีหน้าที่ในการให้ความดูแลชั่วคราวแก่บุตร จำกัดสิทธิในการเยี่ยมบุตร ให้จ่ายค่าเลี้ยงดูบุตร และสั่งให้ผู้กระทำรุนแรงเข้ารับฟังคำปรึกษาโดยวิธีบังคับตามคำสั่งคุ้มครองหรือโดยพิจารณาฝ่ายคดีเดียวเพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้เยาว์โดยทันทีในกรณีที่ไม่มีเวลาเพียงพอในการแจ้งความ (notice) ต่อผู้กระทำรุนแรง และภายหลังจากที่ผู้กระทำรุนแรงได้รับแจ้งแล้ว ศาลจะจัดให้มีการพิจารณาโดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมฟังคำสั่งดังกล่าว จะกลายเป็นคำสั่ง “ถาวร” ซึ่งโดยทั่วไปจะมีระยะเวลา 1 ปี รายละเอียดของคำสั่งดังกล่าวมีดังต่อไปนี้³⁶

คำสั่งเมื่อผู้มีอำนาจร้องขอ

กฎหมายเกี่ยวกับคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งทุกฉบับกำหนดให้คู่สมรสมีสิทธิร้องขอคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง นอกจากนี้ใน 46 มลรัฐ อดีตคู่สมรสสามารถมีสิทธิได้ 39 มลรัฐ ให้ผู้อยู่ร่วมกันในฐานะคู่สมรสมีสิทธิและใน 42 มลรัฐ ให้บุคคลใดก็ได้ในครอบครัวมีสิทธิกฎหมายใน 24 มลรัฐ ขยายการเยียวยาไปถึงสมาชิกในบ้านซึ่งมิได้มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น กฎหมายของรัฐ ยูทาห์ บัญญัติให้ “ผู้ใหญ่ (Adult) ซึ่งอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยเดียวกัน” มีสิทธิร้องขอกฎหมายของรัฐยูทาห์ บัญญัติโดยแจ้งชัดว่า “กระบวนการพิจารณาทั้งหมดตามกฎหมายนี้แยกและเป็นอิสระจากกระบวนการพิจารณาในการหย่า การเป็นโมฆะ หรือคำอุปการะเลี้ยงดูระหว่างการแยกกันอยู่ และการเยียวยาตามกฎหมายจะเป็นการเยียวยานอกเหนือไปจากการเยียวยาทางแพ่งหรือทางอาญา”

³⁶Peter, F. Statutory, Authority in the use and enforcement of civil protection orders against domestic abuse. แปลโดย ศิระ บุญภินนท์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540. หน้า15-16.

คำสั่งเมื่อมีพฤติการณ์ที่ทำให้ร้องขอคำสั่งคุ้มครองได้

ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ในมลรัฐ 49 มลรัฐ เหตุของการประพฤติมิชอบทางกายสามารถยื่นขอคำสั่งคุ้มครองได้ใน 39 มลรัฐ และมลรัฐวอชิงตัน ดี.ซี. เหตุของการพยายามประพฤติมิชอบทางกายสามารถยื่นคำร้องได้ กฎหมายของ 42 มลรัฐและมลรัฐวอชิงตัน ดี.ซี. ให้ออกคำสั่งคุ้มครองได้ เมื่อเป็นการพยายามกระทำรุนแรงต่อร่างกายหรือขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (assault) โดยยังไม่เป็นการกระทำรุนแรงต่อร่างกาย (battery) กฎหมายของมลรัฐไวโอมิงรวมการขู่เข็ญว่าจะประพฤติมิชอบทางกายเข้าในนิยามของการประพฤติมิชอบในครอบครัวด้วย กฎหมายมักับัญญัติไว้ในนิยามการประพฤติมิชอบให้รวมถึงการขู่เข็ญ (intimidating) เหมือนด้วยเช่น กฎหมายของรัฐเมนให้รวมถึงการพยายามกระทำให้บุคคลอื่น เกิดความกลัวภัยอันตรายต่อตัวอันใกล้จะถึง (imminent bodily injure)

เมื่อผู้กระทำรุนแรงได้กระทำการอันเป็นเหตุให้เหยื่อขอรับการเยียวยาได้นั้น กฎหมายของ 36 รัฐยังคงให้สิทธิดังกล่าวแม้เหยื่อจะได้ออกจากที่อยู่อาศัย เพื่อหนีการประพฤติมิชอบในอนาคต กฎหมายของรัฐส่วนใหญ่มีได้บัญญัติว่าเหตุการณ์ต้องเกิดขึ้นเมื่อใด เหยื่อจึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องได้

(3) มาตรการในการให้ความคุ้มครอง

กฎหมายของมลรัฐจำนวนมากให้อำนาจให้มีการเยียวยาสูงสุดโดยให้ขอบเขตแก่ศาลในการป้องกันได้ตามรัฐธรรมนูญ (any constitutionally defensible relief) เช่น กฎหมายของรัฐฟลอริดา ให้อำนาจศาลออกคำสั่ง “สั่งให้มีการเยียวยาอื่น ซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นต่อการคุ้มครองเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวอันรวมถึงคำสั่งต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายด้วย...”

ในบางมลรัฐ เช่น แมสซาชูเซตส์และเวอร์มอนท์ กำหนดให้มีการเยียวยาที่สามารถกระทำได้สำหรับคำสั่งคุ้มครองถาวรนั้น สามารถที่จะสั่งให้ได้ในคำสั่งคุ้มครองฝ่ายเดียวด้วย อย่างไรก็ตามกฎหมายกำหนดไม่ให้มีการเยียวยาบางประเภทในคำสั่งชั่วคราว เช่น มลรัฐแคลิฟอร์เนีย มิสซิสซิปปี มิสซูรี เพนซิลเวเนีย และยูทาห์ ไม่ให้มีการอุปการะคู่สมรส แคลิฟอร์เนีย และเวอร์จิเนียไม่ให้มีการให้คำปรึกษาโดยบังคับ และมิสซูรีไม่ให้มีการเลี้ยงดูบุตร ในชั้นต่ำของการคุ้มครองนั้น คำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง (civil protection orders) ทุกฉบับให้มีการขับไล่ผู้ทำร้ายในคำสั่งคุ้มครองฝ่ายเดียวได้ และกฎหมายส่วนใหญ่ให้ผู้กระทำรุนแรงให้การดูแลชั่วคราวแก่ผู้เยาว์หรือบุตรของตน นอกจากนี้ คอนเนตติคัต แมรีแลนด์ แมสซาชูเซตส์ นอร์ธดาโคตา และ

วอชิงตันให้อำนาจศาลให้การเยียวยาเพิ่มเติม ที่ศาลเห็นควรหรือเห็นว่าจำเป็นในคำสั่งคุ้มครองฝ่ายเดียว

ประเภทของคำสั่งศาลที่เกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ ในสหรัฐอเมริกา มีคำสั่งศาลที่เกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ดังนี้

(4.1) คำสั่งคุ้มครองฝ่ายเดียวชั่วคราว

กฎหมายของมลรัฐทั้ง 48 มลรัฐ และมลรัฐวอชิงตัน ดี.ซี. กำหนดให้คำสั่งฝ่ายเดียวมีผลบังคับใช้ถึง 10 หรือ 14 วันในกระบวนการพิจารณาฝ่ายเดียวนั้น กฎหมายของเกือบทุกรัฐยอมให้ศาลขับไล่ ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัยได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายทุกฉบับจะระบุเงื่อนไขบางประการ ในการออกคำสั่งฝ่ายเดียวเพื่อป้องกันจำเลยมิให้ขาดสิทธิตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือทำให้เกิดความลำบากซึ่งไม่เป็นธรรม

(4.2) คำสั่งการคุ้มครองฉุกเฉิน

เหยื่อความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่จะถูกขู่ข่มขู่หรือกระทำรุนแรงในเวลาเย็นและวันหยุด เหยื่อจะได้รับการเยียวยาในเวลาดังกล่าว โดยการเรียกตำรวจซึ่งตามมลรัฐส่วนใหญ่มีอำนาจตามกฎหมายในการจับกุมผู้กระทำรุนแรง โดยไม่ต้องมีหมายจับหากการกระทำรุนแรงเกิดขึ้นซึ่งหน้าตน หรือมีเหตุสมควรที่เชื่อได้ว่าการกระทำรุนแรงเกิดขึ้น กฎหมายของ 23 มลรัฐให้มีการออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งโดยฉุกเฉินภายหลังจากเวลาทำการของศาล นอกเหนือไปจากการจับกุมหรือเป็นทางเลือกหนึ่งเมื่อการประวัตินชอบไม่เป็นความผิดที่อาจจับกุมได้ (อาจจะเป็นเพราะไม่ผิดกฎหมายอาญาหรือไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องร้อง)

(5) ผลของคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง

คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งจะให้การเยียวยาแก่ทั้งผู้ประวัตินชอบและแก่เหยื่อ ซึ่งความผิดยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เช่น การขู่ข่มขู่ (intimidation) หรือรบกวน (harassment) และให้การเยียวยาแก่การกระทำซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อย (misdemeanor crime) ซึ่งไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องร้องหรือตัดสิน (เช่น การขู่ข่มขู่หรือบังคับ) คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถให้การเยียวยาแก่เหยื่อ แม้เหยื่อจะไม่ต้องการให้ผู้กระทำรุนแรงถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกจำคุกสำหรับความผิดเล็กน้อย ผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงส่วนมากไม่ต้องการให้คุ้มครองของตนถูกจับกุมเพราะกลัวการแก้แค้นนอกจากนี้หากผู้กระทำรุนแรงถูกจับกุมหรือมีประวัติอาชญากรรมผู้กระทำรุนแรงจะถูกให้ออกจากงานและไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้และผู้เยาว์อาจถูกคัดค้านจากมารดาของผู้เยาว์ที่เป็นต้นเหตุทำให้บิดาต้องติดคุก

คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถหยุดการประพฤติมิชอบในครอบครัวได้โดยการขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัย ในขณะที่โจทก์ในคดีอาญาโดยปกติต้องอยู่ร่วมกับจำเลย ในระหว่างการพิจารณาและคำพิพากษามีได้แยกผู้ทำร้ายออกจากเหยื่อหากศาลมิได้พิพากษาให้จำคุกหรือจำคุกระยะสั้น³⁷

มาตรการในการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิด ในปี ค.ศ. 1965 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายและบริการของรัฐที่ให้แกเหยื่ออาชญากรรม ต่อมามีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์ผู้เยาว์เพื่อจัดเตรียมสถานที่ที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เยาว์ในกรณีที่ต้องแยกตัวผู้เยาว์ออกมาเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้จะมีการนำผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงไปรับการเยียวยารักษา บำบัด และฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้กลับสู่สภาวะปกติแล้ว ผู้ที่กระทำผิดต่อผู้เยาว์ก็จะถูกนำไปบำบัดรักษาด้วย เพื่อให้ครอบครัวเหล่านั้นได้กลับเป็นปกติและสามารถที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ นอกจากนี้ยังเป็นการบำบัดรักษาเพื่อหยุดยั้งมิให้พวกเขาได้กลับไปกระทำซ้ำกับผู้เยาว์อีก ดังเช่นในเรื่องของการกระทำรุนแรงทางเพศ ซึ่งมลรัฐวอชิงตันและมลรัฐมินนิโซตาได้เป็นมลรัฐต้นแบบและเป็นผู้นำในด้านการบำบัดรักษาผู้กระทำรุนแรงทางเพศ การบำบัดรักษาด้วยวิธีต่างๆ ล้วนแต่มุ่งเน้นที่การบีบบังคับให้ผู้กระทำผิดยอมรับถึงความร้ายแรงของการกระทำของเขา

กฎหมายในสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้กระทำผิดต่อผู้เยาว์ แต่จะพิจารณาถึงการเยียวยาแก่ผู้กระทำผิด โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่จะไม่ก่ออันตรายต่อผู้เยาว์อีก ซึ่งการที่รัฐจะเข้าไปแทรกแซงครอบครัวได้นั้นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ และรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว เว้นแต่กรณีจำเป็นที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ จึงใช้มาตรการทางอาญาและการลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งศาล ใน 31 มลรัฐ การฝ่าฝืนคำสั่งคุ้มครองเป็น civil contempt ใน 20 มลรัฐ และมลรัฐวอชิงตัน ดี.ซี. เป็น criminal contempt และ 11 มลรัฐ เป็นทั้ง civil contempt และ criminal contempt 29 มลรัฐ กำหนดให้การฝ่าฝืนคำสั่งคุ้มครองเป็นความผิดเล็กน้อย (misdemeanor offense) เช่น มลรัฐ โอไฮโอ ให้การฝ่าฝืนครั้งแรกกับครั้งที่สองยังเป็น misdemeanor แต่ครั้งที่สามหรือครั้งที่ต่อ ๆ ไปเป็น Felony

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25-27.

กฎหมายของ 24 มลรัฐอนุญาตให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับเมื่อเจ้าหน้าที่มีเหตุอันเป็นไปได้ที่เชื่อว่าจะรับคำสั่งฝ่าฝืนคำสั่งนั้น แต่อีก 13 มลรัฐ ได้มีการคุ้มครองมากกว่านั้น โดยบังคับมากกว่า อนุญาตให้มีการจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับ เช่น กฎหมายของมลรัฐมินเนโซตา บัญญัติว่า “หากเจ้าหน้าที่พิสูจน์ได้ว่าคำสั่ง คุ้มครองแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับ และกักขังบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่มีเหตุอันเป็นไปได้ที่เชื่อได้ว่าฝ่าฝืนคำสั่ง หรือจำกัด หรือขับไล่บุคคลดังกล่าวออกจากที่อยู่อาศัย” กฎหมายของรัฐโอเรกอนบังคับให้จับกุมแม้ว่าเหยื่อจะคัดค้านมิให้กักขังผู้ที่ทำร้ายตนก็ตาม

คำพิพากษาของศาลหลายมลรัฐได้สนับสนุนนโยบายในการจับกุมอย่างเข้มงวดอย่างเช่น ในคดี *Thurman v. City of Torrington* ศาลอุทธรณ์ของคอนเนตทิคัตตัดสินในคดีที่เทศบาลเมือง และตำรวจของเทศบาลไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่บกพร่องโดยไม่ให้ความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมายต่อเหยื่อตำรวจไม่อาจปฏิบัติต่อคดีความรุนแรงในครอบครัวไม่จริงจึงน้อยกว่าการประทุษร้ายชนิดอื่นเพียงเหตุความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องเทศบาลเมืองและเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายไม่อาจละเว้น การแทรกแซงความรุนแรงในครอบครัวน้อยกว่าในความรุนแรงชนิดอื่น ดังนั้น ศาลจึงตัดสินให้ชดใช้ค่าเสียหาย จำนวน 3.2 ล้านดอลลาร์ แก่เหยื่อและ 300,000 ดอลลาร์ แก่บุตรของเหยื่อ ในคดี *Kubischek v. Winnet* เป็นคดีของมลรัฐโอเรกอน ซึ่งตำรวจปฏิเสธที่จะจับกุมเมื่อเหยื่อเรียกให้ตำรวจไปยังที่เกิดเหตุแต่ต่อมาได้จับกุมผู้ฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าว และภายหลังได้มีการฝ่าฝืนคำสั่งอีกในคืนเดียวกัน คดีนี้ยุติโดยเหยื่อได้รับเงินจำนวนมากจากศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการพิเศษ แตกต่างจากศาลธรรมดาที่พิจารณาหรือพิพากษาคดีเกี่ยวกับผู้ใหญ่ ไม่ว่าศาลนั้นจะตั้งขึ้นเป็นเอกเทศหรือยังรวมอยู่กับศาลธรรมดาก็ตาม แต่ส่วนมากยังคงเป็นแผนกคดีเด็กและเยาวชนและแผนกศาลครอบครัวสังกัดศาลจังหวัด (County Court) ศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญา (Delinquency) มีหน้าที่พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ต้องการเอาใจใส่ เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวโดยปกติหมายถึงเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี แต่บางมลรัฐถือเกณฑ์อายุไม่เกิน 21 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของแต่ละรัฐ ปรัชญาของศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐอเมริกา มุ่งถึงการที่จะต้องกระทำตนเป็นเสมือนพ่อแม่ที่ฉลาดมากกว่าเป็นผู้ตัดสินคดีและการพิจารณาคดีต้องกระทำอย่างไม่เป็นทางการมีพิธีรีตองแต่น้อย ปกติไม่ต้องมีทนายความก่อนพิจารณาคดีของศาลพนักงานคุมความประพฤติจะต้องสืบเสาะประวัติและสิ่งแวดล้อมของผู้เยาว์

และประมวลขึ้นเป็นรายงานข้อเท็จจริง วิธีการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรม ต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัย (Diagnosis) ปัญหาของผู้เยาว์ และในการเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้เยาว์ เพื่อฟื้นฟูเป็นราย ๆ ไป

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวของมลรัฐนิวยอร์ก (The Family Court Act of the State of New York) มีสาระสำคัญ ดังนี้³⁸

(1) การกระทำที่เป็นความรุนแรงในครอบครัวหรือความผิดในครอบครัว (family offense) เช่น การประพฤติไม่สมควร (disorderly conduct) ทั้งในที่สาธารณะและส่วนบุคคล การคุกคาม (harassment) ข่มขู่ (menacing) ประมาทเลินเล่อ (reckless) หรือทำร้ายร่างกาย (assault) การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสหรือเคยเป็นคู่สมรส ระหว่างบิดามารดากับบุตรหรือระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวเดียวกันหรือครัวเรือนเดียวกัน (member of the same family or household) เว้นแต่ผู้กระทำผิดอายุน้อยไม่ต้องรับผิดอาญาตามมาตรา 30.00 แห่งกฎหมายอาญาสำหรับสมาชิกในครอบครัวให้หมายรวมถึง 1. ผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต 2. ผู้ที่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย (legally married to one another) 3. ผู้ซึ่งเคยสมรสกันมาก่อนและ 4. ผู้ซึ่งมีบุตรด้วยกันโดยไม่คำนึงว่าจะเคยสมรสกันหรืออยู่กินด้วยกันโดยไม่คำนึงว่าจะเคยสมรสกันหรือเคยอยู่กินด้วยกันไม่ว่าเวลาใดๆ ตามพระราชบัญญัติ FCA มาตรา 812(1)³⁹

(2) การให้ข้อมูลแก่ผู้ร้องหรือฟ้องในการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา 812(2) บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมประกอบด้วย เจ้าพนักงานศาล อัยการ ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้กระทำทารุณกรรม พนักงานคุมประพฤติ นายอำเภอ เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย จะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินคดีภายใต้พระราชบัญญัติศาลครอบครัว ดังต่อไปนี้

(ก) ความผิดในครอบครัว (family offense) อยู่ในอำนาจของศาลครอบครัวและศาลอาญา

³⁸การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว : รายงานวิจัย (กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อนหญิงสถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรม เยาวชนและครอบครัว, 2546) หน้า 149.

³⁹The Family Court Act 1962.

(ข) การพิจารณาคดีในศาลครอบครัวเป็นกระบวนการทางแพ่งโดยมีวัตถุประสงค์พยายามยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้น ยุติการล่มสลายของครอบครัว จัดให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองตลอดจนการส่งต่อเพื่อรับบริการด้านคำปรึกษาแนะนำโดยผ่านพนักงานคุมประพฤติ

(ค) การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลอาญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษทางอาญาแก่ผู้ก่อเหตุความรุนแรงในครอบครัว

(ง) กระบวนการฟ้องคดีภายใต้บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้เสียหายหรือผู้ประสบเหตุรุนแรงมีสิทธิยื่นฟ้องขอคุ้มครองต่อศาลครอบครัวได้เสมอ แม้ขณะยื่นคำฟ้องเจ้าพนักงานจะยังไม่ได้จับกุมหรือผู้ประสบเหตุรุนแรงยังไม่ได้รับขอให้จับกุมผู้ก่อเหตุความรุนแรง

(จ) แม้จะมีการจับกุมผู้ก่อเหตุความรุนแรงก่อนเริ่มพิจารณาคดีในศาลครอบครัวหรือศาลอาญา แต่การจับกุมไม่เป็นข้อสำคัญในการเริ่มพิจารณาคดี อย่างไรก็ตามการจับกุมจะต้องปฏิบัติภายใต้พฤติการณ์ที่กำหนดไว้ใน มาตรา 140.10(11) ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(3) ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตามมาตรา 812(2) จะต้องไม่ปฏิเสธหรือขัดขวางบุคคลใดที่ประสงค์จะยื่นคำร้องหรือคำฟ้องต่อศาลเพื่อขอรับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

(4) แบบฟอร์ม ให้หัวหน้าหรือผู้บริหารศาลกำหนดแบบฟอร์มต่างๆ ในการยื่นคำร้องหรือคำฟ้องตลอดจนคำอธิบายวิธีการออกแบบฟอร์มโดยละเอียด

(5) การแนะนำผู้เสียหาย ภายใต้บทบัญญัตินี้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานรักษาความเรียบร้อยหรืออัยการที่ทำการสืบสวนคดีความรุนแรงในครอบครัวจะต้องให้คำแนะนำผู้ประสบเหตุความรุนแรงในครอบครัวเกี่ยวกับที่พักฉุกเฉินชั่วคราวหรือบริการอื่นๆ ในชุมชน และต้องแนะนำสิทธิตามกฎหมายสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นๆ ให้ผู้เสียหายทราบเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ถ้าจำเป็นอาจแจ้งด้วยวาจาก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(ก) ความปลอดภัย (safety) ผู้ประสบเหตุความรุนแรงมีสิทธิขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เพื่อความปลอดภัยของตนของตนและบุตร การรักษาพยาบาลหากจำเป็น

(ข) คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว (temporary order of protection) ต้องแนะนำวิธีการยื่นคำร้องต่อศาลครอบครัวเพื่อออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

(ค) การตั้งที่ปรึกษากฎหมาย (legal counsel) ผู้ประสบเหตุความรุนแรงอาจร้องต่อศาลครอบครัวเพื่อออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

(ง) การร้องทุกข์หรือฟ้องคดีอาญาต่อผู้ก่อเหตุความรุนแรง ผู้เสียหายหรือประสพเหตุความรุนแรงมีสิทธิร้องทุกข์ดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อเหตุ ผู้เสียหายก็มีสิทธิร้องขอให้ศาลอาญาออกคำสั่งคุ้มครองได้เช่นกัน

(จ) การร้องขอให้ศาลครอบครัวออกคำสั่งคุ้มครอง (protective order) ห้ามมิให้ผู้ก่อเหตุความรุนแรงก่อเหตุอีก เช่น ห้ามเข้าใกล้คู่สมรสหรือบุตร ห้ามกระทำการใดอันเป็นการทารุณกรรมคู่สมรสหรือบุตร เป็นต้น

(ฉ) การใช้อำนาจปกครองบุตรชั่วคราว (temporary custody) ผู้ประสพเหตุความรุนแรงมีสิทธิร้องศาลครอบครัวให้มีคำสั่งเกี่ยวกับอำนาจปกครอง การจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

(ช) การร้องทุกข์หรือฟ้องว่ามีการกระทำความผิดในครอบครัว (family offense) อันเป็นเท็จต่อศาลอาญาหรือศาลครอบครัวถือเป็นความผิดอาญา

กระบวนการก่อนพิจารณาคดี (preliminary procedure)

(1) การบรรยายฟ้อง (origination proceeding) กล่าวคือ มาตรา 821 บัญญัติถึงสาระสำคัญของคำบรรยายฟ้องควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

(ก) การกระทำของจำเลยที่เป็นการกระทำทารุณกรรมต่อคู่ครอง บิดามารดา บุตร สมาชิกของครอบครัวหรือครัวเรือนเดียวกัน เช่น การทำร้าย พยายามทำร้าย คุกคาม ข่มขู่ ประมาทเลินเล่อ

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย (alleged offender)

(ค) ระบุชื่อบุตรหรือบุคคลในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับทั้งโจทก์และผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย

(ง) ความประสงค์ต้องการให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองหรือใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยให้

(จ) ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีอาญาแก่จำเลยในศาลอาญาให้แนบสำเนาคำร้องทุกข์หรือคำฟ้องมาด้วย

(2) การไต่สวนเบื้องต้น (preliminary procedure)

ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายศาลครอบครัว FCA มาตรา 821-a บัญญัติให้ศาลไต่สวนเบื้องต้น กล่าวคือ ศาลจะแนะนำโจทก์ถึงสิทธิตามกฎหมาย สิทธิที่จะขอให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ ศาลจะแนะนำโจทก์ถึงสิทธิตามกฎหมาย สิทธิที่จะขอให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษาให้ ศาลอาจจะออกหนังสือเรียก (issue a summon) หรือหมายเรียก (issue a warrant) ไปยังผู้ถูกกล่าวหาให้มาศาล ระหว่างรอการพิจารณาศาลอาจจะออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้แก่ผู้ร้องหรือ

บุตรของผู้ร้องหรือเด็กในครอบครัว ในกรณีผู้กล่าวหาหรือจำเลยปรากฏต่อหน้าศาล ศาลจะต้องแนะนำสิทธิตามกฎหมายให้แก่ทั้งสองฝ่ายทราบศาลอาจมีคำสั่งให้ปล่อยจำเลยโดยไม่มีประกัน ถ้าจำเลยยอมจะมาศาลตามที่นัด ศาลอาจจะให้ปล่อยจำเลยโดยมีประกันก็ได้หรือศาลจะออกคำสั่งให้จำเลยอยู่ในความควบคุมของนายอำเภอหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น เว้นแต่ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเมื่อทั้งสองฝ่ายอยู่ต่อหน้าศาลให้สอบถามคู่กรณีว่ามีคำสั่งคุ้มครองที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติหรือไม่

(3) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอคุ้มครอง (person who may originate proceeding) ตามมาตรา 822 บัญญัติให้บุคคลต่อไปนี้มีสิทธิยื่นคำร้องขอคุ้มครอง

(ก) บุคคลใดที่มีความสัมพันธ์กับผู้ก่อเหตุความรุนแรง (respondent) เช่น คู่สมรส เคยเป็นคู่สมรส บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนเดียวกัน

(ข) หน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจ เช่น สมาคมหรือหน่วยงาน (institution) ด้านสวัสดิภาพ

(ค) เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ผู้มีหน้าที่โดยเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองความรุนแรงในครอบครัว เจ้าพนักงานตำรวจ

(ง) บุคคลที่ศาลเห็นสมควรแต่งตั้งเป็นผู้ร้องแทนผู้ถูกระทำทารุณกรรม

(4) การวางข้อกำหนดของศาลในชั้นไต่สวนเบื้องต้น (rules of court for preliminary procedure) ตามมาตรา 823 บัญญัติให้ศาลวางข้อกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทรวมทั้งการติดตามให้คู่กรณีปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ (protective order)

(5) การรับฟังคำแถลงด้วยวาจาในชั้นไต่สวนเบื้องต้น (admissibility of statement made during preliminary conference) มาตรา 824 บัญญัติห้ามรับฟังคำแถลงด้วยวาจาในชั้นไต่สวนเบื้องต้นหรือการไกล่เกลี่ยเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลอาญา

(6) การออกหมายเรียก (issuance of summon) ภายใต้บทบัญญัติ มาตรา 825 เมื่อผู้เสียหายได้ยื่นคำฟ้องแล้วให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกไปยังจำเลยเพื่อให้จำเลยไปปรากฏตัวที่ศาลเพื่อแก้ข้อกล่าวหาและนัดไต่สวนเบื้องต้น

(7) การปฏิบัติตามหมายเรียก (service of summon) มาตรา 826 กำหนดว่าศาลจะออกหมายจับ (issues a warrant) ได้ จะต้องปฏิบัติตาม มาตรา 827 ก่อน กล่าวคือ จะต้องส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยภายใน 24 ชั่วโมง ก่อนวันนัดไต่สวน ถ้าจำเลยร้องขอ ศาลจะพิจารณาคดีก่อน 3 วัน นับตั้งแต่วันที่จำเลยได้รับสำเนาคำฟ้องไม่ได้ ในกรณีส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยไม่ได้ ศาลจะต้องสั่งให้ส่งใหม่ตามวิธีพิจารณาความแพ่ง

(8) การออกหมายจับ (issuance warrant) มาตรา 827 บัญญัติให้ศาลออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาเพื่อนำตัวไปศาล เมื่อผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องต่อศาลภายใต้บังคับตาม บทบัญญัติ มาตรา 821 แล้วและความปรากฏว่า

(ก) จำเลยไม่ไปศาลตามหมายนัดหรือหมายเรียกหรือ
 (ข) จำเลยไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของศาล
 (ค) จำเลยมีพฤติการณ์หลบหนีไปให้พ้นเขตอำนาจศาลหรือ
 (ง) ศาลเห็นว่าหมายเรียกหรือหมายนัดไม่สามารถบังคับจำเลยให้ปฏิบัติตามได้
 หรือ

(จ) โจทก์หรือผู้ร้องจะไม่สามารถได้รับความปลอดภัยหรือ
 (ฉ) เด็กที่อยู่ในความดูแลอาจไม่สามารถได้รับความปลอดภัยหรือ
 (ช) พฤติการณ์ความรุนแรงหรือภัยอันตรายยังปรากฏอยู่และจำเป็นต้องจับกุม
 จำเลยทันที ภายใต้พฤติการณ์ภัยอันตรายหมายถึง จำเลยทำร้ายหรือทำร้ายโจทก์สาหัส จำเลยใช้อาวุธหรือสิ่งอื่นใดทำร้ายโจทก์ จำเลยเคยกระทำรุนแรงต่อโจทก์ก่อนได้รับคำสั่งคุ้มครองจำเลยเคยถูกลงโทษทางอาญาขอหาทำรุนแรงต่อโจทก์หรือจำเลยกระทำรุนแรงต่อสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนจนได้รับอันตรายแก่ร่างกายและดูเหมือนว่าจะมีอุบัติเหตุหรือความประพบัติที่เคยเกิดขึ้น ศาลเห็นว่าน่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์ สมาชิกครอบครัวอีก

เมื่อศาลออกหมายจับจำเลยแล้วให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจจับกุมจำเลยตามหมายจับ เมื่อจับจำเลยได้จะต้องนำตัวส่งศาลทันที หมายจับมีผลเพียง 90 วัน นับแต่วันออกหมาย แต่สามารถขยายเวลาออกไปได้อีก โจทก์หรือผู้รับมอบอำนาจจากโจทก์อาจขอสำเนาหมายและนำเจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยตามหมายจับได้

(9) การออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพชั่วคราวรวมทั้งคำสั่งคุ้มครองเด็กชั่วคราว(temporary order of protection/temporary order for child support)

มาตรา 828(1)-(3) บัญญัติให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเมื่อมีเหตุฉุกเฉินและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยจะก่อเหตุความรุนแรงต่อโจทก์หรือบุตรหรือสมาชิกภายในครอบครัวอีก โดยศาลจะทำการไต่สวนฝ่ายเดียวและออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ทันที

มาตรา 828(4) บัญญัติให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองเด็กชั่วคราวพร้อมกับคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโจทก์ชั่วคราวก็ได้ถ้าปรากฏว่าเด็กจะไม่สามารถได้รับความดูแลที่เหมาะสม เช่น การตั้งผู้ปกครองเด็กชั่วคราว การสั่งให้โจทก์หรือจำเลยจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือสั่งให้นำเด็กไป รับประทานอาหารด้านสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

อำนาจศาลในการออกคำสั่งวางข้อกำหนด

มาตรา 841 บัญญัติให้ศาลออกคำสั่งวางข้อกำหนด (order of disposition) กล่าวคือ เมื่อศาลได้รับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาวางข้อกำหนดภายใต้บทบัญญัตินี้แล้ว ศาลอาจมีคำสั่งได้ดังต่อไปนี้⁴⁰

- (ก) ให้ยกคำร้องหรือคำฟ้องเสีย ถ้าข้อกล่าวหาของโจทก์ไม่น่าเชื่อถือหรือ
- (ข) ให้เลื่อนการพิจารณาชี้ขาดออกไปแต่ต้องไม่เกินกว่า 6 เดือน
- (ค) วางข้อกำหนดให้คุ้มครองความปลอดภัยแต่ต้องไม่เกิน 1 ปี และกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยไปรับคำปรึกษาหรือเข้าหลักสูตรการศึกษาเพื่อยุติพฤติกรรมรุนแรงก้าวร้าว (violent behavior programs) ซึ่งอาจจะรวมถึงการส่งไปรับการบำบัดการติดยาหรือยาเสพติดให้โทษโดยค่าใช้จ่ายของจำเลยเองหรือ
- (ง) ออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ (protective order) ตามบทบัญญัติมาตรา 842 หรือ
- (จ) ออกคำสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์แต่ไม่เกิน 1,000 เหรียญสหรัฐฯ คำสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายอาจออกพร้อมกับการออกคำสั่งตาม ข้อ (ข)(ค) หรือ(ง) ข้างต้นก็ได้ เว้นแต่ปรากฏว่าจำเลยได้ชดใช้ความเสียหายดังกล่าวให้แก่โจทก์จนเป็นที่พอใจแล้ว

การออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ (order of protection)

การออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา 841(ค) เพื่อให้โจทก์หรือจำเลย ปฏิบัติตามต้องมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ในกรณีจำเลยก่อเหตุกระทำรุนแรงในครอบครัวร้ายแรงการออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพต้องไม่เกิน 3 ปี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการรับฟังพยานหลักฐานของศาลว่าพฤติการณ์ความรุนแรงยังปรากฏอยู่หรือไม่ ถ้ามีพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าพฤติการณ์ความรุนแรงยังมีอยู่จะต้องระบุพฤติการณ์ดังกล่าวไว้ในคำสั่งคุ้มครอง คำสั่งคุ้มครองอาจจะกำหนดให้โจทก์หรือจำเลยกระทำได้ดังต่อไปนี้

- (ก) ให้อยู่ห่างจากบ้าน โรงเรียน สถานที่ทำธุรกิจหรือสถานที่ทำงานของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเด็ก ตามที่ศาลกำหนดและศาลจะต้องกล่าวถึงเหตุผลในการชี้ขาดและต้องพิจารณาคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพก่อนหน้านั้นถ้ามีพฤติการณ์หรือความประพฤติก่อนหน้านั้น บาดแผลที่ถูกทำร้ายทั้งในอดีตและปัจจุบัน การข่มขู่ การใช้ยาเสพติดให้โทษ การเสพยา และการใช้อาวุธ

⁴⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 159.

(ข) คำสั่งอนุญาตให้บิดามารดาหรือบุคคลที่ศาลมีคำสั่งหรือบุคคลที่ศาลมีข้อตกลงแยกกันอยู่ได้สามารถเข้าเยี่ยมเด็กตามวันเวลาที่ศาลกำหนด

(ค) คำสั่งให้ละเว้นจากการก่อเหตุกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 812 (1) แห่งพระราชบัญญัตินี้หรือละเว้นการกระทำความผิดอาญาต่อเด็กหรือบิดามารดาหรือบุคคลใดที่ศาลตั้งเป็นผู้ปกครองเด็ก ต้องไม่ทำการคุกคาม ช่มชู้ ชู่เชื้อ ด้วยประการใดๆ

(ง) คำสั่งให้บุคคลฝ่ายที่ศาลกำหนดเข้าไปในที่พักอาศัยระหว่างเวลาที่ศาลกำหนดหรือขนส่งของเครื่องใช้ส่วนตัว แม้จะไม่เกี่ยวกับการดำเนินคดีหรือการกระทำภายใต้การฟ้องคดีตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) คำสั่งให้ละเว้นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพเด็ก โดยปราศจากเหตุอันควร

(ฉ) คำสั่งให้ชำระค่าใช้จ่ายอันควรแก่ที่ปรึกษาหรือให้ชำระค่าธรรมเนียมแทนอีกฝ่ายที่เกิดจากการดำเนินคดี

(ช) คำสั่งให้จำเลยไปรับการบำบัดแก้ไขหรือเข้าหลักสูตรเพื่อช่วยให้ยุติพฤติกรรมรุนแรงก้าวร้าว ซึ่งรวมถึงการบังคับให้ไปรับการแก้ไขฟื้นฟูกลางคือให้ชำระโดยตรงหรือผ่านประกันสุขภาพก็ได้

(ฅ) คำสั่งให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อป้องกันจำเลยไม่ให้ก่อเหตุรุนแรงอีก

ภายในระยะเวลาที่ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพแก่บิดาหรือมารดา ศาลอาจมีคำสั่งให้เด็กอยู่ในความปกครองของบิดามารดาหรือมารดาหรือบุคคลอื่นที่เห็นสมควร หรือศาลจะมอบให้เด็กอยู่ในความดูแลของหน่วยงานที่เหมาะสมในกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ (special circumstances) ศาลจะขยายระยะเวลาคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพออกไปอีกได้เท่าที่จำเป็น

3.2.2 ประเทศอังกฤษ

ในยุคที่อำนาจอยู่ที่ศาสนาหรือยุคมืด(Dark Age) รัฐ และลัทธิศักดินาครอบงำอังกฤษ ประมาณ ค.ศ. 400 ถึงทศวรรษที่ 1300 ซึ่งเป็นยุคที่ศาสนาโรมันคาทอลิกเป็นแหล่งใหญ่ในการบรรเทาทุกข์ของราษฎร มีการดำเนินคดีเียนแม่ที่ฆ่าลูกของตนหรือทิ้งให้พยาบาลเลี้ยงดูเพราะไม่ต้องการผู้เยาว์ โดยเฉพาะประมาณปี ค.ศ. 1224 ศาลในพระเจ้าเฮนรี่ที่ 1 ได้มีการตัดสินลงโทษผู้ที่ฆ่าผู้เยาว์นอกจากผู้นั้นจะเป็นพ่อแม่ของผู้เยาว์ เมื่อถึงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ประมาณ ค.ศ. 14-17 อำนาจจากศักดินามาสู่ครอบครัว อาณาจักรและอำนาจศาลในอังกฤษ

ประมาณ ค.ศ. 1509 พระเจ้าเฮนรีที่ 3 ได้เป็นหัวหน้าในการปฏิรูปอังกฤษปลดแอกจากอำนาจของคริสตจักรแห่งโรมและสถาปนาอำนาจฝ่ายอาณาจักรและอำนาจศาลขึ้น จึงได้มีการตรากฎหมายและพระราชบัญญัติขึ้นหลายฉบับ กล่าวคือ ปี ค.ศ. 1535 มีกฎหมายตราขึ้นเพื่อลงโทษคนยากจน โดยเฉพาะคนเร่ร่อนจรจัด ผู้เยาว์อายุ 5 – 14 ที่ขอทานตามถนนถูกจับส่งไปทำงานในปศุสัตว์ โรงงานหรืองานฝึกอาชีพ ค.ศ. 1555 ได้ตั้งโรงงานเลี้ยงคนยากจนและผู้เยาว์แห่งแรกขึ้นที่ลอนดอน ค.ศ. 1562 พระราชินีอลิซาเบธที่ 1 ตราพระราชบัญญัติใช้ควบคุมการฝึกหัดงาน ต่อมาปี ค.ศ. 1563 ได้มีการออกกฎหมายบังคับเก็บภาษีเอาไปบรรเทาทุกข์คนยากจน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของรัฐต่อการดูแลคนยากจนรวมถึงผู้เยาว์ด้วย ในปี ค.ศ. 1572 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการดูแลคนยากจนและครอบครัว และต่อมาในปี ค.ศ. 1601 ได้มีกฎหมายที่สำคัญในประเทศอังกฤษคือ Elizabethan Poor Laws⁴¹ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ลงเคราะห์คนยากจน ชุมชนท้องถิ่นและครอบครัวในท้องถิ่นรับผิดชอบต่อคนยากจนมากขึ้น มีการจัดให้ผู้เยาว์มีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสมและกฎหมายฉบับนี้ก็มีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายของอเมริกาด้วย และในปี ค.ศ. 1670 ได้มีการจัดตั้ง “Office of Tithing” เพื่อให้คำปรึกษาหารือแก่ครอบครัวที่มีปัญหาต่อมาทศวรรษที่ 1700 ประเทศอังกฤษมีผู้เยาว์เร่ร่อนจรจัด ผู้เยาว์เกเร ประพฤติผิด ผู้เยาว์อนาถา และมีการปฏิบัติต่อผู้เยาว์อย่างไร้มนุษยธรรมมากขึ้น จึงเกิดยุคของการ อบรม แนะแนวและการให้อ่านาจอแม่ในการปฏิบัติต่อผู้เยาว์ และต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 18 – 19 มีการปรับปรุงวิธีการดูแลผู้เยาว์ สถาบันการกุศลเริ่มมีอำนาจในการเข้ามาช่วยเหลือผู้เยาว์ โดยเฉพาะระหว่างปี ค.ศ. 1838 – 1900 ได้เกิดปัญหาการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในอเมริกา ได้มีการทำวิจัยและเผยแพร่การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัวและเกิดปัญหาทางด้านกฎหมายต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้เยาว์ด้วยวิธีการแยกออกจากครอบครัว⁴²

อังกฤษมีความตระหนักต่อปัญหาการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์เป็นอย่างมากเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะการล่วงเกินทางเพศต่อผู้เยาว์ถือเป็นปัญหาร้ายแรงที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้พยายามหาทางป้องกันแก้ไขอย่างจริงจัง ตามกฎหมายอังกฤษในเรื่องเกี่ยวกับความผิดทางเพศ

⁴¹กิติพัฒน์ นนทปัทมดุษย์ “ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยผู้เยาว์ : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง.” วิทยานิพนธ์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. หน้า 36-37.

⁴²เรื่องเดียวกัน. หน้า 40.

กฎหมายได้กำหนดเกณฑ์อายุของหญิงไว้ต่ำกว่า 16 ปี ฉะนั้นการร่วมประเวณีกับหญิงอายุต่ำกว่า 16 ปีย่อมเป็นความผิด ไม่ว่าจะหญิงนั้นจะให้ความยินยอมหรือไม่⁴³

กฎหมายผู้เยาว์และเยาวชนของอังกฤษให้อำนาจศาลคดีผู้เยาว์และเยาวชน (Juvenile Court) คุ้มครองสวัสดิภาพผู้เยาว์ที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง ดูแลเป็นพิเศษโดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้เยาว์หรือเยาวชนนั้นไปยื่นคำร้องต่อศาลคดีผู้เยาว์และเยาวชน ขอให้ศาลทำการไต่สวน หากมีพฤติการณ์แสดงว่าผู้เยาว์อยู่ในระหว่างอันตราย สถานการณ์น่าเป็นห่วง เช่น เร่ร่อนจรจัด ขอดทาน อยู่กับบิดามารดาที่มีความประพฤติหรือประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมของประชาชน หรือเลี้ยงดูผู้เยาว์อย่างไม่เหมาะสม ถูกกระทำรุนแรงทั้งทางร่างกายและทางเพศ ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาส่งตัวผู้เยาว์ไปอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมต่อผู้เยาว์ หรือกำหนดให้อยู่ในความดูแลของบุคคลที่เหมาะสมหรือบุคคลที่เห็นสมควรโดยกำหนดไม่เกินกว่า 3 ปี

กฎหมายที่คุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์จากการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว กฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ได้แก่ The Children Act 1989 เป็นกฎหมายแม่บทในการให้ความคุ้มครองสิทธิผู้เยาว์ที่เชื่อมโยงกฎหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยลักษณะของ The Children Act 1989 จะอยู่ในลักษณะของกฎหมายสวัสดิการสังคมในการเยียวยารักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายดังกล่าว จะให้อำนาจบุคคลใด ๆ ในการยื่นคำร้องเพื่อขอคุ้มครองในระดับที่ต่างกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในครอบครัว เช่น บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้เยาว์จะสามารถยื่นคำขอต่อศาล เพื่อขอคุ้มครองตามกฎหมายได้ทุกเรื่อง ถัดลงมาก็จะเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้เยาว์โดยตรง เช่น ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ จะขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์ได้เกือบทุกกรณี และสุดท้ายได้แก่องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์ได้ในบางกรณีเท่านั้น ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดในส่วนของคำขอต่อศาล (court orders) ต่อไป กฎหมาย The Children Act. 1989 เปิดโอกาสให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดวิธีการหรือการออกคำสั่งได้อย่างยืดหยุ่น และมีความหลากหลายเนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common law

⁴³เรื่องเดียวกัน, หน้า 75-76.

มิใช่กฎหมายลายลักษณ์อักษร ศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจได้กว้างขวางในการที่จะเลือกวิธีการในการคุ้มครองผู้เยาว์⁴⁴

คำสั่งศาลในการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์จากความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา 8 แห่ง The Children Act. 1989 มีเจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์จากความรุนแรงเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์แต่ก็มุ่งบำบัดรักษาตัวผู้ทำร้ายที่ไม่ต้องรับโทษในทางอาญาในกรณีที่มีใช้การกระทำอันเป็นลักษณะอาชญากรรมที่ร้ายแรงหรือตัดอำนาจปกครองของผู้ทำร้าย เพราะบางกรณีผู้เยาว์ไม่อาจอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นได้ ผู้เยาว์ยังอยากที่จะสามารถติดต่อกับบิดามารดาได้ยังมีความผูกพันทางจิตใจกับบิดามารดาอยู่ขอเพียงแต่บิดามารดาอย่าทำร้ายเขาอีก⁴⁵

ในมาตรา 8 แห่ง The Children Act 1989⁴⁶ กำหนดประเภทคำสั่งศาลในการให้ความคุ้มครองมีอยู่ด้วยกัน 4 ประเภท คือ

1. Contact orders เป็นคำสั่งศาลที่ระบุตัวบุคคล ซึ่งได้รับอนุญาตในการที่ผู้เยาว์จะทำการติดต่อ เยี่ยมเยียน หรืออาศัยอยู่ด้วยตามชื่อบุคคลที่ถูกระบุไว้ในคำสั่ง จุดประสงค์ของคำสั่งดังกล่าวเพื่อที่จะพิจารณาสถานการณ์ว่าผู้เยาว์ควรจะใช้เวลาอยู่กับบิดาหรือมารดามากกว่ากัน เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยแก่ตัวผู้เยาว์เอง เป็นคำสั่งในการจัดการในการอยู่กับผู้ใช้อำนาจปกครองคนใดคนหนึ่งและการเยี่ยมชมติดต่อกับผู้อื่น คำสั่งดังกล่าว บิดามารดายังคง

⁴⁴Roger, W.S., and Roche, J. Children's welfare and children's rights : A practical guide to the law. Hodder and Stoughton, 1994. pp. 72-75.

⁴⁵Bridge, A.J., Bridge, S., and Luke, S. Blackstone's guide to the children act 1989. 3 rd ed. London : Blackstone press, 1993. p. 41-44.

⁴⁶Section 8 : (1) in this Act.

"a contact order" means an order requiring the person with whom a ; child lives, or is to live, to allow the child to visit or stay with the person named in the order, or for that person and the child otherwise to have contact with each other ;

"a prohibited steps order" means an order that no step which could be taken by a parent in meeting his parental responsibility for a child, and which is of a kind specified in the order shall be taken by any person without the consent of the court;

"a residence order" means an order settling the arrangements to be made as to the person with whom a child to live ; and

"a specific issue order" means an order giving directions for the purpose of determining a specific question which has arisen, or which may arise, in connection with any aspect of parental responsibility for a child...

สามารถใช้อำนาจปกครอง (parental responsibilities) ได้อย่างเต็มที่แต่ต้องไม่กระทำการ
 ใดๆ อันเป็นการขัดขวางต่อคำสั่งดังกล่าวเกี่ยวกับสถานที่ของผู้เยาว์ซึ่งจะต้องอาศัยอยู่กับ
 ผู้ใดตามคำสั่ง “การติดต่อ” ไม่จำกัดระยะเวลาไว้ตามกฎหมายในการติดต่อเยี่ยมเยียนฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งขึ้นอยู่กับเหตุผลและความเหมาะสมสำหรับผู้เยาว์ ความสะดวกและความปลอดภัยว่าจะ
 ไม่ถูกทำร้ายจากบิดาหรือมารดา กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลออกคำสั่ง ลักษณะของการติดต่อกับ
 บิดาหรือมารดา ได้หลายรูปแบบ เช่น หากไปพักอาศัยด้วยผู้เยาว์อาจจะถูกทำร้ายได้ ศาลก็อาจ
 ออกคำสั่งอนุญาตให้ติดต่อในลักษณะอื่น ๆ เช่น ทางจดหมาย (letters) ทางโทรศัพท์ (telephone)
 หรือการเยี่ยมบิดามารดาในบางโอกาส เช่น วันสุดสัปดาห์ เป็นต้น

2. Prohibited steps orders หมายถึง คำสั่งศาลในการห้ามบุคคลกระทำการใด ๆ
 อันเป็นการรบกวน การใช้อำนาจปกครอง (parental responsibility) ของบิดามารดาหรือบุคคล
 อื่น ๆ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย เช่น การพาลูกผู้เยาว์ไปจากบิดามารดา หรือจากบุคคลอื่น ๆ หรือ
 กระทำการอย่างใด ๆ เป็นการเฉพาะโดยปราศจากความยินยอมจากศาล

3. Residence orders หมายถึง คำสั่งศาลในการกำหนดที่อยู่ของผู้เยาว์ โดยคำนึง
 ถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ที่จะได้รับเป็นการจัดการเพื่อตั้งให้บุคคลใด บุคคลหนึ่งซึ่งผู้เยาว์จะ
 ต้องอาศัยอยู่ด้วย จุดประสงค์ของคำสั่งดังกล่าวสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และคำสั่ง
 ดังกล่าวสามารถกำหนดช่วงเวลา (periods) ในการที่ผู้เยาว์จะอาศัยอยู่ด้วยได้ ผู้ที่จะได้รับ
 ประโยชน์จากคำสั่ง residence orders ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นบิดามารดาหรือในกรณีที่บิดาไม่มี
 อำนาจปกครองผู้เยาว์ เนื่องจากเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ถ้าศาลสั่งให้ residence
 orders เป็นประโยชน์แก่บิดาแล้ว ภายใต้ section 4 แห่ง Children act. 1989 ศาลอาจจะให้
 อำนาจปกครองแก่บิดาก็ได้

4. Specific issue orders หมายถึง คำสั่งศาลเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์เป็นกรณีเฉพาะ
 เป็นคำสั่งที่กำหนดแนวทางในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดเป็นกรณีเฉพาะ ในกรณีที่ไมเข้ากับ
 สถานการณ์คุ้มครองผู้เยาว์ตาม 3 คำสั่งข้างต้น เป็นคำสั่งที่เชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กับการใช้
 อำนาจปกครองเกี่ยวกับตัวผู้เยาว์ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เกิดการโต้เถียงกันระหว่างบิดามารดา
 เกี่ยวกับการที่จะกำหนดให้ผู้เยาว์เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนแห่งใด การใช้นามสกุล หรือการ
 นับถือศาสนา (religion) หรืออาจเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับการตัดสินใจในการให้ผู้เยาว์เข้ารับการ
 รักษาในทางแพทย์ (medical treatment) คำสั่งนี้จะมีประโยชน์และมีวัตถุประสงค์หลักในการที่จะ
 ลดการโต้แย้งในการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ในตัวผู้เยาว์

บทลงโทษในกรณีฝ่าฝืนคำสั่งศาล ศาลจะออกคำสั่งแก่บุคคลที่ฝ่าฝืนและละเมิดคำสั่งศาลโดยเสียค่าปรับไม่เกิน 50 ปอนด์ต่อวัน ในช่วงระยะเวลาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล (แต่จำนวนทั้งหมดต้องไม่เกิน 2,000 ปอนด์) หรือควบคุมตัวผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเพื่อบำบัดรักษา ผู้กระทำผิดจนกว่าจะสำนึกในความผิดหรือกักขังควบคุมตัวไว้ไม่เกินระยะเวลา 2 เดือน⁴⁷

กระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์ ดังได้กล่าวมาแล้วว่า The Children Act 1989 มีจุดมุ่งหมายที่ในการรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัวระหว่างบิดามารดากับผู้เยาว์ และความถูกต้องตรงกันของกฎหมายภายใต้รัฐบาลกลาง โดยผ่าน The Social Services Departments of Local Authorities ซึ่ง The Social Services Departments of Local Authorities มีหน้าที่ต้องปฏิบัติการต่อไปนี้คือ

- 1) จัดหา Care Service คือการช่วยเหลือให้บริการในการดูแลผู้เยาว์ให้แก่ครอบครัวของผู้เยาว์
- 2) ออกกฎข้อบังคับกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ เพื่อการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของพวกเขา
- 3) ปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์ที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อภัยอันตราย ย้ายผู้เยาว์ออกจากครอบครัวเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับผู้เยาว์ ช่วยแบ่งเบาความรับผิดชอบที่มีต่อผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแล

อำนาจหน้าที่ที่จะให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นช่วยเหลือให้บริการครอบครัว และผู้เยาว์ที่มีที่มาอันสำคัญจากกฎหมาย 2 ฉบับ คือ Child Care Law และ Health and Welfare Legislation โดย Child Care Law กำหนดให้ช่วยเหลือบริการผู้เยาว์มีทั้งให้บิดามารดาขอรับการช่วยเหลือโดยสมัครใจ (Received Voluntarily) และบังคับให้บิดามารดาขอรับการช่วยเหลือบริการ (Be Received Compulsorily) ในสภาพแวดล้อมที่ระบุไว้ ส่วน Health and Welfare Legislation ให้อำนาจในการช่วยเหลือบริการผู้เยาว์อันเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไปยังกลุ่มเฉพาะกลุ่ม โดยไม่จำกัดอายุเช่น บุคคลที่มีปัญหาความบกพร่องทางจิตใจหรือร่างกายพิการ โดย The Children Act 1989 รวมไว้ในฉบับเดียว โดยกำหนดหน้าที่ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟู สวัสดิภาพผู้เยาว์ภายในขอบเขตของความจำเป็นหรือความต้องการที่พวกเขาควรจะได้รับ และช่วยเหลือให้บริการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์โดยครอบครัวของพวกเขาเอง โดยการกำหนดระยะเวลา ระดับของการช่วยเหลือบริการไว้ตามความเหมาะสมแก่ความจำเป็นหรือความต้องการ

⁴⁷Ibid., Bridge, A.J., Bridge, S., and Luke, S. p. 51.

ของผู้เยาว์ โดยในมาตรา 17⁴⁸ กำหนดว่าผู้เยาว์ต่อไปนี้จะได้รับการช่วยเหลือให้บริการสิ่งที่เป็นแก่นแก่ผู้เยาว์

ผู้เยาว์ที่บิดามารดาไม่สามารถเลี้ยงดูตามมาตรฐานของสุขภาพและพัฒนาการสุขภาพหรือพัฒนาการของผู้เยาว์ถูกทำให้เสียไป (Impaired) หรือถูกขัดขวาง

ผู้เยาว์พิการ (Disabled) กรณีที่รัฐจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงนำตัวผู้เยาว์มาเลี้ยงดูเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ดังจะเห็นได้จากกฎหมายเลี้ยงดูผู้เยาว์ (The Child Care Act, 1980) ของอังกฤษ ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการบำบัดฟื้นฟู ดูแลช่วยเหลือผู้เยาว์ โดยในมาตรา 2(1) กำหนดไว้ว่าเมื่อปรากฏแก่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นว่า ในเขตท้องที่ของตนมีพฤติการณ์ดังต่อไปนี้เกิดขึ้นแก่ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี

ผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือมีแต่ถูกทอดทิ้ง หรือสูญเสียบิดามารดา หรือผู้ใช้อำนาจปกครอง

ผู้เยาว์ไม่อาจที่จะอยู่ร่วมหรือไม่รับการอุปการะ หรือได้รับการอบรมจากบิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครอง ทั้งนี้ โดยเหตุอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยทางจิตใจหรือร่างกาย หรือไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

ในกรณีใดก็ตาม ซึ่งการแทรกแซงของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องกระทำด้วยความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในด้านสวัสดิภาพของผู้เยาว์ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในอันที่จะต้องรับตัวผู้เยาว์มาเลี้ยงดูบทบัญญัติดังกล่าวถือว่าการเลี้ยงดูโดยสมัครใจ (Voluntary Care) กล่าวคือ จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาของผู้เยาว์ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะนำตัวผู้เยาว์มาเลี้ยงดูได้

การที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะนำตัวผู้เยาว์มาเลี้ยงดูในกรณีที่มีพฤติการณ์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 2(1) แห่ง The Child Care Act, 1980 ของอังกฤษได้แต่ในเฉพาะเมื่อบิดามารดาของผู้เยาว์ยินยอมเท่านั้น แต่ถ้าในกรณีที่บิดามารดาของผู้เยาว์ไม่ยินยอมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอาจเลือกใช้วิธีนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลคดีผู้เยาว์และเยาวชน โดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายผู้เยาว์และเยาวชน (Children and Young Persons Act, 1969) มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติว่าศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้เยาว์อยู่ในความดูแลได้ หากปรากฏว่า

(1) การพัฒนาอันเหมาะสมของผู้เยาว์ถูกขัดขวางด้วยการละเลยหรือทอดทิ้ง หรือสุขภาพของผู้เยาว์ได้เสื่อมทรามลงด้วยการละเลยหรือทอดทิ้งหรือผู้เยาว์ได้รับการปฏิบัติที่เลว

⁴⁸Child and Family Services Act, 1990. Section 17.

(2) ผู้เยาว์อื่นซึ่งอยู่ในบ้านเดียวกันก็อยู่ในการเลี้ยงดูหรืออยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวในข้อ (1) หรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านได้เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับผู้เยาว์

(3) ผู้เยาว์อยู่ในอันตรายทางศีลธรรม

(4) ผู้เยาว์อยู่นอกเหนือการควบคุมของบิดามารดา

(5) ผู้เยาว์ไม่ได้รับการศึกษาเต็มเวลาอย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับอายุและความสามารถของผู้เยาว์

(6) ผู้เยาว์กระทำความผิดในทางอาญา หากปรากฏแก่ศาลว่าผู้เยาว์ดังกล่าวข้างต้นต้องได้รับการเลี้ยงดูหรือการควบคุม ซึ่งผู้เยาว์จะไม่ได้รับถ้าศาลมิได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่รับตัวผู้เยาว์นั้นไว้ อย่างไรก็ตามศาลจะออกคำสั่งก็ต่อเมื่อ

(7) คำสั่งนั้นเหมาะสมแก่ผู้เยาว์ และ

(8) ศาลได้วินิจฉัยแล้วว่าผู้เยาว์ต้องได้รับการเลี้ยงดูเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น ศาลอาจกำหนดให้ผู้เยาว์ได้รับความช่วยเหลือในทางกฎหมาย ภายใต้กฎหมายว่าด้วยความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Legal Aid Act, 1974) มาตรา 28(3) ส่วนบิดามารดาก็อาจได้รับความช่วยเหลือให้ผู้แทนในคดีตามกฎหมายว่าด้วยแบบพิมพ์สีเขียวที่เกี่ยวกับผู้เยาว์ (Green Form Scheme: Children Act, 1975)

นอกจากนี้ อังกฤษยังได้มีการหักเงินผู้กระทำความผิดจากแหล่งรายได้ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายใหม่ซึ่งในอังกฤษได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเพิ่มเติมคือ “The Children Support Act 1991” โดยมีบัญญัติไว้ใน Chapter 48 Section 31, 32 และ 33 เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่เกิดผลเสียแก่ผู้เยาว์ คือเมื่อผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัว หากนำตัวบุคคลดังกล่าวมาฟ้องร้องลงโทษย่อมเกิดผลกระทบโดยตรงต่อผู้เยาว์ซึ่งยังคงต้องอาศัยพึ่งพาบุคคลดังกล่าวอยู่ หากบิดาหรือมารดาทำร้ายผู้เยาว์อย่างโหดเหี้ยมทารุณแล้ว จำต้องรับโทษติดคุก ปัญหาที่ตามมาก็คือ ใครจะทำหน้าที่จ่ายค่าอุปการะหรือเลี้ยงดูผู้เยาว์ต่อไป หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้หารายได้ใน การเลี้ยงครอบครัว หรือกรณีที่บิดาเป็นผู้หารายได้ใน การเลี้ยงมารดาและผู้เยาว์ แต่บิดาเป็นผู้กระทำรุนแรง แต่ยังไม่ถึงขนาดเป็นความผิดอาญาหรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอต่อการฟ้องร้องและเอาโทษ ก็จำต้องฟ้องค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิด หรือกรณีฟ้องหย่าแล้วเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้ว ศาลพิพากษาให้ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตร แต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ก็จำต้องอาศัยกระบวนการบังคับคดีอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งยุ่งยากซับซ้อนสิ้นเปลืองเวลา

มากไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เยาว์ได้ทันท่วงทีกว่าจะได้รับเงินมาอุปการะผู้เยาว์อาจสายเกินไป⁴⁹

ดังนั้น มาตรการ Deduction from Earnings Orders จึงเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้รัฐสามารถเข้าไปช่วยเหลือจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ รัฐจะรับภาระดังกล่าวในกรณีที่บิดามารดา ผู้ต้องรับโทษทางแพ่งหรือทางอาญาเนื่องจากใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ไม่ยอมจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยสามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูผู้เยาว์ได้อย่างทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาในการฟ้องร้องตัดสินคดีหรือชั้นตอนในการบังคับคดี โดยรัฐจะนำเงินดังกล่าวมาจากกองทุนซึ่งจะหักเงินได้จากผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ (liable person) ซึ่งได้แก่ ผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ (parental responsibility) นั้นเอง เพราะบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ต้องมีหน้าที่ในการให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ที่อยู่ในอำนาจปกครองตาม The Children act 1989⁵⁰ section 3 เพราะเหตุว่าผู้ที่เป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (parental responsibility) ย่อมจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งปวงตามกฎหมายตลอดจนความสัมพันธ์ในอันที่จะดูแลผลประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือสิ่งที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามสมควรแก่ฐานะ แต่ผู้ใช้อำนาจปกครองได้แก่ บิดาและมารดา ผู้เยาว์ ในกรณีที่บิดามารดาทำการสมรสกัน แต่หากบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน มารดาแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบิดาจะเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาผู้เยาว์ก็ดี หรือผู้เยาว์ซึ่งเกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะก็ดีแม้เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่หลุดพ้นจากภาระหน้าที่ หรือหน้าที่ทั้งปวงในการที่จะยังคงต้องดูแลรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ตาม The Children Act 1989⁵¹ Section 3(4)

⁴⁹Department of health. The children act guidance and regulation : Court orders. Vol 1. London : HMSO, 1991.

⁵⁰Section 3

In this act "parental responsibility" means all rights, duties, powers, responsibilities and authority which by law a parent of a child has in relation to the child and his property.

It also includes the rights, powers and duties which a guardian of the child estate (appointed, before the commencement of section 5, to act generally, would have had in relation to the child and his property..."

⁵¹ Section 3(4) The fact that a person has, or does not have, parental responsibility for a child shall not affect any obligation which he may have in relation to the child (such as a statutory duty to maintain the child) ; or any rights which, in the event of the child's death, he (or any other person) may have in relation to the child's property

ในส่วนความรับผิดชอบของผู้ใช้อำนาจปกครอง เช่น บุคคลที่มีบุตรจะต้องถูกหักเงินได้เพื่อเข้ากองทุน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เยาว์ในกรณีที่ผู้เยาว์อาจถูกทอดทิ้ง หรือถูกกระทำรุนแรงและได้มีการแยกตัวผู้เยาว์ออกมาเพื่อความปลอดภัย นั้น

อำนาจศาลตามพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 1991 (The Criminal Justice Act 1991)⁵²

ในหมวดที่ 53 พระราชบัญญัติที่ว่าด้วยบทบัญญัติที่ใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ดูแล อาทิเช่น บทบัญญัติที่ว่าด้วยการเคารพต่อการบริการ การจัดหา หรือการเสนอแต่งตั้งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเงินและอื่น ๆ เพื่อให้ความเป็นธรรมต่อการบริหารงานนั้นๆ และเพื่อวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง⁵³

ส่วนที่ 1 ว่าด้วยอำนาจศาลที่ใช้จัดการกับผู้กระทำผิด

มาตรา 1 คำพิพากษาลงโทษ “คุมขัง” ข้อจำกัดการกำหนดโทษในการคุมขัง

(1) มาตรการนี้ใช้บังคับกับบุคคลที่ถูกศาลพิพากษาให้ถูกลงโทษด้วยการคุมขังนอกจากจะมีกฎหมายอื่นระบุให้เป็นไปตามนั้น

(2) ภายใต้อนุมาตรา 3 ศาลจะไม่ลงโทษคุมขังผู้กระทำผิดถ้าไม่ได้วินิจฉัยว่า

ก. กระทำผิดหรือการร่วมคบคิดกระทำผิดและการร่วมกระทำผิดเป็นการกระทำร้ายแรงที่คำพิพากษาคัดสินนั้นสามารถพิสูจน์ว่าผู้กระทำผิดมีความผิดจริง

ข. เป็นความร้ายแรงหรือการกระทำผิดทางเพศ ที่คำพิพากษานั้นเพียงพอสมเหตุสมผลที่จะต้องการปกป้องสาธารณชนจากภัยอันตรายที่เกิดจากผู้กระทำผิด

(3) ไม่มีในอนุมาตรา 2 ศาลจะไม่สามารถพิพากษาคัดสินโทษคุมขังแก่ผู้กระทำผิดถ้าผู้นั้นปฏิเสธที่จะยินยอมต่อข้อพิพาทนั้นที่เสนอโดยศาล

(4) ในกรณีที่ศาลสั่งพิพากษาโทษคุมขัง

ก. ในกรณีที่ไม่ได้อยู่ในอนุมาตรา 3 ที่ว่าด้วยข้อวินิจฉัยและชี้แจงสาเหตุของการวินิจฉัยนั้น

ข. ในกรณีที่ต้องอธิบายถึงสาเหตุแก่ผู้กระทำความผิดในศาลว่าทำไมต้องพิพากษาลงโทษกักขังผู้กระทำผิดด้วยภาษาสามัญและปกติง่ายต่อการเข้าใจ

⁵² Criminal Justice Act 1991”Martin Waist & Richard D. Taylor”, Section1-13

⁵³ Criminal Justice Act 1991”Martin Waist & Richard D. Taylor”, Section1-13

(5) ในการตัดสินใจของผู้พิพากษาศาลแขวงจะให้เหตุผลที่ชี้แจงภายใต้อนุมาตราที่ 4 ที่ถูกระบุในข้อผูกมัดทางอาญาและถูกใส่ลงในทะเบียนหมายเหตุ มาตราที่ 1 บัญญัติโดยพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 1991 มาตรา 66 (1)

มาตรา 2 ว่าด้วยระยะเวลาการลงโทษคุมขัง

(1) มาตราฉบับนี้บังคับใช้ในกรณีที่ศาลสั่งพิพากษาคุมขังนอกจากจะมีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้เป็นไปตามนั้น

(2) การพิพากษาคุมขัง

ก. ระยะเวลาในการคุมขัง (ไม่เกินระยะเวลาที่กำหนด) ในกรณีที่ตามข้อวินิจฉัยของศาลตัดสินว่าเป็นการกระทำผิดร้ายแรงหรือร่วมกันกระทำผิดและมีส่วนร่วมในการกระทำผิด

ข. ในกรณีที่กระทำความผิดร้ายแรงหรือกระทำผิดทางเพศ ตามความเห็นของศาลจำเป็นต้องกักขังเป็นเวลานานกว่าแต่ต้องไม่เกินระยะเวลาสูงสุดที่กำหนดเพื่อปกป้องสาธารณชนจากภัยอันตรายที่มาจากภัยอันตรายที่มาจากผู้กระทำผิด

(3) ในกรณีที่ศาลสั่งคุมขังในระยะเวลาที่นานกว่าการตัดสินว่ามีส่วนร่วมเสมอภาคกับการกระทำผิดร้ายแรงหรือการสมรู้ร่วมคิดและการกระทำความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดี ศาลจะ

ก. ชี้แจงในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยว่าด้วยข้อวินิจฉัย ข้อบังคับใช้ในมาตรา 2 และเหตุผลของข้อวินิจฉัยนั้น ๆ และ

ข. อธิบายแก่ผู้กระทำผิดในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยด้วยภาษาสามัญธรรมดาถึงสาเหตุว่าทำไมต้องตัดสินลงโทษเป็นเวลานั้น ๆ

(4) ในกรณีที่ไม่สามารถระบุเวลาในการคุมขังจะต้องถูกพิจารณาในอนุมาตรา 2 และมาตรา 3 เนื่องจากเป็นการตัดสินลงโทษให้คุมขังในระยะเวลาที่นานกว่าคดีอื่น ๆ

มาตรา 3 ว่าด้วยวิธีดำเนินการตัดสินให้คุมขัง

(1) ภายใต้อนุมาตรา 2 ศาลจะต้องจัดหาและพิจารณารายงานก่อนการพิพากษา ก่อนลงความเห็นชอบข้อวินิจฉัยที่กล่าวมาแล้วในอนุมาตรา 2 ของมาตรา 1 และมาตรา 2

(2) ในกรณีที่การกระทำผิดหรือความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการคดีฟ้องได้ต่อเมื่อถูกกล่าวหาเท่านั้น อนุมาตราที่ 1 ไม่สามารถบังคับใช้ได้ถ้าในสถานการณ์ที่ศาลลงความเห็นที่ไม่จำเป็นต้องจัดหารายงานก่อนการพิพากษา

(3) ในการตั้งความเห็นทางกฎหมายที่กล่าวในอนุมาตราที่ 2 ของมาตรา 1 หรือ 2 ศาลจะต้องดำเนินการ

ก. พิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับสภาวะของการกระทำผิดหรือในบางกรณี อาจจะเป็นการกระทำผิดหรือร่วมกระทำผิดรวมถึงปัจจัยที่รุนแรงและไม่รุนแรงที่สามารถจัดหาได้ และ

ข. ในกรณีที่ความคิดเห็นทางกฎหมายที่กล่าวไว้ในย่อหน้า ปี ในอนุมาตรา 1 นั้น อาจต้องพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิด

(4) ไม่พิพากษาลงโทษคุมขังในกรณีที่บังคับใช้ในอนุมาตราของมาตรา 1 จะถือเป็นโมฆะเนื่องจากศาลไม่สามารถปฏิบัติตามอนุมาตรา 1 นั้น แต่อยู่ระหว่างอุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาของศาลจะต้องจัดหารายงานก่อนพิพากษา

มาตรา 4 เป็นข้อกำหนดเพิ่มเติมในกรณีที่จำเลยมีความผิดปกติทางจิตในกรณีที่จำเป็นต้องนำมาตรา 3 อนุ 2 มาใช้บังคับ กรณีที่จำเลยมีอาการผิดปกติทางจิต ศาลจะพิจารณาจากรายงานทางการแพทย์ประกอบการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินลงโทษ และตาม อนุมาตรา 1 แห่งมาตรา 3 จะไม่ใช้บังคับถ้าไม่มีพฤติการณ์แห่งคดีหรือที่ศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้รายงานทางการแพทย์ประกอบการพิจารณาก่อนการตัดสินลงโทษกักขังจำเลยซึ่งมีอาการป่วยทางจิต ซึ่งศาลจะพิจารณา ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางจิตของจำเลย

รายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติประกอบการกำหนดโทษ

ผลกระทบและความเป็นไปได้ในการลงโทษ

แต่อย่างไรก็ดีศาลจะไม่ลงโทษกักขังหรือจำคุกในกรณีที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามอนุมาตราข้างต้นเนื่องจากความผิดพลาดของศาล แต่หากศาลอุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับโทษดังกล่าวจะดำเนินการดังนี้ คือ จะเรียกรายงานทางการแพทย์ในกรณีที่ศาลล่างไม่ได้ร้องขอกรณีนี้มาก่อนและศาลจะพิจารณาจากรายงานดังกล่าวอีกครั้ง

ตามมาตรา 4 นี้ การพิสูจน์ในส่วนรายงานของหมอหรือแพทย์ นั้น จะต้องขึ้นทะเบียนไว้ หมายความว่า การตรวจสอบสภาพจิตตามความมุ่งหมายของกระทรวงการต่างประเทศ โดยแพทย์ จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยผู้ป่วยทางจิต

รายงานทางการแพทย์ หมายความว่า รายงานในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจของผู้กระทำผิดหรือถูกเสนอโดยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรโดยแพทย์ผู้ทำการวินิจฉัย

มาตรา 5 การเลื่อนการพิพากษาจำคุก

(1) เป็นอำนาจของศาลอาญา

(2) ศาลจะไม่จัดการกับผู้กระทำผิดในกรณีที่มีการเลื่อนการพิพากษาถ้าไม่ได้ลงความเห็นทางกฎหมาย

ก. กรณีคดีที่มีการพิพากษาลงโทษจำคุกอย่างเหมาะสมโดยไม่มีอำนาจที่จะเลื่อนเลื่อนการพิพากษา

ข. อำนาจบังคับใช้กฎหมายโดยตัดสินว่าถูกต้องโดยสภาวะช้อยกเว้นของคดีในกรณีที่ศาลอนุญาตให้มีการเลื่อนการพิพากษาผู้กระทำผิดจะพิจารณาไม่ว่าสภาวะของรูปคดีที่อนุมัติให้มีการจัดเก็บค่าปรับการระบุนายการการชดเชยค่าเสียหายเพิ่มเติม

มาตรา 6 ว่าด้วยการพิพากษาลงโทษเกี่ยวกับการบริการหรือให้ช่วยเหลือชุมชน

(1) ศาลจะไม่พิพากษาลงโทษด้วยการให้ปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือชุมชนในกรณีที่คำพิพากษานั้นว่าด้วยระเบียบการเกี่ยวกับชุมชนถ้าไม่มีการลงความเห็นทางกฎหมายว่ามี การกระทำผิดหรือร่วมกระทำผิดหรือกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคดีที่ร้ายแรงพอที่จะพิพากษาลงโทษได้

(2) ภายใต้อนุมาตรา 3 ศาลมีอำนาจลงโทษสั่งให้ผู้กระทำผิดในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อชุมชน

ก. ระเบียบที่เป็นบทเฉพาะหรือระเบียบที่เป็นส่วนประกอบของคำพิพากษา จะอยู่ในการลงความเห็นทางกฎหมายของศาลหรือนำมารวมกันให้เหมาะสมที่สุดกับผู้กระทำ ความผิด

ข. การจำกัดเสรีภาพที่กำหนดโดยระเบียบการที่อยู่ในการลงความเห็นทางกฎหมายของศาลให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดหรือการร่วมกระทำผิดหรือ ความผิดที่มีส่วนร่วมกับคดีความผิดนั้นๆ

(3) ผลการบังคับใช้บทบัญญัติข้อกำหนดในกฎหมายโดยมาตราที่ 11 ว่าด้วยการ รวมระเบียบการต่างๆ คำพิพากษาลงโทษให้ปฏิบัติเพื่อชุมชนจะไม่รวมถึงระเบียบการภาคทัณฑ์ และการบริการชุมชน

(4) ในกรณีนี้ ระเบียบการเกี่ยวกับชุมชน หมายถึง ระเบียบการต่างๆ ดังนี้

- ระเบียบการคุมความประพฤติ
- ระเบียบการให้การบริการชุมชน
- ระเบียบการโดยการรวมระเบียบการ
- ระเบียบการห้ามออกจากเคหะสถานเวลาค่ำคืน
- ระเบียบการในการควบคุมดูแล ตรวจตรา
- ระเบียบการเกี่ยวกับรายงานตัว

มาตรา 7 ว่าด้วยกระบวนการของการพิพากษาลงโทษให้ปฏิบัติเพื่อชุมชน

(1) ในการลงความเห็นทางกฎหมายที่กล่าวในอนุมาตรา 1 หรืออนุมาตรา 2 ของมาตรา 6 ศาลจะพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะลักษณะของการกระทำความผิด หรือในกรณีที่น่าจะเป็นการกระทำ หรือร่วมกระทำความผิดเกี่ยวกับคดี

(2) ในการลงความเห็นทางกฎหมายศาลจะพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิดก่อนลงความเห็น

(3) ศาลจะรวบรวมและพิจารณาจากรายงานก่อนการพิพากษาลงโทษ ก่อนที่จะทำความเห็นทางกฎหมายเพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิด ประกอบกับระเบียบการดังต่อไปนี้

ก. ระเบียบการเกี่ยวกับการคุมความประพฤติข้อกำหนดเพิ่มเติมที่ถูกต้อง

ข. ระเบียบการเกี่ยวกับการบริการชุมชน

ค. ระเบียบการเกี่ยวกับการรวมตัว

ง. ระเบียบการเกี่ยวกับการตรวจตรา การควบคุม ดูแล เด็กและเยาวชน

(4) หากไม่มีการพิพากษาลงโทษเพื่อชุมชนที่ว่าด้วยระเบียบการที่กล่าวข้างต้น คำพิพากษาจะมีผลเป็นโมฆะ เนื่องจากความล้มเหลวของศาลในการประมวลกับอนุมาตรานั้น และการจัดหารายงานนั้นเป็นอำนาจของศาลนั้นๆ เป็นผู้จัดหารายงานดังกล่าว

มาตรา 8 ว่าด้วยระเบียบการเกี่ยวกับการคุมความประพฤติและการบริการชุมชน

(1) บุคคลนั้นมีอายุ 16 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่า 16 ปี ถูกตัดสินว่ากระทำความผิด แต่ต้องไม่เป็นความตามที่กฎหมายอื่นจะบัญญัติยกเว้นไว้โดยชัดแจ้ง และต้องมีความเห็นทางกฎหมายว่าการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่ที่ทำการคุมความประพฤติเป็นที่น่าพอใจ และเป็นประโยชน์ในการป้องกันการกลับสู่สภาพเดิมของผู้กระทำความผิด หรือการป้องกันสังคมให้พ้นภัยอันตรายจากตัวผู้กระทำความผิด หรือป้องกันผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดอื่นอีก และศาลมีอำนาจที่จะบัญญัติระเบียบการการคุมความประพฤติด้วย

(2) ระเบียบการคุมความประพฤติจะระบุเขตพื้นที่ที่ผู้กระทำความผิดอยู่อาศัย หรือจะไปอยู่อาศัย และอยู่ภายใต้ปกครองตามข้อกำหนด หากกรณีจำเป็นต้องย้ายที่อยู่อาศัยต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานคุมความประพฤติที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้รับผิดชอบมอบหมายในเขตพื้นที่นั้นๆ

(3) ก่อนที่ศาลจะออกระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองความประพฤติ ศาลจะต้องอธิบายให้กระทำความผิดเข้าใจด้วยภาษาที่เข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากถึง ผลการบังคับใช้ของระเบียบการข้อกำหนด เพิ่มเติม และผลของการฝ่าฝืนหากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว แต่ศาลจะไม่ออกระเบียบการคุ้มครองความประพฤติดังกล่าวหากปรากฏในเบื้องต้นว่าผู้กระทำความผิดไม่แสดงเจตนาที่จะยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ

(4) ศาลจะต้องส่งสำเนาระเบียบการคุ้มครองความประพฤติให้แก่ เจ้าพนักงานคุ้มครองความประพฤติ ที่ได้รับมอบหมายโดยศาล และเจ้าหน้าที่ที่จะต้องให้สำเนาระเบียบคุ้มครองความประพฤติให้แก่ผู้กระทำความผิดรวมถึงเจ้าหน้าที่คุ้มครองความประพฤติที่รับผิดชอบต่อการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดโดยตรง

(5) หากมีการยกเว้นการบังคับใช้ระเบียบการคุ้มครองความประพฤติสำหรับบางพื้นที่ตามที่ระบุไว้ จะต้องแจ้งไปยังเสมียนผู้พิพากษาในเขตพื้นที่นั้นๆ อันจะเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ต่อศาลในการปฏิบัติการในเขตพื้นที่นั้นๆ ในการบังคับใช้เกี่ยวข้องกับระเบียบนั้น

(6) ผู้กระทำความผิดจะต้องเคารพ รักษาระเบียบที่ถูบบัญญัติขึ้น และเจ้าพนักงานคุ้มครองความประพฤติที่รับผิดชอบต่อการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดจะต้องสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในแต่ละวัน

(7) กำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองความประพฤติจะต้องระบุไว้โดยชัดแจ้งและอาจมีการแก้ไขได้โดยรัฐมนตรีประจำกระทรวงที่รับผิดชอบหากพิจารณาเห็นว่าจำเป็นกับผลที่ตามมาของการใช้ระยะเวลาใหม่แทนระยะเวลาเดิมที่กำหนดไว้ หรืออาจมีการยกเลิกการคุ้มครองความประพฤติ

มาตรา 9 ว่าด้วยการคุ้มครองประพฤติกและการปล่อยตัว

(1) ตามระเบียบคุ้มครองความประพฤติอาจกำหนดเพิ่มเติมให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามระเบียบตามระยะเวลาที่กำหนดทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ตามสภาพความร้ายแรงแห่งคดี ความพึงพอใจในการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของประชาชน อีกทั้งการกลับคืนสู่สถานะเดิมของผู้กระทำความผิด รวมถึงความประพฤติของผู้กระทำความผิด

(2) ศาลมีอำนาจตามมาตรา 35 ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการได้รับบาดเจ็บหรือชดเชยความสูญเสียหรือเสียหาย จากผู้กระทำความผิดต่างหาก ไม่รวมถึงข้อกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องการคุ้มครองความประพฤติ

(3) ระเบียบการคุ้มครองความประพฤติศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสมและเห็นสมควร

มาตรา 10 ว่าด้วยระเบียบการบริการชุมชนของผู้กระทำความผิด

(1) การให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกในการกระทำความผิดของตน แทนที่จะจัดการกับผู้กระทำความผิดโดยวิธีอื่น

(2) ศาลมีอำนาจออกระเบียบการบริการชุมชนของผู้กระทำความผิด และศาลจะไม้ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม เว้นแต่ศาลเห็นว่ามีความจำเป็นตามที่เจ้าพนักงานคุมความประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานบริการทางสังคมได้ลงความเห็นว่าเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบการบริการชุมชน

(3) ศาลจะออกระเบียบว่าด้วยการบริการชุมชนต่อเมื่อเห็นเป็นที่พอใจว่า ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างไร พื้นที่ใด ที่ผู้กระทำความผิดจะไปพักอาศัย และต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคุมความประพฤติในการควบคุมและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของผู้กระทำความผิด

มาตรา 11 ว่าด้วยระเบียบการที่รวมการคุมความประพฤติและการบริการชุมชน

(1) บุคคลนั้นต้องมีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ยกเว้นโดยกฎหมายอื่นชัดเจน

(2) อยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานคุมความประพฤติตามระเบียบดังกล่าวไม่น้อยกว่า 12 เดือน และไม่เกิน 3 ปี และทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน โดยให้ทำงานตามจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง และไม่เกิน 100 ชั่วโมง

(3) ระเบียบดังกล่าวต้องมุ่งถึงผลประโยชน์ในการกลับคืนสู่สภาพปกติหรือสถานะเดิมของผู้กระทำความผิด เพื่อปกป้องสังคมจากภัยอันตรายจากผู้กระทำความผิดในอันที่จะไปกระทำผิดอื่นขึ้นมาอีก

(4) ศาลมีอำนาจประยุกต์ระเบียบการคุมความประพฤติให้เกี่ยวข้องกับระเบียบการบริการสังคมได้ตามความเหมาะสม

มาตรา 12 ว่าด้วยการห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามค่ำคืน

(1) บุคคลนั้นต้องมีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ยกเว้นโดยกฎหมายอื่นชัดเจน ศาลมีอำนาจออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามวิกาล คือ ให้บุคคลนั้นอยู่ในสถานที่ที่กำหนด

(2) แต่แต่ละพื้นที่ศาลอาจจะมีคำสั่งที่แตกต่างกันแล้วแต่กรณีพฤติการณ์ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อกำหนดของชุมชน แบบธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อทางศาสนา การงาน การเรียน หรืออื่นๆ แต่ต้องไม่กำหนดระยะเวลาเกิน 6 เดือน และมีเวลาอย่างน้อย 2 ชั่วโมง หรือมากกว่า 12 ชั่วโมง ในวันนั้นๆ โดยกำหนดไว้ในระเบียบ แต่ศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามระเบียบนั้น และระเบียบดังกล่าวศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสม

(3) จัดให้มีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแลผลการดำเนินการแล้วรายงานผลให้ศาลทราบ

มาตรา 13 ว่าด้วยคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดออกนอกเขตสถานขังโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์

(1) ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 12 การห้ามออกนอกสถานที่อาจมีการตรวจสอบเพื่อความปลอดภัย และการควบคุมสถานที่อยู่อาศัยของผู้กระทำความผิดทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดไว้ในระเบียบการดังกล่าว

(2) ศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากในพื้นที่ใดไม่มีเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะจัดหาได้ในพื้นที่นั้น

(3) การจัดการควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้จัดตั้งขึ้นโดยอำนาจของรัฐมนตรีประจำกระทรวงที่รับผิดชอบ และการควบคุมวิธีนี้ให้รวมถึงการตรวจสอบการติดต่อระหว่างผู้กระทำความผิดกับบุคคลอื่นเพื่อการควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประจำพื้นที่นั้นๆ ที่ผู้กระทำความผิดพักอยู่อาศัยในการปฏิบัติการทางอิเล็กทรอนิกส์

3.3.3 ประเทศแคนาดา

แคนาดาเป็นประเทศที่มีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ ด้วยเหตุนี้แต่ละมลรัฐจึงมีอำนาจนิติบัญญัติที่จะประกาศใช้กฎหมายภายในมลรัฐของตน สำหรับกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้เยาว์ แต่ละมลรัฐได้มีการประกาศใช้ ดังเช่น มลรัฐ Alberta ได้ใช้ The Child Welfare Act 2000, มลรัฐ Manitoba ได้ประกาศใช้ The Child and Family Service Act, 1985 เป็นต้น⁵⁴ แต่ในวิทยานิพนธ์ จะเป็นการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง และฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวของมลรัฐ Ontario กล่าวคือ The Child and Family

⁵⁴www.cecev-cepb.ca/policy/

Service Act 1990 ซึ่งได้แก้ไขมาหลายครั้ง จนถึงปี ค.ศ.2002 ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงบริการสังคมและชุมชน เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้

ลักษณะของกฎหมาย The Child and Family Service Act 1990

เป็นกฎหมายที่รัฐมุ่งจะให้บริการต่อผู้เยาว์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน กล่าวคือ

(1) เคารพต่อความต้องการของผู้เยาว์ ในอันที่จะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และเพื่อความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มั่นคง

(2) ยอมรับในเรื่องของความแตกต่าง ในการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์

(3) ต้องจัดให้มีการบริการต่อผู้เยาว์ที่มีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ศาสนาและภูมิภาค

หลักการสำคัญของกฎหมาย

เป็นกฎหมายที่มีลักษณะที่เป็นการให้ความคุ้มครองและฟื้นฟูแก่ผู้เยาว์ รวมไปถึงการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้เยาว์และครอบครัว ตลอดจนองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว⁵⁵ โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

(1) กำหนดให้มีองค์กรอิสระ เพื่อทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้เยาว์และครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาทางสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

(2) กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีพ่อแม่อุปถัมภ์รวมไปถึงที่พักอาศัย

(3) หลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรม

(4) มาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ที่กระทำความผิด หรือติดยาเสพติด

(5) มาตรการในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ⁵⁶

การคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ภายใต้ The Child and Family Service Act 1990 ผู้เยาว์ที่จะได้รับการคุ้มครองและฟื้นฟูภายใต้กฎหมายฉบับนี้ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้⁵⁷

(1) ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายที่เกิดจากบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ หรืออันเป็นผลมาจากการทอดทิ้งของบุคคลดังกล่าว

⁵⁵Child Welfare Reform in www.cecw-cepla.

⁵⁶ผู้เยาว์ในกฎหมายนี้หมายถึง บุคคลที่อายุไม่เกิน 18 ปี.

⁵⁷The Child and Family Service Act 1990, section 37 (2).

(2) อยู่ในภาวะที่เสี่ยงภัย อันน่าจะเกิดอันตรายทางร่างกาย อันเกิดจากบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ดังกล่าว

(3) ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือถูกข่มขู่ทางเพศ

(4) ได้รับความเสียหายทางจิต อันมีการแสดงออกถึงการวิตกกังวล หดหู่ หรือแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติของผู้มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ หรือเป็นผลมาจากการทอดทิ้ง หรือละเลยเพิกเฉยที่จะให้การดูแลผู้เยาว์

กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกร้ายโดยบุคคลในครอบครัว ในการทำความเข้าใจ ระบบการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวจำเป็นต้องเข้าใจภาพรวมของกฎหมาย The Children Family Service Act 1990 โดยที่เจมีมืองค์กรตามกฎหมาย กล่าวคือ Child's Aid Society ซึ่งมีอำนาจสอบสวนที่มีหน้าที่รับผิดชอบความปลอดภัยของผู้เยาว์ และทำการสืบสวนสอบสวนว่าผู้เยาว์ควรที่จะได้รับการคุ้มครองหรือไม่ตามที่ Child and Family Service Act 1990 ให้อำนาจไว้โดยวัตถุประสงค์หลักในการเข้าแทรกแซงของ CAS คือการคุ้มครองและสนับสนุนช่วยเหลือผู้เยาว์ โดยการเข้าแทรกแซงเพื่อป้องกันผู้เยาว์จากการกระทำรุนแรง ทำให้สามารถพบและระบุปัญหาได้ตั้งแต่แรกเกิดเหตุโดยเร็ว รวมทั้งการบันทึกและรายงานอย่างชัดเจนโดยมีการประสานความร่วมมือของทีมสหวิชาชีพ(Multidisciplinary Team) ในการระบุผู้กระทำความผิด (Identifying) การประเมินสถานะ (Assessing) การบำบัดรักษา (Treatment) และการบริหารจัดการ (Managing) รวมทั้งการป้องกันการกระทำความผิดต่อผู้เยาว์ (Preventing Of Child Sexual Abuse)

โดยมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

(1) ขั้นตอนวิธีการสอบสวน (Investigative Procedures) เริ่มตั้งแต่ได้รับรายงานหรือมีการแจ้งเกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองของ CAS จะต้องดำเนินการสอบสวนอย่างเร่งด่วน ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ CAS เป็นผู้ได้รับรายงานร้องทุกข์ก็จะดำเนินการตรวจสอบผู้เยาว์ ครอบครัวของผู้เยาว์ ผู้ถูกกล่าวหาและทะเบียนประวัติการกระทำความผิดต่อผู้เยาว์ Child Abuse Register พร้อมทั้งระบุเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจที่เหตุเกิด และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ตำรวจเป็นผู้รับรายงานร้องทุกข์ก็จะเข้าควบคุมสถานการณ์ตามความจำเป็น และแจ้งให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS ทราบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS มีหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดบทบาทและแนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา และการสืบสวนสอบสวน

ด้านการให้การสังคมสงเคราะห์แก่เด็กกว่าควรจะดำเนินการอย่างไร จะต้องเริ่มดำเนินการภายใน 48 ชั่วโมง หลังจากที่ได้รับแจ้ง

อย่างไรก็ตามหากมีเหตุการณ์น่าเชื่อถือได้ว่าหลักฐานจะสูญหายหรือถูกทำลาย หรือผู้เยาว์ตกอยู่ในอันตรายที่ใกล้จะถึง หรือผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งผู้เยาว์หรือผู้ปกครองอารมณ์ไม่ปกติและต้องการความช่วยเหลือผู้คุมครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุมครองผู้เยาว์ของ CAS จะต้องทำการสอบสวนทันที

ในคดีความผิดทุกคดี พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่คุมครองของ CAS จะร่วมมือในการสอบสวนและวิเคราะห์รายงานต่าง ๆ ที่มีการกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ เจ้าหน้าที่คุมครองผู้เยาว์มีความรับผิดชอบในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เยาว์ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่หลักในการสอบสวนความผิดและระบุตัวคนร้าย โดยทั้งสองฝ่ายจะปรึกษาหารือกัน กำหนดรายละเอียดที่ควรสอบสวนบุคคลซึ่งแจ้งเกี่ยวกับความผิดต่อเด็ก รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการก่ออันตราย หรือก่อความเสียหายหรือบาดเจ็บ ข้อที่ควรสงวนไว้เป็นความลับ และการติดตามดูแล

(2) การตรวจสุขภาพทางการแพทย์ (Medical Examination) ใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายเสนอต่อศาล

(3) การประเมินสถานะและการบริหารจัดการคดี การประเมินสถานะและการบริหารจัดการคดี (Assessment And Case Management) จะต้องกระทำโดยเร็วเท่าที่จะกระทำได้ ภายหลังจากการสอบปากคำผู้เยาว์ที่เป็นเหยื่อและครอบครัวเจ้าหน้าที่คุมครองผู้เยาว์ของ CAS และเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการวางแผนบริหาร

การจัดการแต่ละคดี เช่น การพิจารณาการปล่อยตัวผู้ต้องหา เป็นต้น ซึ่งการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความต้องการที่จะคอยช่วยเหลือผู้เยาว์ในขั้นต้น และต้องให้สอดคล้องกับผลการสอบสวนเบื้องต้น ความต้องการของผู้เยาว์และครอบครัว วัตถุประสงค์ที่มุ่งหมาย คำสั่งที่ศาลสั่ง และลักษณะของคำสั่ง รวมทั้งบริการที่ควรจัดหาให้

หลังจากการปรึกษาหารือกับแผนการดำเนินการบริหารจัดการคดีแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะตัดสินใจว่าควรแจ้งข้อหาดำเนินคดีตามประมวลอาญา หรือ ตาม Child And Family Service Act ส่วนเจ้าหน้าที่คุมครองเด็กของ CAS จะหารือกับผู้บังคับบัญชาของตนเพื่อตัดสินใจว่า

- 1) ควรจะให้ผู้เยาว์อยู่ที่บ้านต่อไปหรือไม่ หรือควรรับไว้ในความดูแลชั่วคราว
- 2) ควรเริ่มกระบวนการด้านสังคมสงเคราะห์สำหรับเด็กหรือควรให้เพียงพอบแต่

บริการเท่าที่สมัครใจ (Voluntary Services Only)

3) มีกรณีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพี่น้องของผู้เยาว์ หรือเกี่ยวข้องกับการที่มีผู้เยาว์อื่นอาจได้รับอันตรายจากผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS จะรายงานคดีการกระทำผิดต่อผู้เยาว์ไปยัง Child Abuse Review Committee Of The Society เพื่อตรวจสอบเรื่องราวตามข้อกำหนดของชุมชนนั้นและแจ้งผลการสอบสวนให้แหล่งที่รายงานเรื่องส่งต่อเข้ามา (Referral Source) ภายในกำหนดระยะเวลา 21 วัน นับแต่รับเรื่อง

การคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ (Protection Of The Child) แบ่งเป็น 2 ประเภทกล่าวคือการคุ้มครองผู้เยาว์ทันที (Immediate Protection Of the Child) และวิธีการคุ้มครองผู้เยาว์ (Child Protection Proceedings) ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

การคุ้มครองโดยทันที การคุ้มครองประเภทนี้มักใช้ในกรณีที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นภายในครอบครัว ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติโดยทันทีเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะไม่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ โดยปราศจากการควบคุมดูแลเป็นพิเศษจนกว่าเหตุการณ์จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ เพื่อป้องกันผู้เยาว์จากความเสี่ยงที่อาจจะได้รับอันตรายต่อไปอีก และหรือจากอิทธิพลที่ไม่เป็นผลดีต่อการสอบสวน โดยคณะเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ CAS จะพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาออกไปจากบ้านแทนการเคลื่อนย้าย (ในกรณีที่ยังมีผู้ปกครองฝ่ายที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำต่อผู้เยาว์ยังคงให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้เยาว์)

การนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกไปจากบ้านอาจเกิดขึ้นโดยการตกลงใจของผู้กล่าวหาเองว่าจะออกไปหรือแจ้งข้อหาทางอาญาพร้อมด้วยคำสั่ง “ห้ามติดต่อ” เป็นข้อกำหนดในสัญญาประกัน รวมทั้งดำเนินการให้มีการพิจารณาคดีคุ้มครองเด็กตาม Child And Family Services Act พร้อมยื่นคำขอต่อศาลให้ออกคำสั่งเป็นเงื่อนไข เช่น การห้ามผู้ถูกกล่าวหาติดต่อเข้าถึงผู้เสียหาย เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การนำผู้เยาว์ออกไปจากบ้านเป็นระยะเวลาสั้น ๆ อาจจะไม่เหมาะสมเพื่อให้มีการปรับตัวหรือการประเมินผลในสถานการณ์เช่นนี้ก็ควรจะย้ายผู้ถูกกล่าวหาออกไป เพื่อให้แน่ใจว่ามีที่ปลอดภัยให้ผู้เยาว์กลับมาอยู่และสมาชิกครอบครัวคนอื่นซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดต่อเด็กจะไม่ตกอยู่ภายใต้ความกดดันจากผู้ถูกกล่าวหา

การเข้าคุ้มครองผู้เยาว์โดยทันที สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

คำสั่งทางแพ่งเกี่ยวกับการเข้าคุ้มครองดูแลผู้เยาว์ (Civil Orders Regarding Access To The Child) ซึ่งอาจได้มาโดย 2 วิธี

ก. แม่ของผู้เยาว์หรือบุคคลอื่นใดอาจยื่นคำร้องต่อศาลขออำนาจปกครองชั่วคราวต่อศาลจังหวัดแผนกครอบครัวหรือในศาลสูง ด้วยความยินยอมของ CAS ศาลอาจวางแนวทางข้อกำหนดเห็นว่าเหมาะสมให้ CAS เป็นผู้เฝ้าดูแลและแนะนำเป็นพิเศษในการใช้อำนาจปกครองดูแลผู้เยาว์ ก็ได้

ข. แม่ของผู้เยาว์อาจยื่นคำร้องให้ศาลสูงออกคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ไม่ว่าจะเป็นการรบกวน หรือล่วงเกินตัวแม่ของผู้เยาว์เอง หรือตัวผู้เยาว์ที่อยู่ในความปกครองของแม่ตามกฎหมาย

ทั้งสองกรณีข้างต้นต้องมีการส่งต่อเรื่องของแม่ของบุคคลที่ยื่นคำร้องอื่นไปให้ตัวแทนทางกฎหมาย (Legal Representation) เพื่อดำเนินการในมาตรา 51 (1) แห่ง Child And Family Service Act อนุญาตให้มีการยื่นคำร้องเพื่อขอเข้าดูแลผู้เยาว์ อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องตามมาตรานี้สามารถกระทำได้ เมื่อผู้เยาว์อยู่ในความดูแลหรือความปกครองของ CAS หรือภายใต้การคุ้มครองดูแลเป็นพิเศษโดยเจ้าหน้าที่ของ CAS (ซึ่งรวมทั้งคำสั่งให้เด็กอยู่ในความดูแลชั่วคราวด้วย) นอกจากนี้อำนาจศาลตาม Child And Family Service Act ไม่รวมถึงคำสั่งให้ผู้ซึ่งกระทำความผิดภายในครอบครัวต้องออกจากบ้านของตนด้วย

เมื่อศาลพบว่าผู้เยาว์ต้องการการปกป้องคุ้มครอง ศาลอาจออกคำสั่งควบคุมหรือห้ามมิให้บุคคลใดเข้าถึง หรือติดต่อกับผู้เยาว์แทนหรือเพิ่มเติมการที่ศาลจะออกคำสั่งให้ควบคุมดูแลผู้เยาว์เป็นพิเศษ (Supervision) คำสั่งเกี่ยวกับการห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์เสมือนเงื่อนไขหนึ่งของสัญญาประกัน เป็นการง่ายกว่าที่จะขอคำสั่งศาลห้ามการเข้าเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ ถ้าผู้เยาว์ยังคงอยู่ที่บ้าน ผู้เยาว์ถูกเคลื่อนย้ายออกจากบ้านไป อัยการจะต้องได้รับรู้สาเหตุ โดยต้องรู้ว่าผู้เยาว์ไปอยู่ที่ไหน เป็นระยะเวลานานเท่าใด ความสำคัญของการที่เจ้าหน้าที่ของ CAS จะเข้าคุ้มครอง และวันที่คาดว่าจะนำผู้เยาว์กลับบ้านตามเดิมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่อัยการจะใช้เป็นข้ออ้างกับทนายจำเลยที่จะโต้เถียงว่าคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ไม่เหมาะสม เพราะผู้เยาว์ไม่ได้อยู่ที่บ้านของตนเองแล้ว การฟื้นฟูผู้เยาว์นั้นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ ควรให้คำแนะนำแก่ผู้เยาว์และครอบครัวถึงบริการที่เจ้าหน้าที่ของ CAS ที่สามารถให้ได้ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เยาว์และครอบครัวขณะที่กำลังตกอยู่ในเหตุการณ์เลวร้าย เช่น การช่วยเหลือทางด้านจิตใจอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กในการจัดการคดีอย่างเหมาะสม การประสานงานระหว่างเด็ก ครอบครัว ตำรวจ เจ้าหน้าที่และ

บุคลากรด้านการบำบัดรักษารวมทั้งการยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าใช้จ่ายเสียหายทางอาญา หรือสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง เป็นต้น แต่การตัดสินใจว่า ผู้เยาว์ควรจะได้รับบริการฟื้นฟูหรือไม่อย่างไรนั้น ประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์จะเป็นข้อตัดสินใจที่อิสระต่างหากจากขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะคดีการกระทำผิดต่อผู้เยาว์ซึ่งเกิดขึ้นภายในครอบครัว ทุกคนจะคำนึงถึงผลดีของการดำเนินการทางสังคมสงเคราะห์ผู้เยาว์ให้มาก การตัดสินใจของคณะเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของ CASว่าจะไม่ดำเนินเรื่องต่อไปไม่ตัดสิทธิของบุคคลที่สามที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเองทุกคนที่มีการตัดสินใจว่าจะมีการใช้กระบวนการเพื่อสวัสดิภาพเด็ก (Child Welfare Proceeding) เพื่อช่วยเหลือผู้เยาว์ เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ (Child Protection Worker) จะต้องแจ้งเรื่องส่งต่อเด็กไปยังตัวแทนอิสระทางกฎหมายอาญา (Independent Legal Representation) การดำเนินการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดเป็นสำคัญ หากเป็นไปได้ ผู้เยาว์ควรจะได้อยู่กับครอบครัวภายใต้ข้อตกลงการรับบริการอย่างสมัครใจหรือภายใต้คำสั่งให้มีการกำกับดูแลเป็นพิเศษ พร้อมด้วยเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการรับปรึกษาแนะนำและการบำบัดฟื้นฟูต่อไป ถ้าหากพบว่าผู้เยาว์ต้องการความคุ้มครอง ศาลที่เกี่ยวข้องกับด้านสวัสดิภาพผู้เยาว์ มีอำนาจที่จะออกคำสั่งให้แยกผู้เยาว์ให้พ้นจากการคุกคามจากผู้กระทำผิด การเข้าพบติดต่อกับเด็กอาจถูกกำหนดห้ามโดยมาตรา 54 (1) ของ Child And Family Services Act

การใช้อำนาจของศาล ในคดีที่กระทำความผิดต่อผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัว ศาลจะมีคำสั่งให้จัดทำรายการสืบเสาะก่อนมีคำพิพากษาสำหรับการใช้แผนบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด หรืออาจมีคำสั่งดังกล่าวพร้อมกับแผนการบำบัดรักษาด้วยก็ได้ ประการสำคัญัยการจะต้องเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เพื่อให้ศาลทราบก่อนมีคำพิพากษา กล่าวคือ

- 1) ประเมินสภาวะผู้เยาว์ทุกด้าน
- 2) ผลกระทบของการกระทำความผิดที่มีต่อผู้เยาว์
- 3) ประวัติสวัสดิภาพผู้เยาว์
- 4) รายงานในด้านจิตใจและสังคมทุกด้านเกี่ยวกับครอบครัวผู้เยาว์
- 5) ประเมินสภาวะใดๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิด
- 6) ผลกระทบของการกระทำความผิดที่มีต่อครอบครัว
- 7) ผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่มีต่อผู้เยาว์และครอบครัว
- 8) แผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมเท่าที่จะเป็นไปได้ซึ่งสามารถให้บริการ

ในการให้ความช่วยเหลือผู้เยาว์ที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจนั้น เจ้าหน้าที่ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้เยาว์ จะต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ความต้องการทางอารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการดูแลที่เหมาะสม หรือการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เยาว์
2. การพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของผู้เยาว์
3. ภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้เยาว์ ความเชื่อทางศาสนาความสัมพันธ์ในทางดีซึ่งที่ผู้เยาว์มีต่อครอบครัวและความมั่นคงของครอบครัว ความต่อเนื่องในการที่ต้องดูแลผู้เยาว์ความต้องการของผู้เยาว์ที่สมเหตุสมผลผลกระทบที่มีต่อผู้เยาว์

การกำหนดหน้าที่ในการรายงานเหตุที่ผู้เยาว์ถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ ในการที่จะให้ความช่วยเหลือ และบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงจากบุคคลใน ครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์ ที่ผู้เยาว์ถูกทำร้าย หรือบุคคลมีวิชาชีพซึ่งเชื่อว่าจะมีเหตุการณ์ดังกล่าว มีหน้าที่ต้องรายงานแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่เป็นเด็กหรือผู้เยาว์ โดยเลือกสถานที่ที่ปลอดภัย สะดวกสบาย เพื่อซักถามผู้เยาว์ เช่น ศูนย์ให้คำปรึกษาแก่ผู้เยาว์ ถ้าหากว่าจัดให้มีสถานที่การซักถามเช่นนั้นไม่ได้ ให้เลือกสถานที่ดีสะดวกสบายเท่าที่จะจัดหาได้ ใช้เวลาเพื่อความเชื่อใจและผูกมิตรกับผู้เยาว์⁵⁸ แยกประเภทตามเกณฑ์อายุ ดังนี้

ผู้เยาว์ก่อนเข้าโรงเรียน (อายุ 2-6 ปี) สถานที่ที่เหมาะสมที่สุดคือที่บ้านของผู้เยาว์ (ในกรณีที่ผู้เยาว์ไม่ถูกทำร้ายที่บ้าน) หรือสถานที่ที่สิ่งแวดล้อมที่ผู้เยาว์คุ้นเคยเป็นอย่างดี พ่อแม่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ผู้เยาว์ไว้วางใจควรจะเป็นเพื่อนกับผู้เยาว์ด้วย

สำหรับผู้เยาว์ในวัยอนุบาล (อายุ 6-10 ปี) ไม่แนะนำว่าจะต้องมีพ่อแม่ผู้เยาว์อยู่ด้วยตลอดเวลา ผู้เยาว์จะมีความรู้สึกอึดอัดที่จะเปิดเผยข้อมูลหากทราบว่าเกิดความเดือดร้อนแก่ตัวผู้เยาว์หรือพ่อแม่ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ควรจะมีพ่อแม่หรือบุคคลที่ผู้เยาว์ไว้วางใจอยู่ใกล้ชิด

ผู้เยาว์ในวัยก่อนวัยรุ่น (หญิงอายุ 10-12 ปี, ผู้ชาย อายุ 12-14 ปี) ซึ่งเป็นวัยเริ่มติดเพื่อนและเริ่มที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจตราดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้เยาว์จะมีความรู้สึกที่ดีกว่าหากเพื่อนหรือพ่อแม่ผู้ปกครองของเพื่อนอยู่รอบข้าง

⁵⁸ WWW.OJP.USDOJ.GOV/

ผู้เยาว์วัยรุ่น (อายุ 13-17 ปี) เด็กจะรู้สึกกลัวหากต้องทรมานหลังเพื่อน บางครั้งจึงมีความจำเป็นที่จะต้องซักถามเด็กโดยไม่มีเพื่อนอยู่ใกล้ ๆ ให้ตระหนักถึงความกดดันซึ่งผู้เยาว์จะมีความเครียดและแสดงออกมาซึ่งการกระทำที่อ่อนเยาว์กว่าอายุ เช่น ผู้เยาว์อายุ 8 ขวบ อาจจะถูกตีหัวแม่มือเป็นต้น ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับอายุของเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย ระลึกไว้ถึงเมื่อขณะที่เป็นผู้เยาว์และคิดอย่างกรณีที่ต้องตกเป็นเหยื่อ หลีกเลี่ยงการพูดจาแบบไร้เดียงสา ผู้เยาว์จะรู้สึกว่าจะตนจะถูกตำหนิในกรณีเกิดปัญหาขึ้น ดังนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้ผู้เยาว์ก่อนเข้าโรงเรียนและในชั้นอนุบาลว่าพวกเขาไม่ได้ทำอะไรผิดและจะไม่เกิดปัญหาขึ้นกับผู้เยาว์ โดยใช้คำถามเปิดเพื่อให้ผู้เยาว์ซึ่งตกเป็นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายเข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น ใช้ความระมัดระวังในการซักถามเรื่องเกี่ยวกับเช็ทซ์ เพราะผู้เยาว์จะรู้สึกเขินอาย จึงจำเป็นต้องใช้คำพูดอย่างระมัดระวัง และต้องไม่ประเมินตัวเองว่าเด็กผู้เคราะห์ร้ายรวมถึงผู้เยาว์วัยอนุบาล มีความรู้ดีเกี่ยวกับเรื่องเช็ทซ์ เพราะการพูดจาหรือการแสดงอาการปรากฏออกมา ผู้ซักถามต้องมีทัศนคติที่ดีและมีความเห็นอกเห็นใจผู้เยาว์ผู้เคราะห์ร้ายเพราะผู้เยาว์ในวัยอนุบาลจะรู้สึกดีหากได้รับการสรรเสริญการเอาอกเอาใจและการขอบคุณแก่ผู้เยาว์เมื่อผู้เยาว์ได้มีส่วนช่วยเหลือ

และในกรณีการซักถามผู้เยาว์นั้นจะต้องระลึกถึงระยะเวลาที่ผู้เยาว์จะต้องได้รับการซักถามโดยให้สังเกตดูจากอาการปฏิกิริยาที่ผู้เยาว์จะแสดงออกมา เช่น รู้สึกเหนื่อยอ่อนเพลียหรืออ่อนล้า ขณะซักถามผู้เยาว์ก่อนวัยเรียน ต้องใช้การซักถามแบบเป็นเรื่องราวสั้น ๆ มากกว่าเป็นการตั้งคำถามอย่างเดี่ยวยาว ๆ และควรต้องมีการเลื่อนการซักถามเพื่อให้ผู้เยาว์ได้พักผ่อน ในกรณีนี้อย่าทิ้งช่วงเวลานานเพราะผู้เยาว์ก่อนวัยเรียนจะมีการแยกแยะและจดจำประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ไม่ดีเท่าที่ควรจึงต้องให้กำลังใจแก่ผู้เยาว์โดยให้ผู้เยาว์ได้เล่นสนุกเหมือนเป็นเรื่องปกติในการสื่อสารสำหรับผู้เยาว์และจากการกระทำดังกล่าวจะพบว่าผู้เยาว์จะมีความผ่อนคลายและพูดเก่งในขณะที่กำลังเล่นสนุกสนานเปลือยเปลือยอยู่ จำกัดเวลาที่จะซักถามผู้เยาว์ โดยจัดให้มี พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมฟังการซักถามด้วยในคราวเดียวกันในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาโดยการถกข้อซักถาม การใช้เวลาและลดความกังวลถึงความไม่ปลอดภัยโดยการอธิบายให้ผู้เยาว์ทราบถึงจุดประสงค์ที่จะต้องซักถาม เพื่อให้ผู้เยาว์มีการเตรียมตัวสำหรับการซักถามที่จะมีขึ้น และต้องมีการแสดงออกถึงความเอาใจใส่กับผู้เยาว์ซึ่งตกเป็นเหยื่อ ให้ได้รับความสบายปราศจากการต่อต้านจากผู้ปกครองโดยการอ้างอิงถึงสถานการณ์ที่ผู้เยาว์สามารถจัดการได้รวมถึงสิ่งที่ผู้เยาว์ต้องการ และสิ่งที่เด็กหรือผู้เยาว์จะได้รับ

ตารางเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศแคนาดา
<p>1. มาตรการทางอาญากำหนดความผิดและโทษกรณีผู้กระทำผิดไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ผู้เยาว์</p> <p>2. ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งให้ลูกหนี้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู ด้วยวิธีการจ่ายเงินเป็นงวดอย่างต่อเนื่องหรือวิธีการจ่ายเงินโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเจ้าหน้าที่</p> <p>3. ศาลมีอำนาจ ระบุขยักเด็ก เปลี่ยนแปลงคำสั่งวิธีการจ่ายเงิน เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอหรือศาลเห็นชอบเอง</p> <p>4. มีการกำหนดให้บุคคลต่างๆ เช่น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ครู ผู้ให้คำปรึกษา นักกฎหมาย และผู้ดูแลผู้เยาว์ มีหน้าที่รายงานหรือแจ้งเหตุโดยไม่จำเป็นต้องรู้แน่ชัด เพียงแต่สงสัยก็สามารถแจ้งได้ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายแจ้งเหตุ</p> <p>5. ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง (Domestic Abuses) โดยการแยกผู้เยาว์ออกจากผู้ปกครองด้วยวิธีการ</p>	<p>1. กฎหมายมุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ในลักษณะของการเยียวยารักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติของ The Children Act 1989</p> <p>2. ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดวิธีการหรือออกคำสั่งได้อย่างเหมาะสมในการห้ามบุคคลใดติดต่อเยี่ยมเยียนผู้เยาว์ หรือออกคำสั่งอนุญาตให้ติดต่อกับผู้เยาว์ได้โดยวิธีอื่น เช่น ทางจดหมายทางโทรศัพท์ หรืออนุญาตให้เยี่ยมได้ในบางโอกาส เช่น วันสุดสัปดาห์</p> <p>3. ศาลมีอำนาจกำหนดที่อยู่อาศัยของผู้เยาว์โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์</p> <p>4. มี มาตรการทางกฎหมายในการหักเงินรายได้จากผู้กระทำ ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ The Children Support Ac 1991</p>	<p>1. มาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวได้กำหนดไว้ในกฎหมาย The Child and Family Service Act 1990</p> <p>2. มาตรการทางกฎหมายกำหนดให้มืองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้เยาว์และครอบครัว รวมถึงการกำหนดให้มีพ่อแม่อุปถัมภ์และที่พักอาศัยของผู้เยาว์</p> <p>3. การคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ</p> <p>3.1 การคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์โดยทันทีโดยคำสั่งศาล หรือ</p> <p>3.2 ศาลอนุญาตโดยบุคคลยื่นคำร้องขอต่อศาล</p> <p>4. กำหนดให้มีแผนบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ โดยพนักงานอัยการนำเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาก่อนมีคำพิพากษาอันมีองค์ประกอบ ดังนี้</p> <p>4.1 ประเมินสภาวะของผู้เยาว์ทุกด้าน</p>

ตารางเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ (ต่อ)

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ	ประเทศแคนาดา
<p>ที่เหมาะสม โดยจะไม่ใช้กระบวนการทางอาญาจนกว่าจะมีเหตุจำเป็นเท่านั้น</p> <p>6. การพิจารณาคดีของศาลในกรณีที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนั้น จะมุ่งถึงการยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้น ยุติการล่มสลายของครอบครัว และศาลมีอำนาจออกคำสั่งต่างๆ ในการฟื้นฟูผู้เยาว์และผู้กระทำผิดตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์</p>	<p>5. ในกรณี ที่ผู้กระทำ ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ไม่ยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู รัฐจะมี มาตรการ Deduction from Earnings Order โดยสามารถจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ผู้เยาว์ได้ทันที เพื่อนำไปสู่กระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>6. มาตรการคุมประพฤติ ห้าม ผู้กระทำผิดออกนอกสถานที่ที่กำหนดโดยวิธีควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใส่กำไลข้อมือไฟฟ้า</p>	<p>4.2 ผลกระทบของการกระทำความคิดที่มีต่อผู้เยาว์</p> <p>4.3 ประวัติสวัสดิภาพของผู้เยาว์</p> <p>4.4 รายงานด้านจิตใจ และสังคมทุกด้านเกี่ยวกับครอบครัวของผู้เยาว์</p> <p>4.5 ประเมินสถานะใดๆ เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด</p> <p>4.6 ผลกระทบของการกระทำความคิดที่มีต่อครอบครัวและกระบวนการพิจารณาของศาล</p> <p>4.7 แผนบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมและเป็นไปได้</p>

จากเหตุผลที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว บางประเทศได้มีมาตรการทางกฎหมาย รวมไปถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดควบคู่กันไปด้วยเพราะถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้เยาว์จะต้องใช้ชีวิตร่วมกันอย่างปกติสุขต่อไป ดังนั้น จึงเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาเป็นมาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในประเทศไทยต่อไปในอนาคต ดังนั้น จากการศึกษามาแล้วข้างต้น จะพบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวอย่างเป็นระบบเพื่อให้สอดคล้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 53 วรรคหนึ่ง ยังไม่มีกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวโดยชัดแจ้งเพื่ออนุวัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเรื่องการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ดังจะได้วิเคราะห์รายละเอียดในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคล ในครอบครัวของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวที่ใช้บังคับในประเทศไทยนั้นปรากฏว่ายังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งดังได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 ดังนั้นในบทนี้ จะได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายในประเทศไทย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงแนวทางและการพัฒนาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายในการกระตุ้นหรือบังคับให้ผู้กระทำผิดมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เพื่อให้ผู้เยาว์กลับคืนสู่สภาวะปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจและจะไม่เป็นผู้กระทำ ความรุนแรงในอนาคต

4.1 มาตรการทางกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา ในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเปรียบเทียบกับประเทศไทย มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นได้มีการกำหนดไว้ว่าที่ผู้กระทำผิดไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ถือเป็นความผิดอาญาผู้ใดเจตนาไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ค้างชำระได้ และตามด้วยคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้บังคับตามคำสั่งนั้นไปพร้อมกันได้ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาภายหลังจากศาลมีคำสั่ง ศาลอาจบังคับตามคำสั่งดังกล่าวได้หากผู้มีส่วนได้เสียร้องขอหรือศาลเห็นชอบเองในกรณีที่มีการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งดังกล่าว

อำนาจศาลที่จะบังคับตามคำสั่งเรื่องอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้ลูกหนี้จ่ายเงินแก่เจ้าหนี้ตามคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูด้วยวิธีจ่ายเงินเป็นงวดอย่างต่อเนื่องถาวรหรือจ่ายโดยให้ลูกหนี้มอบอำนาจให้มีการโอนเงินจากบัญชีของตนไปยังบัญชีของเจ้าหนี้ตามวันที่กำหนด ภายในระยะเวลาที่การมอบอำนาจนั้นมีผลบังคับ หรือโดยมีคำสั่งให้อายัดรายได้ ตาม

พระราชบัญญัติว่าด้วยการอาัยตรายได้ พ.ศ.2514 (A.D.1971) เพื่อจ่ายเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์¹

ก่อนที่ศาลจะใช้อำนาจเกี่ยวกับคำสั่งเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ ศาลจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เสนอข้อเท็จจริงต่อศาลเพื่อพิจารณาก่อน “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในที่นี้หมายถึง ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และบุคคลอื่นซึ่งได้ยื่นคำร้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ การใช้อำนาจศาลเพื่อมีคำสั่งที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลจะมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง (Civil Protection Orders) ต่อผู้ประพฤตินิยมชอบในครอบครัว (Domestic Abuses) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มองถึงการฟื้นฟูสภาพครอบครัวโดยการแยกผู้เยาว์ออกจากผู้ปกครองด้วยวิธีการที่เหมาะสมมีกระบวนการที่จะเข้าไปช่วยเหลือโดยพยายามที่จะไม่ใช่กระบวนการทางอาญาจนกว่าจะถึงเวลาจำเป็นที่สุดเท่านั้นทุกมลรัฐรวมทั้งมลรัฐ วอชิงตัน ดี ซี ยกเว้น มลรัฐอาร์คันซอสและมลรัฐนิวเม็กซิโกได้ตรากฎหมายให้อำนาจศาลออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งต่อการประพฤตินิยมชอบในครอบครัวเพื่อมิให้ผู้ทำร้ายกระทำคามรุนแรงต่อผู้เยาว์อีก

คำสั่งดังกล่าวอาจให้ความคุ้มครองต่อไปอีก คือ อาจมีคำสั่งขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่ซึ่งอยู่ร่วมกันโดยต้องมีหน้าที่ในการให้ความดูแลชั่วคราวแก่ผู้เยาว์ จำกัดสิทธิในการเยี่ยมผู้เยาว์ แต่ต้องให้จ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรและสั่งให้ผู้กระทำรุนแรงเข้ารับฟังคำปรึกษาโดยบังคับคำสั่งคุ้มครองอาจออกโดยวิธีพิจารณาฝ่ายเดียวเพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้เยาว์โดยทันทีในกรณีที่ไม่มีเวลาเพียงพอในการแจ้งความ (notice) ต่อผู้กระทำรุนแรง และหลังจากที่ผู้กระทำรุนแรงได้รับแจ้งความแล้ว ศาลจะจัดให้มีการพิจารณาโดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมฟังคำสั่งดังกล่าวจะกลายเป็นคำสั่ง “ถาวร” ซึ่งโดยทั่วไปจะมีระยะเวลา 1 ปี

นอกจากนี้ศาลยังมีมาตรการในการออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งที่จะให้การเยียวยาแก่ทั้งผู้ประพฤตินิยมชอบและแก่เหยื่อซึ่งความผิดนั้นยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เช่น การขู่เข็ญ (intimidation) หรือรบกวน (harassment) และให้การเยียวยาแก่การกระทำซึ่งมีความผิดเล็กน้อย (misdemeanor crime) ซึ่งไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องร้องหรือตัดสิน (เช่น การขู่เข็ญหรือบังคับ) คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถให้การเยียวยาแก่เหยื่อเมื่อเหยื่อไม่ต้องการให้ผู้กระทำรุนแรงถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกจำคุกสำหรับความผิดเล็กน้อย บุคคลในครอบครัวส่วนมากไม่

¹UNICEF, กฎหมายและแนวปฏิบัติในประเทศไทยเฉพาะกรณีที่ไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา : รายงานการวิเคราะห์, (กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา, 2543.) หน้า 15.

ต้องการให้คู่มือของตนเองถูกจับกุมเพราะกลัวการแก้แค้นนอกจากนี้หากผู้กระทำความรุนแรงถูกจับกุมหรือมีประวัติอาชญากรรมผู้กระทำความรุนแรงจะถูกให้ออกจากงานและไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้และผู้เยาว์อาจคัดค้านมารดาของตนที่ทำให้พ่อต้องถูกจำคุก คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถหยุดการประพฤติมิชอบในครอบครัวได้โดยการขับไล่ผู้กระทำความรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัย ในขณะที่โจทก์ในคดีอาญาโดยปกติต้องอยู่ร่วมกับจำเลยในระหว่างการพิจารณาและคำพิพากษามีได้แยกผู้ทำร้ายออกจากเหยื่อหากศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกหรือจำคุกระยะสั้น

และศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้เยาว์กระทำความผิดอาญา (Delinquency) มีหน้าที่พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ต้องการเอาใจใส่เกณฑ์อายุของผู้เยาว์ที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวโดยปกติ หมายถึงผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี แต่บางมลรัฐถือเกณฑ์อายุไม่เกิน 21 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเกี่ยวกับผู้เยาว์ของแต่ละรัฐ ปรัชญาของศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐอเมริกา มุ่งถึงการที่จะต้องกระทำตนเป็นเสมือนบิดามารดาที่ฉลาดมากกว่าเป็นผู้ตัดสินคดีและการพิจารณาคดีจะกระทำอย่างไม่เป็นทางการมีพิธีรีตองแต่น้อย ปกติไม่ต้องมีทนายความก่อนพิจารณาคดีของศาลพนักงานคุมความประพฤติจะต้องสืบเสาะประวัติและสิ่งแวดล้อมของผู้เยาว์ และประมวลขึ้นเป็นรายงานข้อเท็จจริงวิธีการต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัย (Diagnosis) ปัญหาของผู้เยาว์ และในการเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้เยาว์ เพื่อฟื้นฟูเป็นราย ๆ ไป

อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตั้งได้ศึกษามาแล้วในมลรัฐนิวยอร์กว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลครอบครัวของมลรัฐนิวยอร์ก (The Family Court Act of the State of New York) หรือพระราชบัญญัติศาลครอบครัว (The Family Court Act)² นั้นศาลยังมีอำนาจสั่งให้จำเลยไปรับการบำบัดแก้ไขหรือเข้าหลักสูตรเพื่อช่วยให้ยุติพฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งรวมถึงการบังคับให้ไปรับการแก้ไขฟื้นฟูโดยตรงหรือผ่านประกันสุขภาพก็ได้³

² การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว : รายงานวิจัย , (กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อนหญิงสถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรม เยาวชนและครอบครัว, 2546) หน้า 149.

³ The Family Court Act 1962.

มาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ

มาตรการทางกฎหมายในประเทศอังกฤษนั้นการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนั้น กฎหมายผู้เยาว์และเยาวชนของอังกฤษให้อำนาจศาลคดีผู้เยาว์และเยาวชน (Juvenile Court) คຸ້ມครองสวัสดิภาพผู้เยาว์ที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองดูแลเป็นกรณีพิเศษโดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและเจ้าหน้าที่ตำรวจ นำตัวผู้เยาว์หรือเยาวชนนั้นไปยื่นคำร้องต่อศาลคดีผู้เยาว์และเยาวชน ขอให้ศาลทำการไต่สวน หากมีพฤติการณ์แสดงว่าผู้เยาว์อยู่ในระหว่างอันตราย สถานการณ์น่าเป็นห่วง เช่น เร่รอนจรจัด ขอดทาน อยู่กับบิดามารดาที่มีความประพฤติหรือประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมของประชาชน หรือเลี้ยงดูผู้เยาว์อย่างไม่เหมาะสม ถูกกระทำรุนแรงทั้งทางร่างกายและทางเพศ ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาส่งตัวผู้เยาว์ไปอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมต่อผู้เยาว์ หรือกำหนดให้อยู่ในความดูแลของบุคคลที่เหมาะสมหรือบุคคลที่เห็นสมควรโดยกำหนดไม่เกินกว่า 3 ปี⁴

กฎหมายที่คุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์จากการกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว กฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ได้แก่ The Children Act 1989 เป็นกฎหมายแม่บทในการให้ความคุ้มครองสิทธิผู้เยาว์ที่เชื่อมโยงกฎหมายต่างๆ เข้าด้วยกันโดยลักษณะของ The Children Act 1989 จะอยู่ในลักษณะของกฎหมายสวัสดิการสังคมในการเยียวยารักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายดังกล่าว จะให้อำนาจบุคคลใด ๆ ในการยื่นคำร้องเพื่อขอคุ้มครองในระดับที่ต่างกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในครอบครัว เช่น บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้เยาว์จะสามารถยื่นคำขอต่อศาล เพื่อขอคุ้มครองตามกฎหมายได้ทุกเรื่อง ถัดลงมาก็จะเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้เยาว์โดยตรง เช่น ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ จะขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์ได้เกือบทุกกรณี และสุดท้ายได้แก่องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์ได้ในบางกรณี ตามกฎหมาย The Children Act. 1989 ได้เปิดโอกาสให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดวิธีการหรือการออกคำสั่งได้อย่างยืดหยุ่น และมีความหลากหลายเนื่องจากประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายระบบ Common law⁵

⁴กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ “ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยผู้เยาว์ : แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง.” วิทยานิพนธ์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. หน้า 36-37.

⁵Roger, W.S., and Roche, J. Children's welfare and children's rights : A practical guide to the law. Hodder and Stoughton, 1994. pp. 72-75.

จากเหตุผลดังกล่าวศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจได้กว้างขวางในการที่จะเลือกวิธีการในการคุ้มครองผู้เยาว์ คำสั่งศาลในการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์จากความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา 8 แห่ง The Children Act. 1989 มีเจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์จากความรุนแรงเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์แต่ก็มุ่งบำบัดรักษาตัวผู้ทำร้ายที่จะไม่ต้องรับโทษในทางอาญาในกรณีที่มีใช้การกระทำอันเป็นลักษณะอาชญากรรมที่ร้ายแรงหรือตัดอำนาจปกครองของ ผู้ทำร้าย เพราะบางกรณีผู้เยาว์ไม่อาจอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นได้และผู้เยาว์ยังอยากที่จะติดต่อกับบิดามารดา เพราะยังมีความผูกพันทางจิตใจกับบิดามารดาอยู่เพียงแต่บิดามารดาอย่าทำร้ายซ้ำอีก⁶

ในเรื่องกระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์นั้นตาม The Children Act 1989 มีจุดมุ่งหมายที่ในการรักษาความสัมพันธ์ภาพของครอบครัวระหว่างบิดามารดากับผู้เยาว์และความถูกต้องตรงกันของกฎหมายภายใต้รัฐบาลกลางโดยผ่าน The Social Services Departments of Local Authorities ซึ่ง The Social Services Departments of Local Authorities มีหน้าที่ต้องปฏิบัติการจัดหา Care Service คือการช่วยเหลือให้บริการในการดูแลผู้เยาว์ให้แก่ครอบครัวของผู้เยาว์ออกกฎข้อบังคับกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ เพื่อการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของพวกเขาปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์ที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงต่ออันตรายย้ายผู้เยาว์ออกจากครอบครัวเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับผู้เยาว์ ช่วยแบ่งเบาความรับผิดชอบที่มีต่อผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแลมีอำนาจหน้าที่ที่จะให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นช่วยเหลือให้บริการครอบครัวและผู้เยาว์ที่มีที่มาอันสำคัญจากกฎหมาย 2 ฉบับคือ Child Care Law และ Health and Welfare Legislation โดย Child Care Law ซึ่งได้กำหนดให้ช่วยเหลือบริการผู้เยาว์มีทั้งให้บิดามารดาขอรับการช่วยเหลือโดยสมัครใจ(Received Voluntarily) และบังคับให้บิดามารดาขอรับการช่วยเหลือบริการ (Be Received Compulsorily) ในสภาพแวดล้อมที่ระบุนได้

ในส่วนของ Health and Welfare Legislation จะให้อำนาจในการช่วยเหลือบริการผู้เยาว์อันเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไปยังกลุ่มเฉพาะกลุ่ม โดยไม่จำกัดอายุเช่น บุคคลที่มีปัญหาความบกพร่องทางจิตใจหรือร่างกายพิการ โดย The Children Act 1989 รวมไว้ในฉบับเดียว โดยกำหนดหน้าที่ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟู สวัสดิภาพผู้เยาว์ภายในขอบเขตของความจำเป็นหรือความต้องการที่พวกเขาควรจะได้รับและช่วยเหลือให้บริการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์โดยครอบครัวของพวกเขาเอง โดยการกำหนดระยะเวลา ระดับของการช่วยเหลือ

⁶Bridge, A.J., Bridge, S., and Luke, S. Blackstone's guide to the children act 1989. 3 rd ed. London : Blackstone press, 1993. p. 41-44.

บริการไว้ตามความเหมาะสมแก่ความจำเป็นหรือความต้องการของผู้เยาว์แต่ละคน นอกจากนี้ในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเพิ่มเติมคือ “The Children Support Act 1991” โดยมีบัญญัติไว้ใน Chapter 48 Section 31, 32 และ 33⁷

เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่เกิดผลเสียแก่ผู้เยาว์ กล่าวคือ เมื่อผู้เยาว์ถูกระทำรุนแรงโดยบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัว หากนำตัวบุคคลดังกล่าวมาฟ้องร้องลงโทษย่อมเกิดผลกระทบโดยตรงต่อผู้เยาว์ซึ่งยังคงต้องอาศัยพึ่งพาบุคคลดังกล่าวอยู่ หากบิดาหรือมารดาทำร้าย ผู้เยาว์อย่างโหดเหี้ยมทารุณแล้ว จำต้องรับโทษถูกจำคุก ปัญหาที่ตามมาก็คือ ใครจะทำหน้าที่จ่ายค่าอุปการะหรือเลี้ยงดูผู้เยาว์ต่อไป หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้หารายได้ในการเลี้ยงครอบครัว หรือกรณีที่เกิดบิดาเป็นผู้หารายได้หลักในการเลี้ยงมารดาและผู้เยาว์ แต่บิดาซึ่งเป็นผู้กระทำรุนแรงแต่ยังไม่ถึงขนาดเป็นความผิดอาญาหรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอต่อการฟ้องร้องและเอาโทษก็จำต้องฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งฐานละเมิด หรืออาจจะฟ้องหย่าแล้วเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้วศาลพิพากษาให้ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตร หรือกรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ยอมชำระหนี้ตามคำพิพากษาก็จำต้องอาศัยกระบวนการบังคับคดีอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งยุ่งยากซับซ้อนสิ้นเปลืองเวลามากไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เยาว์ได้ทัน่วงทีกว่าจะได้รับเงินมาอุปการะผู้เยาว์ อาจสายเกินไป

ในประเทศอังกฤษ ใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยนำวิธีการ Deduction from Earnings Orders ถือเป็นวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้รัฐสามารถเข้าไปช่วยเหลือจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ โดยรัฐจะรับภาระดังกล่าวในกรณีที่บิดามารดา ผู้ต้องรับโทษทางแพ่งหรือทางอาญาเนื่องจากใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ไม่ยอมจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยสามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูผู้เยาว์ได้อย่างทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาในการฟ้องร้องตัดสินคดีหรือเสียเวลาในขั้นตอนการบังคับคดี เพื่อรัฐจะได้นำเงินดังกล่าวมาจากกองทุนซึ่งจะหักเงินได้จากผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ (liable person) ซึ่งได้แก่ ผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ (parental responsibility) นั่นเองเพราะบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ต้องมีหน้าที่ในการให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ที่อยู่ในอำนาจปกครองตาม The Children act 1989⁸ section 3

⁷Department of health. The children act guidance and regulation : Court orders. Vol 1. London : HMSO, 1991.

⁸Section 3

(1) In this act “parental responsibility” means all rights, duties, powers, responsibilities and authority which by law a parent of a child has in relation to the child and his property.

เหตุที่ว่า ผู้ที่เป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (parental responsibility) ย่อมจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งปวงตามกฎหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์ในอันที่จะดูแลผลประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือภาระที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามสมควรแก่ฐานะ แต่ผู้ใช้อำนาจปกครอง ได้แก่ บิดาและมารดา ผู้เยาว์ ในกรณีที่บิดามารดาทำการสมรสกัน แต่หากบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน มารดาแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบิดาจะเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา ผู้เยาว์ก็ดีหรือผู้เยาว์ซึ่งเกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะก็ดีแม้เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่หลุดพ้นจากภาระหน้าที่หรือหน้าที่ทั้งปวงในการที่จะยังคงต้องดูแลรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ตาม The Children Act 1989⁹ Section 3(4) นอกจากนี้ศาลยังมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งได้อย่างมากมายเพื่อเลือกหาวิธีที่ดีที่สุดโดยไม่จำกัดแต่การจะพิจารณาแต่ในเรื่องการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือการนำตัวผู้กระทำผิดมารับโทษทางอาญาเท่านั้นแต่จะพิจารณามุ่งที่ประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองผู้เยาว์เป็นสำคัญมิได้มุ่งที่ตัวผู้กระทำผิด ดังจะเห็นได้จากคำสั่งศาล (court orders) ใน The Children Act 1989 Section 8 กำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจเลือกที่จะออกคำสั่งคุ้มครองผู้เยาว์ได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นคำสั่งจำกัดสิทธิในการติดต่อกับผู้เยาว์ (contact orders) คำสั่งในการกำหนดที่อยู่ของผู้เยาว์ (residence orders) คำสั่งห้ามกระทำการใด ๆ ต่อไป (prohibited step orders) หรือคำสั่งคุ้มครองผู้เยาว์เป็นกรณีเฉพาะ (specific issue orders) เนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย common law จึงมิได้ยึดรูปแบบของระบบกฎหมายตายตัว แต่ลักษณะของกฎหมายจะมีความหลากหลายตามสถานการณ์ในการที่จะให้การคุ้มครองผู้เยาว์เป็นกรณีเฉพาะอีกหลายกรณีเช่นการที่จะต้องตรวจสอบสอบสวนเพื่อให้ผู้เยาว์ได้รับสวัสดิภาพที่ดีหรือคำสั่งฉุกเฉินเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้เยาว์ในสภาวะการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที่ไม่ต้องคำนึงถึงการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นใน

It also includes the rights, powers and duties which a guardian of the child estate (appointed, before the commencement of section 5, to act generally, would have had in relation to the child an his property...”

⁹Section 3(4) The fact that a person has, or does not have, parental responsibility for a child shall not affect

(a) any obligation which he may have in relation to the child (such as a statutory duty to maintain the child) ; or

(b) any rights which, in the event of the child's death, he (or any other person) may have in relation to the child's property.

ประเทศอังกฤษยังให้อำนาจศาลอาญา ออกคำสั่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เยาว์รวมถึงตัวผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ที่ศาลเห็นสมควร และยังมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบำบัดฟื้นฟูต่อผู้กระทำผิดอย่างได้ผล อาทิเช่น คำสั่งห้ามผู้กระทำผิดออกนอกเขตสถานยามค่ำคืนโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใส่กำไลข้อมือไฟฟ้าของผู้กระทำผิด เพื่อห้ามออกนอกสถานที่อาจมีการตรวจสอบเพื่อความปลอดภัยของผู้เยาว์ และการควบคุมสถานที่อยู่อาศัยของผู้กระทำผิดทางอิเล็กทรอนิกส์ นี้รัฐมนตรีประจำกระทรวงยุติธรรมจะกำหนดไว้ในระเบียบการแต่จะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากในพื้นที่ใดไม่มีเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะจัดหาได้ ซึ่งการควบคุมผู้กระทำรุนแรงผู้เยาว์ทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ให้จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจของรัฐมนตรีประจำกระทรวงที่รับผิดชอบและการควบคุมวิธีนี้ให้รวมถึงการตรวจสอบการติดต่อระหว่างผู้กระทำผิดกับบุคคลอื่นเพื่อการควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประจำพื้นที่นั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบควบคุม

ในเรื่องอำนาจศาลในการใช้มาตรการทางกฎหมายนั้นศาลอาญาจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสมมีอำนาจคุมขังผู้กระทำผิดหากความผิดที่กระทำต่อผู้เยาว์นั้นไม่ร้ายแรง และศาลยังมีอำนาจสั่งลงโทษโดยการสั่งให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการในเรื่องปฏิบัติภารกิจในการชุมชนส่วนการมีความเห็นทางกฎหมายนั้นศาลจะพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการกระทำผิด และนอกจากนี้แล้วศาลยังจะได้รวบรวมและพิจารณารายงานก่อนการพิพากษาลงโทษ และหากศาลไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวจะมีผลทำให้คำพิพากษานั้นเป็นโมฆะมีอาจบังคับใช้ได้ และศาลยังมีอำนาจในการออกระเบียบเกี่ยวกับการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากการที่ผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บหรือชดเชยความเสียหายหรือเสียหายจากผู้กระทำผิดต่างหากไม่รวมถึงข้อกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องการคุ้มครองประพฤติ สำหรับเรื่องการคุ้มครองประพฤตินั้นศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสมและเห็นสมควร

ในเรื่องการลงโทษผู้กระทำผิดในประเทศอังกฤษได้ให้อำนาจศาลอาญาที่จะนำวิธีการการบริการชุมชนของผู้กระทำผิดโดยวิธีการให้ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกในการกระทำผิดของตนแทนที่จะจัดการกับผู้กระทำผิดโดยวิธีอื่น และศาลมีอำนาจออกระเบียบการบริการชุมชนของผู้กระทำผิด ซึ่งศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำผิดไม่ยินยอมเว้นแต่ศาลเห็นว่ามีความจำเป็นตามที่พนักงานคุมความประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานบริการทางสังคม ได้ลงความเห็นว่าคุณกระทำผิดเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบการบริการชุมชน ศาลจะออกระเบียบว่าด้วยการบริการ

ชุมชนเมื่อเห็นเป็นที่พอใจว่า ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างไร พื้นที่ใด ที่ผู้กระทำความผิดจะไปพักอาศัย และต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองความปลอดภัยในการควบคุมและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของผู้กระทำความผิด สำหรับการคุ้มครองความปลอดภัยและการบริการชุมชน นอกจากนั้นศาลยังมีอำนาจห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามค่ำคืน โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือบุคคลนั้นต้องมีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ยกเว้นโดยกฎหมายอื่นชัดแจ้ง ศาลมีอำนาจออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามวิกาล คือ ให้บุคคลนั้นอยู่ในสถานที่ที่กำหนดแต่ละพื้นที่ ศาลอาจจะมีคำสั่งที่แตกต่างกันแล้วแต่กรณีพฤติการณ์ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อกำหนดของชุมชน แบบธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อทางศาสนา การงาน การเรียน หรืออื่นๆ แต่ต้องไม่กำหนดระยะเวลาเกิน 6 เดือน และมีเวลาอย่างน้อย 2 ชั่วโมง หรือมากกว่า 12 ชั่วโมง ในวันนั้นๆ โดยกำหนดไว้ในระเบียบ แต่ศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามระเบียบนั้น และระเบียบดังกล่าวศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสม และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแลผลการดำเนินการแล้วรายงานผลให้ศาลทราบ¹⁰

มาตรการทางกฎหมายของประเทศแคนาดา

สำหรับมาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในประเทศแคนาดานั้น จะเป็นการให้ความคุ้มครองและผู้เยาว์ รวมไปถึงการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้เยาว์และครอบครัว ตลอดจนองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้เยาว์และครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาทางสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีพ่อแม่อุปถัมภ์รวมไปถึงที่พักอาศัยหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรม มาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ มาตรการในการให้ความช่วยเหลือและผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ การคุ้มครองและผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ภายใต้ The Child and Family Service Act 1990 ผู้เยาว์ที่จะได้รับการคุ้มครองและผู้เยาว์ภายใต้กฎหมายต่อเมื่อได้รับบาดเจ็บทางร่างกายที่เกิดจากบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ หรืออันเป็นผลมาจากการทอดทิ้งของบุคคลดังกล่าวอยู่ในภาวะที่เสี่ยงภัย อันน่าจะเกิดอันตรายทางร่างกาย อันเกิดจากบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ดังกล่าว ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือถูกข่มขู่ทางเพศ ได้รับความเสียหายทางจิต อันมีการแสดงออก

¹⁰Criminal Justice Act 1991”Martin Wasik & Richard D. Taylor”, Section1-13

ถึงการวิตกกังวล หดหู่ หรือแสดง พฤติกรรมที่ก้าวร้าว อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติของผู้มีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ หรือเป็นผลมาจากการทอดทิ้ง หรือละเลยเพิกเฉยที่จะให้การดูแลผู้เยาว์ กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัวในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัว¹¹

ระบบการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวจำเป็นต้องเข้าใจภาพรวมของกฎหมาย The Children Family Service Act 1990 โดยที่จะมีองค์การตามกฎหมายกล่าวคือ Child's Aid Society หรือ CAS ซึ่งมีอำนาจสอบสวนที่มีหน้าที่รับผิดชอบความปลอดภัยของผู้เยาว์ และทำการสืบสวนสอบสวนว่าผู้เยาว์ควรที่จะได้รับการคุ้มครองหรือไม่ตามที่ Child and Family Service Act 1990 ให้อำนาจไว้โดยวัตถุประสงค์หลักในการเข้าแทรกแซงของ CAS คือการคุ้มครองและสนับสนุนช่วยเหลือผู้เยาว์ โดยการเข้าแทรกแซงเพื่อป้องกันผู้เยาว์จากการกระทำรุนแรง ทำให้สามารถพบและระบุปัญหาได้ตั้งแต่แรกเกิดเหตุโดยเร็ว รวมทั้งการบันทึกและรายงานอย่างชัดเจนโดยมีการประสานความร่วมมือของทีมสหวิชาชีพ(Multidisciplinary Team) ในการระบุผู้กระทำความผิด (Identifying) การประเมินสถานะ (Assessing) การบำบัดรักษา (Treatment) และการบริหารจัดการ (Managing) รวมทั้งการป้องกันการกระทำความผิดต่อผู้เยาว์ (Preventing Of Child Sexual Abuse) โดยมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ได้รับรายงาน หรือมีการแจ้งเกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองของ CAS จะต้องดำเนินการสอบสวนอย่างเร่งด่วน ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ CAS เป็นผู้ได้รับรายงานร้องทุกข์ก็จะดำเนินการตรวจสอบผู้เยาว์ ครอบครัวของผู้เยาว์ผู้ถูกกล่าวหาและทะเบียนประวัติการกระทำความผิดต่อผู้เยาว์ Child Abuse Register พร้อมทั้งระบุเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจที่เหตุเกิด และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ตำรวจเป็นผู้รับรายงานร้องทุกข์ก็จะเข้าควบคุมสถานการณ์ตามความจำเป็น และแจ้งให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS ทราบ¹²

¹¹www.cecev-cepb.ca/policy/

¹²Child Welfare Reform in www.cecw-cepla.com.

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS มีหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดบทบาทและแนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา และการสืบสวนสอบสวนด้านการให้การคุ้มครองแก่เด็กว่าควรจะทำอย่างไร จะต้องเริ่มดำเนินการภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากที่ได้รับแจ้งอย่างไรก็ตามหากมีเหตุการณ์น่าเชื่อถือได้ว่าหลักฐานจะสูญหายหรือถูกทำลายหรือเด็กตกอยู่ในอันตรายที่ใกล้จะถึง หรือผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งผู้เยาว์หรือผู้ปกครองอารมณ์ไม่ปกติและต้องการความช่วยเหลือคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กของ CAS จะต้องทำการสอบสวนทันทีในคดีความผิดทุกคดีพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่คุ้มครองของ CAS จะร่วมมือในการสอบสวนและวิเคราะห์รายงานต่าง ๆ ที่มีการกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์

ในส่วนของเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์นั้นจะมีความรับผิดชอบในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เยาว์ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจยังคงมีหน้าที่หลักในการสอบสวนความผิดและระบุตัวคนร้าย โดยทั้งสองฝ่ายจะปรึกษาหารือกันเพื่อกำหนดรายละเอียดที่ควรสอบสวนบุคคลซึ่งแจ้งเกี่ยวกับความผิดต่อผู้เยาว์ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการก่ออันตราย หรือก่อความเสียหายหรือบาดเจ็บ ข้อที่ควรสอบสวนไว้เป็นความลับ และการติดตามดูแล การตรวจสุขภาพทางการแพทย์ (Medical Examination) ใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายเสนอต่อศาล การประเมินสถานะและการบริหารจัดการคดี (Assessment And Case Management) จะต้องกระทำโดยเร็วเท่าที่จะกระทำได้ ภายหลังจากการสอบปากคำผู้เยาว์ที่เป็นเหยื่อและครอบครัวเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ของ CAS และเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการวางแผนบริหารจัดการแต่ละคดี เช่น การพิจารณาการปล่อยตัวผู้ต้องหา เป็นต้น ซึ่งการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความต้องการที่จะคอยช่วยเหลือผู้เยาว์ในขั้นต้นและต้องให้สอดคล้องกับผลการสอบสวนเบื้องต้น ความต้องการของผู้เยาว์และครอบครัว วัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายคำสั่งที่ศาลสั่งและลักษณะของคำสั่ง รวมทั้งบริการที่ควรจัดหาให้หลังจากการปรึกษาหารือกับแผนการดำเนินการบริหารจัดการคดีแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะตัดสินใจว่าจะแจ้งข้อหาดำเนินคดีตามประมวลอาญา หรือ ตาม Child And Family Service Act ส่วนเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กของ CAS จะหารือกับผู้บังคับบัญชาของตนเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ผู้เยาว์อยู่ที่บ้านต่อไปหรือไม่ หรือควรรับไว้ในความดูแลชั่วคราวควรเริ่มกระบวนการด้านสังคมสงเคราะห์สำหรับเด็กหรือควรให้เพียงพอแต่บริการเท่าที่สมัครใจ (Voluntary Services Only)

กรณีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพี่น้องของผู้เยาว์ หรือเกี่ยวข้องกับการที่มีผู้เยาว์อื่น อาจได้รับอันตรายจากผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กของ CAS จะรายงานคดีการกระทำผิดต่อเด็กไปยัง Child Abuse Review Committee Of The Society เพื่อตรวจสอบเรื่องราวตามข้อกำหนดของชุมชนนั้นและแจ้งผลการสอบสวนให้แหล่งที่รายงานเรื่องส่งต่อเข้ามา (Referral Source) ภายในกำหนดระยะเวลา 21 วัน นับแต่รับเรื่อง

ในเรื่องการคุ้มครองและฟื้นฟูผู้เยาว์ (Protection Of The Child) นั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การคุ้มครองผู้เยาว์ทันที (Immediate Protection Of the Child) และวิธีการคุ้มครองผู้เยาว์ (Child Protection Proceedings) ซึ่งมีลักษณะสำคัญโดยมีการคุ้มครองโดยทันทีซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติโดยทันทีเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะไม่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ โดยปราศจากการควบคุมดูแลเป็นพิเศษจนกว่าเหตุการณ์จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ เพื่อป้องกันผู้เยาว์จากความเสี่ยงที่อาจจะได้รับอันตรายต่อไปอีก และหรือจากอิทธิพลที่ไม่เป็นผลดีต่อการสอบสวน โดยคณะเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ CAS จะพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาออกไปจากบ้านแทนการเคลื่อนย้ายในกรณีที่ยังมีผู้ปกครองฝ่ายที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำต่อผู้เยาว์ยังคงให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้เยาว์การนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกไปจากบ้านอาจเกิดขึ้นโดยการตกลงใจของ ผู้กล่าวหาเองว่าจะออกไปหรือแจ้งขอทางอาญาพร้อมด้วยคำสั่งห้ามติดต่อกับผู้เยาว์ในสัญญาประกัน รวมทั้งดำเนินการให้มีการพิจารณาคดีคุ้มครองผู้เยาว์ตาม Child And Family Services Act 1990 พร้อมยื่นคำขอต่อศาลให้ออกคำสั่งเป็นเงื่อนไข เช่น การห้ามผู้ถูกกล่าวหาติดต่อกับผู้เสียหาย และการนำผู้เยาว์ออกไปจากบ้านเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อให้มีการปรับตัวหรือการประเมินผลในสถานการณ์เช่นนี้ก็ควรจะย้ายผู้ถูกกล่าวหาออกไป เพื่อให้แน่ใจว่ามีที่ปลอดภัยให้ผู้เยาว์กลับมาอยู่และสมาชิกครอบครัวคนอื่นซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดต่อเด็กจะไม่ตกอยู่ภายใต้ความกดดันจากผู้ถูกกล่าวหา

สำหรับกรณีคำสั่งทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับการเข้าคุ้มครองดูแลผู้เยาว์ (Civil Orders Regarding Access To The Child) นั้นมารดาของผู้เยาว์หรือบุคคลอื่นใดอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขออำนาจปกครองชั่วคราวต่อศาลจังหวัดแผนกครอบครัวหรือในศาลสูง ด้วยความยินยอมของ CAS และศาลอาจวางแนวทางข้อกำหนดหากเห็นว่าเหมาะสมก็ให้ CAS เป็นผู้เฝ้าดูแลแนะนำเป็นพิเศษในการใช้อำนาจปกครองดูแลผู้เยาว์ก็ได้ หรือมารดาของผู้เยาว์อาจยื่นคำร้องให้ศาลสูงออกคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ไม่ว่าจะเป็นการรบกวน หรือล่วงเกินตัวมารดาของผู้เยาว์เอง หรือตัวผู้เยาว์ที่อยู่ในความปกครองของมารดาตามกฎหมาย เมื่อศาลพบว่าผู้เยาว์ต้องการการปกป้อง

คุ้มครอง ศาลอาจออกคำสั่งควบคุมหรือห้ามมิให้บุคคลใดเข้าถึงหรือติดต่อกับผู้เยาว์แทนหรือเพิ่มเติมการที่ศาลจะออกคำสั่งให้ควบคุมดูแลผู้เยาว์เป็นพิเศษ (Supervision) คำสั่งเกี่ยวกับการห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์เสมือนเงื่อนไขหนึ่งของสัญญาประกัน เป็นการง่ายกว่าที่จะขอคำสั่งศาลห้ามการเข้าเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ ถ้าผู้เยาว์ยังคงอยู่ที่บ้าน ผู้เยาว์ถูกเคลื่อนย้ายออกจากบ้านไป อัยการจะต้องได้รับรู้สาเหตุ โดยต้องรู้ว่าเด็กไปอยู่ที่ไหน เป็นระยะเวลาานานเท่าใด ความสำคัญของการที่เจ้าหน้าที่ของ CAS จะเข้าคุ้มครอง และวันที่คาดว่าจะนำเด็กกลับบ้านตามเดิมนี่เป็นสิ่งจำเป็นที่อัยการจะใช้เป็นข้ออ้างกับทนายจำเลยที่จะโต้เถียงว่าคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ไม่เหมาะสมเพราะเด็กไม่ได้อยู่ที่บ้านของตนเองแล้ว

ในเรื่องการฟื้นฟูผู้เยาว์นั้นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์จะให้คำแนะนำแก่ผู้เยาว์และครอบครัวถึงบริการที่เจ้าหน้าที่ของ CAS ที่สามารถให้ได้ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เยาว์และครอบครัวขณะที่กำลังตกอยู่ในเหตุการณ์เลวร้าย เช่น การช่วยเหลือทางด้านจิตใจอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ทางครอบครัวของผู้เยาว์ในการจัดการคดีอย่างเหมาะสม การประสานงานระหว่างผู้เยาว์กับครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงเจ้าหน้าที่อื่นและบุคลากรด้านการบำบัดรักษารวมทั้งการยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณาขอใช้ค่าเสียหายทางอาญา หรือสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง แต่การตัดสินใจว่าผู้เยาว์ควรจะได้รับบริการฟื้นฟูหรือไม่อย่างไรนั้น ประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์จะเป็นข้อตัดสินใจที่อิสระต่างหากจากขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะคดีการกระทำผิดต่อผู้เยาว์ซึ่งเกิดขึ้นภายในครอบครัวทุกคดีจะคำนึงถึงผลดีของการดำเนินการทางสังคมสงเคราะห์ผู้เยาว์ให้มาก ในการตัดสินใจของคณะเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของ CAS ในกรณีที่จะไม่ดำเนินเรื่องต่อไปนั้นไม่ตัดสิทธิบุคคลที่สามที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเองทุกคดีที่มีการตัดสินใจว่าจะมีการใช้กระบวนการเพื่อสวัสดิภาพผู้เยาว์ (Child Welfare Proceeding) เพื่อช่วยเหลือผู้เยาว์ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้เยาว์ (Child Protection Worker) จะต้องแจ้งเรื่องเพื่อส่งผู้เยาว์ไปยังตัวแทนอิสระทางกฎหมายอาญา (Independent Legal Representation) และในการดำเนินการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดเป็นสำคัญหากเป็นไปได้ผู้เยาว์ควรจะได้อยู่กับครอบครัวภายใต้ข้อตกลงการรับบริการอย่างสมัครใจหรือภายใต้คำสั่งให้มีการกำกับดูแลเป็นพิเศษ พร้อมด้วยเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการรับปรึกษาแนะนำและการบำบัดฟื้นฟู

ถ้าหากพบว่าผู้เยาว์ต้องการความคุ้มครอง ศาลที่มีอำนาจเกี่ยวข้องทางด้านคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เยาว์จะมีอำนาจในการออกคำสั่งให้แยกผู้เยาว์ให้พ้นจากการคุกคามจากผู้กระทำผิด การเข้าพบติดต่อกับเด็กอาจถูกกำหนดห้ามโดยมาตรา 54 (1) ของ Child And Family

Services Act ในคดีที่กระทำความผิดต่อผู้เยาว์โดยบุคคลในครอบครัว ศาลจะมีคำสั่งให้จัดทำรายการสืบเสาะก่อนมีคำพิพากษาสำหรับการใช้แผนบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด หรืออาจมีคำสั่งดังกล่าวพร้อมกับแผนการบำบัดรักษาด้วยก็ได้ โดยการกำหนดหน้าที่ในการรายงานเหตุที่ผู้เยาว์ถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ ในการที่จะให้ความช่วยเหลือ และบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงจากบุคคลในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์ที่ผู้เยาว์ถูกทำร้ายหรือบุคคลมีวิชาชีพซึ่งเชื่อว่าจะมีเหตุการณ์ดังกล่าวมีหน้าที่ต้องรายงานแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่เป็นผู้เยาว์ โดยเลือกสถานที่ที่ปลอดภัย สะดวกสบาย เพื่อซักถามผู้เยาว์ เช่น ศูนย์ให้คำปรึกษาแก่ผู้เยาว์ ถ้าหากว่าจัดให้มีสถานที่การซักถามเช่นนั้นไม่ได้ ให้เลือกสถานที่ดีสะดวกสบายเท่าที่จะจัดหาได้ ใช้เวลาเพื่อความเชื่อใจและผูกมิตรกับผู้เยาว์แยกประเภทตามเกณฑ์อายุ¹³

สำหรับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว (Domestic Violent Victims) ดังที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นจะเห็นได้ว่ามาตรการที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ตามที่บัญญัติในกฎหมายดังกล่าวยังไม่มีบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง รวมถึงการกำหนดหน้าที่ในการแจ้งเหตุแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ที่ถูกทำร้าย และกำหนดโทษหรือมาตรการแทรกแซงในการไม่แจ้งเหตุไว้ ซึ่งการที่ขาดบทบัญญัติ ในการแจ้งเหตุไว้ย่อมทำให้การรับเอาตัวผู้เยาว์มาบำบัด ฟื้นฟูล่าช้าและส่งผลกระทบต่อตัวผู้เยาว์ในที่สุด แต่การที่กฎหมายไม่ยอมรับการนำเอาบทบัญญัติการแจ้งเหตุ (reporting law) นำจะมีสาเหตุอันเกิดจากแนวความคิดวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มักจะไม่ให้ความสนใจต่อเรื่องในครอบครัวของผู้อื่น รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมันที่ต่างก็ต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพ ส่งผลให้เกิดความเห็นแก่ตัวขึ้นในจิตใจของคนโดยทั่วไป ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่ควรจะบรรจุหลักการดังกล่าวนี้พร้อมทั้งประกาศถึงวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ชุมชน สังคม ให้ความสนใจสอดส่องดูแลผู้เยาว์ที่อยู่ในสังคมเดียวกันมากยิ่งขึ้นเมื่อชุมชนให้ความเอาใจใส่ต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตก็จะเกิดผลดีหลายทางในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ ประการแรกบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่อยู่ในครอบครัวก็จะไม่กล้ากระทำรุนแรงหรือระบายความเครียดต่อผู้เยาว์ ประการที่สองผู้เยาว์ที่อยู่ในครอบครัวก็ไม่ต้องตกเป็นเหยื่อหรือกลายเป็นผู้ที่มีสภาพจิตใจที่ฝังใจกับสิ่งที่

¹³Child Welfare Reform in www.cecw-cepla.

เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตน และประการสุดท้ายก็คือ รัฐไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรอันมีค่าโดยเฉพาะผู้เยาว์ในวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ดังนั้นเมื่อผู้เยาว์ในวันนี้มีสุขภาพกายดีสุขภาพจิตเยี่ยมย่อมส่งผลให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้คุ้มครองสิทธิผู้เยาว์ในประเทศไทยมีลักษณะเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก กล่าวคือ กลไกทางกฎหมายจะเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้เยาว์ก็ต่อเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นกับตัวผู้เยาว์แล้ว เป็นเหตุให้ผู้เยาว์ตกอยู่ในอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนกระทั่งบางกรณีถึงแก่ชีวิต จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดูแลผู้เยาว์โดยการให้อำนาจรัฐเข้าไปช่วยเหลือผู้เยาว์ก่อนที่จะตกอยู่ในสภาพที่อันตราย เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เยาว์ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เนื่องจากหลายครั้งที่ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวนั้นมักจะไม่มีมาตรการป้องกันเพื่อปกป้องสิทธิผู้เยาว์อย่างแท้จริง

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักกฎหมายป้องกันของอังกฤษที่มุ่งเน้นการรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัวโดยผ่านเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น โดยให้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ครู อาจารย์ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน พนักงานสังคมสงเคราะห์ตลอดจนเจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐคอยสอดส่องดูแลปัญหาของคนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อที่จะช่วยให้คนที่มีความเสี่ยงมีโอกาสได้ระบายความทุกข์ หรือได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนซึ่งหลักการนี้จะนำมาซึ่งบทบัญญัติกฎหมายเพื่อการป้องกันเด็กก่อนที่จะเกิดการกระทำรุนแรงในครอบครัวขึ้นได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์ยังขาดอำนาจที่จำเป็นในการสนับสนุนการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ในประเทศไทยเมื่อผู้เยาว์ถูกประทุษร้ายจากบุคคลในครอบครัว (Domestic Violence) ก็ย่อมอยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา และสามารถแจ้งความร้องทุกข์และเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่ต้องมีการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน และชั้นศาลก็ย่อมจะต้องมีการสอบปากคำผู้เยาว์ ในฐานะผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็คดีล่วงละเมิดทางเพศ หรือทำร้ายร่างกายก็ตาม หรือเบิกความในชั้นศาลก็ตาม

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้ความสำคัญคุ้มครองผู้เยาว์ที่เป็นผู้เสียหายหรือพยานโดยการกำหนดให้มีมาตรการพิเศษสำหรับผู้เยาว์ข้อจำกัดของการที่ผู้เยาว์ จะมีความสามารถร่วมในการให้ปากคำต่อเจ้าพนักงานหรือศาลนั้น ได้แก่ ความอ่อนวัยของผู้เยาว์ สภาพแวดล้อมในห้องสอบสวนหรือห้องพิจารณาคดีทำให้ผู้เยาว์ เกิดความตื่นตัวต่อสภาพที่ต้องเผชิญกับบุคคลแปลกหน้า ที่ร่วมในการสอบสวนหรือพิจารณา ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาทนายความ อัยการ หรือเจ้าพนักงานตำรวจ และข้อสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการให้ปากคำผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์

ก็คือ การที่จะต้องเผชิญหน้ากับผู้ที่เป็นจำเลยซึ่งประทุษร้ายต่อตน ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัว การเผชิญหน้าดังกล่าวทำให้ผู้เยาว์มีความรู้สึกเครียดและตกใจ ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงได้มีการกำหนดมาตรการพิเศษ ในการสอบปากคำผู้เยาว์ ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันสอบปากคำ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 133 ทวิ ส่วนในกรณีที่ต้องมีการสืบพยานผู้เยาว์ ในการพิจารณาของศาลประมวลกฎหมายพิจารณาอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 172 ทวิ ในกรณีที่ไม่ได้ตัวผู้เยาว์ มาเพราะมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง มีแต่บันทึกวีดีโอในชั้นสอบสวน หรือในชั้นไต่สวนมูลฟ้องศาลก็มีอำนาจรับฟังบันทึกดังกล่าว เป็นเสมือนคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาจะเห็นได้ว่ามาตรการพิเศษของการคุ้มครองผู้เยาว์ ในการให้ปากคำในคดีอาญาของไทยนั้น กล่าวได้ว่าเป็นมาตรการที่ทันสมัยและก้าวหน้าทัดเทียมกับมาตรฐานของต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ดีในส่วนของบทบาทของพนักงานอัยการนั้นยังขาดการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่ถูกกระทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว หากพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบันจะพบว่า พนักงานอัยการยังขาดอำนาจและบทบาทในการมีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านสวัสดิภาพของผู้เยาว์เหมือนเช่นดังในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา เป็นต้น บทบาทที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ การถอนอำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น การที่บทบาทและอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการฟื้นฟูและคุ้มครองผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวยังมีไม่มากพอเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนดังเช่นกฎหมายของต่างประเทศ จึงเป็นการสมควรที่จะแก้ไขบัญญัติของกฎหมายในอันที่จะให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและผู้เยาว์ และประเทศไทยยังขาดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรมในการออกคำสั่งที่เหมาะสมในการฟื้นฟูเหมือนเช่นในต่างประเทศได้แก่ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ที่ได้ให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรมในการออกคำสั่งทางแพ่งและทางอาญาในการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ที่ถูกกระทำร้ายทางร่างกายและจิตใจที่เหมาะสมกับความจำเป็นและความต้องการของผู้เยาว์แต่ละราย ทั้งนี้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของทีมงานสหวิชาชีพ อันประกอบไปด้วยบุคคลในหลายสาขาได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ เป็นต้น โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งศาลจะมีคำสั่งในการส่งตัวผู้เยาว์ไปสถานบำบัดฟื้นฟูของรัฐหรือเอกชน รวมถึงคำสั่งห้ามบิดามารดาของผู้เยาว์ในการเข้าไปติดต่อกับผู้เยาว์

และจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้คือ

1. เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการให้ความคุ้มครองทางด้านสวัสดิภาพแก่ผู้เยาว์ที่ถูกทารุณกรรม
2. ผู้เยาว์ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จะต้องมียุ่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส
3. กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
4. กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามร่างกฎหมายฉบับนี้
5. กำหนดให้มีกองทุนคุ้มครองเด็ก เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติของเด็กรวมทั้งครอบครัวของเด็ก

ในส่วนของมาตรา 60 แม้จะได้กล่าวถึงสถานพัฒนาและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจไว้ แต่ก็ไม่มีรายละเอียดอย่างชัดเจนว่ามีแผนการบำบัดฟื้นฟูอย่างไร และจะก้าวล่วงไปสู่แนวทางการฟื้นฟูได้อย่างไรหรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดแผนฟื้นฟูหรือสั่งให้มีการฟื้นฟูตามกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุผล

รวมถึงการกำหนดให้มีการแจ้งเหตุการทำร้ายผู้เยาว์ โดยได้กำหนดให้ผู้พบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีกรกระทำทารุณกรรมต่อผู้เยาว์ให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพผู้เยาว์ โดยกำหนดให้แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่อนามัย ที่รับตัวผู้เยาว์ไว้รักษาพยาบาลครูอาจารย์ นายจ้างซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้เยาว์ที่เป็นศิษย์หรือลูกสาว มีหน้าที่ต้องแจ้ง และกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นโทษปรับ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา เป็นต้น ในกรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้ ก็จะมีผลให้หน้าที่ในการแจ้งเหตุ ต้องมีผลเป็นอันใช้บังคับไม่ได้แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นการแจ้งโดยสุจริตซึ่งมิได้เป็นการ กลั่นแกล้ง ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้บัญญัติคุ้มครองแก่ผู้แจ้งหรือผู้รายงาน ที่จะไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีที่ไม่มีเหตุการณ์อันเป็นการทารุณกรรมนั้นเกิดขึ้นแก่ผู้เยาว์ และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือผู้มีหน้าที่มีอำนาจ ในการที่จะเข้าตรวจค้น รวมทั้งมีอำนาจที่จะแยกตัวผู้เยาว์ออกจากครอบครัวของผู้เยาว์ เพื่อให้การคุ้มครอง โดยเร็วที่สุด อันจะเป็นผลทำให้ผู้เยาว์ต้องบอบช้ำทาง

ร่างกาย และจิตใจอย่างน้อยที่สุด เท่าที่จะทำได้ อันจะทำให้การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา การจัดทำให้มีการตรวจ ร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับผู้เยาว์และ ครอบครัว เพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก และตามมาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้ต้องรีบจัดทำให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันทีถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร ต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับตัวผู้เยาว์และครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม แก่ผู้เยาว์ ก็อาจส่งตัวผู้เยาว์ไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณา ให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รีบส่งผู้เยาว์ไปยัง สถานพัฒนาและฟื้นฟู การส่งผู้เยาว์ไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตาม วรรคหนึ่งระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวัน ก็ได้

ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เยาว์และครอบครัวดังกล่าวในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศประเทศอังกฤษ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการที่ จะนำเอาข้อมูลรอบด้านของผู้เยาว์และครอบครัว มาประเมินและดำเนินการโดยแพทย์และ ผู้เชี่ยวชาญในด้าน ต่าง ๆ ได้แก่ จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาเกี่ยวกับผู้เยาว์ เป็นต้น เพื่อร่วมกันจัดทำแผนบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้เยาว์แต่ละราย เพื่อเสนอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งต่อไป ซึ่งยังเป็นเรื่องที่น่าสงสัยว่า ประเทศไทยจะสามารถดำเนินการได้คู่เคียงกันกับมาตรฐานของต่าง ประเทศได้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งเป็นเรื่อง ที่จะต้องพิจารณาแก้ไขต่อไปและในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 กำหนดให้ส่งตัวผู้เยาว์ไป ยังสถานแรกรับ สถานพัฒนา และฟื้นฟูหรือที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการคุ้มครอง สวัสดิภาพของผู้เยาว์ แต่ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และ ประเทศอังกฤษ ในการใช้อำนาจรัฐเพื่อแยกผู้เยาว์ออกจากครอบครัวจะกระทำก็ต่อเมื่อผู้เยาว์อาจ ถูกทำร้ายซ้ำ หรือเพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์ เช่น ใน The Child Act 1989 ของประเทศอังกฤษจะ กำหนดให้มีการแยกผู้เยาว์ ออกจากผู้กระทำรุนแรงหรือจากครอบครัว เมื่อเห็นว่าการกระทำนั้น อยู่ในขั้นรุนแรงจนผู้เยาว์ไม่สามารถอยู่ในครอบครัวได้ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

(ก) มาตรการเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นการเร่งด่วน โดยส่งผู้เยาว์ไปยังครอบครัวอุปถัมภ์ หรือศูนย์บำบัดฟื้นฟู

(ข) มาตรการระยะยาว โดยส่งตัวผู้เยาว์ไปยังครอบครัวทดแทน ได้แก่ ครอบครัว ซึ่งเป็นญาติของผู้เยาว์ ครอบครัวบุญธรรม เป็นต้น

สำหรับมาตรการทางกฎหมายในส่วนของ Deduction from earnings order นั้นถือเป็นหลักกฎหมายใหม่ ซึ่งในประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเพิ่มเติมคือ “Child support act 1991” โดยมาตรการดังกล่าวบัญญัติไว้ใน chapter 48 section 31.32 และ 33 เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันว่า เมื่อผู้เยาว์ถูกกระทำทารุณกรรม โดยบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัว หากนำตัวบุคคลดังกล่าว มาฟ้องร้องลงโทษ ย่อมเกิดผลกระทบโดยตรงต่อผู้เยาว์ ซึ่งยังคงต้องอาศัยพึ่งพามูลค่าดังกล่าวอยู่ หากบิดาหรือมารดาทำร้ายผู้เยาว์อย่างโหดเหี้ยมทารุณแล้ว จำต้องรับโทษติดคุก ปัญหาที่ตามมาก็คือ โดยจะเป็นหน้าที่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูต่อไป หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้หารายได้ในกรณีเลี้ยงครอบครัว หรือกรณีที่บิดาเป็นผู้หารายได้ในกรณีเลี้ยงมารดาและผู้เยาว์ แต่บิดาเป็นผู้กระทำทารุณกรรม แต่ยังไม่ถึงขนาดเป็นความผิดอาญาหรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอต่อการฟ้องร้องและเอาโทษ ก็จำเป็นต้องฟ้องค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิด หรือกรณีฟ้องหย่า หรือเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู ศาลพิพากษาให้ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตร แต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ก็จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบังคับคดีอีกชั้นตอนหนึ่ง ซึ่งยุ่งยากซับซ้อนสิ้นเปลืองเวลามากไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เยาว์ได้ทันท่วงทีกว่าจะได้รับเงินมาอุปการะเด็กอาจสายเกินไป ดังนั้น มาตรการ Deduction from earnings orders จึงเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้รัฐสามารถเข้าไปช่วยเหลือจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ รัฐจะรับภาระดังกล่าวในกรณีที่บิดามารดา ผู้ซึ่งต้องรับโทษทางแพ่งหรือทางอาญาเนื่องจากใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่ยอมจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยรัฐสามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูผู้เยาว์ได้อย่างทันที โดยไม่ต้องเสียเวลาในการฟ้องร้องตัดสินคดีหรือชั้นตอนในการบังคับคดี โดยรัฐจะนำเงินดังกล่าวมาจากกองทุนซึ่งจะหักเงินได้จากผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ (liable person) ซึ่งได้แก่ ผู้ใช้อำนาจปกครองต่อผู้เยาว์ (parental responsibility) นั่นเอง เพราะบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ต้องมีหน้าที่ในการให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ที่อยู่ในอำนาจปกครองเพราะว่าผู้ที่เป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (personal responsibility) ย่อมจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งปวงตามกฎหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์ในอันที่จะดูแลผลประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามสมควรแก่ฐานะ นอกจากนั้นผู้ใช้อำนาจปกครอง (parental responsibility) ยังคงเป็น

ผู้ที่มีทั้งสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งปวงตามกฎหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์ในอันที่จะดูแลผลประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามสมควรแก่ฐานะ แต่ผู้ใช้อำนาจปกครอง ได้แก่ บิดามารดา ผู้เยาว์ ในกรณีที่บิดามารดาทำการสมรสกัน แต่หากบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน มารดาแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบิดาจะเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาผู้เยาว์ก็ดี หรือผู้เยาว์ซึ่งเกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะก็ดี แม้เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่หลุดพ้นจากภาระหน้าที่ หรือหนี้ทั้งปวงในการที่จะยังคงต้องดูแลรับผิดชอบต่อผู้เยาว์ตาม The Children Act 1989 Section 3(4)⁶ ในส่วนความรับผิดชอบของผู้ใช้อำนาจปกครอง เช่น บุคคลที่มีบุตรจะต้องถูกหักเงินได้เพื่อเข้ากองทุน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เยาว์ในกรณีที่ผู้เยาว์อาจถูกทอดทิ้ง หรือถูกทารุณกรรม และได้มีการแยกตัวผู้เยาว์ออกมาเพื่อความปลอดภัยนั้น The Child Support Act 1991 Section 31⁷ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (secretary of state) มีอำนาจออกคำสั่งหักเงินได้ (a deduction from earnings orders) จากผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย (the liable person) ซึ่งก็ได้แก่ บิดา มารดาของผู้เยาว์จะต้องถูกหักเงินได้ เพื่อเข้ากองทุนภายใต้การประเมินของรัฐ ในกรณีที่ผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการถูกหักเงินได้ไม่จ่ายตามที่เจ้าพนักงานประเมินหรือปรากฏต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า ผู้ที่มีหน้าที่มีเจตนาหลีกเลี่ยงการหักเงินได้ ตามที่เจ้าพนักงานประเมิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (The secretary of state) อาจยื่นคำฟ้องต่อ magistrate court เพื่อให้บุคคลดังกล่าวรับผิดชอบได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว มาตรการในการคุ้มครองผู้เยาว์จากความรุนแรงในครอบครัว ในประเทศอังกฤษ นอกจากจะมีมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เยาว์ โดยมุ่งเน้นให้การเยียวยาแก่สถาบันครอบครัว เช่น ไม่ต้องการถอนอำนาจปกครอง หรือ ฟ้องร้องให้ ผู้กระทำผิดต้องรับโทษในกรณีที่ไม่ร้ายแรงเนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลเลือกใช้วิธีการ ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดอันจะเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับตัวผู้เยาว์แล้ว มาตรการในการให้ความ

⁶Section 3(4) The fact that a person has, or does not have, parental responsibility for a child shall not affect

(a) any obligation which he may have in relation to the child (such as a statutory duty to maintain the child); or

(b) any right which, in the event of the child's death, he (or any other person) may have in relation to child's property

⁷Section 31 (1) This section applies where any person ("a deduction from earnings order") against a liable person to secure the payment of any amount due under the maintenance assessment in question...."

ช่วยเหลือเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็ยังมีความสำคัญซึ่งการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลถึงกันอยู่ตลอดเวลา มีการร่วมกันประชุมวางแผนกำหนดวิธีการร่วมกันจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ (police) นักสังคมสงเคราะห์ (social services) ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับเด็กโดยเฉพาะสามารถแลกเปลี่ยนความเห็น เพื่อวางแผนการในการกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เยาว์ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัญหาในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้กระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพกรณีที่มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ในการที่ผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงและเมื่อมีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ประทุษร้าย ซึ่งอาจเป็นบิดาหรือมารดาหรือบุคคลในครอบครัว หากศาลได้พิพากษาลงโทษตัดสินผู้กระทำผิดแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงอีกประการหนึ่ง คือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ต่อผู้เยาว์ ซึ่งเป็นผู้เสียหายภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา เช่น กรณีผู้กระทำผิด เป็นบุคคลในครอบครัวหรือผู้ดูแลใกล้ชิดเด็ก หากถูกตัดสินให้ได้รับโทษจำคุก ใครจะเป็นผู้ดูแลผู้เยาว์ ในช่วงเวลานั้น หรือเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษและกลับมาอยู่ในครอบครัวเดียวกับผู้เยาว์อีก โดยที่ยังไม่มีการปรับสภาพแวดล้อมใหม่ให้กับผู้เยาว์ ผู้เยาว์ก็อาจจะไปถูกทำร้ายซ้ำอีก

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐาน นอกเหนือจากการสอบสวนคดีอาญา เพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้เยาว์ การบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์และครอบครัว ตลอดจนปรับสภาพแวดล้อมให้ผู้เยาว์กลับเข้าสู่สังคมได้ หากเปรียบเทียบกับ Children Act 1989 ของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายในลักษณะของสังคมสงเคราะห์ในการเยียวยารักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว นอกจากนี้ยังได้กำหนดกลไกการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลถึงกันตลอดเวลา มีการวางแผนร่วมกันกำหนดวิธีการร่วมมือกันจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้เยาว์ โดยเฉพาะแลกเปลี่ยนความเห็น เพื่อวางแผนในการกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เยาว์ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

สำหรับกรณีในการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยนั้นผู้เขียนเห็นว่ายังมีข้อสังเกตที่น่าพิจารณาดังต่อไปนี้

(1) มาตรการในการคุ้มครอง ในกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดและโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ต่อผู้เยาว์หนักกว่าโทษที่ลงแก่บุคคลทั่วไป ดังจะเห็นจากความผิดทางเพศ ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ เป็นต้น

(2) แต่กระบวนการในการดำเนินคดีอาญา ที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิด มาลงโทษยังมีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีมาตรการพิเศษในการสอบปากคำผู้เยาว์ในชั้นสอบสวนหรือการเบิกความในชั้นศาล

(3) กฎหมายยังไม่มีมาตรการในการให้สงเคราะห์แก่ผู้เยาว์ที่ถูกทำร้ายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เช่น เกี่ยวกับ Children Act 1989 และกระบวนการฟื้นฟู ผู้เยาว์ที่จะต้องเข้ามาเชื่อมโยงภายหลังกระบวนการพิจารณาชั้นศาลเสร็จสิ้นลง ดังนั้น การลงโทษทางอาญาให้ผู้ทำร้ายผู้เยาว์ซึ่งเป็นบิดาหรือมารดา ก็เท่ากับเป็นการซ้ำเติมผู้เยาว์ไปด้วยจึงต้องมีการตรากฎหมายออกมารองรับ

(4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กระบวนการการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ตามมาตรา 43 การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เป็นคดีแพ่งที่มีมูลมาจากกระทำผิดอาญา พนักงานอัยการมีสิทธิบังคับตามสิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายเฉพาะการขอคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่สูญหายไปเนื่องจากการกระทำผิดอาญา 9 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะวิงราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ช้อโกง ยักยอก และรับของโจร โดยพนักงานอัยการขอรวมมาในคดีอาญา หรือยื่นคำร้องในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีอาญากำลังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้ ตามมาตรา 44 การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา มุ่งถึงการขอคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่สูญหายไปเนื่องจากการกระทำผิดอาญา 9 ลักษณะ เป็นหลัก ส่วนการเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนความผิดทางละเมิดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 444 และมาตรา 446 และคำรักษาพยาบาลในการเยียวยาฟื้นฟู กรณีผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว พนักงานอัยการไม่อาจยื่นคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ เพราะมิใช่ความผิดตามที่กำหนดไว้ และการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ นอกเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การกระทำดังกล่าวยังเป็นความผิดฐานละเมิดในทางแพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติให้ผู้ทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายอันไม่เป็นตัวเงิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 446 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ผู้ต้องเสียหายจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนนั้นหรือความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันได้และไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธิ

นั้นแล้ว” ในส่วนการกำหนดให้จำเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์มาน้อยเพียงใด ย่อมเป็นดุลพินิจของศาล จะวางกฎเกณฑ์แน่นอนเพื่อบังคับแก่ทุกกรณีไม่ได้ ศาลย่อมใช้ดุลพินิจโดยพิจารณาถึงพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิดตาม ป.พ.พ.438 ซึ่งศาลไม่ได้เป็นผู้ชำนาญการในการวิเคราะห์ถึงสภาพความเสียหาย และจะต้องใช้ระยะเวลาเยียวยา บำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์เพียงใด เพื่อคำนวณในการประเมินความเสียหายเป็นตัวเงิน อาจทำให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่ได้รับจำนวนค่าเสียหายอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่ผู้เยาว์ถูกระทำละเมิด จะต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากซึ่งมีขั้นตอนมาก ยุ่งยากและเพิ่มภาระให้แก่ผู้เสียหายเป็นอันมาก ปัญหานี้นับเป็นปัญหาอันหนักหน่วงซึ่งผู้เยาว์ไม่สามารถจะแบกรับไว้ได้ รัฐจึงควรเข้ามาคุ้มครองและเยียวยาทางกฎหมายเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เยาว์ที่ถูกระทำรุนแรงมีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติต่อไป ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหาย ย่อมถูกจำกัดสิทธิการฟ้องเรียกค่าเสียหายจะต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเรียกค่าเสียหายแทน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 1(12) ซึ่งกฎหมายถือว่าผู้เยาว์เป็นบุคคลไร้ความสามารถ ดังนั้น การใช้สิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิด จึงถูกจำกัดให้เฉพาะผู้แทนโดยชอบธรรมเข้าดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 56 แต่ถ้าผู้เยาว์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม เช่น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง กฎหมายบัญญัติทางแก้ไขโดย ขออนุญาตฟ้องหรือตั้งผู้แทนเฉพาะคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 56 วรรค 4 เห็นได้ว่าสถานการณ์สภาพสิทธิของผู้เยาว์ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้กระทำผิดทางอาญา(victim of criminal acts) ตามกฎหมายของประเทศไทย ถูกจำกัดอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็สิทธิในการดำเนินคดีอาญากับ ผู้กระทำผิด หรือสิทธิในการเรียกค่าเสียหายหรือค่าทดแทน (Victim Compensation) และหาก ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองหรือญาติเป็นผู้กระทำความผิดอาญาต่อผู้เยาว์เสียเองแล้ว ก็จะไม่มีการปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์นอกจากนี้กฎหมายได้บัญญัติห้ามผู้เยาว์ผู้เป็นบุตรฟ้องบิดามารดา เพราะถือเป็นคดีอุทลุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1562 โดยผู้เยาว์จะต้องร้องขอต่ออัยการเพื่อให้ยกคดีของตนขึ้นว่ากล่าว ซึ่งนับเป็นปัญหาสร้างความยุ่งยากให้ผู้เยาว์เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เยาว์เป็นผู้ด้อยความสามารถและมักไม่มีทรัพย์สินที่จะดำเนินคดีแพ่งได้ด้วยตนเอง ในคดีที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหายอันเกิดจากการกระทำรุนแรงของบุคคลในครอบครัว เช่น ผู้เยาว์ถูกพ่อข่มขืนกระทำชำเราหรือล่วงเกินทางเพศ อัยการไม่อาจเรียกค่าเสียหายและค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ผู้เยาว์เข้าไปในคดีอาญาพร้อมกัน เพราะความผิดอาญาดังกล่าวมิใช่ฐานความผิดที่ตั้งระบุไว้ใน มาตรา 43 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้การดำเนินคดีต้องล่าช้าและซ้ำซ้อน จึงควรให้ถือเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาประเภทหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้พนักงานอัยการเรียกร้องค่าเสียหายรวมไปในคดีอาญา ให้ศาลสามารถพิจารณาสั่งให้จำเลยจ่าย

ค่าเสียหายในส่วนความรับผิดทางแพ่งฐานละเมิดได้ในคดีอาญานั้นเอง ซึ่งมีผลดีโดยจะเป็นการลดภาระในการดำเนินคดีของผู้เยาว์ และทำให้ผู้เยาว์ได้รับค่าเสียหาย หากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลทั่วไป ให้เรียกค่าสินไหมทดแทนตามสิทธิที่ผู้เยาว์จะได้รับ ตามบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนความรับผิดทางละเมิดตาม ป.พ.พ.มาตรา 444, 446 และคำรักษาพยาบาลในการเยียวยาบำบัดฟื้นฟู เป็นรายเดือนให้กับผู้เยาว์ หากผู้กระทำผิดเป็นผู้มีความสัมพันธ์ทางครอบครัว โดยบิดามารดา หรือผู้ปกครอง นอกจากจะมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนแล้ว ให้เรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจนกระทั่งผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ และคำรักษาพยาบาลในการเยียวยา บำบัดฟื้นฟู เป็นรายเดือนให้กับผู้เยาว์อีกด้วย

ในเรื่องอำนาจปกครอง กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจำเป็นต้องแยกผู้เยาว์ออกจากครอบครัวเพื่อทำการบำบัดฟื้นฟูนั้น ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยเรื่องครอบครัว มาตรา 1552 ได้มีหลักการสรุปได้ว่าผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจปกครองเกี่ยวกับเด็กโดยมิชอบ ประพฤติชั่วร้าย ในกรณีเหล่านี้ศาลจะสั่งเองหรือจะสั่งเมื่อญาติสนิทของเด็กหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ถอนอำนาจปกครองเสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ จึงเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจนำตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวแยกออกมาได้อย่างทันที่ เพราะอาจจะเกิดปัญหากรณีผู้ปกครองไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่นำตัวผู้เยาว์ออกไปย่อมจะทำให้ผู้เยาว์ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผู้เยาว์อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ อีกทั้งกระบวนการบำบัดฟื้นฟูก็จะมีไม่ทางประสบผลสำเร็จได้เพราะกว่าจะรอให้ศาลมีคำสั่งในเรื่องอำนาจปกครองอาจจะทำให้ล่าช้า

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ในมาตรา 23 ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยให้คำนึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้ที่ประกอบด้วยก็มีได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าแผนการฟื้นฟูจะต้องมีรายละเอียดขั้นตอนวิธีการดำเนินการอย่างไร และในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้กลับตนเป็นคนดีมีสภาพร่างกายและจิตใจสู่สภาวะปกติมากกว่าที่เน้นไปลงโทษทางอาญา ดังนั้น จึงยังขาดความชัดเจนที่จะนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในเรื่องของการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวอย่างแท้จริง

4.2 อำนาจศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดาในการพิจารณาและพิพากษาคดีเกี่ยวกับผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเปรียบเทียบกับอำนาจศาลในประเทศไทย

ในส่วนนี้จะได้อธิบายถึงการใช้อำนาจของศาลในต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นได้ให้อำนาจศาลออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งต่อการประพฤตินิยมชอบในครอบครัวเพื่อมิให้ผู้ทำร้ายกระทำ ความรุนแรงต่อผู้เยาว์อีก คำสั่งดังกล่าวอาจให้ความคุ้มครองต่ออีก โดยขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่ซึ่งอยู่ร่วมกันโดยต้องมีหน้าที่ในการให้ความดูแลชั่วคราวแก่บุตร จำกัดสิทธิในการเยี่ยมบุตร ให้จ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรและสั่งให้ผู้กระทำรุนแรงเข้ารับฟังคำปรึกษาโดยบังคับคำสั่งคุ้มครองอาจออกโดยวิธีพิจารณาฝ่ายเดียวเพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้เยาว์โดยทันทีในกรณีที่ไม่มีเวลาเพียงพอในการแจ้งความ (notice) ต่อผู้กระทำรุนแรง และหลังจากที่ผู้กระทำรุนแรงได้รับแจ้งความแล้ว ศาลจะจัดให้มีการพิจารณาโดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมฟังคำสั่งดังกล่าว จะกลายเป็นคำสั่ง “ถาวร” ซึ่งโดยทั่วไปจะมีระยะเวลา 1 ปี อีกทั้งศาลยังมีมาตรการในการออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งที่จะให้การเยียวยาแก่ทั้งผู้ประพฤตินิยมชอบและแก่เหยื่อซึ่งความผิดนั้นยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เช่น การขู่เข็ญ (intimidation) หรือรบกวน (harassment) และให้การเยียวยาแก่การกระทำซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อย (misdemeanor crime) ซึ่งไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องร้องหรือตัดสิน (เช่น การขู่เข็ญหรือบังคับ) คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถให้การเยียวยาแก่เหยื่อเมื่อเหยื่อไม่ต้องการให้ผู้กระทำรุนแรงถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกจำคุกสำหรับความผิดเล็กน้อย บุคคลในครอบครัวส่วนมากไม่ต้องการให้คู่กรณีของตนถูกจับกุมเพราะกลัวการแก้แค้นนอกจากนี้หากผู้กระทำรุนแรงถูกจับกุมหรือมีประวัติอาชญากรรมผู้กระทำรุนแรงจะถูกให้ออกจากงานและไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้และผู้เยาว์อาจคัดค้านมารดาของตนที่ทำให้พ่อต้องติดคุกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถหยุดการประพฤตินิยมชอบในครอบครัวได้โดยการขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัยในขณะที่โจทก์ในคดีอาญาโดยปกติต้องอยู่ร่วมกับจำเลยในระหว่างการพิจารณาและคำพิพากษามีได้แยกผู้ทำร้ายออกจากเหยื่อหากศาลมิได้พิพากษาให้จำคุกหรือจำคุกระยะสั้น

ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกายังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้เยาว์ทำความผิดอาญา (Delinquency) มีหน้าที่พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่ต้องการเอาใจใส่เกณฑ์อายุของผู้เยาว์ที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวโดยปกติ หมายถึงผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี แต่บางมลรัฐถือเกณฑ์อายุไม่เกิน 21 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเกี่ยวกับผู้เยาว์ในแต่ละรัฐ ทั้งนี้ปรัชญาของศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐอเมริกา มุ่งถึงการที่จะต้อง

กระทำตนเป็นเสมือนพ่อแม่ที่ฉลาดมากกว่าเป็นผู้ตัดสินคดีและการพิจารณาคดีต้องกระทำอย่างไม่เป็นทางการมีพิธีต้องแต่น้อย ปกติไม่ต้องมีทนายความก่อนพิจารณาคดีของศาลพนักงานคุมความประพฤติจะต้องสืบเสาะประวัติและสิ่งแวดล้อมของผู้เยาว์ และประมวลขึ้นเป็นรายงานข้อเท็จจริงวิธีการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัย (Diagnosis) ปัญหาของผู้เยาว์ และในการเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้เยาว์ เพื่อฟื้นฟูเป็นราย ๆ ไป อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตั้งได้ศึกษามาแล้วในมลรัฐนิวยอร์กว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับการความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวของมลรัฐนิวยอร์ก นั้น ศาลยังมีอำนาจสั่งให้จำเลยไปรับการบำบัดแก้ไขหรือเข้าหลักสูตรเพื่อช่วยให้ยุติพฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งรวมถึงการบังคับให้ไปรับการแก้ไขฟื้นฟูโดยตรงหรือผ่านประกันสุขภาพก็ได้

สำหรับมาตรการในการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิด ในปี ค.ศ. 1965 นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายและบริการของรัฐที่ให้แกเหยื่ออาชญากรรม ต่อมามีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์ผู้เยาว์เพื่อจัดเตรียมสถานที่ที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เยาว์ในกรณีที่ต้องแยกตัวผู้เยาว์ออกมาเป็นการชั่วคราวนอกจากจะมีการนำผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงไปรับการเยียวยารักษาบำบัด และฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้กลับสู่สภาวะปกติแล้ว ผู้ที่กระทำผิดต่อผู้เยาว์ก็จะถูกนำไปบำบัดรักษาด้วย เพื่อให้ครอบครัวเหล่านั้นได้กลับเป็นปกติและสามารถที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ นอกจากนี้ยังเป็นการบำบัดรักษาเพื่อหยุดยั้งมิให้พวกเขาได้กลับไปกระทำซ้ำกับผู้เยาว์อีกดังเช่นในเรื่องของการกระทำรุนแรงทางเพศ ซึ่งรัฐวอชิงตันและรัฐมินิโซต้าได้เป็นรัฐต้นแบบและเป็นผู้นำในด้านการบำบัดรักษาผู้กระทำรุนแรงทางเพศ การบำบัดรักษาด้วยวิธีต่าง ๆ ล้วนแต่มุ่งเน้นที่การบีบบังคับให้ผู้กระทำผิดยอมรับถึงความร้ายแรงของการกระทำของเขา

ประการสำคัญกฎหมายในสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้กระทำผิดต่อผู้เยาว์ แต่จะพิจารณาถึงการเยียวยาแก่ผู้กระทำผิด โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่จะไม่ก่อกวนอันตรายต่อผู้เยาว์อีก ซึ่งการที่รัฐจะเข้าไปแทรกแซงครอบครัวได้นั้นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ และรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว เว้นแต่กรณีจำเป็นที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ จึงใช้มาตรการทางอาญา

ผลของคำสั่งคุ้มครองทางแพ่ง

คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งจะให้การเยียวยาแก่ทั้งผู้ประพฤตินิยมชอบและแก่เหยื่อ ซึ่งความผิดยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เช่น การขู่เข็ญ (intimidation) หรือรบกวน (harassment) และ

ให้การเยียวยาแก่การกระทำซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อย (misdemeanor crime) ซึ่งไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการฟ้องร้องหรือตัดสิน (เช่น การขู่เช็ญหรือบังคับ) โดยคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถให้การเยียวยาแก่เหยื่อ เมื่อเหยื่อไม่ต้องการให้ผู้กระทำรุนแรงถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกจำคุกสำหรับความผิดเล็กน้อย และบุคคลในครอบครัวส่วนมากไม่ต้องการให้คู่อริของตนถูกจับกุมเพราะกลัวการแก้แค้นนอกจากนี้หากผู้กระทำรุนแรงถูกจับกุมหรือมีประวัติอาชญากรรมผู้กระทำรุนแรงจะถูกให้ออกจากงานและไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้และผู้เยาว์อาจคัดค้านมารดาของตนที่ทำให้พ่อต้องติดคุก

คำสั่งคุ้มครองทางแพ่งสามารถหยุดการประทุมิชอบในครอบครัวได้โดยการขับไล่ผู้กระทำรุนแรงออกจากที่อยู่อาศัย ในขณะที่โจทก์ในคดีอาญาโดยปกติต้องอยู่ร่วมกับจำเลยในระหว่างการพิจารณา และคำพิพากษามีได้แยกผู้ทำร้ายออกจากเหยื่อหากศาลมิได้พิพากษาให้จำคุกหรือจำคุกระยะสั้น

หากเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศอังกฤษแล้วจะพบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจออกคำสั่งได้อย่างมากมายเพื่อเลือกหาวิธีที่ดีที่สุดโดยไม่จำกัดแต่การที่จะพิจารณาแต่ในเรื่องการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือการนำตัวผู้กระทำผิดมารับโทษทางอาญาเท่านั้น แต่จะพิจารณามุ่งที่ประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองเด็กเป็นสำคัญมิได้มุ่งที่ตัวผู้กระทำผิดเป็นอย่างแรก ดังจะเห็นได้จากคำสั่งศาล (court orders) ใน Children act 1989 Section 8 กำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจเลือกที่จะออกคำสั่งคุ้มครองผู้เยาว์ได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นคำสั่งจำกัดสิทธิในการติดต่อกับผู้เยาว์ (contact orders) คำสั่งในการกำหนดที่อยู่ของผู้เยาว์ (residence orders) คำสั่งห้ามกระทำการใด ๆ ต่อไป (prohibited step orders) หรือคำสั่งคุ้มครองผู้เยาว์เป็นกรณีเฉพาะ (specific issue orders) เนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย common law จึงมีได้ยี่ดรูปแบบของระบบกฎหมายตายตัว

เนื่องจากลักษณะของกฎหมายจะมีความหลากหลายตามสถานการณ์ในการที่จะให้การคุ้มครองผู้เยาว์เป็นกรณีเฉพาะอีกหลายกรณีเช่นการที่จะต้องตรวจสอบ สอดส่องเพื่อให้ผู้เยาว์ได้รับสวัสดิภาพที่ดีหรือคำสั่งฉุกเฉินเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้เยาว์ในสภาวะการฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที โดยไม่ต้องคำนึงถึงการถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาแต่เพียงอย่างเดียวกฎหมายไทยก็ควรจะมีบทบัญญัติเช่นนี้ เพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ตัวผู้เยาว์ โดยเฉพาะการสงเคราะห์สวัสดิภาพผู้เยาว์และคำสั่งฉุกเฉินเพื่อช่วยเหลือผู้เยาว์ได้ทันท่วงทีนอกจากนั้นในประเทศอังกฤษยังได้ให้อำนาจศาลอาญา ดังปรากฏตามพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน

การกำหนดวิธีการและออกคำสั่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์และรวมถึงตัวผู้กระทำรุนแรงตามความเหมาะสมตามสถานการณ์ที่ศาลเห็นสมควรและมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบำบัดฟื้นฟูต่อผู้กระทำผิดอย่างได้ผล อาทิเช่น คำสั่งห้ามผู้กระทำผิดออกนอกเคหสถานยามค่ำคืนโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการใส่กำไลข้อมือไฟฟ้าของผู้กระทำผิด การห้ามออกนอกสถานที่อาจมีการตรวจสอบเพื่อความปลอดภัยของผู้เยาว์ และการควบคุมสถานที่อยู่อาศัยของผู้กระทำผิดโดยวิธีควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการควบคุมวิธีนี้ให้รวมถึงการตรวจสอบการติดต่อระหว่าง ผู้กระทำผิดกับบุคคลอื่นเพื่อการควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประจำพื้นที่นั้นๆ ที่ผู้กระทำผิดพักอยู่อาศัยในการปฏิบัติการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานใดที่จะนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ในอันที่จะเป็นการฟื้นฟูผู้เยาว์และผู้กระทำผิดในเบื้องต้นในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวในระหว่างที่มีการควบคุมผู้กระทำผิดให้อยู่ในกรอบของการฟื้นฟู และศาลอาญาจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม มีอำนาจคุมขังผู้กระทำผิด หากความผิดที่กระทำต่อผู้เยาว์นั้นไม่ร้ายแรง ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษสั่งให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการในเรื่องปฏิบัติการในชุมชน และในการลงความเห็นทางกฎหมายศาลจะพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการกระทำผิด และศาลจะรวบรวมและพิจารณารายงานก่อนการพิพากษาลงโทษ หากศาลไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวมีผลทำให้คำพิพากษานั้นเป็นโมฆะมีอาจบังคับใช้ได้ แต่ในประเทศไทยศาลจะอาศัยแต่เพียงรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจเท่านั้น และศาลยังมีอำนาจในการออกระเบียบเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการที่ผู้เยาว์ได้รับบาดเจ็บหรือชดเชยความเสียหายหรือเสียหายจากผู้กระทำผิดต่างหากไม่รวมถึงข้อกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องการคุมความประพฤติ และในเรื่องการคุมความประพฤตินั้นศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสมและเห็นสมควร

และศาลอาญาในประเทศไทยยังได้นำวิธีการการบริการชุมชนของผู้กระทำผิด กล่าวคือ การให้ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกในการกระทำผิดของตน แทนที่จะจัดการกับผู้กระทำผิดโดยวิธีอื่น ศาลมีอำนาจออกระเบียบการบริการชุมชนของผู้กระทำผิด และศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำผิดไม่ยินยอม เว้นแต่ศาลเห็นว่ามีความจำเป็นตามที่เจ้าพนักงานคุมความประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานบริการทางสังคมได้ลงความเห็นเห็นว่า ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบการบริการชุมชน ศาลจะออกระเบียบว่าด้วยการบริการชุมชนต่อเมื่อเห็นเป็นที่พอใจว่าผู้กระทำผิดจะต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างไร พื้นที่ใด ที่ผู้กระทำผิดจะไปพักอาศัย และต้องมีเจ้าหน้าที่ที่

เกี่ยวข้องในการคุ้มครองประพฤตินในการควบคุมและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของผู้กระทำ ความผิด สำหรับการคุ้มครองประพฤตินและการบริการชุมชน

นอกจากนั้นศาลยังมีอำนาจห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามค่ำคืน โดยมี หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือบุคคลนั้นต้องมีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป ที่ถูกตัดสิน ว่ามีความผิดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ยกเว้นโดยกฎหมายอื่นชัดเจน ศาลมีอำนาจออก คำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดออกจากบ้านยามวิกาล คือ ให้บุคคลนั้นอยู่ในสถานที่ที่กำหนดแต่ละ พื้นที่ศาลอาจจะมีคำสั่งที่แตกต่างกันแล้วแต่กรณีพฤติการณ์ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึง ข้อกำหนดของชุมชน แบบธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อทางศาสนา การงาน การเรียน หรืออื่นๆ แต่ต้องไม่กำหนดระยะเวลาเกิน 6 เดือน และมีเวลาอย่างน้อย 2 ชั่วโมง หรือมากกว่า 12 ชั่วโมง ในวันนั้นๆ โดยกำหนดไว้ในระเบียบ แต่ศาลจะไม่ออกระเบียบดังกล่าวหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามระเบียบนั้น และระเบียบดังกล่าวศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ ตลอดเวลาตามความเหมาะสม และจัดให้มีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควบคุมดูแลผลการดำเนินการแล้ว รายงานผลให้ศาลทราบ

ตามกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ศาลยังไม่อำนาจในการดำเนินการในเรื่องดังที่กล่าวมาในการที่จะฟื้นฟูทั้งตัวผู้เยาว์และผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งเพื่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความสงบสุขของชุมชนและส่วนรวมอย่างแท้จริง

โดยทั่วไปบุคคลที่กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์มักจะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เยาว์ ได้แก่ บิดา มารดา พี่น้อง ญาติ ของผู้เยาว์ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้เยาว์ย่อมมีรักใคร่ และอยากที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลดังกล่าวในฐานะสมาชิกครอบครัวเดียวกัน การที่กฎหมายกำหนดให้รัฐมีอำนาจแทรกแซงสถาบันครอบครัว ก็เพื่อประโยชน์ของตัวผู้เยาว์เอง และในที่สุดผู้ที่กระทำรุนแรง ย่อมจะต้องหวนกลับเข้าไปอยู่ร่วมและดำเนินชีวิตกับผู้เยาว์ในที่สุด

แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ก็ได้มีการกำหนดมาตรฐานในการนำตัวผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ไปบำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจแต่อย่างใด การที่ไม่กำหนดให้มีการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดย่อมจะส่งผลให้มีการกระทำทารุณกรรมแก่ผู้เยาว์เกิดขึ้นอีก ซึ่งในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศอังกฤษ ต่างได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้มีการฟื้นฟูผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ อาทิเช่น The Child Act 1989 ของประเทศอังกฤษ ได้กำหนดให้มีการบำบัดฟื้นฟูครอบครัว (Family Therapy) โดย

ครอบครัวที่เข้าร่วมในการบำบัดรักษา ต้องเข้าประชุมเครือข่ายบำบัดทุกระยะเวลา 4-6 สัปดาห์ ซึ่งสมาชิกในครอบครัวจะต้องเข้าประชุมทุกครั้ง ส่วนผู้เยาว์ ที่ถูกแยกจากครอบครัว จะได้รับการดูแลจากพนักงานเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ โดยมีการกำหนดเป็นแผนระยะยาวในการนำผู้เยาว์กลับคืนสู่ครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีการบำบัดฟื้นฟูเป็นกลุ่ม (Group therapy) ซึ่งสมาชิกครอบครัวแต่ละคนจะเข้ากลุ่มซึ่งจัดเป็นพิเศษ เฉพาะตามบทบาทแต่ละคนตามเพศ และอายุ เช่นเดียวกันกับในประเทศแคนาดา โดยกฎหมายจะมีการเสนอทางเลือกเพื่อที่จะไม่ฟ้องคดีอาญาต่อผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ แต่จะดำเนินการต่อ ผู้กระทำรุนแรง โดยมีการกระทำทัณฑ์บนและกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ และขอให้ศาลห้ามผู้กระทำติดต่อกับผู้เยาว์ตามลำพัง ห้ามผู้กระทำรุนแรงเข้าเขตที่อยู่อาศัยของผู้เยาว์ หรือส่งตัวเข้ารับการรักษา ฟื้นฟู ในสถานพยาบาลแบบกักขัง แต่ในกรณีที่มีการดำเนินคดีอาญาไปแล้ว หาก ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย ไม่ต้องการให้ผู้กระทำรับโทษก็อาจยื่นคำร้องหรือคำขอให้ศาลสั่งผู้กระทำเข้ารับการรักษา ฟื้นฟู ในสถานพยาบาลแบบกักขัง เป็นต้น

ปัญหาในการเรียกค่าเสียหายกรณีผู้เยาว์กระทำรุนแรงในครอบครัว ในกรณีที่จะต้องมีการเรียกค่าเสียหายหรือค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นศาลที่มีหลักการในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยยึดหลักให้คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมกัน ตามมาตรา 108 ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้นไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกันประนีประนอมกันในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกัน ในครอบครัวเพื่อการนี้ให้ศาลคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ เพื่อประกอบดุลพินิจด้วยคือ การคุ้มครองและช่วยเหลือ ครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ครอบครัวนั้น ต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์ การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร ทั้งนี้ ตามหลักการดังกล่าวย่อมจะมีความเหมาะสมกับการคดีที่มีการฟ้องร้องเพื่อการหย่าขาดจากกัน รวมทั้งในกรณีที่จะต้องมีการบังคับคดีความค่าพิพาท กฎหมายดังกล่าว ยังได้กำหนดวิธีการบังคับคดีไว้โดยเฉพาะ ตามมาตรา 114 บัญญัติว่า “ในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล เพื่อชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือค่าเลี้ยงชีพนั้น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินทองของลูกหนี้ตามคำพิพากษตามมาตรา 286 (1) (2) และ (3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี เป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงฐานะในครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษาจำนวนบุพการี และผู้สืบสันดาน ซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว ” อย่างไรก็ตามการที่ผู้เยาว์ที่จำเป็นต้องแยกจากครอบครัว เพื่อไปอยู่ในสถานแรกรับหรือสถานฟื้นฟูของรัฐ ก็ยังจำเป็นที่จะต้อง

มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและศึกษาอบรมเช่นเดิม และหากบิดามารดาหรือญาติ ซึ่งเป็นผู้กระทำรุนแรง ไม่ยอมที่จะจ่ายค่าเสียหายหรือค่าเลี้ยงดูแก่ผู้เยาว์แล้ว ย่อมจะส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์ในที่สุด ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ก็ได้กำหนดมาตรการในการบังคับคดีไว้เป็นพิเศษ ซึ่งในที่สุดก็ต้องใช้วิธีการบังคับคดี เช่นเดียวกับคดีแพ่ง โดยทั่วไป

ในส่วนของประเทศแคนาดานั้นได้ให้อำนาจศาลที่จะมีคำสั่งให้จัดทำรายการสืบเสาะก่อนมีคำพิพากษาสำหรับการใช้แผนบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมกับผู้กระทำผิดและผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย หากศึกษาการทำงานของศาลอาญาที่ประเทศแคนาดาจะพบว่าข้อเท็จจริงที่ศาลจะต้องรับรู้มี 8 ประการคือ การประเมินสถานะผู้เยาว์ทุกด้าน ผลกระทบของการกระทำผิดที่มีต่อผู้เยาว์ ประวัติสวัสดิภาพผู้เยาว์ รายงานในด้านจิตใจและสังคมทุกด้านเกี่ยวกับครอบครัวผู้เยาว์ ประเมินสถานะใดๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิด ผลกระทบของการกระทำผิดที่มีต่อครอบครัว ผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่มีต่อเด็กและครอบครัว และแผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมและ/หรือเท่าที่จะเป็นไปได้ซึ่งสามารถรับบริการ

ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการทางการพิจารณาตัดสินคดีของศาล ควรยึดหลักการของการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูไม่ใช่การลงโทษให้เด็ดขาดแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งอัยการหรือผู้เสียหายจะต้องเสนอข้อมูลเพื่อให้ศาลทราบก่อนมีคำพิพากษาเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวดังเช่นประเทศแคนาดา ซึ่งข้อเท็จจริงทั้ง 8 ประการข้างต้นเกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูและการคืนสู่สังคมของผู้เยาว์ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องทำงานใกล้ชิดกับนักกฎหมายอื่นๆ โดยเฉพาะพนักงานอัยการ และผู้ประกอบวิชาชีพสาขาการแพทย์ และสังคมสงเคราะห์ เพราะข้อเท็จจริงเหล่านี้จะได้จากการทำงานในลักษณะที่มงานสหวิชาชีพ มิใช่ นักกฎหมายเป็นตัวหลักและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ มาให้ข้อมูลสนับสนุน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องเริ่มต้นจากกระบวนการทำงานแบบที่มงานสหวิชาชีพ และขั้นตอนซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอนตามหลักอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 19 และ 39 คือ กระบวนการค้นหาความจริงหรือการสืบสวนสอบสวน กระบวนการคุ้มครองและป้องกัน เฉพาะหน้า กระบวนการบำบัดฟื้นฟู กระบวนการส่งผู้เยาว์คืนสู่สังคม และการป้องกันด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงภายในครอบครัวและชุมชนและเมื่อพบว่ามีกรกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์จริงและความผิดนั้นไม่มีลักษณะที่รุนแรงและผู้กระทำผิดได้เข้ามามีบทบาทยอมรับสารภาพผิดและขอโทษต่อตัว

ผู้เยาว์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดและยอมเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ต่อไปแล้วแทนที่ศาลจะมุ่งลงโทษผู้กระทำผิดเป็นหลัก ศาลอาจใช้วิธีการลงโทษที่ไม่รุนแรง เช่น นำวิธีการคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำผิดรวมถึงวิธีการคุมประพฤติประพฤติทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นประเทศอังกฤษ และในกรณีผู้เยาว์อยู่ในภาวะใกล้อันตรายหรือน่าเชื่อว่าจะได้รับอันตรายต่อไปอีก ศาลอาจนำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เพื่อเป็นการฟื้นฟูและป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเกิดขึ้นซ้ำอีกในเบื้องต้นเพื่อประโยชน์สูงสุดในการกลับคืนสู่สภาวะปกติของตัวผู้เยาว์ผู้กระทำผิดและครอบครัวที่สมบูรณ์ต่อไป

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้วประเทศไทยยังขาดมาตรการทางกฎหมายในการออกคำสั่งหรือบังคับทางแพ่งซึ่งเป็นอำนาจทั่วไปของศาลแพ่งมาใช้ในคดีอาญา โดยให้ศาลอาญา หรือศาลชำนาญพิเศษ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว ควรมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เยาว์และผู้กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์เข้ารับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทำงานร่วมกันกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านอื่นอย่างเป็นระบบ เช่น บุคลากรทางด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรทางด้านจิตวิทยา บุคลากรทางสังคมสงเคราะห์ บุคลากรทางด้านครูอาจารย์ และบุคลากรด้านกฎหมาย เป็นต้น ในการแก้ไขความประพฤติ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์และผู้กระทำรุนแรง ส่วนการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำรุนแรงจะเป็นทางเลือกสุดท้ายและให้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงเป็นสำคัญและมาตรการทางกฎหมายยังไม่มีกำหนดวิธีการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวโดยชัดแจ้งในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ในเบื้องต้น ทั้งการรักษาด้านสุขภาพกาย การรักษาด้านสุขภาพจิต พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมของผู้เยาว์ เพื่อให้ผู้เยาว์ได้กลับเป็นปกติได้โดยเร็วที่สุด โดยมีการพัฒนาผู้เยาว์ทางด้านร่างกายเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตสมวัย การพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ให้ผู้เยาว์มีการควบคุมตนเองด้านอารมณ์จิตใจ การพัฒนาทางสังคม เพื่อให้ผู้เยาว์สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข การดูแลครอบครัวของผู้เยาว์ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการรับผู้เยาว์คืนสู่ครอบครัวต่อไป

ประการสำคัญต้องมีการกำหนดตัวบุคคลหรือบุคคลที่ใกล้ชิดที่จะต้องทำหน้าที่แจ้งเหตุและรายงานเหตุต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน หรือแก่เจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์และต้องมีมาตรการแทรกแซงต่อบุคคลที่พบปัญหาแล้วฝ่าฝืนไม่แจ้งเหตุและรายงานดังกล่าว เช่น การควบคุมทางวิชาชีพ การพักการประกอบอาชีพ หรือการเพิก

ถอนใบอนุญาตประกอบอาชีพ เป็นต้น และควรกำหนดให้ผู้แจ้งเหตุต้องรายงานเรื่องดังกล่าวไปยังพนักงานอัยการ หรือหน่วยงานของรัฐให้อำนาจเพื่อดำเนินการถอนอำนาจปกครองต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังขาดแนวทางการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวโดยชัดเจนดังเช่นศึกษามาแล้ว ดังนั้น เพื่อให้การฟื้นฟูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลควรมีแผนการฟื้นฟูได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 และควรให้อำนาจศาลมีบทบาทในการนำมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดแผนการบำบัดฟื้นฟูแนวทางไปสู่การฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวและรวมถึงผู้กระทำรุนแรงให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายเพื่อให้ผู้ที่มีหน้าในส่วนปฏิบัติการฟื้นฟูผู้เยาว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนการบำบัดฟื้นฟู อีกทั้งเป็นไปตาม สภาพสังคม เศรษฐกิจ ของประเทศไทยในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เยาว์และสถาบันครอบครัว รวมทั้งสังคมโดยรวมต่อไป และที่สำคัญผู้เยาว์สามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจอยู่ร่วมกับครอบครัวได้อย่างมีความสุขและจะไม่เป็นผู้กระทำ ความรุนแรงในอนาคตต่อไปด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์จากบุคคลในครอบครัว (Domestic Violence) ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาหรือญาติพี่น้องซึ่งผู้เยาว์อาศัยอยู่ด้วย การกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัวอาจมีทั้งการทำร้ายร่างกาย การบังคับข่มขู่ การกดขี่ทางจิตใจ และการทำร้ายทางเพศด้วยการข่มขืน ทั้งนี้ หากพิจารณาสาเหตุของปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้เยาว์จะพบว่าสาเหตุมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ความผิดปกติทางจิตและบุคลิกภาพจากการเป็นผู้ใช้สารเสพติดเป็นผู้ติดยาเรื้อรัง หรือมีปัญหาทางค่านิยมและวัฒนธรรม ได้แก่ การที่บิดามารดาที่มีความเชื่อว่าลูกที่เกิดมาจะเป็นผู้นำความเดือดร้อนมาสู่ตน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะการกระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์จะเกิดจากสาเหตุใดก็ตามย่อมจะส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์ที่ถูกกระทำรุนแรงทั้งสิ้น

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการละเมิดสิทธิในครอบครัวมากขึ้นและมีระดับความรุนแรงสูงโดยเฉพาะกรณีผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ซึ่งปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ ทั่วไป จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้ทั่วโลกให้ความสนใจ มีการศึกษา และวิจัยถึงสาเหตุและผลกระทบว่า เกิดจากสาเหตุหลักๆ ดังนี้คือ สาเหตุทางด้านวัฒนธรรมจารีตประเพณี สาเหตุจากตัวบิดามารดา สาเหตุจากตัวผู้เยาว์ สาเหตุทางด้านครอบครัวและสาเหตุจากความสับสนในโครงสร้างทางสังคม โดยการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของผู้เยาว์ อีกทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพประชากรและสวัสดิภาพสังคม

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ซึ่งหลังจากศึกษาพบว่าสภาพปัญหากรณีผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวจะมีผลกระทบที่รุนแรงมากกว่าถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลภายนอกเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้เยาว์กับผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิด ผู้เยาว์จะมีความผูกพันมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจกับผู้กระทำผิดเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองตนไม่สามารถคาดคิดได้ว่าตนจะต้องถูกบุคคลที่เคารพนับถือเป็นที่พึ่งเป็นผู้ลงมือกระทำผิด

นอกจากนั้นผู้เยาว์ยังมีความรักและเป็นห่วงผู้กระทำผิดไม่ต้องการให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษทางอาญาหรือได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำดังกล่าวเนื่องจากจะส่งผลให้ตนจะต้องได้รับความเดือดร้อนจากการได้รับการเลี้ยงดูและเอาใจใส่จากผู้กระทำผิดและหากบอกล่าวเรื่องราวที่เกิดขึ้นออกไปสู่บุคคลอื่นแล้วผู้เยาว์อาจถูกผู้กระทำผิดข่มขู่ หรือทำร้ายซ้ำหรืออาจมีข้อตกลงระหว่างกันว่าจะเก็บเรื่องราวที่ผู้เยาว์ถูกกระทำเป็นความลับระหว่างผู้เยาว์กับผู้กระทำผิดด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัญหาสำคัญของบุคคลภายนอกที่จะรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เยาว์ซึ่งตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการถูกรุ้กระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เว้นแต่ความรุนแรงที่ผู้เยาว์ได้รับนั้นสะท้อนออกมาจากคนรอบข้างหรือจากตัวผู้เยาว์เองเนื่องจากไม่อาจที่จะอดทนหรือต่อสู้กับปัญหาเช่นนั้นได้

การกระทำรุนแรงหรือการทำร้ายผู้เยาว์ในครอบครัวเมื่อเกิดขึ้นครั้งหนึ่งแล้วมักจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกและแต่ละครั้งจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์โดยตรงหรือโดยอ้อมแล้วแต่กรณี เช่น ผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของผู้เยาว์ ผลกระทบต่อคุณภาพประชากรและสวัสดิการของสังคม ผลกระทบต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ผลกระทบในขั้นตอนการรักษาสุขภาพจิตใจของผู้เยาว์ให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ผลกระทบต่อบทบาทของบุคคลในครอบครัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผลกระทบในเชิงความคิดของผู้เยาว์ที่มีต่อผู้กระทำผิด และผลกระทบทางด้านประสบการณ์ของผู้เยาว์เกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น

เมื่อปรากฏว่าผู้เยาว์ถูกรุ้กระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวแล้ว กระบวนการทางกฎหมายยังขาดมาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ถูกรุ้กระทำรุนแรง แต่กลับมุ่งลงโทษผู้กระทำผิดแต่อย่างเดียว ดังนั้น ควรมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะบุคคลที่กระทำรุนแรงต่อผู้เยาว์ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันได้แก่กำหนดบทบาทที่สำคัญแก่ผู้กระทำผิดในการแสดงความสำนึกผิดที่กระทำต่อผู้เยาว์ เช่น อธิบายถึงสาเหตุที่ต้องกระทำผิด การรับสารภาพผิดต่อผู้เยาว์โดยสิ้นเชิงว่าตนเป็นต้นเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดมิใช่ตัวผู้เยาว์ การแสดงความรู้สึกเสียใจต่อผู้เยาว์และผู้กระทำผิดจะต้องสร้างความไว้วางใจแก่ผู้เยาว์

นอกจากนี้ในส่วนองมาตรการทางกฎหมายนั้นจะต้องกำหนดเงื่อนไขวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวและสร้างสัมพันธภาพให้แน่นแฟ้นไม่มีการตอกย้ำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและลดความวิตกกังวล โดยเฉพาะความจริงใจของบุคคลในครอบครัวในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้เยาว์ที่ต้องเผชิญกับ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้กระทำผิดเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ให้มีสภาพจิตใจกลับคืนสู่สภาวะที่เป็นปกติให้มากที่สุดโดยกำหนดให้ผู้กระทำผิดเข้าไปมีบทบาทและสนับสนุนในการฟื้นฟูผู้เยาว์

การบำบัดฟื้นฟูควรกระทำโดยทีมงานสหวิชาชีพ อันประกอบด้วย บุคลากรทางด้าน การแพทย์ ทางด้านสังคมสงเคราะห์ และทางด้านกฎหมาย โดยวิธีการฟื้นฟูขั้นตอนแรก คือ การ บำบัดรักษาผู้เยาว์ในเบื้องต้น ทั้งการรักษาทางด้านสุขภาพกาย และการรักษาทางด้านสุขภาพจิต ขั้นตอนที่สองคือ การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมของผู้เยาว์ เพื่อให้ผู้เยาว์ได้กลับเป็น ปกติโดยเร็วที่สุด โดยมีการพัฒนาผู้เยาว์ทางด้านร่างกายเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตสมวัย การพัฒนาทางด้านอารมณ์ทางด้านจิตใจเพื่อให้ผู้เยาว์มีการควบคุมตนเองด้านอารมณ์และจิตใจ การพัฒนาการทางด้านสังคมเพื่อให้ผู้เยาว์สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข และ ขั้นตอนสุดท้ายก็คือการอบรมดูแลทางด้านครอบครัวของผู้เยาว์เพื่อให้เกิดความพร้อมในการรับ ผู้เยาว์กลับคืนสู่ครอบครัว ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายออกมารองรับปัญหาดังกล่าว และควรมีมาตรการในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เยาว์ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะนำ ข้อเอามูลรอบด้านของผู้เยาว์และครอบครัวมาประเมินและดำเนินการโดยทีมงานสหวิชาชีพร่วมกัน ทำแผนบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมสำหรับผู้เยาว์แต่ละรายเพื่อเสนอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งต่อไป

อำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลในคดีที่ผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลใน ครอบครัว ศาลอาญาในประเทศไทยจะพิจารณาแต่เพียงว่ามูลกรณีมีข้อเท็จจริงที่ครบองค์ประกอบ ความผิดเพื่อนำไปสู่การพิพากษาลงโทษหรือพิพากษายกฟ้อง หรือการใช้วิธีคุมประพฤติรวมถึงวิธี การเพื่อความปลอดภัย แต่ศาลจะไม่พิพากษาเกินคำขอและเกินไปกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำ ฟ้องโจทก์ ดังนั้น ประเด็นที่ว่าผู้กระทำผิดจะมีส่วนเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้เยาว์อย่างไร นั้นจึงมิได้ปรากฏในคำพิพากษา การดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำรุนแรงกับผู้เยาว์ หากศาลได้ พิพากษาลงโทษตัดสินผู้กระทำผิดแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงอีกประการหนึ่ง คือผลกระทบที่อาจเกิด ขึ้นแก่ผู้เยาว์ ซึ่งเป็นผู้เสียหายภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา เช่น กรณีผู้กระทำผิด เป็นบุคคล ในครอบครัวหรือผู้ดูแลใกล้ชิดผู้เยาว์ หากถูกตัดสินให้ได้รับโทษจำคุกใครจะเป็นผู้ดูแลผู้เยาว์ หรือ เมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษและกลับมายู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้เยาว์อีก โดยที่ยังไม่มีการปรับ สภาพแวดล้อมใหม่ให้กับผู้เยาว์ ผู้เยาว์ก็อาจจะถูกทำร้ายซ้ำอีก สาเหตุอุปนิสัยที่รุนแรงของผู้กระทำ ผิดที่ชอบทำร้ายภายหลังพ้นโทษออกมาจากการรับโทษ การรู้สึกเสียใจกับการกระทำและการ ป้องกันช่วยเหลือฟื้นฟูและการรักษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ได้มีการกล่าวถึง ดังนั้น จึงจำเป็นที่

จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากการสอบสวนคดีอาญา เพื่อกำหนดเป็นมาตรการหรือแผนในการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์และครอบครัว ตลอดจนปรับสภาพแวดล้อมให้ผู้เยาว์กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุขรวมถึงการเยียวยารักษาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวให้มีสภาพสมบูรณ์ที่สุด

ในเรื่องอำนาจปกครอง กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจำเป็นต้องแยกผู้เยาว์ออกจากครอบครัวเพื่อทำการบำบัดฟื้นฟูนั้น ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยเรื่องครอบครัว มาตรา 1552 มีหลักว่าหากผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจปกครองเกี่ยวกับเด็กโดยมิชอบ ประพฤติชั่วร้าย ในกรณีเหล่านี้ศาลจะสั่งเองหรือจะสั่งเมื่อญาติสนิทของเด็กหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ถอนอำนาจปกครองเสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ จากมาตรานี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีอำนาจนำตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกระงับโดยบุคคลในครอบครัวออกมาได้อย่างทันที่

นอกจากนี้ ในการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย ยังมีข้อสังเกตว่ามาตรการในกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดและโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งกระทำต่อเด็กหรือผู้เยาว์หนักกว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดต่อบุคคลทั่วไป ดังจะเห็นจากความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจารหรือเพื่อหากำไร แต่กระบวนการในการดำเนินคดีอาญา ที่ผู้เยาว์เป็นผู้เสียหายเพื่อนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษยังมีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีมาตรการพิเศษในการสอบปากคำผู้เยาว์ในชั้นสอบสวนหรือการเบิกความในชั้นศาลก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีมาตรการใดในการฟื้นฟูผู้เยาว์ที่จะเชื่อมโยงภายหลังศาลมีคำพิพากษา

เกี่ยวกับอำนาจของศาลในการที่จะกำหนดมาตรการในการฟื้นฟูผู้เยาว์ให้เหมาะสมกับผู้เยาว์แต่ละคนเพื่อมิให้มีปัญหาทางด้านบุคลิกภาพและจิตใจ ดังนั้นควรมีมาตรการในการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดต่อผู้เยาว์เพื่อนำเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์

สำหรับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกระงับโดยบุคคลในครอบครัวนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้อำนาจศาลมีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าเสียหายและค่าอุปการะเลี้ยงดูรวมถึงการออกคำสั่งคุ้มครองทางแพ่งเพื่อนำเงินเข้ามาสู่กองทุนฟื้นฟูผู้เยาว์ ส่วนในประเทศอังกฤษจะมีการทำงานของหน่วยงานฟื้นฟูผู้เยาว์อันประกอบด้วยทีมงานสหวิชาชีพ และศาลมีอำนาจออกคำสั่งได้อย่างเหมาะสม ได้เกือบทุกกรณีโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เยาว์ได้รับการบำบัดฟื้นฟูกลับคืนสู่ภาวะปกติ และใน

ประเทศแคนาดานั้นศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้จัดทำรายการสืบเสาะก่อนมีคำพิพากษาสำหรับการใช้แผนบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย หรืออาจมีคำสั่งดังกล่าวพร้อมกับแผนการบำบัดรักษาด้วยก็ได้ ประการสำคัญพนักงานอัยการจะต้องเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เพื่อให้ศาลทราบก่อนมีคำพิพากษา คือ มีการประเมินสถานะผู้เยาว์ทุกด้าน ผลกระทบของการกระทำความผิดที่มีต่อผู้เยาว์ ประวัติสวัสดิภาพผู้เยาว์ รายงานในด้านจิตใจและสังคมเกี่ยวกับครอบครัวผู้เยาว์ ผลกระทบของการกระทำความผิดที่มีต่อครอบครัว การประเมินสถานะด้านต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด ผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่มีต่อผู้เยาว์และครอบครัว และที่สำคัญประการสุดท้ายคือแผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมเท่าที่จะเป็นไปได้

จึงอาจสรุปได้ว่าในต่างประเทศได้มีการให้อำนาจศาลในการพิจารณาและพิพากษาคดีในประเด็นเรื่องการกระทำความผิดและเรื่องการบริหารบำบัดฟื้นฟูควบคู่กัน ซึ่งแตกต่างจากศาลไทยที่จะสิ้นสุดลงแค่เพียงศาลมีคำพิพากษาว่าให้ลงโทษหรือยกฟ้องผู้กระทำความผิดเท่านั้น จะไม่มีประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวให้มีสภาพร่างกายและจิตใจกลับคืนสู่สภาวะปกติ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาและผลกระทบดังกล่าวในการที่จะบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนกฎหมายในการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การดำเนินคดีอาญาของศาลประเทศไทยจะมุ่งพิจารณาแต่เพียงในประเด็นแห่งคดีโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดหรือควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด โดยขาดวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูผู้ถูกกระทำ ดังนั้น ในคดีอาญาที่ผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวนั้น ศาลควรมีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ที่จะนำไปประกอบการพิจารณาพิพากษาเพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูผู้เยาว์ อันได้แก่

- 1) ประเมินสถานะผู้เยาว์ทุกด้าน
- 2) วิเคราะห์ผลกระทบของการกระทำความผิดที่มีต่อผู้เยาว์
- 3) มีการสืบเสาะประวัติสวัสดิภาพผู้เยาว์
- 4) รายงานประวัติในด้านจิตใจและสังคมทุกด้านเกี่ยวกับครอบครัวผู้เยาว์

5) ประเมินสถานะใดๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสถานะสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

6) วิเคราะห์ผลกระทบของการกระทำผิดที่มีต่อครอบครัวของผู้เยาว์

7) ผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่มีต่อผู้เยาว์และครอบครัว

8) จัดทำแผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์

2. ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่จากสาขาวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย และตำรวจ เป็นต้น ในการให้ข้อมูลสนับสนุนการจัดทำแผนบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวเพื่อเป็นข้อมูลแก่พนักงานอัยการเพื่อนำเสนอต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดี

3. ควรให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำผิดพร้อมกับดำเนินคดีอาญาในคดีที่ผู้เยาว์ถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว เพื่อเสริมให้การบำบัดฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในการนำเงินดังกล่าวเข้ามาเป็นกองทุนในการฟื้นฟูผู้เยาว์ได้โดยตรงทันทีไม่ต้องเสียเวลาไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งอีก

4. ในกรณีความผิดที่ไม่รุนแรง เมื่อมีการพิสูจน์ถึงความผิดและพบว่ามีการกระทำผิดจริง ควรนำวิธีการคุมประพฤติทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เหมือนดังประเทศอังกฤษ เช่น การใส่กำไลข้อมือผู้กระทำผิดเพื่อให้ผู้กระทำผิดอยู่ในเขตอนุญาต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวและผู้เยาว์สามารถอยู่ร่วมกันต่อไปได้

5. ในกรณีผู้เยาว์อยู่ในภาวะใกล้อันตรายหรือน่าเชื่อว่าจะได้รับอันตรายต่อไปอีก ศาลอาจนำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เพื่อเป็นการฟื้นฟูผู้เยาว์ในเบื้องต้นเพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นซ้ำอีก

แต่อย่างไรก็ดีแม้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หรือพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 จะกำหนดให้มีการฟื้นฟูแต่ก็เป็นเพียงหลักการเท่านั้น มิได้ระบุถึงขั้นตอนการดำเนินการหรือกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู เพราะกระบวนการฟื้นฟูนั้นมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยกระบวนการและเทคนิคความรู้จากบุคคลหลายสาขาดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุผลนี้เองจึงไม่อาจกำหนดรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ในกฎหมายได้ แต่กฎหมายควรมีทางออกโดยการกำหนดให้ออกเป็นกฎหมายลำดับรองหรือกฎหมายลูก เช่น กฎกระทรวงหรือระเบียบปฏิบัติ

เกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูผู้เยาว์ซึ่งถูกกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เยาว์กลับไปใช้ชีวิตเป็นปกติและไม่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว อีกอันเป็นการตัดวงจรความรุนแรงต่อผู้เยาว์ในครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. รายงานการวิจัย.

กรุงเทพมหานคร, 2540.

กิติพัฒน์ นนทบุรีมาดูลย์. ปัญหาการทารุณกรรมและปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิด

และความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ. ร่างรายงานปัญหาพฤติกรรมรุนแรงใน

ครอบครัว. วุฒิสภา, 2544.

จรัญญา นิตยสุวรรณ. ทัศนะของนักวิชาการต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กในสังคมไทย.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์. นิตยวรรณ(ผลวัฒน์) วรรณศิริ. มนุษย์วิทยาสังคมและวัฒนธรรม.

ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

กรุงเทพมหานคร, 2537.

จารุวรรณ ธีธาเซ็น. การศึกษางานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด :

ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรม

ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

เทอดไทย ศรีลัมพ์. ปัญหาเด็กและเยาวชนในสภาพการปัจจุบัน : ภาควิชาการป้องกันและ

ปราบปรามอาชญากรรม กองบังคับการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. (ม.ป.ป.)

นาถวดี พักคง. มาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว. วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

บุญเพราะ แสงเทียน. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ป.)

ประธาน วัฒนวาณิชย์. การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางด้าน

อาชญาวิทยา. บทบัณฑิตย์. เล่ม 54 ตอน 4. ธันวาคม 2541.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6 และประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : อทตยา, 2543.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อทตยา, 2543.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อทตยา, 2543.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545.

พีรพล จันทรสว่าง. การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่โดยวิธีการคุมประพฤติด้วย

การทำงานบริการสังคม. เอกสารการวิจัย. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ภาครัฐร่วมเอกชน. รุ่นที่ 8. ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2538-2539.

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. คู่มือปฏิบัติงานในการบำบัดฟื้นฟูหญิงและเด็กที่ตกเป็น

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. สิงหาคม 2546.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

รายงานการวิจัยการประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว

ฉบับที่ 1. 2546.

รายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ 1. 2538.

วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล. ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกทารุณกรรม. วารสารต่อต้าน

ยาเสพติด. 6 (มกราคม 2533)

วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล. มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง.

บทบัณฑิตย 45 (มกราคม 2542)

วิศิษฎ์ ฉัตรกริช. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กทางครอบครัว.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

วิสาร พันธุ์นะ. วิธีพิจารณาความอาญาในสหรัฐอเมริกา. ตุลาคม 25 (กันยายน-ตุลาคม

2521).

วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : วิศตอริการพิมพ์, 2524.

สถาบันกฎหมายอาญา. แนวปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย. นิตยสารการศึกษา

Education 2000. ฉบับที่ 38 (1-15 สิงหาคม) ปีที่ 1. 2543.

สรรพสิทธิ คุมประพันธ์. แนวทางการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเด็ก (อัสสัมชัญ)

สลินดา สิงห์พันธุ์. การปฏิบัติของแพทย์เพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาบริการ
กฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

สาส์นสิทธิเด็ก. เอกสารศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. ปีที่ 6. ฉบับที่ 10. กรุงเทพมหานคร, 2540.

สาหรี จิตตินันท์. เด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้ง. เอกสารประกอบการสัมมนา.

25 มกราคม – 5 กุมภาพันธ์, สถาบันบัณฑิตธุรกิจจตุจักร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2542. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. ปฏิญญาเพื่อเด็ก.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, 2534.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2542.

อนุลักษณ์ สาริกบุตร. การให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมในฐานะเงื่อนไข

ของการคุมความประพฤติ ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานคุมประพฤติใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, พิมพ์ครั้งที่ 1. (ม.ป.ป.)

ภาษาอังกฤษ

Bahari, N. Some facts of child abuse. (n.p.) , 1983.

Bridge, A.J. Bridge, S., and Luke, S Blackstone's guide to the children act.

1989. 3 rd ed. London : Blackstone press, 1993.

Children Act, 1989.

Clinical Approaches to Sex Offenders and Their Victims.1991.

Department of health. The children act guidance and regulation : Court orders.

Vol 1. London : HMSO, 1991.

Department of Justice. Child Abuse Prevention. Handbook. California, 1982.

Donald Brieland and John Allen Lemmon. Social Work and the Law. 2

Minnesolto : West Publishing, 1987.

- Elizabeth Eratt. A guide to Family Law. Publisher : George Baber, 1986.
- Kathleen C. Faller. Social Work with abused and neglected children. New York :
The Free Press, 1982.
- Kempe, C.H., Sivenman , F., Steele, B. Droegenmrieller W., Silver H. The
Battered Child Syndrome., 1962.
- Mashall. D Pamela and Norgard E. Katherine. Child Abuse and Neglect :
Sharing Responsibility. New York : John Wiley & Son, 1983.
- Noah weinstein. Legal right of children Nevada: Juvenile Justice texbookservices
National council of Juvenile and Family Court Judges. 1978.
- Peter, F. Statutory authority in the use and enforcement of civil protection orders
against domestic abuse. แปลโดย ศิระ บุญภินนธ์ . กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.
- Roger, W.S., and Roche, J. Children's welfare and children's rights : A practical
guide to the law. Hodder and stoughton, 1994.
- Slan Irving J., Youth and the law United States : Ocean a Publications Inc, 1981.
- www.cecev-cepb.ca/policy/
- www.Childthai.org/cic/c233.htm
- www.opj.usdoj.gov/

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ ร้อยตำรวจโท ชุมิตร อินท๊ะฟู
เกิด ที่จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2517

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2536 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง
- พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. 2541 ผ่านการอบรมเป็นทนายความ จากสภาทนายความ รุ่นที่ 13
- พ.ศ. 2542 สำเร็จเนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 51
- พ.ศ. 2545 สำเร็จหลักสูตรอบรมเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ กอส.รุ่นที่ 21

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2539 นิติกร ประจำสำนักงานทนายความ เอส.วี ลอว์ และการบัญชี
- พ.ศ. 2542 ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความ ประจำบริษัท เขียวสุรัตน์ จำกัด
- พ.ศ. 2544 ทนายความ ประจำสำนักงานกฎหมาย กอรปนิติ
- พ.ศ. 2545 ดำรงตำแหน่งรองสารวัตร กองวินัย สำนักงานกำลังพล สำนักงานตำรวจแห่งชาติจนถึงปัจจุบัน

ประวัติการได้รับพระราชทานยศ

- 1 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ได้รับพระราชทานยศเป็น ว่าที่ร้อยตำรวจตรี
- 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ได้รับพระราชทานยศเป็น ว่าที่ร้อยตำรวจโท